

1872

ORSZÁGGY

TÖRVÉNY-CZIKKEK

BUDAPEST

RÁTH MÓR.

Wagner Károly

1850

Wagner Károly Erdészeti Szakkönyvtár

1850

1850

1850

1851

/1866/

OEE Könyvtár

ÁILEII. 2020

Országos Erdészeti Egyesület
Wagner Károly Erdészeti Szakkönyvtár

Cellári szám:

618 / 2015

Oslopot szám:

III.

Össztári leltár:

S. III. IV.

1851

/1866/

OEE KÖNYVTÁR
ÁR. ELL. 2020

1872-~~IK~~ ÉVI

ORSZÁGGYÜLÉSI
TÖRVÉNY-CZIKKEK.

Hivatalos kiadás.

PEST, 1873.

KIADJA RÁTH MÓR.

1875. évi I. évf.

ORSZÁGOS EGYETTES

TÖRVÉNYEK

1851

1866

1875. évi I. évf.

ORSZÁGOS EGYETTES

T A R T A L O M.

	Lap
I. Törvényczikk. A magyar sorhadi csapatokhoz és a hadi tengerészethez 1872-dik évben kiállítandó ujoncz- és póttartaléki jutalékok megajánlása tárgyában	1
II. Törvényczikk. Az 1868-ik évi XL-ik törvényczikk 12-ik §-ának és az 1868-ik évi XLI. törvényczikk 6. §-ának módosítása, illetőleg a honvédszászlóaljok szaporítása tárgyában . .	2
III. Törvényczikk. A magyar korona országaira eső hadjutaléknak az 1869. évi népszámlálás alapján megállapításáról, illetőleg az 1868: XL. t. cz. 13. §-ának módosításáról	3
IV. Törvényczikk. A határőrvidék után vállalandó közös költségek hozzájárulási arányáról . . .	4
V. Törvényczikk. A megyék, kerületek, vidékek és székek közigazgatási, árva- és gyámhatósági kiadásainak ideiglenes fedezéséről . . .	7
VI. Törvényczikk. A vadászatról	9
VII. Törvénycz. Az 1872. évi államköltségvetésről	26
VIII. Törvényczikk. Az ipartörvény	40
IX. Törvényczikk. A budapesti indóházakat összekötő vasut létesítése tárgyában.	180
X. Törvényczikk. A gömöri iparvasutak hálózatának kiegészítéséről	181
XI. Törvényczikk. Az 1870. XXXIII. t. czikkal becikkelyezett engedély - okmány 5. §-ának módosításáról	186

	Lap
XII. Törvényczikk. A miskolcz-diósgyőri és mar-sziget-szlatinai ipar-vasutak létesítése tárgyában	187
XIII. Törvényczikk. A Sink pataknak Kis-Sink és Vojla községek határában leendő szabályozásánál szükséges kisajátításról	188
XIV. Törvényczikk. Az északamerikai Egyesült Államokkal 1871. november 25-én az iparvédjegyek tárgyában kötött egyezményről.	189
XV. Törvényczikk. A német birodalommal 1871. évi október hó 5-én kötött távirdai egyezményről.	193
XVI. Törvényczikk. A magyar királyi honvédségi Ludovika - Akademia felállításáról	201
XVII. Törvényczikk. A magyar királyi honvédségi Ludovika - Akademia épületének átalakítására, felszerelésére és az intézet 1872. évi fentartására pótlólag megajánlott összegek fedezéséről	204
XVIII. Törvényczikk. A honvédszászlóaljok szaporítása tárgyában	206
XIX. Törvényczikk. A kolozsvári magyar királyi tudományegyetem felállításáról és ideiglenes szervezéséről	207
XX. Törvényczikk. A kolozsvári magyar királyi tudomány - egyetem felállítására s annak 1872. évi fentartására megszavazott póthitelről	211
XXI. Törvényczikk. A hadsereg felszerelése céljából 1870-ben létesített előlegezési hitelművelet költségeinek fedezéséről	214
XXII. Törvényczikk. Az 1869. évi közösügyi költségekre a magyar korona országai által pótlólag fizetendő összeg fedezéséről	214

	Lap
XXIII. Törvényczikk. A közös hadügyministernek 1871-re engedélyezett 300.000 frtnyi póthitel Magyarországra eső részének fedezéséről	215
XXIV. Törvényczikk. Az 1873-ik évi bécsi világkiállításon kiállítandó tárgyak ideiglenes oltalmáról	216
XXV. Törvényczikk. A hajóépítésre és felszerelésre szükséges tárgyak vám-mentes behozataláról	219
XXVI. Törvényczikk. Az „osztrák-magyar Lloyd“ gőzhajózási vállalattal a tengeri postaszolgálat ellátása iránt kötött szerződésről	221
XXVII. Törvényczikk. A Győrtől Sopronyon át Ebenfurt irányában az ország határáig vezetendő elsőrendű gőzmozdonyvasut kiépítéséről	248
XXVIII. Törvényczikk. A vojtek - német - bogsáni II-rendű vasut kiépítéséről	281
XXIX. Törvényczikk. A soprony-pozsony-lundenburg - vágvölgyi elsőrendű mozdonyvasut kiépítéséről	305
XXX. Törvényczikk. A Portugaliával 1872. évi január 13-án kötött kereskedelmi és hajózási szerződésről	340
XXXI. Törvényczikk. Az 1873. év első negyedében viselendő közterhekről és fedezendő államkiadásokról	364
XXXII. Törvényczikk. 54,000.000 ezüst forint névértékű államkölsön felvételéről	365
XXXIII. Törvényczikk. A magyar sorhadi csapatokhoz és a hadi tengerészethez 1873-ik évben kiállítandó ujoncz és póttartaléki jutalékok megajánlása tárgyában	367

	Lap
XXXIV. Törvényczikk. A magyar állam területén kiegészítendő lovasezredek békeállományának fedezéséről	368
XXXV. Törvényczikk. A magyar korona országaira eső hadjuttaléknak a határőrvidék egy része nevezetesen a bánsági három ezred, és a titeli zászlóalj területének polgárosítása folytán, megállapításáról, illetőleg az 1872. III. törvényczikk módosításáról	370
XXXVI. Törvényczikk. Buda-Pest fővárosi törvényhatóság alakításáról és rendezéséről	371
XXXVII. Törvényczikk. A buda-pesti kereskedelmi és váltótörvényszék birói személyzetének szaporításáról	441
XXXVIII. Törvényczikk. A pénzügyekre vonatkozó jogi szabályok érvénybenhagyásáról és a pénzügyi főtörvényszék megszüntetéséről	442

I. Törvényczikk.

A magyar sorhadi csapatokhoz és a hadi tengerészethez 1872-dik évben kiállítandó ujoncz- és póttartaléki jutalékok megajánlása tárgyában.

(Szentesítést nyert 1872. évi februárius hó 10-én. Kihirdettetett az országgyűlés mindkét házában 1872. évi februárius hó 15-én.)

1. §.

A hadsereg és hadi tengerészet törvény által szabályozott számerejének biztosítása végett a magyar korona országaira eső 39,289 főnyi ujonczjutaléknak, és az ehhez kívántató 3929 főnyi póttartaléknak kiállítása az 1872-dik évre, az 1868-dik évi XL-ik t. cz. 3., 13. és 32. §-ai értelmében megszavaztatik.

2. §.

Ezen ujonczjutalék és póttartalék kiállítása az 1852-dik, 1851-dik és 1850-dik

évben született hadkötelesek korosztályai-
ból eszközlendő.

3. §.

Ezen ujonczállítás kivételesen az
1872-dik évi február 15-dik és april hó
15-dik napja közti időszakban foganato-
sitandó.

4. §.

Jelen törvény kihirdetése napjától
kezdve érvénybe lép, és végrehajtásával
a honvédelmi minister bizatik meg.

II. Törvényczikk.

Az 1868-ik évi XL-ik törvényczikk 12-ik
§-ának és az 1868-ik évi XLI. törvényczikk
6. §-ának módosítása, illetőleg a honvéd-
zászlóaljak szaporítása tárgyában.

(Szentesítést nyert 1872. évi februárius hó 10-én.
Kihirdettetett az országgyűlés mindkét házában
1872. évi februárius hó 15-én.)

1. §.

A honvéd-zászlóaljaknak az 1868-
dik évi XL-dik törvényczikk 12-dik és az
ugyanazon évi XLI-dik törvényczikk 6-dik
§-ában meghatározott száma, a feloszla-
tott két varasdi határőr-ezredből alaki-

tott Belovármegye területén ujon fölállítandó két zászlóaljjal szaporittatik, s az idézett §-ok ez értelemben módosittatnak.

2. §.

E törvény végrehajtásával a honvédelmi minister bizatik meg.

III. Törvényczikk.

A magyar korona országaira eső hadjutaléknak az 1869. évi népszámlálás alapján megállapításáról, illetőleg az 1868 : XL. t. cz. 13. §-ának módosításáról.

(Szentelést nyert 1872. évi februárius hó 10-én. Kihirdettetett az országgyűlés mindkét házában 1872. évi februárius hó 15-én.)

1. §.

Azon hadjutalék, mely a hadsereg és a hadi tengerészet 800,000 főből álló teljes hadilétszámra határozott állományának biztosítása czéljából a magyar korona országaira — a még nem polgárriasított határőrvidéki részek kivételével — a véderőről szóló 1868-dik évi XL. t. cz. értelmében esik, ugyanezen t. cz. 13-dik §-ának e részbeni módosításával az 1869-dik évi népszámlálás eredménye

alapján az eddigi 329,632 fő helyett 329,216 főben állapittatik meg.

2. §.

A jelen törvény végrehajtásával a honvédelmi minister bizatik meg.

IV. Törvényczikk.

A határőrvidék után vállalandó közös költségek hozzájárulási arányáról.

(Szentesítést nyert 1872. évi februárius hó 10-én. Kihirdettetett az országgyűlés mindkét házában 1872. évi februárius hó 15-én.)

Miután a magyar korona országaihoz tartozó határőrvidék egy része jelenben a katonai kormányzat alól a polgáriba vétetik át, a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok ministeriuma s a magyar ministerium közt a határőrvidék után vállalandó közös költségek hozzájárulási arányáról egyezmény kötöttetett. Ezen egyezségi javaslat az osztrák birodalmi tanács által azon fenntartással fogadtatott el, hogy a polgárosítás alól egyelőre a sichelburgi kerület és marienthali község kivétessék, s ezen területeket illetőleg egyidejűleg keresz-

tülviendő határszabályozásnál a krajnai herczegség igényei tekintetbe vétessenek és ezen határszabályozás a birodalmi tanács jóváhagyása alá terjesztessék. Miután e fentartás következtében a magyar országgyűlés is beleegyezett abba, hogy a nevezett kerület és község polgárosítása egyelőre függőben tartassék s a kívánt határszabályozás mielőbb keresztülvitessék és részéről is fentartotta, hogy a határszabályozás a magyar országgyűlés jóváhagyása alá terjesztessék: a mondott egyezmény Ő császári és apostoli királyi Felsége szentesítésének hozzájárultával ezennel az ország törvényei közé iktattatik; előre is kimondatván, hogy az említett területek hovátartozósága iránti határozat, ezen egyezésben megállapított hozzájárulási arányt, semmi esetre sem fogja megváltoztatni.

Ezen egyezés szövege a következő:

1. §.

A két varasdi határör-ezred, továbbá Zengg és Sziszek községek, az 1871-ik év folytán polgári kormányzat alá helyezettvén, ezen terület után az 1872-ki év január hó 1-étől kezdve az 1867.

XII. törvényczikkben (a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országokra nézve pedig az 1867. év december 21-én kelt törvényben) közöseknek elismert államügyek terheihez a magyar államkincstár oly módon fog járulni, hogy az évenként megállapítandó közös költségek négytized százaléka vétetik a magyar állam terhére számításba, s az ezen levonás után fenmaradandó összeg fog a magyar korona országai és ő Felsége többi országai közt, az időnkint megállapított járuléki arány szerint felosztatni.

2. §.

Midőn a határőrvidék többi része is polgári kormányzat alá helyeztetik, a magyar kincstár a közöseknek ismert államügyek terheihez további egy és hat-tized százalékkal járuland ugyan oly módon, mint a jelen egyezmény 1-ső §-ában megállapított, akkép t. i., hogy a közös költségek évenként megállapítandó összegéből előbb a 2⁰/₀ járulék a magyar állam terhére számításba vétetik, és az ennek levonása után fenmaradandó összeg fog a magyar korona országai és ő Felsége többi országai közt az időnként

törvényesen megállapított járuléki arány szerint felosztatni.

3. §.

Jelen törvény végrehajtásával a ministerium bizatik meg.

V. Törvénczikk.

A megyék, kerületek, vidékek és székek közigazgatási, árva- és gyámhatósági kiadásainak ideiglenes fedezéséről.

(Szentesítést nyert 1872. évi februárius hó 16-án. Kihirdettetett az országgyűlés mindkét házában 1872. évi februárius hó 19-én.)

1. §.

A megyék, a jász-, kun-, hajduszepesti XVI városi kerületek, Kővár vidéke, a székely-székek, Fogaras és Naszód vidéke közigazgatási árva- és gyámhatósági kiadásaira, valamint a királyföldi hatóságoknak adjutum salariale czimen járó államsegélyül 1872-ben a 2-ik és 3-ik §-okban foglalt összegek az állampénztárból fognak kiszolgáltatni.

2. §.

Az 1. §-ban elsorolt törvényhatóságok számára — az erdélyiek kivételével

— 1872. évi közigazgatási és árva- s gyámhatósági kiadásaira 3.822,778 frt. az erdélyi törvényhatósá- gok közigazgatási kiadá- saira	418,540 „
árva- és gyámhatósági ki- adásaira	70,042 „
állapittatik meg, mely ösz- szegek a királyföldi ható- ságoknak a 3-ik §. értel- mében nyújtandó	199,324 „
államsegélylyel együtt .	4.510,684 frtot tesznek.

Ezen összeg az illető törvényhatósá-
gok között úgy fog felosztatni, hogy —
az erdélyiek kivételével — mindenik
annyit kapjon, a mennyit az 1870-dik
évben közigazgatási czimen nyert; az
erdélyi megyék, vidékek és székelyszékek
pedig ezenkívül még azon összegeket, a
melyek kebelükben 1870-ben árva- és
gyámhatósági költségekre fordítottak.

A királyföldi hatóságokról e részben
a 3. §. rendelkezik.

Minden egyes törvényhatóságnak a ré-
szére járó illetmény megfelelő havi részle-
tekben előre lesz kiszolgáltatandó.

3. §.

A királyföldi hatóságok részére eddigelé az államkincstárból kirendelt, s az 1870. évi költségvetés szerint 199.324 forintban megállapított államsegélyre nézve felhatalmaztatik a belügyminister, hogy a törvénykezési szervezet életbeléptetése után ezen államsegélyből csak a közigazgatási árva- és gyámhatósági kiadásoknak megfelelő részt tegye folyóvá.

4. §.

Jelen törvény végrehajtásával a pénzügy- és belügyminiszterek bizatnak meg.

VI. Törvényczikk.

A vadászatról.

I. Fejezet.

A vadászati jogról.

(Szentesítést nyert 1872. évi februárius hó 18-án. Kihirdettetett az országgyűlés mindkét házában 1872-dik évi februárius hó 19-én.)

1. §.

A vadászati jog a földtulajdonjognak elválaszthatlan tartozéka.

2. §.

Saját földbirtokán a tulajdonos, vagy az, a kinek az jogot vagy engedélyt adott, a vadászatot ezen törvényben meghatározott korlátok között szabadon gyakorolhatja, ha az:

1. egy tagban vagy összefüggésben álló részekben legalább 100 holdra terjed, holdját 1600 □ ölével számítva, habár több határban fekszik, vagy utak, vasutak, csatornák, folyók vagy patakok által hasítottak is; vagy ha a földbirtok

2. száz holdnál kisebb ugyan, de kertileg műveltetik és kerítéssel vagy árkolattal el van zárva, belső telket, szőlőt vagy szigetet képez.

Ha az iránt, hogy valamely terület ezen §. 2. pontjában körülírt területek közé tartozik-e vagy nem, vitás kérdés támad, a fölött első sorban a eljárás közigazgatási szolgabirája és főlebbvitel útján az illető megye alispánja határoz, fennmaradván a magát sértettnek érző fél számára a törvény rendes útja.

3. §.

A 2-dik §. alá nem tartozó földbirtokon a vadászat mikénti gyakorolhatása

fölött az egy határbeli földbirtokosok többsége határoz.

Ez esetben az évi tiszta jövedelem a tulajdonosokat földbirtokuk terjedelméhez mért arányban illeti. A közös tulajdonra eső részlet azon kulcs szerint lesz felosztandó, mely a tulajdonjogra, vagy a közös földbirtok más jövedelmeire arányul szolgál. Ha az arány ily módon sem lenne megállapítható, az egész jövedelem a községet illeti. Ha több kisebb birtokos birtokával egyesül, és az így egyesített birtok egy tagban legalább 100—1600 □ öllel számított holdra terjed, vadászati jogát azon szabadon gyakorolhatja.

Ha valamely külön vadászterületet képező nagyobb erdőterület által egy vagy több más birtokosnak 1600 □ öllel számítandó 100 holdnál kisebb terjedelmű birtoka körülvéttetik, az ilykép elszigetelt birtok tulajdonosa a vadászati jogot az azt környező vadászterület birtokosának vagy haszonbérelőjének haszonbérbe adni, ez viszont haszonbérbe venni köteles.

A barátságos egyezség létre nem jötte esetére a rendes bíróság határoz.

4. §.

Azon községekben, hol a birtokszabályozás és az urbéri elkülönzés még nem eszközöltetett, a vadászati jog a közös legelőkön, erdőkben és nádasokban a községet; azon erdőkben és nádasokban, melyek a korábbi földesur tulajdonát képezik, habár a volt urbéreseket illető faizási vagy egyéb szolgálomakkal vannak terhelve, kizárólag a volt földesurat; irtványokon, udvartelki bérfizetés mellett birt (curialis és censuális) és egyéb urbéri természetű tartozásokkal terhelt ingatlanokon pedig, a törvényhozásnak az ily természetű viszonyok iránti további intézkedéseig, a jelenlegi birtokosokat illeti.

5. §.

Azon községekben, hol a birtokszabályozás és urbéri elkülönzés megtörtént, és a korábbi földesur a vadászati jogot a volt urbéresek tulajdonában magának jövőre is fentartotta, az ily kikötés érvényét veszti. A volt urbéresek azonban kötelesek, ha a földesur a vadászati jog fentartásáért akár ingatlanban, akár más módon bármi árt adott, ezen szolgálmat

azon szabályok szerint megváltani, a melyek az urbéri természetű szolgálmányok megváltására külön törvény által megállapítottak.

6. §.

A haszonbérő a vadászati jog gyakorlatában csak ezen és az 1840. IX. mezei rendőrségi törvény határozatai által korlátozható; köteles azonban mindazon kárért teljes elégtételt szolgáltatni, melyet a vetésekben, ültetvényekben vagy más gazdasági vagy erdészeti tárgyakon maga tett, vagy megbízottjai, vagy azok, kiknek a vadászatot megengedte, okoztak.

II. Fejezet.

A vadak által tett károk megtérítéséről.

7. §.

A fővadak (szarvas, dámvad és vad-disznó) által a vetésekben, ültetvényekben, vagy más gazdálkodási és erdészeti ágakban okozott minden kárért azon birtokos vagy haszonbérő, kinek vadászterületén az említett fővad tenyész, teljes kárpótlással tartozik.

E végre megkivántatik, hogy a kár a hatóságnak a kár elkövetésétől számi-

tandó 8 nap alatt felvehetés céljából bejelentessék.

8. §.

Azon birtokos vagy haszonbérlő, a ki a szomszéd területén tenyésző fővad-lelőhetési jogot magának fentartotta, kárpótlást nem követelhet.

9. §.

Ragadozó vagy kártékony állatok (III. fejezet, 15. §.) által tett károk — mivel ezek a birtokos által bármikor elpusztíthatók — meg nem téríttetnek.

III. Fejezet.

A vadászati tilalmakról.

10. §.

Az általános vadászattilalom tart február 1-től augusztus 15-ig.

Ettől eltérőleg tilos a vadászat:

a) szarvasbikákra október 15-től, däm-vadbikákra november 15-től július 1-ig;

b) szarvas-, dämvad- és őztehénre február 1-től október 15-ig;

c) őzbakra január 15-től április 1-ig;

d) zergékre november 15-től július 1-ig;

e) a fajdkakasra június 1-től márczius 1-ig; jérczékre pedig minden időben;

f) foglyokra január 1-től, fáczánokra és tűzokokra február 1-től augusztus 15-ig;

g) minden más madárra a 13. és 14. §-okban meghatározott kivételekkel, február 1-től augusztus végéig, azon hozzáadással, hogy a fentkitett időszakok alatt sem a vadak fiait elfogni, sem a madarak fészkeit szándékosan érinteni vagy tojásaikat elszedni nem szabad, kivételvén ez alól azon tulajdonosok vagy bérlők, kik a tojást ép a vad tenyésztése céljából szedetik.

11. §.

Tilalmi időszakban, az első 8 napot kivéve, vadat általában, vagy ha a tilalom csak némely vadra vonatkozik, illetlenül, venni vagy nyilvános helyiségekben étlapra jegyezni nem szabad.

12. §.

Szabad időben is tiltatik a foglyokat, fáczánokat, tűzokokat és nyulakat hálók-
kal, törökkel, hurkokkal vagy bármi eszközökkel elfogni; e tekintetben kivétel csak a tenyésztők részére engedtet-
vén, kik azonban a rendes befogásokat

ismert szakértők által tartoznak végbevitetni.

13. §.

A madarak közül kivételt képeznek a vándor- és vizimadarak; de ott, hol ez utóbbiak keltenek, a párosodás és keltés időszaka alatt a tilalom reájuk is kiterjed.

14. §.

Tiltott időszak alatt is szabad vadászni a seregekben vonuló vadludakra és vadkacsákra, vad és szelid galambokra, seregélyekre, keselyűkre és sasok, sólymok, kányák, vércsék, héják és ölyvek minden nemeire, valamint a nagy suholyra s végül a hollókra, szarkákra, varjakra és verebekre is.

15. §.

A ragadozó vagy kártékony állatokat, ugymint: medvét, farkast, rókát, hiuzt, vadmacskát, nyestet, vaddisznót, borzot, tengeri nyulat, hörcsököt, ürgét, görényt, menyétet, nyustot és vidrát saját területén bármikor elpusztítani mindenkinek szabad azon esetben is, ha a vadászat bérbe volna adva, ha azonban a

pusztítást vadászatilag akarja végbe vinni (18. §.), erre ez esetben a bérlő beleegyezését tartozik kieszközölni.

16. §.

A vadászati területen talált házimacskákat és kóbor ebeket a vadászatra jogosított elpusztíthatja.

17. §.

Hivatalból tartatni szokott vadászatok jövőre nem gyakorolhatók.

18. §.

A vadászat csak lőfegyverrel vagy lóháton bárminemű ebek használatával gyakorolható.

A vadászatra jogosítottakon kívül senkinek sem szabad a vadászati területre bármi fajú ebeket bocsátani; kivételnek a nyájőrök, kik azonban kötelesek ebeik nyakára oly nehezéket függesztetni, mely első lábaik térdein felül egy hüvelyknyi távolságra lóg alá.

19. §.

A sebzett vadat idegen területen űzni nem szabad. Ha a vadászatra joga-

sultak ebei idegen területre átmennek, ott az illető vadászatra jogosult által le tartóztathatók mindaddig, míg gazdáik az okozott károkért teljes elégtételt nem adtak.

20. §.

A 10-dik §-ban meghatározott tilalmi időszak alatt vadászni senkinek sem szabad, kivéve kerítéssel kellőleg elzárt helyeken, hol a tulajdonos a vadászatot minden időben gyakorolhatja és megengedheti.

IV. Fejezet.

A vadászati kihágásokról és azok büntetéséről.

21. §.

A ki a tulajdonosnak, vagy ha a vadászat bérbe van adva, a haszonbér-lőnek engedélye nélkül vadász: 10 frttól 50 frtig, és ha a vadászat lóháton történt, 20 frttól 100 frtig terjedhető pénz-bírsággal sujtandó. Ismétlés eseteiben a bírság 100 frtig, illetőleg 200 frtig terjedhet.

22. §.

Ha az orvvadászat éjjel vagy kerített helyen, vagy tiltott eszközökkel történt, vagy ha az orvvadász álcázva, avagy másképen ismerhetlenné téve találtatik, vagy ha nevét eltagadja, avagy álnévvel azt, ki tetten kapja, félrevezetni igyekszik, vagy azt veszélyesen fenyegeti, ellene fegyvert fog vagy erőszakot használ, 100 frttól 200 frtig terjedhető pénzbírságban elmarasztalandó.

Azonfelül, a mennyiben az elszámolt esetek a büntető törvényekben is tiltott cselekvényt képeznek, a bűnvádi eljárás külön megindítandó.

23. §.

Ha a haszonbérbe adott vadászati téren a tulajdonosok valamelyike a haszonbérlőt vagy azt, a ki ennek engedélyével vadász, megtámadja vagy akadályozza: annyszor, a mennyiszer 10 frttól 50 frtig terjedhető pénzbírságban marasztalandó.

24. §.

A ki tiltott időben vadász, 5 frttól 50 frtig büntetendő.

25. §.

A ki a vadak fiait elfogja, a madarak fészkeit (kivéve a 14. és 15. §§-ban említett ártalmasokét) elrombolja, tojásait elszedi, 1 frttól 10 frtig terjedhető pénzbírsággal sujtandó.

26. §.

A ki tiltott időben vadat hordoz, árul vagy vesz, ha a vad nála találtatik, 2 frttól 10 frtig terjedhető pénzbírsággal sujtatik, azonfelül az ily időben talált vad a helyi szegények javára elkobzandó.

27. §.

A ki ebét szándékosan valamely reá nézve tilos vadászati térre viszi, 1 frttól 10 frtig büntettetik.

28. §.

A 22., 24., 25., 26. és 27-dik §-okban foglalt kihágások ismétlése esetében a büntetés megkétszerezendő olymódon, hogy a kiszabandó bírság a megelőző esetben alkalmazottnak mindig kétszeresét tegye.

29. §.

Ha az ezen fejezetben elősorolt esetekben a vadban is kár okoztatott, a vadászatra jogosult azon bíróság előtt, mely a birság kiszabására illetékes, egyuttal kártérítést követelhet.

30. §.

Ha kiskorúak, vagy oly személyek íteltettek pénzbírságra, kik gyámság vagy gondnokság alatt állanak, a kiszabott pénzbírságért a szülők, a gyám vagy gondnok felelősek.

31. §.

Ha valaki egyszerre több kihágásért kerül vád alá, a bírság minden egyes kihágásért külön szabandó ki.

Ha valaki a vadászati kihágás elkövetésénél szolgálait vagy napszámosait használta segédekül, a segédek ellen kiszabott pénzbírságokért szintén felelős.

32. §.

A pénzbírságok fele mindenkor a földbirtokost, vagy ha a vadászat haszonbérbe van adva, a haszonbérlet illeti, másik fele azon község szegényei javára

esik, melynek határában a kihágás elkövetetett. Ha a kihágást a tulajdonos vagy haszonbérelő követte el, vagy nem tudatik, hogy a kihágás kinek tulajdonán történt, az egész pénzbírság a szegények javára esik. Ha pedig a kihágás ugyanegy alkalommal több határban követtezett el, a pénzbírság egyik fele a vadászati tulajdonosok vagy haszonbérelők, másik fele pedig a községek között egyenlően osztandó fel.

33. §.

A pénzbírság a vétkes fizetési képességére való tekintet nélkül szabatik ki; egyszersmind az ítéletben a fogság tartama is meghatározandó, a mely a pénzbírság be nem hajthatása esetében fog alkalmaztatni.

Öt frtnál kisebb pénzbírságnak mindig egy napi fogság felel meg. Magasabb pénzbírságnál minden öt frt egy napi fogsággal ér fel.

Ha a fogságban levő a pénzbírságnak a szenvedett fogság által még le nem rótt részét lefizeti, azonnal szabadon bocsátandó.

*V. Fejezet.**Az eljárásról.*

34. §.

Az előbbi fejezetben meghatározott büntetéseknek kiszabása végett az illetékes bíróság nemcsak a vadászattulajdonos vagy haszonbérbe adó avagy haszonbérbe vevő panaszára, hanem a 24., 25., 26-ik §-ok eseteiben a közrend fentartására felállított hatósági vagy községi közegeknek feljelentésére hivatalból is tartozik eljárni.

35. §.

A vadászati területre való felvigyázzattal megbízott személyeknek hit alatt teendő vallomása teljes bizonyító erővel bir, míg annak ellenkezője be nem bizonyíttatik.

36. §.

Az előbbi §-ban említett felvigyázó személyek hitletételre csak akkor bocsáttathatnak, ha:

- a) nagykoruak;
- b) hamis eskü, hamis tanuságtétel, tolvajság, csalás, sikkasztás és rágalom miatt soha büntetve nem voltak;

c) az illetékes hatóság előtt felvigyázói minőségük eleve bejelentetvén, e felől hivatalos bizonyítvánnyal vannak ellátva.

37. §.

A vadászat tulajdonosa vagy haszonbérlője és a felvigyázó személyzet, nemkülönben a közrend fentartására hivatott közegek jogosítva vannak mindenkit, kit tilos vadászaton kapnak, ha magát fel nem ismerhetővé tette, nevét eltagadta, vagy állandó lakhelye ismeretlen, a legközelebbi községi hatósághoz kísérni, hogy itt kiléte kideríttessék.

38. §.

Vadászati kihágásokra nézve a birói illetőséget az elkövetés helye határozza meg.

Ha az elkövetés helye szerint több bíró lenne illetékes, ezek közül a panaszló szabadon választhat.

39. §.

Ha többen társaságban követtek el valamely kihágást, a kártérítésért egyetemleg felelősek.

40. §.

Az okozott költségek és károk minden egyes esetben megállapítandók, és az elmarasztaltaktól behajtandók. Viszont, ha a panaszlott a vád alól felmentetik, költségei a magánvádló ellen megítélendők.

41. §.

Ha a vadászati kihágás miatt a bíróságnál a tett elkövetése napjától számítandó három hó alatt panasz vagy feljelentés nem történt, a büntetésre vonatkozó kereset elévült.

Ha azonban a büntető törvények alá tartozó eset forog fenn, az elévülési idő is a büntető törvények értelmében határoztatik meg.

42. §.

A vadászati kihágások elítélése a királyi járásbiróságok hatásköréhez tartozik.

A jelen fejezetben foglalt határozatok mellett az eljárást, bizonyítékokat, perorvoslatokat s végrehajtást illetőleg, a kihágásokra vonatkozó törvényes szabályok és gyakorlat a vadászati kihágásokra nézve is zsinórmértékül szolgál.

43. §.

A vadászatra vonatkozó minden eddigi törvény eltöröltetik; a jelen törvény hatályba lépte előtt történt cselekvények azonban úgy kártérítés, mint büntetés tekintetében a korábbi törvények határozatai szerint ítélendők meg.

44. §.

Ezen törvény végrehajtásával a belügyi és igazságügyi ministerek bizatnak meg.

VII. Törvényczikk.

Az 1872. évi államköltségvetésről.

(Szentesítést nyert 1872. évi februárius hó 26-án. Kihirdettetett a képviselőházban 1872. évi februárius hó 27-én; a főrendek házában 1872. évi februárius hó 28-án.)

1. §.

Az 1872. évre a magyar korona országainak

rendes kiadásai:

Százhatvanegy millió kilencszázötvenkilencz ezer ötszázhárom o. é. forintban;
rendkívüli kiadásai:

Hetven millió kétszáz negyvenkilencz ezer nyolcz-
százkilenczvenegy o. é. forintban ;

hitel- és pénztárműveleti kiadásai :

Hatvannégy millió hétszáznyolczvanhét ezer hatszáz-
hetvenöt o. é. forintban

állapíttatnak és ajánltatnak meg.

2. §.

Ez összegek a következő fejezetek, czimek
és rovatok szerint osztatnak meg :

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
I.		A. Rendes kiadások.			
II.		A királyi udvartar- tás költségei . . .	— —	— —	3,650.000
III.		Ő cs. és apost. kirá- lyi Felsége kabinet- irodája és e kabi- neti iroda nyugdi- jai	— —	— —	61.395
		A főrendi- és kép- viselőház szükség- leteire: a tiszti és szolgaszemélyzet il- letményeire egész évre, a képviselők lak- pénzeire félévre, a kép- viselők napi dijaira, a delegáció költsé-			

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			f o r i n t		
		geire, az országgyűlési gyorsiroda költségeire, végre az államadósságot ellenőrző bizottság napi dijaira, utazási és egyéb költségeire átalánykép .	— —	— —	700.000
IV.		Az 1872. évre megállapított közösügyi kiadásokból a magyar korona országait illető összeg . . .	— —	— —	23,983.714
V.		Az 1849. évtől az 1867. évig tetteleg fennállott központi kormány közégeinek nyugdíjai	— —	— —	270.000
VI.		Nyugdíjak:			
	1	Ministerelnökség . .	— —	158	
	2	Ő cs. és apost. királyi Felsége személye körüli ministerium .	— —	3.933	
	3	Horvát-Szlavon-Dalmát ministerium .	— —	1.125	
	4	Belügyministerium .	— —	631.965	
	5	Pénzügyministerium .	— —	1,122.795	
	6	Közmunka- és közlekedési ministerium	— —	77.431	
		Áttétel		1,837.407	

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
VII.		Átvitel	— —	1,837.407	
	7	Földmivelés-, ipar- és kereskedelmi minis- terium	— —	100.607	
	8	Vallás- és közoktatás- ügyi minis- terium	— —	30,353	
	9	Igazságügyi ministe- rium	— —	455.000	
	10	Honvédelmi ministe- rium	— —	15.000	
	11	A magyar határőrvi- déket illető nyugdi- jak	— —	92,000	
		Együtt (VI. fejezet, 1—11. czim)	— —	— —	2,530.367
		Az 1867. XV. törv.- czikkben elvállalt ál- lamadóssági járú- lél:			
	1	Évi járulél:			
		Folyó pénzértékben	17,412.000		
		Ércpénzben	11,776.000		
	Ennek beszerzésikölt- ségek	2,355,200			
	Összesen (1. czim)	— —	31,543.200		
2	Évi törlesztési járulél:				
	Folyó pénzértékben .	1,000.000			
	Ezüstpénzben . . .	150.000			
	Áttétel	1,150.000			

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
VIII.		Átvitel	1,150.000		
		Ennek beszerzési költségei	30,000		
		Összesen (2. czim)	— —	1,180.000	
		Együtt (VII. fejezet 1—2. czim)	— —	— —	32,723.200
		Az 1871. évi 30 millió forintnyi ezüst kölcsön kamataira:			
IX.		Ezüstben	1,500.000		
		Ennek beszerzési költségei	210.000		
		Együtt (VIII. fejezet)	— —	— —	1,710.000
		Horvát-Szlavonországok beligazgatási szükséglete:			
	1	Horvát-Szlavonországok autonóm kormányzatának az 1868. évi XXX. t. cz. 15. §. értelmében	— —	2,200.000	
	2	Ugyanannak a határőrvidék polgárosított részeinek közigazgatási szükségleteire e területek jövedelmének 45 ⁰ / ₀ -a az Áttétel	— —	2,200.000	

Fejezet	Czim	Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként	
		forint			
X.	3	Átvitel	— —	2,200.000	
		idézett t. cz. 19. §.			
		értelmében . . .	— —	160 000	
		A zágrábi hadparancsnokság rendelkezése az ezután polgárosítandó horvát-szlavon határőrvidék beligazgatási szükséglete fejében . .	— —	1,850.000	
		Együtt (IX. fejezet 1—3. czim)	— —	— —	
		Fiume:			4,210.000
	1	A fiumei és a magyar-horvát tengerparti kormányzó és személynézete:			
		Fizetések és lakpénzek	18.770		
		Tiszti pótlék	5.000		
		Szolgák ruhailletményei	200		
Irodai s hivatali szükségletek		3.000			
Utazási költségek . .		2.000			
Épületek fenntartása és előre nem látható kiadások		1.000			
Áttétel		29.970			

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
XI.	2	Átvitel	29.970		
		Távirati sürgönyök költségei	500		
		Összesen (1. czim)	— —	30.470	
		Törvénykezési provisorium:			
		A királyi curia legfőbb ítélőszéki osztályánál	10.200		
		A pesti királyi ítélő táblánál	10.500		
		Fiumei elsőfolyamodású törvényszék	33.950		
		Összesen (2. czim)	— —	54.650	
		Együtt (X. fejezet 1—2. czim)	— —	— —	85,120
		Állami számvevőszék részére átalánykép	— —	— —	150.000
XII.	1	Ministerelnökség:			
		A ministerelnökség költségei:			
		Fizetések és lakpénzek	71.500		
		Tiszti pótlék	12.000		
		Szolgák ruhailletményei	580		
		Jutalmazások és segélyezések	1.200		
		Áttétel	85.280		

Fejezet	Czim	Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
		forint		
		Átvitel	85.280	
		Házbér	7.200	
		Irodai és házi szükségletek, utiköltségek és egyéb kiadások	33 600	
		Távirati sürgönyök költségei	3.000	
		Összesen (1. czim)	— —	129.080
XIII.	2	Rendelkezési alap	— —	200.000
		Együtt (XII. fejezet 1—2. czim)	— —	329.080
		Ő cs. és apost. királyi Felsége személye körüli minis- terium:		
		Fizetések és lakpénzek	40.284	
		Tiszti és működési pótlékok	5.300	
		Az irodai munkák ellátására szükséges személyzet díjazására	8.500	
		Szolgák ruhailletményei	900	
		Jutalmazások és segélyezések	1.000	
		Hivatali, irodai és Áttétel	55.984	

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
XIV.		Átvitel	55.984		
		házi szükségletek, napi díjak és uti- költségek	9.000		
		Épületek fenntartása	1.400		
		Együtt (XIII. fejezet)	— —	— —	66.384
		Horvát-szlavon-dal- mát miniszter és sze- mélyzete:			
	1	Személyes járandósá- gok és dologi ki- adások:			
		Fizetések és lakpén- zek	36.000		
		Szolgák ruhailletmé- nyei	300		
		Jutalmazások és se- gélyezések	500		
		Házbér	5.000		
		Irodai és utazási áta- lány	2.000		
		Épületek fenntartása	400		
		Távirati sürgönyök költségei	500		
		Összesen (1. czim)	— —	44.700	
	2	Az országos törvény- tárnak horvát nyelv- ven kiadására . . .	— —	2.000	
		Együtt (XIV. fejezet 1—2. czim)	— —	— —	46.700

Fejezet	Czim	Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
		forint		
XV.	Belügyministerium:			
1	Központi igazgatás: Fizetések és lakpénzek Az irodai munkák ellátására fogadott díj- nokok díjazására Szolgák ruhailletményei Házbér Hivatali és irodai szükségletek Napi díjak és utiköltségek Épületek fenntartására Távirdai sürgönyök költségei Könyvtár szükségleteire Összesen (1. czim)	244.120 34.000 2.000 5.394 21.500 8.000 4.000 12.000 1.000 — —		332.014
2	Megyék, kerületek, vidékek és székek köz- igazgatási, árva- és gyámhatósági kiadásai: A megyék részére, az erdélyiek kivételével, a jász-, kun-, hajdu-, szepesi XVI városi			
	Áttétel	— —		332.014

Fejezet	Czím	Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
		forint		
	Átvitel	— —	332.014	
	kerületek, és Kővár vidéke részére . . .	3,822.778		
	Az erdélyi törvényhatóságok közigazgatási kiadásai	418.540		
	Ugyanazok árva- és gyámhatósági kiadásai	70.042		
	Államsegély a királyföldi hatóságoknak . .	199.324		
	Összesen (2. cím)	— —	4,510.684	
3	A magyar és erdélyi főispánok, főkapitányok, főkirálybírák és a szász ispán és személyzetének, továbbá a városi főispánok fizetései	— —	317.025	
4	A magyar határőrvidék közigazgatási költségeire	— —	125.250	
5	Általános közigazgatási költségek:			
	Betegápolási költségek	745.529		
	Himlőoltási költségek	50.600		
	Járványok és más rendkívüli okoknál			
	Áttétel	796.129	5,284.973	

Fejezet	Czim	Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
		forint		
	Átvitel	796.129	5,284.973	
	fogva felmerülhető költségek	10.000		
	Szülházi kiadások	24.700		
	Lelenczkiadások	3.200		
	Tébolydai kiadások	284.487		
	Közbiztossági kiadások	150.000		
	Tolonczkiadások	20.000		
	Rablók elfogatásaérti díjak	5.000		
	Ragadozó állatok elejtéseérti díjak	4.000		
	Életmentési díjak	2.000		
	A dalmű- és zeneképezde támogatására	59.000		
	Elemi csapások által sujtottak segélyezésére	10.000		
	Különféle előre nem látható költségekre	20.000		
	A „Budapesti Közlöny“ költségeire	20.000		
	A magyar határőrvidék szükséglete	90.211		
	Összesen (5. czim)	— —	1,498.727	
	Együtt (XV. fejezet 1—5. czim)	— —	— —	6,783.700
XVI.	Pénzügyminis- terium:			

Fejezet	Czim	Rovatontként	Czimentként	Fejezetenként
		forint		
1	Központi igazgatás :			
	Fizetések és lakpénzek	659.490		
	Évi díjak és napi díj- nokok díjai	37.000		
	Szolgák ruhailletmé- nyei	2.676		
	Jutalmak és segélye- zések	22.000		
	Házbérek	8.400		
	Hivatali s irodai költ- ségek	112.100		
	Utazási költségek .	28.000		
	Épületek fenntartása	6.000		
	Távirati sürgönyök költségei	6.000		
	Különféle kiadások .	5.000		
	Összesen (1. czim)	— —	886.666	
2	Központi állampénztár:			
	Fizetések és lakpén- zek	54.125		
	Évi díjak	1.800		
	Bérek	200		
	Szolgák ruhailletmé- nyei	306		
	Szolgák egyéb élvez- ményei	66		
	Jutalmak és segélyek	1.600		
	Irodai költségek . .	2.640		
	Pénzolvadási, szállí- Áttétel	60.737	886.666	

Fejezet	Czim	Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
		forint		
	Átvitel	60.737	886.666	
	tási és csomagolási költségek	4.500		
	Épületek fenntartása	200		
	Összesen (2. czim)	— —	65.437	
3	Pénzügyi igazgatóságok és számvevő osztályok:			
	Fizetések, pótlékok és lakpénzek	956.965		
	Évi díjak	16.200		
	Bérek	17.266		
	Napi díjak	58.863		
	Szolgák ruhailletményei	1.364		
	Jutalmak és segélyek	32.900		
	Házbérek	56.120		
	Irodai költségek . . .	90.741		
	Uti költségek	107.550		
	Épületek fenntartása	11.100		
	Képviseltetési díjak .	3.200		
	Előre nem látható kiadások	2.800		
	A temesvári és zágrábi hadparancsnokságnál felállított pénzügyi osztályok költségei	44.655		
	Összesen (3. czim)	— —	1.399.724	
	Áttétel	— —	2.351.827	

Fejezet	Czim	Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint	
	Átvitel	—	2,351.827	
4	Állampénztár Zágráb-ban:			
	Fizetések és lakpénzek	13.280		
	Bérek	263		
	Szolgák ruhailletményei	60		
	Jutalmak és segélyek	450		
	Irodai s hivatali szükséglet	500		
	Pénzszállítási, olvasási és csomagolási költségek	100		
	Épületek fenntartása	60		
	Összesen (4. czim)	—	14.713	
5	Pénzügyi felügyelőségek (Horvát-Szlavonországban):			
	Fizetések és lakpénzek	55.040		
	Évidíjak	2.000		
	Bérek	993		
	Napi díjak	900		
	Ruhailletmények	114		
	Jutalmazások és segélyezések	2.000		
	Házbérek	1.560		
	Uti költségek	8.000		
	Áttétel	70.607	2,366.540	

Fejezet	Czim	Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
		forint		
	Átvitel	70.607	2,366.540	
	*Épületek fenntartása	830		
	Irodai költségek . .	2.770		
	Különféle kiadások .	130		
	Összesen (5. czim)	— —	74.337	
6	Ideiglenes telekzet (Horvát-Szlavonor- szágban):			
	Napi díjak	11.566		
	Szálláspénzek . . .	852		
	Jutalmak és segélyek	500		
	Irodai átalányok . .	101		
	Irodai és kezelésszük- ségletek	1.227		
	Kezelési nyomtatvá- nyok	200		
	Utazási költségek .	1.800		
	Különféle kiadások .	100		
	Összesen (6. czim)	— —	16.346	
7	Adóhivatalok:			
	Fizetések és lakpén- zek	1,281.085		
	Bérek	14.189		
	Napi díjak	14.600		
	Ruhailletmények . .	9.840		
	Jutalmak és segélyek	33.300		
	A tiszti személyzet szükséges szaporí- tására, és esetleg új			
	Áttétel	1,353.014	2,457.223	

Fejezet	Czím	Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
		forint		
	Átvitel	1,353.014	2,457.223	
	adóhivatalok felállítására	30.000		
	Házbérek	76.721		
	Utiköltségek	12.200		
	Épületek fenntartása	8.150		
	Irodai költségek . . .	71.500		
	Pénzszállítási költségek	3.800		
	Leltári szerek jókarban tartása és utánszerzése	3.500		
	Különféle kiadások . .	1.200		
	A magyar és a horvát-szlavon határőrvidéken felállítandó adóhivatalok szükséglete	96.060		
	Összesen (7. cím)	— —	1,656.145	
8	Pénzügyi, illetőleg vám- és adóörség:			
	Fizetések és lakpénzek	124.450		
	Zsoldok és pótlékok	1,190.730		
	Lótartási átalányok . .	67.230		
	Ruházati adalék . . .	174.050		
	Jutalmak és segélyek	13.000		
	Laktanyabérek . . .	107.461		
	Áttétel	1,676.921	4,113.368	

Fejezet	Czím	Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
		forint		
	Átvitel	1,676.921	4,113.368	
	Uti, élelmi stb. költségek	148.956		
	Épületek fenntartása	18.958		
	Irodai és kezelési költségek	19.865		
	Különféle kiadások .	6.500		
	Betegápolási költségek	4.500		
	Fegyverzeti és löszerköltségek	6.300		
	Ágyneműek	26.241		
	Adandó előlegek . .	34.600		
	A határőrvidéken felállítandó vám- és adóőrségszüksége	646.854		
	Összesen (8. cím)	— —	2,589.695	
9	Jogügyi igazgatóságok:			
	Fizetések, pótlékok és lakpénzek . . .	22.040		
	Évi díjak	1.260		
	Bérek	600		
	Napidíjak	4.891		
	Ruhailletmények . .	120		
	Jutalmak és segélyek	1.300		
	Irodai költségek . .	3.000		
	Utiköltségek	500		
	Áttétel	33.711	6,703.063	

Fejezet	Czim	Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
		forint		
	Átvitel	33.711	6,703.063	
	Épületfenntartási költségek	400		
	Képviseltetési díjak	1.500		
	Különféle kiadások	400		
	A horvát - szlaven pénzügyi ügyészség költségeire átalánykép	15.450		
	Összesen (9. czim)	— —	51.461	
10	Pénzügyi törvényszékek (Horvát-Szlavonországban):			
	Pénzügyi feltörvényszék	3.550		
	Elsőfolyamodásu pénzügyi törvényszékek	3.650		
	Összesen (10. czim)	— —	7.200	
11	Állandó cataster:			
	Fizetések, pótlékok és lakpénzek	238.060		
	Munkaátalányok	150.860		
	Napidíjas segédsemmélyzet költségei	4.600		
	Jutalmazások és segélyezések	8.000		
	Utazási átalányok	6.000		
	Házbérek	10.830		
	Áttétel	418.350	6,761.724	

Fejezet	Czim	Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
		forint		
	Átvitel	418.350	6,761.724	
	Irodai költségek, rajz-papírok és nyomtatványok	15.866		
	Háromszögméreti kiadások	13.000		
	Határleirási költségek	2,000		
	Egyéb felmérési költségek, fuvarok és ruhakoptatási térítmények	81.787		
	Műszerek és eszközök beszerzése és javítása	4.000		
	Buda városának felmérési költségei	37.570		
	Rendszeresítendő nyilvántartásra	46.000		
	Felmérési munkálatok lemásolására	30.000		
	Különféle előre nem látott kiadásokra	4.427		
	Összesen (11. czim)	— —	653.000	
12	Bányászati és erdészeti akadémia Selmeczbányán	— —	115.071	
13	Egyenes adók kivetési és beszédési költségei	— —	418.000	
14	Fogyasztási adók beszédési költségei	— —	228.155	
	Áttétel	— —	8,175.950	

Fejezet	Czim	Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
				forint
	Átvitel	— —	8,175.950	
15	Határvám kezelési költségei	— —	370.320	
	Illetékek kezelési költségei:			
16	Bélyeg	— —	89,766	
17	Jogilletékek és díjak	— —	45.400	
18	Fémjelzés	— —	9.489	
19	Ut-, hid- és révvám .	— —	1.000	
	Jövedékek műveleti és kezelési költségei:			
20	Dohányjövedék:			
	Vétel	6,754.552		
	Gyártás	2,549.095		
	Eladás	1,147.376		
	Összesen (20. czim)	— —	10,451.023	
21	Lottojövedék	— —	1,741.910	
22	Sójövedék:			
	Kezelési kiadások .	769.367		
	Só előállításának megtérítése	1,454.838		
	Szállítási költségek .	2,032.678		
	Összesen (22. czim)	— —	4,256.883	
	Államvagyon:			
23	Államjóságok	— —	2,059.069	
24	Államerdők:			
	Kincstári, koronai és bányaerdők	6,569.692		
	Áttétel	6,569.692	27,200.810	

Fejezet	Czim	Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
		forint		
	Átvitel	6,569.692	27,200.810	
	Magyar és horvát-szlavon határőrvidékie rdők	597.217		
	Összesen (24. czim)	— —	7.166.909	
25	Bányászat és pénzverés:			
	Bányaigazgatóságok.	394.649		
	Fémbányaművek . . .	5,479.663		
	Pesti bányaterményáruda	13.702		
	Oraviczai bányakincstári pénztár	21.492		
	Fémbeváltó hivatalok	480.695		
	Pénzverde	829.476		
	Vasművek	3,622.925		
	Kőszénbányák	882.404		
	Sótermelés	1,321.401		
	Összesen (25. czim)		13,046.407	
26	Államnyomda	— —	658.000	
27	Államépületek	— —	22.417	
28	Az üzletnek átadott államvasutak és gyárak tiszta jövedelme és a befektetett tőke kamat és törlesztés összege között mutató hiány	— —	990.077	
29	Különféle kiadások .	— —	41.041	
	Együtt (XVI. fejezet, 1—29. czim)	— —	— —	49,125.661

Fejezet	Czim	Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint	
XVII.	Közmunka és közlekedési ministerium.			
1	Központi igazgatás: Fizetések és lakpénzek	269.430		
	Működési pótlék műszaki tisztviselők részére	13.000		
	Szolgák ruhailletményei	1.250		
	Napidijak az irnoki teendők ellátására .	12.000		
	Jutalmazások és segélyezések	4.000		
	Házbérek és adók .	24.000		
	Hivatali és irodai szükséglet	20.000		
	Távirati sürgönyök költségei	5.500		
	Uti költségek és napidijak	30.000		
	Épületek fenntartása	500		
	Előre nem látható kiadások	2.000		
	Összesen (1. czim)	— —	381.680	
2	Vasutbiztosítéki számvévőszék és vasuti kormánybiztosok:			
	Áttétel	— —	381.680	

Fejezet	Czim	Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
		forint		
	Átvitel	— —	381.680	
	Vasutbiztosítéki számvévőszék:			
	Személyes járandóságok	18.510		
	Dologi kiadások	7.000		
	Vasuti kormánybiztosok	13.600		
	Összesen (2. czim)	— —	39.110	
3	Építészeti osztály a temesvári hadparancsnokságnál	— —	11.037	
4	Államépítészeti hivatalok:			
	Felügyelőségek és építészeti hivatalok:			
	Magyarország:			
	Tisztii fizetések és lakbérek	189.800		
	Szolgák fizetései és lakpénzei	5.600		
	Szolgák ruhailletményei	40		
	Napidíjak az irtóki teendőik ellátására	13.908		
	Jutalmazások és segélyezések	4.000		
	Hivatalos helyiségek bére	12.900		
	Áttétel	226.248	431.827	

Fejezet	Czim	Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
		forint		
	Átvitel	226.248	431.827	
	Hivatali és irodai szükséglet	21.840		
	Utiköltségek és napidijak	55.797		
	Hivatalos helyiségek takarítására	500		
	Előre nem látható kiadásokra.	1.000		
	Horvát-Szlavonország:			
	Tiszti fizetések és lakpénzek	16.950		
	Szolgák fizetései	600		
	Napidijak az irthoki teendőik ellátására	2.196		
	Jutalmak és segélyek	300		
	Hivatalos helyiségek bére	1.590		
	Hivatali és irodai szükséglet	1.100		
	Utiköltségek és napidijak	7.713		
	Tiszaszabályozási központi bizottmány	16.620		
	A magyar határőrvideki építészeti hivatalok szükséglete	13.964		
	Összesen (4. czim)	— —	366.418	
	Áttétel	— —	798.245	

Fejezet	Czim	Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
		forint		
	Átvitel	— —	798.245	
5	Kőutak fenntartása:			
	Kezelés:			
	Magyarországban . .	125.166		
	Horvát - Szlavonországban:	8.616		
	Fenntartás:			
	Magyarországban . .	3,527.689		
	Horvát - Szlavonországban	345.638		
	A magyar határőrvidék szükséglete . .	143.360		
	Összesen (5. czim)	— —	4,150.469	
6	Vizi utak és tengeri kikötők fenntartása:			
	Kezelés:			
	Magyarországban . .	37.653		
	Horvát - Szlavonországban	4.408		
	Fenntartás:			
	Folyók- és csatornákon:			
	Magyarországban . .	296.407		
	Horvát - Szlavonországban	46.289		
	Tengeri kikötőknél .	41.000		
	A magyar határőrvidék szükséglete .	9.376		
	Összesen (6. czim)	— —	435.133	
	Együtt (XVII. fejezet 1—6. czim)	— —	— —	5,383.847

Fejezet	Czim	Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
		forint		
XVIII	Földmivelés-, ipar- és kereskedelmi miniszterium:			
1	Központi igazgatás:			
	Fizetések és lakpénzek	126.110		
	Irnokok, segédszolgák és könyomdászok díjai	7.300		
	Szolgák ruhailletményei	700		
	Jutalmazások és segélyezések.	2.000		
	Házbér	14.000		
	Hivatali s irodai szükséglet	8.770		
	Utiköltségek	4.000		
	Épületek fenntartása	500		
	Összesen (1. cz.)	— —	163.380	
2	Ipar-, kereskedelmi és külkereskedelmi célok:			
	Iparcélok	24.800		
	Kereskedelmi célok	13.600		
	Külkereskedelmi célok	3.000		
	Összesen (2. czim)	— —	41.400	
3	A gazdaság különböző ágainak emelése:			
	Áttétel	— —	204.780	

Fejezet	Czim	Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
		forint		
	Átvitel	— —	204.780	
	Gazdasági egyesületek céljaira, kiállítások-, versenyek- és kísérletekre, szarvasmarha-, juh- és sertéstenyészet emelésére	35.000		
	Mezőgazdasági szakoktatásra	28.500		
	Gazdasági szakirodalom emelésére	6.000		
	Kereskedelmi növényekre, nevezetesen: kender, len, komló, dohánytermelés emelésére	8.000		
	Borászat emelésére	2.400		
	Fatenyésztés és kertészet emelésére	5.000		
	Selymészet emelésére	6.500		
	Méhészet emelésére	2.000		
	Haltenyésztés emelésére	3.000		
	Földmívelés érdekében teendő hivatalos utazásokra	2.000		
	Közigazgatási előre nem látható eszközökre	10.000		
	Áttétel	108.400	204.780	

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel	108.400	204.780	
		Az országos gazdaszat emelésére a magyar határőrvidéken	4.000		
		Összesen (3. czim)	— —	112.400	
4		Gazdasági tanintézetek :			
		Keszthelyi országos gazdasági tanintézet	35.730		
		Debreczeni o. gazd. int.	43.450		
		Magyar-Óvári „	51.665		
		Kolozsmonostori „	41.800		
		Hradeki földmivessiskola	14.630		
		Diószegi vinczellérképezde	5.810		
		Összesen (4. czim)	— —	193.085	
5		Álladalmi lótenyészintézetek :			
		Lótenyészintézeti központi katonai felügyelőség és szakszámvevőség	22.924		
		Ménesebirtok-gazdaságok	750.514		
		Ménesek	721.332		
		Méntelegek	1,010.938		
		Lóversenyek	28.000		
		Áttétel	2,533.708	510.265	

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel	2,533.708	510.265	
		Lótenyésztési jutalmak	15.000		
		Tenyészanyag vásárlására	14.080		
		A magyar határőrvidék szükséglete . .	620		
		Összesen (5. czim)	— —	2,563.408	
6		Vesztegintézetek:			
		Az erdélyi vesztegintézetek szükséglete	48.540		
		A magyar és horvát-szlavon határőrvidéki vesztegintézetek szükséglete . .	25.069		
		Összesen (6. czim)	— —	73.609	
7		A keleti marhavész elfojtására	— —	35.000	
8		Pesti állatgyógyintézet	— —	38.650	
9		Bányakapitányságok	— —	62.000	
10		Földtani intézet	— —	28.300	
11		Statistikai hivatal	— —	56.870	
12		Pósta:			
		Tiszti fizetések, pótlékok, lakpénzek és napidíjak, továbbá jutalmazások és segélyezések	1,148.800		
		Áttétel	1,148.800	3,368.102	

Fejezet	Czim	Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
		forint		
	Átvitel	1,148.800	3,368.102	
	Ruházatok	35.200		
	Póstamesterek fizetései	500.000		
	Portorész-járulékok			
	Utazási illetékek			
	Épületek fenntartása			
	Bérletek			
	Hivatali és kezelési költségek			
	Hiánylati visszatérítések			
	Jövedéki visszatérítések			
	Pótszállítási költségek	3,012.000		
	Vasútszállítási költségek			
	Hírlapok költségei			
	Kocsik és egyéb leltári tárgyak beszerzése			
	Kocsijavítási költségek			
	Kártérítések			
	Különfélék			
	Összesen (12. czim)	— —	4,696.000	
13	Távirda :			
	Fizetések és lakpénzek	967.000		
	Áttétel	967.000	8,064.102	

Fejezet	Czím	Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
		forint		
	Átvitel	967.000	8,064.102	
	Egyéb személyes járandóságok . . .	63.880		
	Az üzleti bevételekből a hivatalnokoknak járó osztalék			
	Házak esetleges megszerzésére			
	Házbérek			
	Hivatalos helyiségek helyreállítása és fenntartása			
	Helyettesítési, uti és átköltözési költségek			
	Átalanyszott irodai és fűtési költségek			
	Nyomtatványok és egyéb nem átalanszott szükségletek			
	Üzleti szükségletek	849.010		
	A gépeknek javítására			
	A felszerelési alap fenntartására			
	A vonalak javítása és fenntartására			
	Feleknek visszafizetett illetékek			
	Áttétel	1,879.890	8,064.102	

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel	1,879.890	8,064.102	
		Az egyleti és idegen államoknak való tartozásokra			
		A sürgönyök továbbszállítási díjaira			
		A sürgönyök kézbesítési díjaira			
		Különféle kiadásokra			
		Összesen (13. czim)	— —	1,879.890	
14		Rév- és tengerparti egészségügy . . .	— —	92.212	
15		Pesti zálogház . .	— —	142.000	
		Együtt (XVIII. fejezet 1—15. czim)	— —	— —	10,178.204
XIX.		Vallás- és közoktatásügyi minisztérium:			
	1	Központi igazgatás:			
		Fizetések és lakbérek	199.460		
		Segélydíjak . . .	1.800		
		Szolgák ruhailletményei	900		
		Az irnoki teendők el látására	15.400		
		Jutalmazások és segélyezések . . .	3.500		
		Házbérek	6.324		
		Áttétel	227.384	— —	

Fejezet	Czim	Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
		forint		
	Átvitel	227.384	— —	
	Hivatali, irodai és utiköltségek	19.500		
	Különféle kiadások és házi szükségletek .	600		
	Átalány a közokta- tási értekezlet ré- szére szükséges na- pidijak, uti költsé- gek, tiszteletdíjak és kezelési költségekre, és iskolakönyvek ki- dolgozására	6.000		
	Távirati sürgönyök költségei	1.000		
	Összesen (1. czim)	— —	254.484	
2	Tanulmányi ügyek igazgatása:			
	Tankerületi főigazga- tóságok	28.200		
	Népnevelési tanfel- ügyelőségek :			
	Fizetések és lakbé- rek	143.040		
	Utazási költségek .	28.600		
	Hivatali átalányok .	12.300		
	Jutalmakra, segélye- zésekre, és esetleg tanfelügyelők helyet-			
	Áttétel	212.140	254.484	

Fejezet	Czím	Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
		f o r i n t		
	Átvitel	212.140	254.484	
	tesítésére kiküldött ministeri megbizot- tak jutalmazására .	3.000		
	Utiköltségek és napi- díjak megyei iskola- tanácsoknak:	40.000		
	Vizsgálati bizottmá- nyok	8.500		
	A magyar határőrvi- dék szükséglete . .	12.429		
	Összesen (2. cím)	— —	276.069	
3	Tanintézetek:			
	Pesti királyi egyetem:			
	Tanárok és hivatalno- kok fizetései:			
	Hittani kar	10.973		
	Jogi kar	37.505		
	Orvosi kar	60.295		
	Bölcsészeti kar . .	72.720		
	Könyvtár	3.705		
	Irodai és gazdasági személyzet	4.000		
	Hivatalnokok pótlé- kai	1.500		
	Tanárok és hivatal- nokok szálláspénzei	27.664		
	Szolgák fizetései . .	16.222		
	Szolgák lakbérei . .	1.176		
	Áttétel	235.760	530.553	

Fejezet	Czim	Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
		forint		
	Átvitel	235.760	530.553	
	Élvezmények megváltása	800		
	Helyettesítések	1.400		
	Napidíjnokok illetményei	3.689		
	Ösztöndíjak	15.870		
	Jutalmazások és segélyezések	4.535		
	Templomi szükségletek	1.200		
	Házbérek	17.249		
	Hivatali és irodai szükséglet	758		
	Az elméleti és gyakorlati oktatás szükségletei	76.348		
	Épületek fenntartására	13.150		
	Adók és más illetékek	510		
	Utiköltségek és napidíjak	1.500		
	Házi szükségletek	22.184		
	Vegyes kiadások	300		
	Nyugélvezmények	20.181		
	Gymnasiumi tanárképezde	19.550		
	Tanodai szaklapok segélyezése	800		
	Áttétel	435.784	530.553	

Fejezet	Czím	Rovatontként	Czimentként	Fejezetenként
		forint		
	Átvitel	435.784	530.553	
	József-műegyetem:			
	Tanárok és hivatalnokok fizetései és pótlékai	77.300		
	Tanárok és hivatalnokok lakbérei . .	13.100		
	Szolgák fizetései . .	4.000		
	Szolgák lakbérei . .	804		
	Szolgák ruhailletményei	505		
	Irnoki teendők ellátására és irodai szükségletek	1.500		
	Jutalmazások	3.725		
	Ösztöndíjak	5.100		
	Elméleti és gyakorlati oktatás szükségletei	18.500		
	Házi szükségletek . .	4.500		
	Házbérek	27.666		
	Épületek fenntartása	1.000		
	Utiköltségek és más esetleges kiadások .	500		
	Reáltanodai tanárképezde	15.700		
	Országos rajztanítóképezde és ezzel kapcsolatos mintarajztanoda	25.910		
	Áttétel	635.594	530.553	

Fejezet	Czim	Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
		forint		
	Átvitel	635.594	530.553	
	Nagy-szebeni jogakadémia	17.685		
	Kolozsvári jogakadémia	16.305		
	Kolozsvári orvos-sebészeti tanintézet .	34.413		
	Az erdélyi felsőbb tanintézetek közös költségei	2.500		
	Nagy-szebeni államgymnasium	18.783		
	Kaposvári államgymnasium	12.510		
	Az ország alsó vidékén felállítandó államgymnasium . .	10.338		
	Losonczi reálgymnasium	8.140		
	Fium. reálgymnasium	15.415		
	Budai főreáltanoda .	28.100		
	Kassai „	19.485		
	Lőcsei „	12.200		
	Körmöczi „	13.900		
	Temesvári „	12.950		
	Pécsi „	15.600		
	Szegedi „	10.250		
	Pesti „	20.720		
	Nagy-kállói alreáltanoda	6.158		
	Áttétel	911.046	530.553	

Fejezet	Czím	Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
		forint		
	Átvitel	911.046	530.553	
	Kecskeméti alreáltanoda	6.158		
	Székelyudvarhelyi alreáltanoda	3.700		
	Dévai alreáltanoda	3.700		
	Pozsonyi főreáltanoda segélyezésére	4.000		
	Soproni főreált. seg.	4.000		
	Sümei „ „	4.000		
	Középtanodák költségei	10.000		
	Szaktanodák (bábatanodák)	11.816		
	Budai férfitanítóképezde	24.425		
	Budai tanítónőképezde	33 320		
	Más fennálló tanítóképezdek	247.400		
	1871/2. tanévben felállított 3 férfi és 2 női tanítóképezde	100.500		
	Népnevelési szükségletekre	650.000		
	Oly községek segélyezésére, melyek polgári iskolát állítanak vagy melyek felsőbb népiskoláikat gazdasági vagy			
	Áttétel	2,014.065	530.553	

Fejezet	Czim	Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
		forint		
		Átvitel	2,014.065	530.553
		ipartanfolyammal kívánják megtoldani	100.000	
		A Budán felállítandó polgári iskola segélyezésére	6.800	
		A népnevelési lapnak hét nyelven kiadására	30.000	
		Felnőttek oktatására	70.000	
		Tanítóképezdei tanárjelöltek és néptanítók kiképzésére . .	10.000	
		Siketnémák intézete Vácon	29.674	
		A magyar határőrvidék szükséglete .	72.022	
		Összesen (3. czim)	— —	2,332.561
4		Ösztöndíjak és egyéb tanulmányi célok:		
		Utazási ösztöndíjak felsőbb és középtanodai tanárok és tanárjelöltek számára	20.000	
		A bécsi Theresianumnak három magyarországi és négy erdélyi növendék fen-		
		Áttétel	20.000	2,863.114

Fejezet	Czím		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel	20.000	2,863.114	
		tartására és egyéb kiadásokra	4.535		
		A kolozsvári elemi iskola rajztanítójának	315		
		Alapítványi járulék az erdélyi iskola-alapnak	10.452		
		Segély az ösztöndíj-alapnak	1.064		
		Szegény tanulók segélyezésére	1.200		
		Goldberg-féle ösztöndíj	630		
		Kamarai járandóság, erdélyi helv. hitvallásu evang. egyházak és tanodák s némely róm. kath. lelkészség számára	3.545		
		Halli alapítványi alapok és segélydíjak	4.910		
		A magyarországi középtanodákba járó 15 horvátországi tanuló számára . . .	3.000		
		Áttétel	49.651	2,863.114	

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel	49.651	2,863.114	
		Ösztöndíjak a magyar határőrvidék számára	5.440		
		Összesen (4. czim)	— —	55.091	
5		Közművelődési czélok: Magyar nemzeti muzeum :			
		Személyes járandóságok	31.770		
		Dologi kiadások . .	53.678		
		Országos Eszterházy-féle képtár . . .	7.819		
		Központi meteorológiai intézet . . .	11.580		
		Képzőművészet céljaira: jelesen utazási ösztöndíjakra, megrendelésekre, jeles elaggott művészek segélyezésére .	20.000		
		Hazai történelmi műemlékek felkutatására, felásatására, felvételére, lajstromozására, osztályozására, kiadására és felügyeletére . . .	20 000		
		Áttétel	144.847	2,918.205	

Fejezet	Czim	Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
		forint		
	Átvitel	144.847	2,918.205	
	A harinai kéttornyu román stýlu templom javítására . .	3.000		
	Magyar történelmi források és emlékek kiadására	20.000		
	A magyar tudományos akad. könyvtára gyarapítására .	5.000		
	Az országos Eszterházy-féle képtár után járó házbér	10.000		
	A magyar tudományos akadémia mathem. és term. tud. osztálya részére országos érdekű kutatásokra és közleményekre	5.000		
	A magyar kir. természettudom. társulatnak évi segélyezésére: oly czélból, hogy a társulat ez összeget országos érdekű kutatásokra és közleményekre fordítsa	5.000		
	Áttétel	192.847	2,918.205	

Fejezet	Czim	Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
		forint		
	Átvitel	192.847	2,918.205	
	Elszegényedett hazai írók vagy ezek családjaiknak segélyezésére	2.500		
	Tornamesterek kiképzésére	5.000		
	A nemzeti zenedének segélyezésére	2.500		
	Zenészeti ösztöndíjakra	2.500		
	A budai zene- és énekekadémia segélyezésére	1.200		
	Összesen (5. czim)	— —	206.547	
	Együtt (XIX. fejezet 1—5. czim)	— —	— —	3,124.752
XX.	Igazságügyi minis- terium:			
1	Központi igazgatás:			
	Fizetések és lakpénzek	167.000		
	Szolgák ruhailletményei	850		
	Jutalmak és segélyek	3.500		
	Házbér	25.000		
	Hivatali és irodai szükséglet	30.000		
	Fordítási költségek	2.000		
	Áttétel	228.350		

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel	228.350		
		Utiköltségek és napidijak	4.000		
		Hivatali helyiségek fenntartása	1.000		
		Távirati sürgönyök költségei	600		
		Összesen (1. czim)	— —	233.950	
2		Semmitőszék:			
		Fizetések és lakberek	150.670		
		Működési pótlék	6.000		
		Szolgák ruhailletményei	450		
		Jutalmak és segélyezések	1.500		
		Hivatali és irodai szükséglet	12.000		
		Épületek fenntartása	500		
		Házi kellékek	500		
		Előre nem látható kiadások	1.000		
		Összesen (2. czim)	— —	172.620	
3		Legfőbb ítélőszék:			
		Fizetések és lakpénzek	348.140		
		Működési pótlék	4.000		
		Szolgák ruhailletményei	800		
		Áttétel	352.940	406.570	

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			f o r i n t		
		Átvitel	352.940	406.570	
		Jutalmak és segélyek	3.000		
		Házbér	4.136		
		Hivatali és irodai szükséglet	18.000		
		Házi kellékek	800		
		Előre nem látható kiadások	1.000		
		Összesen (3. czim)	— —	379.876	
4		Királyi ítélőtábla Pesten :			
		Fizetések és lakpénzek	582.220		
		Működési pótlék	2.000		
		Segélydíjak	3.600		
		Szolgák ruhailletményei	1.300		
		Jutalmak és segélyek	5.000		
		Házbér	6.204		
		Hivatali és irodai szükséglet	24.000		
		Házi kellékek	1.000		
		Előre nem látható kiadások	3.000		
		A feloszlatott elsőfolyamodási törvényszékek elnökei részére	22.680		
		Összesen (4. czim)	— —	651.004	
		Áttétel	— —	1,437.450	

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel	— —	1,437.450	
5		Királyi ítélőtábla Marosvásárhelyen : Fizetések és lakpénzek	107.020		
		Segélydíjak	1.500		
		Szolgák ruhailletményei	400		
		Jutalmak és segélyek	900		
		Hivatali és irodai szükséglet	7.000		
		Utazási átalány	800		
		Épületek fenntartása	300		
		Házi kellékek	250		
		Előre nem látható kiadások	500		
		A felosztatott elsőfolyamodási törvényszékek elnökei részére	1.650		
		Összesen (5. czim)	— —	120.320	
6		Pénzügyi feltörvényszék	— —	26.835	
7		Királyi főügyészségek:			
		Királyi főügyészség Pesten	32.470		
		Királyi főügyészség Maros- Vásárhelyen	11.810		
		Összesen (7. czim)	— —	44.280	
		Áttétel	— —	1,628.885	

Fejezet	Czim	Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
		f o r i n t		
	Átvitel	— —	1,628.885	
8	Királyi törvényszékek és ügyészségek:			
	Fizetések és lakpénzek	3,725.840		
	Tiszti pótlékok	51.300		
	Gyakornok és díjnyokok díjai	61.800		
	Orvosok és lelkészek illetményei	67.000		
	Szolgák ruhailletményei	85.950		
	Jutalmak és segélyek	41.000		
	Házbérek	140.000		
	Irodai szükséglet	154.500		
	Rabtartási költségek	480.000		
	Fogházi fűtés, világítás és tisztítási költségek	30.000		
	Bűnvádi eljárási költségek	102.000		
	Hivatalos utazásokra	15.000		
	Nyomtatványokra	15.000		
	A felosztatott elsőfolyamodási törvényszékek birái részére	41.890		
	Összesen (8. czim)	— —	5,011.280	
9	Királyi járásbiróságok:			
	Fizetések és lakpénzek	2,059.180		
	Áttétel	2,059.180	6,640.165	

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel	2,059.180	6,640.165	
		Gyakornokok és díj- nokok díjai	108.000		
		Szolgák ruhailletmé- nyei	41.350		
		Jutalmak és segélyek	36.000		
		Házbérek	144.000		
		Irodai szükséglet .	108.000		
		Rabtartási költségek	180.000		
		Bűnvádi eljárási költ- ségek	72.000		
		Összesen (9. czim)	— —	2,748.530	
10		Törvényszéki vegyé- szeti kiadások . .	— —	2.000	
11		Törvénykezés a ma- gyar határőrvidéken	— —	73.108	
12		Országos fegyintéze- tek:			
		Munkácsi fegyintézet	101.790		
		Váczi „	136.894		
		Lipótvári „	157.180		
		Illavai „	123.330		
		Szamosujvári „	126.280		
		Mária-nostrai „	47.795		
		Nagy-Enyedi „	27.611		
		Állami fogház Vá- czon	11.234		
		Egyéb kiadások . .	2.000		
		Áttétel	734.114	9,463.803	

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
XXI.		Átvitel	734.114	9,463.803	
		Magyar határőrvidéki fegyintézetek . .	32.000		
		Összesen (12. czim)	— —	766.114	
	13	Telekkönyvezés :			
		Központi telekhivatal	— —	9.760	
		Együtt (XX. fejezet 1—13. czim)	— —	— —	10,239.677
		Honvédelmi minis- terium :			
	1	Központi igazgatás :			
		Fizetések, lakpénzek és mellékjárandóságok	218.573		
		Napidíjak az irodai teendők ellátására .	12.000		
		Szolgák ruhailletményei	1.200		
		Jutalmazások és segélyezések	8.000		
		Házbérek	15.000		
		Irodai szükségletek .	43.000		
		Utazási költségek .	10.000		
		Összesen (1. czim)	— —	307.773	
	2	Honvédelmi intézetek:			
		Hadbírószági kiadások	4.000		
		Központi ruharaktár	25.540		
		Fegyverzeti bizottság	21.841		
		Áttétel	51.381	307.773	

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel	51.381	307.773	
		Hadtudományi intézetek	11.600		
		Összesen (2. czim)	— —	62.981	
3		Ujonczozási költségek	— —	20.000	
4		Honvédfőparancsnokság	— —	42.432	
5		Kerületi parancsnokságok :			
		Pesti kerületi parancsnokság . . .	44.653		
		Szegedi kerületi parancsnokság . . .	37.826		
		Kassai kerületi parancsnokság . . .	33.590		
		Pozsonyi kerületi parancsnokság . . .	33.632		
		Budai kerületi parancsnokság . . .	41.769		
		Erdélyi kerületi parancsnokság . . .	34.992		
		Zágrábi kerületi parancsnokság . . .	25.440		
		Összesen (5. czim)	— —	251.902	
6		Csapatok:			
		Pénzbeli illetékek, elhelyezés, élelmezés és lóeleség . . .	4,589.203		
		Áttétel	4,589.203	685.088	

Fejezet	Czim	Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
		forint		
	Átvitel	4,589.203	685.088	
	Ruházat és felszerelés	469.310		
	Betegápolási költségek	87.678		
	Töltények beszerzése	611.757		
	Pótlóvazás	164.666		
	Összesen (6. czim)	— —	5,922.614	
	Együtt (XXI. fejezet 1—6. czim)	— —	— —	6,607.702
	Rendes kiadások összege	— —	— —	161,959.503
	B. Rendkívüli kiadások.			
I.	Az 1872. évre megállapított közösügyi kiadásokból a magyar korona országait illető összeg	— —	— —	4,309.499
II.	Az 1871. évi 30 millió forintnyi ezüst kölcsön törlesztésére :			
	Ezüstben	398.434		
	Ennek beszerzési költségei	55.781		
	Összesen (II. fejezet)	— —	— —	454.215
III.	Miniszterelnökség:			
	Codificationalis munkálatokra	— —	— —	30.000

Fejezet	Czím	Rovatonként		Czimenként	Fejezetenként
		forint			
IV.	Ő cs. és apost. kir. Felsége személye körüli ministerium:				
	A ministerium épületében levő fogadási és disztermek kijavítására . . .	—	—	—	3.000
V.	Belügyministerium:				
1	Erdélyi királyi biztosság, földtehermentesítési alapigazgatóság Kolozsvárott és igazoló bizottmányok . .	—	—	106.501	
2	Erdélyi csendőrség .	—	—	400.000	
3	A kultartományok lelenczházaiban ápolt, törvénytelen ágyból származott gyermekek tápdijai . . .	—	—	13.246	
4	A pesti Rókus-féle közkórháznak 1855-től 1865-ig terjedő hátralékos költségeinek kiegyenlítésére . . .	—	—	15.000	
5	A kolozsvári levéltár kezelési költségei .	—	—	7.630	
6	A Bécsben levő magyarországos levél-Áttétel	—	—	542.377	

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
				forint	
		Átvitel	— —	542.377	
		tárnak Budára le- endő leszállítás és itteni kezelés költ- ségeire	— —	14.731	
7		Az 1871. év végével a megyei számadá- sokból hátramaradt résznek feldolgozá- sára átalánykép . .	— —	5.000	
8		Az egészségügyi ta- nácsra	— —	10.000	
9		Törvénytelen ágyból származott gyerme- kek tápdijaira . .	— —	33.600	
10		A pesti önkénytes tűzoltó-egylet segé- lyezésére	— —	10.000	
11		Az ország egy részé- ben rablók által megzavart közbiz- tonság helyreállítá- sára tett intézkedé- sek végbefejezésére	— —	133.500	
12		Az 1867., 1868., 1869. és 1870. évek- ben a közbiztonság érdekében igénybe			
		Áttétel	— —	749.208	

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
VI.		Átvitel	— —	749 208	773.432
		vett karhatalmak költségei	— —	24.224	
		Együtt (V. fejezet, 1—12. czim)	— —	— —	
		Pénzügyminis- terium :			
	1	A központi állam- pénztár helyiségei- nek nagyobbítására	— —	2.000	
	2	A határőrvidéken fel- állítandó adóhivata- lok első felszerelé- sére és berendezé- sére	— —	26.000	
	3	A határőrvidéken fel- állítandó vám- és adóőrség felállítási költségeire	— —	60.000	
	4	A határőrvidék ca- taster-költségeire .	— —	174.000	
	5	Építkezésekre a sel- meczbányai bánya- és erdészeti akadé- miánál	— —	13.000	
	6	Horvát-Szlavonorszá- goknak az 1867. évig terjedő hátra- lékokra befizetett			
		Áttétel	— —	275.000	

Fejezet	Czim	Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
		f o r i n t		
	Átvitel	— —	275.000	
	összegekből az 1868. XXX. t. cz. 30. §. szerint járó 63 % fejében előlegképen	— —	185.000	
7	Az egyenes adóhátalékok egyénenkénti leszámolásának költségei fejében	— —	200.000	
8	A Pesten építendő fővámhivatal és raktárra	— —	800.000	
9	A fémjelzésnél:			
	Vegyelemző intézet berendezésére . .	12.000		
	Új fémjelző-hivatalok felállítására . . .	300		
	Összesen (9. czim)	— —	12.300	
10	A dohányjövedéknél:			
	Új építkezésekre . .	— —	300.000	
11	A sójövedéknél:			
	Építkezésekre és egyéb rendkívüli kiadásokra:			
	Az aradi sóhivatalnál	15.000		
	A gyöngyösi sóhivatalnál	10.000		
	Áttétel	25.000	1,772.300	

Fejezet	Czim	Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
		forint		
		Átvitel	25.000	1,772.300
		A szigeti sószállító hivatalnál	50.000	
		A szlatinai sószállító hivatalnál	10.000	
		A vizaknai sóbánya-hivatalnál	4.000	
		Összesen (10. czim)	— —	89.000
12	Az államjóságoknál : Építkezésekre és egyéb rendkívüli kiadásokra:			
	A hradeki uradalomban	5.000		
	A beszterczei uradalomban	10.000		
	A revistyei uradalomban	1.800		
	A tiszolczi uradalomban	300		
	A sóóvári és peklini uradalomban	300		
	A herlaini (ránki) fürdőnél építkezésekre	23.500		
	A tokaji uradalomban	2.659		
	A diósgyőri uradalomban	3.000		
	Áttétel	46.559	1,861.300	

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel	46.559	1,861.300	
		Az ungvári uradalomban	16.000		
		A nagy-bányai uradalomban	2.256		
		A marm.-szigeti uradalomban	30.896		
		A bustyaházi uradalomban	57.884		
		A rahói uradalomban	3.000		
		A vissói uradalomban	1.500		
		A tiszaujlaki uradalomban	4.030		
		A vajda-hunyadi uradalomban	7.300		
		A szászsebesi uradalomban	300		
		A kolozsvári uradalomban	600		
		A fogarasi uradalomban	1.000		
		A lippai uradalomban	22.020		
		A lugosi uradalomban	4.000		
		A pécskai uradalomban	6.350		
		A ménes- szt.-annai uradalomban	3.300		
		Áttétel	206.995	1.861.300	

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel	206.995	1,861.300	
		A temes-szt.-andrási uradalomban	4.000		
		A rékási uradalomban	2.200		
		A dentai uradalomban	3.000		
		A csatádi uradalomban	4.000		
		A nagy- becskerei uradalomban	30.000		
		A szőregi uradalomban	12.147		
		A párdányi uradalomban	8.700		
		A kula-ó-becsei uradalomban	3.200		
		A palánkai uradalomban	3.950		
		A kis-sztapári uradalomban	1.500		
		Az apatini uradalomban	9.900		
		A gödöllői uradalomban	52.866		
		Az ó-budai uradalomban	8.500		
		A szolnoki uradalomban	9.000		
		Áttétel	359.958	1,861.300	

Fejezet	Czim	Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
		forint		
	Átvitel	359.958	1,861.300	
	Az árvai szállományi jószágánál	412		
	Az újpesti dunarév-nél	4,015		
	A fuccinei uradalomban	1,000		
	A nagytábori uradalomban	200		
	Összesen (12. czim)	— —	365.585	
13	Az államerdőknél:			
	Építkezésekre és egyéb befektetésekre és rendkívüli kiadásokra átalánykép	— —	1,000.000	
14	A bányászat és pénzverésnél:			
	Építkezésekre és egyéb rendkívüli kiadásokra:			
	A szigeti bányai igazgatóságnál	2.445		
	A kolozsvári bányai igazgatóságnál	29.800		
	A szélaknai bányahivatalnál	61.950		
	Az óhegyi rézkohónál	5.000		
	A szomolnoki rézbányánál	1.000		
	Áttétel	100.195	3,226.885	

Fejezet	Czim	Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
		forint		
	Átvitel	100.195	3,226.885	
	Az aranyidkai ezüstbányánál	1.800		
	A szomolnoki rézhónál	1.741		
	A veresvizi bányánál	20.250		
	A felsőbányai bányánál	12.000		
	A kapniki bányánál	13.801		
	A fernezelyi foncsorításnál	8.500		
	A rodnai kohó- és bányánál	29.240		
	A nagyági arany- és ezüstműnénál	3.600		
	A verespataki altárnánál	35.000		
	A zalathnai kohónál	5.350		
	A körmöczi pénzverdénél	29.000		
	A rhóniczai vasműnénál	69.000		
	A tiszolczyi vasműnénál	11.500		
	A diósgyőri vasműnénál	7.000		
	A turia-remetei vasműnénál	2.000		
	A fehérpataki bányaszműnénál	2.600		
	A kudsiri vasműnénál .	30.000		
	Áttétel	382.577	3,226.885	

Fejezet	Czím		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel	382.577	3,226.885	
		A diósgyőri kőszénbányánál	40.000		
		A zsilvölgyi kőszénbányánál	255.400		
		A marmarosi kerületi sóbányáknál	154.500		
		Az erdélyi kerületi sóbányáknál	91.000		
		A selmeczi kohászati alapnak előlegképen	23.500		
		A nagybányai kohászati alapnak előlegképen	25.500		
		Selmeczbányának a magyar északi vasutttal való összekötetésére	380.000		
		Rézbányamivelés alá vételére, és pedig:			
		A bányák feltárására .	26.000		
		Egy vizemelő gőzgép felállítására	34.000		
		Munkáslakok építésére	1.800		
		Összesen (14. cím)	— —	1,414.277	
15		Az államépületeknél:			
		A pécsi államépület átalakítására . . .	— —	16.000	
		Áttétel	— —	4,657.162	

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel	— —	4,657.162	
16		A vajda-hunyadi vár helyreállítására . . .	— —	50.000	
17		A gömöri ipari vasutak építésére mért földenkint 100.000 frttal nyújtandó államsegély fejében ez évre a közmunka- és közlekedési ministerium rendelkezésére	— —	1,000.000	
18		Előlegezések a vasuti kamatbiztosítás alapján	— —	9,000.000	
19		A földadó ideiglen szükségleteire . .	— —	28.000	
20		A szász nemzet birtokában volt fogarasi uradalom visszaváltására . . .	— —	297.992	
21		A magyar határőrvidék polgárosítása folytán rendelkezési állapotba helyezendő közegek illetményeire	— —	26.000	
22		A Ferencz-csatorna építkezési költségei			
		Áttétel	— —	15,059.154	

Fejezet	Czim	Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
		forint		
		Átvitel	— —	15,059.154
		re államjárulékképen	— —	500.000
		Együtt (VI. fejezet, 1—22. czim)	— —	15,559.154
VII.		Közmunka- és közlekedési minisztérium :		
		Utépítés:		
		Magyarországban.		
1		Uj utak építésére :		
		Buda-eszéki államuton	77.503	
		Pest-kassa-dukai államuton	148.000	
		Bezdan-zombori államuton	68.000	
		Mohács-varasdi államuton	90.370	
		Sziget-kirlibábai államuton	100.000	
		Verőcze-pakrácsi államuton	39.000	
		Nagyszombat-krakói államuton	10.000	
		Héjásfalva - csikszereda-ghyimesi államuton	130.000	
		Áttétel	662.873	

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel	662.873		
		Apahida - szászrégeni államuton	130.000		
		A magyar határőrvidéken	103.300		
		Hidépítésre a piski-hátszegi államuton	24.870		
		Segélyezések:			
		A törvényhatóságoknak megyei utak fenntartására . .	300.000		
		Elemi károk helyreállítására	100.000		
		Horvát-Szlavonországban.			
		Új utak építésére az eszék-vukovári utvonalon.	50.000		
		A barcs-pakrácsi államuton	25.000		
		Az eszéki Drávahid újból építésére . .	25.000		
		Összesen (1. czim)	— —	1,421.043	
2		Vizépités:			
		Magyarországban.			
		A Dunánál	373.000		
		A Tiszánál	750.000		
		A Marosnál	45.000		
		A Körös - Berettyónál	375.930		
		Áttétel	1,543.930	1,421.043	

Fejezet	Czím	Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
		forint		
	Átvitel	1,543.930	1,421.043	
	A Bega-csatornánál .	4.600		
	A Szamosnál	100.000		
	A Vágh- szabályozási előmunkálatokra .	50.000		
	Az államkezelés alatt nem álló folyók sza- bályozásának elő- munkálataira és a kivitel előmozdítá- sára	150.000		
	Horvát-Szlavonország- ban.			
	A Drávánál	60.000		
	A Szávánál	250.000		
	A Kulpánál	37.000		
	Összesen (2. cím)	— —	2,195.530	
3	Tengeri kikötők:			
	Építkezések és be- szerzések (a flu- mei kikötőn kívül)	— —	100.800	
4	Különfélék	— —	59 800	
5	A budai országház- nál a megkezdett építés befejezésére .	— —	92.000	
6	A gömöri iparvasutak építésének megkez- désére :			
	Áttétel	— —	3,869.173	

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel	— —	3,869.173	
		Az országos jövedelmekből	1,000.000		
		A gömöri vasutzáloglevél-kölcsönből . .	3,000.000		
		Összesen (6. czim)	— —	4,000.000	
7		A bánrév- nádasdi gőzmozdonyu iparvasut építésére . .	— —	176.367	
8		A kincstári uradalmak és bányászat érdekében építendő mellékvasutakra .	— —	2,351.141	
9		A budap. Dunarész szabályozására a sorsolási kölcsönből .	— —	2,060.000	
10		A fiumei kikötő építésére	— —	2,500.000	
11		Vasutépítés:			
		Vasutépítészeti igazgatóság:			
		Fizetések, pótlékok és lakbérek	136.852		
		Napidijak és napszámok	35.000		
		Házbér, fűtés és világítás	19.000		
		Irodai szükségletek			
		Áttétel	190.852	14,956.681	

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel	190.852	14,956.681	
		és szabványok többszörösítésére . . .	24.000		
		Utiköltségek . . .	3.000		
		Jutalmazások és segélyezések . . .	500		
		Új beszerzésekre és javításokra, műszerek és butorok pótlására	6.000		
		Előre nem látott kiadásokra	500		
		Az engedélyezett vasutak feletti felügyelet költségei . . .	238.487		
		Építés :			
		Új vonalak tanulmányozására és vonalozási munkálatokra	50.000		
		Károlyváros - fiumei vonal építésére . .	10,000.000		
		A magyar északi vasut salgótarján-rutkai részének építésére	7,296.151		
		A hatvan-jászberényszolnoki vonal építésére	3,089.570		
		A zólyom-besztercze			
		Áttétel	20,899.060	14,956.681	

Fejezet	Czím	Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
		forint		
	Átvitel	20,899.060	14,956.681	
	bányai vonal építésére	450.000		
	A flumei pályaudvar építésére	1,500.000		
	A budapesti összekötő vasut építésére	1,500.000		
	Magyarország topografia térképének lemásolására	14.000		
	Összesen (15,589,166 frt erejéig a vasuti kölcsönből)	— —	24,363.060	
12	Beruházások az államvasutaknál :			
	Az államvasut pest-salgótarjáni szakaszának helyreállítására, az átvételből származó követelések kiegyenlítésére és üzleti eszközök beszerzésére	1,105.997		
	Az államvasutaknál a forgalom emelkedése folytán szükségessé vált beruházásokra	1,500.000		
	Forgalmi eszközök, műszerek és tartak			
	Áttétel	2,605.997	39,319.741	

Fejezet	Czim	Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként	
		forint			
VIII.		Átvitel	2,605.997	39,319.741	
		lék-készlet beszerzésére	460.000		
		Összesen (12. czim)	— —	3.065.997	
		Együtt (VII. fejezet, 1—12. czim)	— —	— —	42,385.738
		Földmivelés, ipar és kereskedelmi minisztérium:			
	1	Ipari czélok:			
		Az állandó kézműipar kiállítására. .	— —	3.000	
	2	Gazdasági tanintézetek:			
		A keszthelyi országos gazd. tanintézetnél:			
		A szőlőszeti és borászati tanszék tansegéd-eszközeül szükségelt szőlő vételére, valamint a pincze berendezésére és a szükséges átalakításokra	35.000		
		A debreczeni országos tanintézetnél:			
		Felszerelésekre és új építkezésekre . .	7.566		
	Áttétel	42.566	3.000		

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel	42.566	3.000	
		A magyar-óvári orsz. gazd. tanintézetnél:			
		Az intézeti főépületen a tető kijavítására és az eddig bérben birt Wagner Kunigunda-féle telek megvásárlására	16.500		
		A kolozsmonostori gazd. tanintézetnél:			
		Felszerelésekre és új építkezésekre . . .	36.700		
		A hradeki földmivesiskolánál:			
		Felszerelésre a gazdaság körében . .	15.000		
		Kassán felállítandó felsőbb tanintézetre	100.000		
		Hegyaljai vincellér- és pinczemester-képezde felállítására .	15.000		
		István-telek felszerelésére	12.000		
		Összesen (2. czim)	— —	237.766	
3		Álladalmi lótenyésztetések:			
		Tenyészanyag- vérlovak vásárlására mé-			
		Áttétel	— —	240.766	

Fejezet	Czim	Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint	
		Átvitel	— —	240.766
		nesekekhez; ménék vásárlására a mén-telepek részére . .	60.000	
		Uj építkezésekre a ménesgazdaságoknál	30.000	
		Egy a tiszántuli ke- rület részére felállítandó méntelep helyiségeinek építkezésére Debreczen városának előlegképen	180.000	
		Összesen (3. czim)	— —	270.000
4		Pesti állatgyógyintézet:		
		20 darab vaskalitka költsége	318	
		A kutyakóroda berendezésére	500	
		A gyógyszerek gyűjteményének felállítására és berendezésére	300	
		Sebészi és műtői eszközök gyűjteményének felállítására és berendezésére. . .	2.000	
		Az upon felállítandó állatgyógyintézet szá-		
		Áttétel	3.118	510.766

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel	3.118	510.866	
		mára szükséges telek megszerzésére .	160.000		
		Górcsőre a kórodák számára	300		
		A fűvészkert első felszerelésére és berendezésére	400		
		Összesen (4. czim)	— —	163.818	
	5	Távirda : Uj vonalak vezetésére és a meglevő vonalakon az üzlet kiterjesztésére	— —	234.000	
	6	Rév- és tengerparti egészségügy : Beszerzésekre	— —	10.550	
	7	A posta és távirdaház építésére . .	— —	800.000	
		Együtt (VIII. fejezet, 1—7. czim)	— —	— —	1,719.13 ³
IX.		Vallás és közoktatásügyi minisztérium.			
	1	Egyházi czélok : A görög szertartásu kath. egyháznak .	99.000		
		Az ágostai hitvallásu evang. egyháznak .	36.000		
		Áttétel	135.000		

Fejezet	Czim	Rovatontként	Czimentként	Fejezetentként
		forint		
		Átvitel	135.000	— —
		A helvét hitvallásu evang. egyháznak .	65.000	
		A görög-keleti egyháznak	100.000	
		Az unitária egyháznak	5.000	
		Az izraelita vallásuak egyházának . . .	5.000	
		Összesen (1. czim)	— —	310.000
2		Tanintézetek:		
		A brassói román gymnasium részére államsegély . . .	4.000	
		A nagy-szebeni fő-reáltanoda részére államsegély . . .	5.000	
		A budai nőtanító-képezde építésére . .	75.000	
		Bajai tanítóképezde felépítésére . . .	40.000	
		Losonczy tanítóképezde felépítésére .	35.000	
		Az egyetemi épületek, a műegyetemi és a pesti főreáltanoda terveinek elkészítéseért . . .	25.000	
		A műegyetemnek		
		Áttétel	184.000	310.000

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel	184.000	310.000	
		Pestre leendő áthe- lyezésére szükséges átköltözködési ki- adások	12.000		
		Összesen (2. czim)	— —	196.000	
3	A	muzeum rendkívüli szükségleteire:			
		Főszöntvényekre . . .	5.000		
		Gyűjtemények meg- vételére	5.000		
		A könyvtár végleges rendezésére	7.000		
		Keretek javítására a képtárban	1.000		
		Tiszteletdíjra az eth- nographiai gyűjte- mény felállítására .	1.000		
		A muzeumi vízveze- tékre	800		
		A muzeumi lépcsőzet és mennyezet díszíté- sére és átalakítására	6.000		
		A kerti utak kavi- csolására	1.000		
		A régészeti osztály számára hat díjnak illetménye	2.000		
		Összesen (3. czim)	— —	28.800	
		Áttétel	— —	534.800	

Fejezet	Czím	Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
		forint		
	Átvitel	— —	534.800	
4	Toldy Ferencznek az irodalomtörténet megírása körül kifejtett 50 éves munkásságaért és további működésének e téren előmozdítása tekintetéből évenként	— —	4.000	
5	Oly egyetemi magántanárok jutalmazására, a kik elméleti szakot adnak elő, a melyre nézve rendszeresített tanszék vagy nem létezik, vagy betöltve nincs és a kiknek a tanári pályán megtartása, az illető facultás véleménye szerint kívánatos . .	— —	5.000	
6	A visegrádi városok megóvására .	— —	15.000	
7	Az országos czimtár költségeire	— —	3.000	
8	Az országos „Eszterházy-féle képtár“			
	Áttétel	— —	561.800	

Fejezet	Czim	Rovatónként	Czimenként	Fejezetenként
			forint	
		Áttétel	— —	561.800
		1871. évi szükségleteire	— —	6.479
9		A rézmetszet-gyűjtemény kiegészítésére és néhány kép kijavítására	— —	5.000
10		Függönyökre és czimpajzsokra	— —	1.700
11		A m. t. akademia által az országos lebeszeti intézet számára átengedett meteorologiai és magnetikai műszerekért	— —	1.400
12		A Horvát-Szlavonországok kormánya által 1868. évben fizetendő volt három 420 frtos és három 210 frtos halli hölgyalapítványi járulékok kiegyenlítésére	— —	1.890
13		Segély a pesti nemzeti zenedének	— —	5.000
14		Segély a nagy-szebeni Teréziánium árvaházának	— —	22.650
		Áttétel	— —	605.919

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
X.		Átvitel	— —	605.919	
	15	Az egyetemi ifjuság által megalakitott „olvasó-kör“ segélyezésére	— —	1,500	
		Együtt (IX. fejezet, 1—15. czim)	— —	— —	607.419
		Igazságügyi minis- terium :			
	1	Építkezésekre, felsze- relésekre, gyári és egyéb szükségletekre: A vácsi fegyintézet- nél	10.000		
		A lipótvári fegyinté- zetnél	20.200		
		Az illavai fegyinté- zetnél	5.500		
		A szamosujvári fegy- intézetnél	28.700		
		A nagy-enyedi fegy- intézetnél	2.400		
		Összesen (1. czim)	— —	66.800	
	2	A magyarországi te- lekkönyvi kirendelt- ségek szükségletei- re (hiteltelekkönyvi költségekre)	— —	70.000	
	3	A még folyamatban			
		Áttétel	— —	136.800	

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
XI.		Átvitel	— —	136.800	
		levő helyszinelési munkálatokra . .	— —	5.000	
	4	Erdélyi telekkönyvi igazgatóság költsége	— —	3.400	
	5	Az erdélyi telekkönyvi kirendeltségek szükségleteire	— —	296.600	
		Együtt (X. fejezet, 1—5. czim)	— —	— —	441.800
		A honvédelmi minis- terium:			
	1	Ruházat, felszerelés és fegyverzet 27,000 emberre	— —	2,160.000	
	2	Járművek és lőszer- számok beszerzésére	— —	92.000	
	3	Jászberényi laktanya építésére	— —	60.000	
	4	Alapítványokra	— —	9.000	
XII.	5	Erdélyi katonai kórházak bérleteire	— —	38.000	
		Együtt (XI. fejezet, 1—5. czim)	— —	— —	2,359.000
		A határőrvidék pol- gárosításának befe- jezéseig igényelt át- meneti kiadások	— —	— —	1,607.500
		Rendkív. kiad. össz.	— —	— —	70,249.89

Fejezet	Czím	Rovatonként		Czimenként	Fejezetenként
				forint	
I.	C) Hitel- és pénztárműveleti kiadások.				
	Közös függő államadósság kezelési költsége	—	—	—	129,690
II.	Földtehermentesítés és örökváltságok:				
1	Kamatok és járadékok	—	—	12,949.402	
2	Törlesztés	—	—	3,284.716	
3	Tőkebeli kiegyenlítések	—	—	92.500	
4	A földtehermentesítési járulék beszédési és kezelési költségei .	—	—	160.000	
5	Járulék a pénzügyministerium hitelműveleti osztályának igazgatási költségeihez	—	—	5.000	
6	Járulék a pénzügyministeriumi számvévőség és a központi állampénztár költségéhez	—	—	12.250	
7	Járulék a földtehermentesítési alapigazgatóság költségének fedezésére .	—	—	22.270	
	Áttétel	—	—	16,526.138	

Fejezet	Czim	Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
		forint		
	Átvitel	— —	16,526.138	
8	Járulék a kolozsvári földtehermentesítési alapigazgatóság és igazoló bizottmányok költségeinek fedezésére	— —	55.276	
9	Kötelezvényürlapok és szelvényivek előállítási költségei .	— —	1.000	
10	Az államkincestárból nyert előlegek kamatai fejében . .	— —	474.455	
	Együtt (II. fejezet, 1—10. czim)	— —	— —	17,056.869
III.	Vasuti kölcsön :			
1	Járulék a pénzügy-ministerium hitel-műveleti osztályának költségéhez .	— —	5.000	
2	Járulék a pénzügy-miniszteri számvevőség költségéhez .	— —	7.000	
3	A forgalomnak átadott vonalak- és gyárakba befektetett 40.737,957 frtnyi tőke :			
	Áttétel	— —	12.000	

Fejezet	Czim	Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
		forint		
		Átvitel	— —	12.000
		kamatái	2,927.594	
		törlesztése	331.443	
		Összesen (3. czim)	— —	3,259.037
4		Az épülőben levő vonalakba befektendő 10.878,610 frtnyi tőke :		
		kamatái	781.781	
		törlesztése	88,508	
		Összesen (4. czim)	— —	870.289
5		Rendelkezésre álló 5.906,545 forintnyi tőke :		
		kamatái	424.469	
		törlesztése	48.055	
		Összesen (5. czim)	— —	472.524
6		Szerződés szerint eladott kötvényekért 1872-ben befolyandó 11.671,124 forintnyi összeg :		
		kamatái	838.735	
		törlesztése	94.955	
		Összesen (6. czim)	— —	933.690
		(A közmunka és közlekedési ministerium rendelkezésére a vasútépítési költségek		
		Áttétel	— —	5,547.540

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			f o r i n t		
IV.		Átvitel	— —	5,547.540	5,547.540
		fedezésére 15.589.166 frt)			
		Együtt (III. fejezet, 1—6. czim)	— —	— —	
		Szőlődézsma-vált- ság :			
	1	Kamatozás	— —	1,037.594	
	2	Törlesztés	— —	478.400	
	3	Tőkebeli kiegyenli- tések	— —	10.000	
	4	Kezelési költségek:			
		Jogbiztosok járandó- ságai	24.000		
		Járulék a pénzügy- ministerium hitel- műveleti osztályá- nak költségéhez .	10.000		
		Járulék a pénzügy- ministeriumi szám- vevőség költségéhez	10.710		
		Napidijakra	43.435		
		Irodai költségekre .	400		
		Jutalmazásokra . .	1.800		
		Egyebekre	480		
		Összesen (4. czim)	— —	90.825	
	5	A folyó év bevételei-			
		Áttétel	— —	1,616.819	

Fejezet	Czim		Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel	— —	1,616.819	
		ből igénybe nem			
		veendő összeg . .	— —	725.322	
		Együtt (IV. fejezet, 1—5. czim)	— —	— —	2.342.141
V.		Sorsolási kölcsön:			
	1	Évi járadék . . .	— —	1,224.000	
	2	A lánczhid költségei	— —	230.747	
	3	A nagy körut létesítésére szükséges kiegészítések előlegképe	— —	500.000	
	4	Járulék a pénzügy-ministerium hitel-műveleti osztályának költségeihez . . .	— —	5.000	
	5	Járulék a pénzügy-ministeriumi számvévőség és a központi állampénztár költségeihez . . .	— —	7.500	
	6	Az 1—5. czim alatt elősorolt kiadások, ugyancsak a rendkívüli kiadások VII. fejezet 9. cime alatt a buda-pesti Duna-rész szabályozására előirányzott			2060000
		Áttétel	— —	1,967.247	

Fejezet	Czim	Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
		forint		
VI.		Átvitel	— —	1,967.247
		frt költség fedezése után a folyó év bevételeiből fennmaradó összeg . . .	— —	3,343.903
		Együtt (V. fejezet, 1—6. czim)	— —	— —
				5,311.150
		Gömöri vasutzáloglevél-kölcsön :		
	1	Kamatozás és törlesztés ezüstben :		
		A 6.624,300 frtnyi kölcsön 5 % kamatai	331.215	
		$\frac{4}{5}$ % törlesztése	52.995	
		Összesen (1. czim)	— —	384,210
	2	Ennek beszerzési költsége	— —	76.842
3	Kezelési költségek .	— —	7,521	
4	Az 1—3. czim alatt elősorolt kiadások, ugyszintén a rendkívüli kiadások VII. fejezet 6. czime alatt előirányz. 3.000,000 frt építési költség fedezése után a fo-			
	Áttétel	— —	468.573	

Fejezet	Czim	Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint	
		— —	468.573	
	lyó év bevételeiből fennmaradó összeg	— —	2,729.985	
	Együtt (VI. fejezet, 1—4. czim)	— —	— —	3,198.558
VII.	1871. évi 30 millió forintnyi ezüst köl- csön:			
1	Nyomtatási költség és papirbeszerzésre a kölcsönkötvények kiállítására	— —	15.000	
2	$\frac{1}{4}$ % jutalék a con- sortium számára a befizetések beszálli- tásaért	— —	75.000	
3	Ezüstbeszerzési költ- ség	— —	10.500	
4	$\frac{1}{8}$ bankjutalék a köt- vény és szelvény beváltásaért	— —	2.705	
5	Sorsolási költség .	— —	1.000	
6	Postaköltség . . .	— —	800	
7	Jelen törvény 4-ik §-ának rendelkezése szerint a rendkívüli kiadások VI. fejezet 17. és 22. czimei, továbbá a VII. feje-			
	Áttétel	— —	105.005	

Fejezet	Czim	Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
				forint
VIII.		Átvitel	— —	105.005
		zet 7., 8., 9., 10., 11. és 12. czimei alatt előirányzott ki- adások 18.083,399 frt erejéig ezen köl- csönből levén fede- zendők, ezen köl- csön terhére iratik.	— —	18,083.399
	8 A	jövő évre átszálló összeg:		
		A folyó év bevételei- ből igénybe nem ve- endő	4,835.036	
		Az 1871-ben befolyt 2.775,000 frt ezüst- ben a felpénzzel .	3,163.500	
		Összesen (8 czim)	— —	7.998.536
		Együtt (VII. fejezet, 1—8. czim)	— —	— — 26,186.940
		Függő adósság:		
	1	Kincstári utalványok 5 $\frac{4}{10}$ % kamataira	— —	1,350.000
	2	A kamatozó kincstári utalványok előállítási és kezelési költsé- geire	— —	150.000
	3	Tiszti biztosítékok utáni kamatok . .	— —	19.487
		Áttétel	— —	1,519.487

Fejezet	Czim	Rovatonként	Czimenként	Fejezetenként
			forint	
		Átvitel	— —	1,519.487
	4	Tiszti biztosítékok visszafizetése . .	— —	25.000
		Együtt (VIII. fejezet, 1—4. czim)	— —	1,544.487
IX.		Pénztári műveletek:		
	1	Provisiók a bankári kezeléseknél . .	— —	100.000
	2	Az osztrák kezelőség számára beváltandó dohánylevelek beváltási ára . . .	— —	3,370.300
		Együtt (IX. fejezet, 1—2. czim)	— —	3,470.300
		Hitel- és pénztár-műveleti kiadások összege	— —	64,787.675

3. §.

Az előbbi szakaszban megajánlott kiadások fedezésére Magyarország jövedelmei, a magyar korona országait együtt illető közös költségekre és Horvát-Szlavonországok beligazgatási szükségletére nézve, egyszersmind Horvát-Szlavonországok bevételei, és pedig: a rendes költségekre a rendes jövedelmek, a rendkívüli költségekre és kiadásokra a rendkívüli és ezeken felül a meg-

határozott összegek erejéig a hitel- és pénztár-
műveleti bevételek, a hitel- és pénztárműveleti
kiadásokra a hitel- és pénztárműveleti bevételek
jelöltetnek ki a következő előirányzat szerint:

Fejezet	Czim	forint		
		Egyenként	Czimenként	Fejezetenként
	A) Rendes bevételek.			
I.	Ő cs. és apost. kir. Felsége személye körüli ministerium:			
	1 Házbérjövedelem . .	— —	— —	840
II.	Belügyministerium:			
	1 Betegápolási költségek megtérítése .	— —	15.000	
	2 Tébolydák bevételei	— —	48.612	
	3 Járulék a földtehermentesítési alaphól a földtehermentesítési alapigazgatóság költségeinek megtérítése fejében	— —	22.270	
	4 A „Budapesti Közlöny“ hivatalos lap jövedelme	— —	22.000	
	5 Különféle bevételek .	— —	2.000	
	Együtt (II. fejezet, 1—5. czim)	— —	— —	109.880

Fejezet	Czim	Egyenként	Czimenként	Fejezetenként
		f o r i n t		
III.	Pénzügyministe- rium:			
	Egyenes adók:			
1	Földadó	a 90/0. 24,278.095		
2	Házadó	illetőleg 5,068.976		
3	Jövedelmiadó	30/0 föld- 6,717.043		
4	Személyes ke- reseti adó	tehermen- tesítési járulék nélkül 5,517.361		
5	Malomadó (Belovár megyében) . . .	5.266		
6	Kereskedelmi, ipar- és védelmi adó (Be- lovár megyében) .	28.457		
7	Késedelmi kamatok .	1,023.200		
8	Adóbehajtási illeté- kek	208.000		
9	A magyar és a hor- vát-szlavon határ- őrvidék egyenes adói	1,972.026		
	Összesen (1—9. czim)	— —	44,818.424	
	Fogyasztási adók:			
10	Szeszadó	7,000.500		
11	Boradó	2,502.600		
12	Husadó	1,948.100		
13	Söradó	1,239.700		
14	Czukoradó	1,200.000		
15	A magyar és a horvát- Áttétel	13,890.900	44,818.424	

Fejezet	Czim		Egyenként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel	13,890.900	44,818.424	
		szlapon határőrvidék fogyasztási adója .	59.000		
16		Összesen (10—15. cz.)	— —	13,949.900	
		Határvám:			
		Az 1869. II. t. cz. alap- ján a vámjövedel- mekből kezelési költ- ségekre (átalány) .	450.000		
		Különféle bevételek .	636		
		Összesen (16. czim)	— —	450.636	
		Illetékek:			
17		Bélyeg	— —	4,471.800	
18		Jogilletékek:			
		Magyar- és Horvát- Szlavonországban .	10,473.000		
		A magyar és a horvát- szlapon határőrvidé- ken	117.000		
		Összesen (18. czim)	— —	10,590.000	
19		Dijak:			
		Magyar- és Horvát- Szlavonországban .	521.437		
		A magyar és horvát- szlapon határőrvidé- ken	3,563		
		Összesen (19. czim)	— —	525.000	
20		Fémjelzés	— —	22.753	
		Áttétel	— —	74,828.513	

Fejezet	Czim		Egyenként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel	— —	74,828,513	
21		Ut-, hid- és rév-vám:			
		Révvám Horvát-Szlavonországban . .	2.566		
		Ut- és hidvám a magyar és a horvát-szlavon határörvidéken	47.355		
		Összesen (21. czim)	— —	49.921	
		Jövedékek:			
22		Dohányjövedék:			
		Vétel	805.300		
		Gyártás	4.900		
		Eladás	23,393.149		
		Összesen (22. czim)	— —	24,203.394	
23		Lottojövedék . . .	— —	2,745.600	
24		Sójövedék	— —	14,656.456	
		Államvagyon:			
25		Államjóságok . . .	— —	4,661.812	
26		Államerdők:			
		Kincstári, koronai és bányaerdők . . .	9,196.650		
		Magyar és horvát-szlavon határörvidéki erdők . . .	985.804		
		Összesen (26. czim)	— —	10,182.454	
27		Bányászat és pénzverés:			
		Bányaigazgatóságok .	187.206		
		Áttétel	187.206	431,328.150	

Fejezet	Czim		Egyenként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel	187.206	131,328.150	
		Fémbányaművek . . .	2,306.032		
		Pesti bányatermény- áruda	634.761		
		Oraviczai bányapénz- tár	4.532		
		Fémbeváltó hivatalok	18.058		
		Pénzverde	4,925.822		
		Ágiónyeremény . . .	430.140		
		Vasművek	3,652.452		
		Kőszénbányák . . .	1,063.997		
		Sóbányák	1,594.104		
		Összesen (27. czim)	— —	14,817.104	
28		Államnyomda	— —	716.800	
29		Államépületek . . .	— —	27.916	
30		Ingó államvagyon . .	— —	477.810	
31		Különféle bevételek:			
		Magyar- és Horvát- Szlavonországban . .	289.055		
		A magyar és a horvát- szlapon határőrvidé- ken	134.376		
		Összesen (31. czim)	— —	423.431	
		Együtt (III. fejezet, 1—31. czim)	— —	— —	147.794.21
IV.		Közmunka- és köz- lekedési ministe- rium:			
	1	Központi igazgatás:			

Fejezet	Czim	Egyenként	Czimenként	Fejezetenként
		forint		
	Járulék a vasutépítészeti és a vasutüzleti igazgatóságtól az ott alkalmazott ministeri személyzet illetményeinek megtérítése fejében . .	— —	11.350	
2	Vasutbiztosítéki számvévőszék és vasuti kormányfelügyelet .	— —	29.755	
3	Államépítészeti hivatalok	— —	57.500	
4	Kőutak fenntartása .	— —	4.838	
5	Víziutak fenntartása .	— —	175	
	Együtt (IV. fejezet, 1—5. czim)	— —	— —	103.618
V.	Földmivelés-, ipar- és kereskedelmi ministerium.			
1	Gazdasági tanintézetek:			
	Keszthelyi orsz. gazdasági tanintézet .	6.350		
	Debreczeni orsz. gazdasági tanintézet .	19.800		
	Magyaróvári gazdasági tanintézet . .	20.800		
	Kolozsmonostori gazdasági tanintézet .	9.800		
	Áttétel	56.750		

Fejezet	Czim		Egyenként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
		Átvitel	56.750		
		Hradeki földmivessiskola	4.250		
		Összesen (1. czim)	— —	61.000	
2		Álladalmi lótenyésztézetek:			
		Méneshirtok - gazdaságok	1,273.822		
		Ménések	408.740		
		Méntelegek	184.725		
		Összesen (2. czim)	— —	1,867.287	
3		Vesztegintézetek:			
		Vesztegilletékek (a határőrvidéken) . .	— —	2.720	
4		Pesti állatgyógyintézet	— —	10.400	
5		Posta	— —	4.750.000	
6		Távirda	— —	1,768.000	
7		Rév- és tengerparti egészségügy	— —	18.800	
8		Pesti zálogház	— —	142.000	
9		Bányailletékek	— —	45.726	
10		Alapok, alapítványok és különféle bevételek	— —	27.050	
		Együtt (V. fejezet, 1—10. czim)	— —	— —	8,692.983
VI.		Vallás- és közoktatásügyi minisztérium.			
1		Központi igazgatás:			

Fejezet	Czim		Egyenként	Czimenként	Fejezeten- ként
			f o r i n t		
VII.		Járulék a ministeri számvevőség költségeihez	— —	41,785	
	2	Tanintézetek:			
		Magyar kir. egyetemi alap	142,614		
		Tanárvizsgálati díjak	500		
		Tanpénzek	10,900		
		Járulékok az egyes tanintézetek fenn-tartásához	27,724		
		Siketnémák intézete Vácson	22,861		
		Összesen (2. czim)	— —	204,599	
	3	Közművelődési czélok:			
		Magyar nemzeti muzeum-alap	— —	25,150	
		Együtt (VI. fejezet, 1—3. czim)	— —	— —	271,534
		Igazságügyi minis-terium.			
	1	Központi igazgatás:			
		Az országos törvény-tár elárusításából várható jövedelem	— —	2,000	
	2	Országos fegyintézetek bevételei	— —	58,529	
		Együtt (VII. fejezet, 1—2. czim)	— —	— —	60,529
		Rendes bevétel. össz.	— —	— —	157,030,597

Fejezet	Cím		Egyenként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
I.		B) Rendkívüli bevételek.			
		A közös pénzügyi pénztár készleteinek és követeléseinek a magyar korona országait illető részéből	— —	— —	3,512.705
II.		Belügyminiszterium:			
		Járulék a földtehermentesítési alaphól a kolozsvári földtehermentesítési alapigazgatóság és igazoló bizottmányok költségeinek megtérítése fejében	— —	— —	55.276
III.		Pénzügyminiszterium:			
		1 Adóhátralékokból . . .	— —	2,500.000	
		2 Bérleti hátralékokból . . .	— —	598.914	
		3 Bordézsma váltságból . . .	— —	57.404	
		4 Különféle bevételek az államjóságoknál . . .	— —	41.998	
		5 Különféle bevételek az államerdőknél . . .	— —	40.852	
		6 A tiszai koronai kerületet képező községek uradalmi járulékeinak			
		Áttétel	— —	3,239.158	

Fejezet	Czim	Egyenként	Czimenként	Fejezetenként
		forint		
	Átvitel	— —	3,239.158	
	megváltása fejében ez			
	évre	— —	185.714	
7	Az ingó államvagyon			
	egy részének értéke-			
	sítéséből a vasuti ka-			
	matbiztosítás és ál-			
	lamsegélyezés költ-			
	ségeire	— —	2,000.000	
8	Allamjavak eladásából	— —	1,293.404	
9	A földadó ideiglen régi			
	hátralékaiból	— —	2.000	
10	Előlegek visszatérítése:			
	A magyar és erdélyi			
	földtehermentesítési			
	alpnak adott előle-			
	gek kamatai fejében	— —	474.455	
	Együtt (III. fejezet,			
	1—10. czim)	— —	— —	7,194.741
IV.	Közmunka és közle-			
	kedési ministerium:			
1	Az 1868., 1869. és			
	1870. évben befolyt,			
	és 1871. évben beve-			
	endő díjakból	— —	22.000	
2	A gömöri iparvasutak			
	építési költségeinek			
	fedezésére az 1871.			
	XXXVII. t. cz. értel-			
	Áttétel	— —	22.000	

Fejezet	Czim		Egyenként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
V.		Átvitel	— —	22.000	
		mében az országos jövedelmekből mért-földenkint 100.000 frttal adandó segély fejében ez évre . .	— —	1,000.000	
	3	A vasuti szabványtervek eladásából és az engedélyezett vasutak felügyeleti költségeinek megtérítése fejében	— —	284.000	
		Együtt (IV. fejezet 1—3. czim)	— —	— —	1,306.000
		Vallás- és közoktatásügyi minis- terium:			
	1	A volt Eszterházy-képtár megvételére Pest városa által felajánlott 60,000 frtnak esedékes 2-dik részlete .	— —	10.000	
	2	A ministerium felügyelete alatt álló összes egyházi és világi hatóságok név- és czimtarának eladásából .	— —	1.400	
		Együtt (V. fejezet 1—2. czim)	— —	— —	11.400
		Rendkívüli bevételek összege	— —	— —	12,080.122

Fejezet	Czím	Egyenként	Czimenként	Fejezetenként
		forint		
I.	C. Hitel- és pénztárművelési bevételek.			
	Földtehermentesítés és örökváltságok:			
	1 Az egyenes adók 9, illetőleg 30 ⁰ / ₀ -a . . .	— —	16,656.869	
	2 Az ezekutáni késedelmi kamatok	— —	400.000	
	Együtt (I. fejezet 1—2. cím)	— —	— —	17,056.869
II.	Vasuti kölcsön:			
	1 A vasutak és gyárak tiszta jövedelme . .	— —	2,268.960	
	2 A rendelkezésre álló pénzkészlet	— —	5,906.545	
	3 Az év folyamán eladandó kötvények után befolyandó összeg . .	— —	11,671.124	
	4 Időközi kamatok . . .	— —	300.000	
	5 A forgalomnak átadott vasutak és gyárak tiszta jövedelme és az azokba befektetett tőke, kamat- és törlesztési szükséglete között mutatkozó hiány fedezésére az			
	Áttétel	— —	20,146.629	

Fejezet	Czím		Egyenként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
III.		Átvitel	— —	20,146.629	
		állam- kincstár folyó jövedelmeiből	— —	990.077	
		Együtt (II. fejezet 1—5. czim)	— —	— —	21,136.706
		Szőlődézsma vált- ság:			
	1	Maradvány az 1871-ik év bevételeiből . . .	— —	545.253	
IV.	2	Törlesztési járadékok .	— —	1,761.668	
	3	Késedelmi kamatok és egyéb bevételek . . .	— —	35.220	
		Együtt (III. fejezet 1—3. czim)	— —	— —	2,342.141
		Sorsolási kölcsön:			
	1	Maradvány az 1871-ik év bevételeiből . . .	— —	1,237.373	
	2	Az 1871-ik évre elő- írányzott 7.000,000 frtnyi befizetési rész- leten felül befolyt és 1871 végén szintén rendelkezésre álló .	— —	1,720.000	
	3	Az állam birtokában maradt 41,000 darab kölcsönsorsjegyért .	— —	3,280.000	
	4	Időközi kamatok . . .	— —	200.000	
	5	A lánczhid bevételei .	— —	718.500	
	6	Az 1870. X. t. cz. 4. §-ában megjelölt tár- Áttétel	— —	7,155.873	

Fejezet	Czim			Fejezeten- ként	
		Egyenként	Czimenként		
		f o r i n t			
V.		Átvitel	— —	7,155.873	7,371.150
		sulatok és vállalatok községi adópótlékai .	— —	215.277	
		Együtt (IV. fejezet, 1—6. czim)	— —	— —	
		Gömöri vasutzálog- levél-kölcsön :			
	1	44,162 darab 150 frt névértékű, összesen tehát 6,624.300 frt névértékű gömöri vas- utzáloglevél-kölcsön- kötvények kibocsátá- sából befolyandó ösz- szeg	— —	5,862.008	
VI.	2	Ezen összeg után be- folyandó időközi ka- mat	— —	336.550	6,198.558
		Együtt (V. fejezet, 1—2. czim)	— —	— —	
		1871. évi 30 millió forintnyi ezüst köl- csön :			
	1	A kibocsátandó 30,000.000 frt névér- tékű kötvény után 75 ¹ / ₄ %-kal számítva	— —	22,575.000	
	2	Felpénz a fentebbi e- Áttétel	— —	22,575.000	

Fejezet	Czim		Egyenként	Czimenként	Fejezetenként
			forint		
VII.		Átvitel		22,575.000	
		züstben befolyandó			
		összeg után	— —	3,160.500	
	3	Kamatok az elhelyezendő 22,572.000 fr. után 4 ⁰ / ₀ -kal számítva 1/2 évre	— —	451.440	
		Együtt (VI. fejezet, 1—3. czim)	— —	— —	26,186.940
VIII.		Függő adósság:			
	1	Tiszti biztosítékokból vett kötvények kamatai	— —	— —	23.656
		Pénztári műveletek:			
	1	Elhelyezett pénzek időközi kamatai	— —	150.000	
	2	Az osztrák kezelőség számára beváltott dohánylevelek beváltási árának visszatérítése fejében	— —	3,370.300	
		Együtt (VIII. fejezet, 1—2. czim)	— —	— —	3,520.300
		Hitel- és pénztár-műveleti bevételek összege	— —	— —	83,836320

4. §.

A 2. §-ban megállapított rendes kiadások és a 3. §-ban megajánlott rendes jövedelmek

között 4,928.906 frt, a rendkívüli s a hitel- és pénztárműveleti kiadások és a rendkívüli s a hitel- és pénztárműveleti bevételek között 39,121.124 frt, és így összesen 44,050.030 frt különbözet mutatkozván, ezen különbözet 18,083.399 frt. erejéig az 1871. évi XLV. t. cz. által felvett kölcsönből fedezendő, a fennmaradó 25,966.631 frt hiánynak egy része külön e célból alkotandó törvény által kijelölendő kincstári birtokok eladási árából és a pénzügyminister által az állam ingó vagyona alapján létesítendő előlegezési hitelművelettel lesz fedezendő, a hiány hátralevő részének fedezése végett pedig felhatalmaztatik a pénzügyminister, hogy az államnak a díjak, bélyegek és illetékek hátralékaiból származó és nagyobbbrészt jelzálogilag is biztosított követelése alapján a fedezendő összeg erejéig, időről-időre, kamatozó kincstári utalványokat adhasson ki, vagy e hiány fedezését más megfelelő, függő adósságot képező hitelművelettel eszközölhesse.

Az ezen hitelműveletek folytán származandó függő adósság azon arányban lesz visszafizetendő, a melyben az érintett követelések az állampénztárba befolytak.

5. §.

Hogy az államnak a 3. §-ban elé-sorolt jövedelmei folyókká tétethessenek, az 1868: II., XI., XIV., XV., XVI., XVII., XVIII., XIX., XX., XXII., XXIII., XXIV., XXV., XXVI., XXXIV. és XXXV. törvénycikkekben megállapított és az 1871: LVI., LVII., LVIII., LIX., LX., LXI., LXII. és LXIII. törvénycikkek által a folyó 1872-ik évi decz. hó 31-ig érvényben tartott egyenes és fogyasztási adók, jövedékek, díjak, bélyegek és illetékek, a révvám és az államvagyon jövedelmei s az állam egyéb rendes bevételei, valamint a határőrvidéken fennálló adók az 1869: XVI. és XXII., az 1870: XLIX., L., LI., LVI., LVIII. és LIX., és az 1871: LVIII., LXI. és LXIII. törvénycikkekben tett, s az év folytán a törvényhozás által netalán még teendő módosítások megtartásának kikötése mellett, az 1872. évre ezennel megajánltatnak és megszavaztatnak.

6. §.

Az előbbi szakaszban megszavazott, valamint a 3-ik szakaszban előirányzott, s a 4-ik szakaszban a hiány fedezésére

kijelölt egyéb bevételek csupán a jelen törvényben megajánlott kiadásokra fordíthatnak és átruházás e kiadásoknak se fejezetei, se czimei, se rovatai között nem engedtetik.

7. §.

E törvény végrehajtásával a pénzügyminister bizatik meg.

VIII. Törvénczikk.

Az ipartörvény.

(Szentelést nyert 1872. évi februárius hó 27-én. Kihirdettetett a képviselőházban 1872. évi februárius hó 29-én; a főrendek házában 1872. évi márczius hó 1-jén.)

I. Fejezet.

Az ipar megkezdéséről.

1. §.

A magyar korona területén minden nagykoru vagy nagykorunak nyilvánított egyén, nemre való tekintet nélkül, ezen törvény korlátai közt, bármely iparágat, ideértve a kereskedést is, bárhol, önállólag és szabadon gyakorolhat.

2. §.

Önálló ipart az atya, gyám vagy gyámhatóság beleegyezésével kiskorúak

is üzhetnek, és ily esetben vagyonukról szabadon rendelkeznek.

3. §.

Jogi személyek szintén szabadon üzhetnek ipart, ha üzletvezetőt állítanak. (24. §.)

4. §.

A ki szabadon gyakorolható ipart üzni szándékozik, tartozik ebbeli szándékát az illetékes iparhatóságnak szóval vagy írásban bejelenteni s ezen alkalommal kimutatni, hogy az ipar önálló gyakorlására az 1., illetőleg 2. vagy 3. §-okban kívánt kellékeknek megfelel; mi ha megtörtént, a bejelentésről szóló iparhatósági igazolvány, a 26. §. alá tartozó eseteket kivéve, meg nem tagadható, és az iparhatóság által az illetőnek legfőlebb 3 nap alatt ingyen kiszolgáltatandó, különben a bejelentő iparának üzését megkezdheti.

5. §.

A következő iparágak gyakorlására nézve, u. m.: a szállodák, korcsmák és kávéházak tartása, a zsibáruskodás, zálogra való kölcsönzés, cselédszerzés, kéményseprés, tüzi játékszerek készítése, rendes járatú időhöz kötött személyszállítás és azok iparára nézve, kik közhelye-

ken a közönség számára személyszállító eszközöket tartanak készen, vagy szolgálataikat ajánlják, mint: hordárok, bér-szolgák stb., a közigazgatási hatóságok fel vannak jogosítva, közbiztonsági, köz-erkölcsiségi, közegészségi és más egyéb közérdekek szempontjából, ezen törvény korlátai között és a helyi szükséghez képest általánosan kötelező szabályokat hozni.

6. §.

Új reál-iparjogok többé nem engedélyezhetők, de az eddig engedélyezették épségükben továbbá is megmaradnak, a nélkül azonban, hogy azok hasonnemű iparnak mások általi gyakorlását korlátozhatnák.

7. §.

Valamely fennálló reál-iparjognak tulajdona nem menti fel a tulajdonost a törvény által megkívánt kellékek kimutatásának kötelessége alól. Ha e kellékekkel nem bír, csak minősített üzletvezető vagy bérlő által üzheti iparát.

8. §.

Ha valamely iparág gyakorlása oly üzlettelepek felállításával jár, melyek fekvésük vagy az üzlet minémüése által

a szomszéd birtokosokat vagy lakókat, avagy egyáltalában a közönséget háborgatják, megkárosíthatják vagy veszélyeztethetik, ily telepek az alább körülírt eljárás mellett csak iparhatósági engedély alapján állíttathatnak fel.

Ide tartoznak:

mindennemű tűzijáték- és gyógyszer-áru készítésére szolgáló telepek, lőpor-gyárak és raktárak, gázkészítő, gáztartóintézetek, olaj-gyárak, ásványolaj-finomítók, kátránykészítők, kokszygyárak, a mennyiben másutt állíttatnak fel, mint a hol az anyag termeltetik, üveghuták, koromégetők, agyag-áru, mész-, téglá- és gipszégető kemenczék, tükörgyárak, nyers fémek előállítására szolgáló telepek, pörkölő kemenczék, fémöntődék, a mennyiben az olvasztás nem tégelyekben történik, hámor-művek, mindennemű vegyészeti gyárak, gyors fehéritők, firnászfőzdék, keményítő, keményítő-szörp, paraffin, kátrányos ponyva, bélhur, házfedő-papír és házfedő-nemez előállítására szolgáló gyárak, vér-, lug-, enyv- és szappanfőzdék, csontégetők, csontszáritók, csontzúzó, csontfőzők és csontfehéritők, állatiszór előkészítésére szánt telepek, fagy-

gyuolvasztók, gyertya-öntők, vágó-hidak, timár-műhelyek, trágya-gyáarak, döngyuzóhelyek, len-, kender-áztató telepek, czukor-, szesz- és sörgyáarak, gőz-, száraz- és szélmalmok, uszodák, fürdők.

Vizi malmok és vízépitmények felállítására nézve továbbra is a fennálló törvények rendeletei fognak zsinórmértékül szolgálni.

E lajstrom a szerint, a mint az e szakasz elején említett köztekintetek egyes új iparágak telepeinél felmerülnek vagy a most felemlitettek valamelyikére nézve elenyésznek, a földmivelés-, ipar- és kereskedelmi minister által a belügyministerrel egyetértőleg a legközelebbi országgyűlés jóváhagyásának fenntartása mellett módosítható.

9. §.

A ki a 8. §. alá eső üzlettelepek valamelyikének felállítására szükséges iparhatósági engedélyért folyamodik, köteles egyuttal a telepnek, az azon felállítandó épületeknek s belső felszerelésüknek pontos rajzát, körülményes leírását és szabatos magyarázatát az iparhatóságnak benyújtani, melynél az érdekeltek azokat a 10. §-ban meghatározott tárgyalás napjáig megtekinthetik.

10. §.

Az iparhatóság a szándékba vett vállalatot mind falragaszok által és egyéb szokott módon az illető községben, mind a község előljáróságához, a közelebbi, sőt ha szükségesnek látja, a távolabbi szomszédokhoz is intézett külön értesítvényben közhírré teszi, és haladéknélkül, legfeljebb 4 heti határidőre tárgyalást tűz ki a helyszínére, melyen azok, kik a vállalat ellen bármi oknál fogva kifogást tenni akarnak, e kifogást szóval vagy írásban előadni kötelesek, különben az üzlettelep — ha csak köztekintetek nem szolgálnak akadályul — engedélyezendő.

11. §.

A tárgyaláskor, melyről jegyzőkönyv vezetendő, az érdeklett felek és szükség esetében szakértők, s a helyi viszonyok ismeretével bíró egyének jelenlétében és kihallgatása mellett minden irányadó körülmények megvizsgálandók, a netáni ellenvetések alaposan tárgyalandók, és azon esetben, ha oly kifogások tétetnének, melyek magánjogi czimeken alapulnak, megkísérlendő a barátságos egyezkedés,

mely ha nem sikerülne, a kifogást tevő fél, jogi igényeinek érvényesítése végett, a törvény rendes útjára utasítandó, a nélkül, hogy az ez érdemben hozandó birói határozattól a telep felállításának engedélyezése függővé tétethetnék.

12. §.

Ha valamely üzletteleppel oly építkezések vannak kapcsolatban, melyeknek létesítése a szabályszerű építési engedélytől függ, az építészeti tekintetből szükséges tárgyalás is a fentebb említett tárgyalással lehetőleg egy időben tartandó meg.

13. §.

Az eljáró iparhatóság a felek kifogásain kívül hivatalból azt is tartozik megvizsgálni, vajjon a tervezett telep által nem fog-e a közönségre nézve jelentékenyebb háborgatás, kár vagy veszély előidéztetni, és vajjon megfelel-e az a fennálló tűzrendőri és egészségügyi szabályoknak.

Kiterjesztendő a vizsgálat azon intézkedésekre is, melyek a munkások éle-

tének és egészségének megóvására szükségesek.

A vizsgálat eredménye szerint az engedély vagy megtagadandó, vagy szükségeseknek mutakozó feltételek alatt megadandó.

A végzés a megszabott feltételek elsorolása mellett 3 nap alatt írásban kiadandó, és az engedély megtagadása vagy feltételek kikötése esetében indokolandó.

Gőzkazának használatba vétele csak akkor engedendő meg, ha az iparhatóság arról, hogy a kazán a szabályszerű biztonsági feltételeknek megfelel, kellő meggyőződést szerzett.

14. §.

Az iparhatósági végzés ellen a feleknek szabadságukban áll a kézhez juttatástól számítandó 15 napi határidő alatt felfolyamodással élni. Az ily felfolyamodásnak elhalasztó hatálya van.

15. §.

A hivatalos eljárás költségei végzésileg megállapítandók, s azokat a vállalkozó viseli.

Alaptalan kifogások esetében az ezekből származó költségek megtérítésében a kifogást tevő fél marasztaltatik el.

16. §.

A 8-dik §. rendelkezése alá tartozó üzlettelepeknek minden lényeges átalakítása, valamint az üzlet módjának megváltoztatása is az iparhatóságnak bejelentendő, s ez utóbbi, ha szükségesnek véli, a 10. §. határozmányai szerint új s hasonló módon végbeviendő tárgyalást tűz ki.

17. §.

Oly üzletek, melyek nagy zajt okoznak, templomok, iskolák, kórházak és oly középületek szomszédságában, melyeknek kellő használata a zaj által megakadályoztatnék, meg nem engedendők.

18. §.

Ha valamely üzlettelep ily eljárás szerint iparhatóságilag engedélyeztetett és a kiszabott feltételek alatt felállított, a szomszédok közül senki sincs többé feljogosítva előre nem látott káros befolyások czime alatt az üzlet megszüntetését követelni, és az iparhatóság-

nál csakis oly intézkedések létesítését kérheti, melyek a bebizonyítható káros befolyást elhárítják. A hol ez nem lehetséges vagy az üzlettel meg nem egyeztethető, a káros befolyások miatt panaszt emelő fél a rendes bíróság előtt kárpótlást követelhet.

19. §.

Ha valamely, a jelen törvény alapján engedélyezett ipartelepen gyakorlatba vett, vagy ezen törvény keletkezte előtt érvényben volt rendszabályoknak megfelelőleg fennállott üzlet az egészségre ártalmas, vagy egyébként a közönségre hátrányos vagy veszélyes hatást gyakorol, vagy ha népesebb utcákban nagyobb mennyiségű gyuanyaggal működven, vagy ilyet készítvén, könnyen tűzveszélyt okozhatna: az, ha a káros befolyás másképp el nem távolítható, teljes kárpótlás mellett kisajátítás útján megszüntethető.

Az ilyen kisajátítást igénylő vállalat káros volta soha sem magán-, hanem mindig közérdek szempontjából ítélendő meg.

20. §.

Ily esetben az üzlet megszüntetése Budapesten az 1868. 56. törvényczikk értelmében történik.

Az ország egyéb helyén a megszüntetés felett:

a) törvényhatósági joggal felruházott és rendezett tanácscsal bíró városokban maga a városi képviselő-testület,

b) minden egyéb községekre nézve a község javaslata folytán az elsőfoku iparhatóság határoz.

21. §.

Ezen határozat ellen, annak kézbesítésétől 15 nap alatt felfolyamodásnak van helye, mely a törvényhatósági joggal felruházott városokból a földmivelés-, ipar- és kereskedelmi ministerhez, illetőleg a horvát-szlavon országos kormányhoz, minden egyéb városokból és községekből a másodfoku iparhatósághoz, és onnan ugyanazon ministerhez, illetőleg a horvát-szlavon országos kormányhoz intézendő.

A felfolyamodáshoz a kisajátításra vonatkozó összes ügyiratok, és az első-

foku határozó testület vagy közeg véleményes jelentése csatolandók.

A felfolyamodásnak elhalasztó hatálya van.

22. §.

A megszüntetett üzlet után járó teljes kártalanítás Budapesten az 1868. 56. törvényczikkben, minden más helyen az 1868-ik évi 55. törvényczikk V. és VI. fejezeteiben körülírt eljárás, Horvát-Szlavonországban az ott fennálló törvények szerint eszközölni.

23. §.

Az iparos elhalálózása esetében az üzletet annak özvegye újabb bejelentés nélkül folytathatja. Özvegy nem léteben, vagy ha az ezen jogával élni nem akarna, az üzlet a kiskoru örökösök javára folytatható.

24. §.

Ha az ipar kiskorúak vagy jogi személyek részére gyakoroltatik, üzletvezető nevezendő, s az iparhatóságnál bejelentendő.

Üzletvezető csak az lehet, ki ezen törvény értelmében az ipar önálló gyakorlására jogosítva van.

A törvényes szabályok megtartásáról ő felel, s a netán kiszabott büntetést ő viseli.

25. §.

A telepengedélynek érvénye elenyészik, ha annak keltétől számított két év folyama alatt az üzlet meg nem indítatik, vagy két éven át egyfolytában szünetel.

Az üzlet megindítása iránti határidő azonban 3 évre is kiterjeszthető, ha az üzlettelep nagyobbyszerű építkezésekkel van összekötve.

A ki bejelentett iparát két évig meg nem kezdi, azt csak újabb bejelentés mellett gyakorolhatja.

26. §.

A törvények azon rendeletei, melyek a papokat, szerzeteseket, katonákat, bírákat és közhivatalnokokat az ipar gyakorlásában korlátozzák, jelen törvény által érintetlenül hagyatnak.

*II. Fejezet.***Az ipar gyakorlásáról.****27. §.**

Minden iparos iparát helyettes vagy bérlő által is üzheti.

A bérlők és helyettesek az üzletvezetőkről szóló 24. §. határozmányai alá esnek.

28. §.

Minden iparos ugyanazon községben több állandó üzleti helyet (műhelyt, árudát) tarthat, melyek azonban a hatóságnak bejelentendők.

29. §.

Iparát mindenki rendes lakhelyén kívül az ország több helyén is üzheti; de tartozik a lakhelyén kívül nyitott fióktelepet az illetékes iparhatóságnál külön bejelenteni, ahhoz helyettest állítani s általában mindent teljesíteni, mit a törvény egy új iparág megindításánál rendel.

30. §.

Egy személy többféle ipart is üzhet.

Hasonló vagy különböző ipart üzők közös üzlet folytatására is egyesülhetnek.

31. §.

Minden iparüzőnek joga van készítményeinek teljes előállítására szükséges mindennemű munkát egyesíteni, s az erre megkivántató segéd munkásokat tartani.

32. §.

Minden iparosnak joga van úgy saját, mint mások készítményeit nemcsak lakhelyén, hanem azon kívül is az ország bármely helyén tartott heti vagy országos vásárokon is akár személyesen, akár bizományos által eladni, azokra megrendeléseket gyűjteni vagy gyűjtetni, megrendelt munkát mindenütt teljesíteni vagy munkásai által teljesíttetni.

A kéményseprőkre nézve a törvényhatóságok fel vannak jogositva, tűzrendőri tekintetekből bizonyos munkakerületeket kijelölni.

33. §.

Azon esetben, ha a husmérés szabad gyakorlása mellett egyes községeknek hussal való ellátása állandóan bizto-

sítható nem volna, jogában áll az illető törvényhatóságnak, ily községek kívánságára azokat illetőleg esetről-esetre külön intézkedéseket tenni.

34. §.

Hus- és kenyérműekre nézve az iparhatóság elrendelheti, hogy a sulyszerinti árak a kicsinybeni eladásnál az eladási helyeken kifüggesztessenek.

35. §.

Az iparhatóság jogában áll: bérszolgák, hordárok s más személyek számára, kik közutczákon és téreken, vagy szállodákban és korcsmákban szolgálataikat felajánlják, valamint közhelyeken a közönség rendelkezésére álló járművek, lovak, csolnakok s más szállító-eszközök használatáért bizonyos dijszabást megállapítani.

Hasonlóul helye van az illető iparhatóság dijszabásának oly kéményseprők munkájánál, kiknek bizonyos kerületek kizárólagosan kijelöltettek.

36. §.

Sütők, mészárosok és kéményseprők az elkezdett iparüzletet tetszés szerint

félbe nem szakíthatják, hanem ha azt abbahagyni szándékoznak, kötelesek ebbeli szándékukat az iparhatóságnak bejelenteni, és ennek meghagyására az ipart még bizonyos ideig, jelesül sütők és kéményseprők legfőlebb 4 hétig, mészárosok legfőlebb 3 hónapig folytatni.

37. §.

Ha az iparos állandó lakását és üzletét más iparhatósági kerületbe teszi át, mindazt tartozik teljesíteni, amit a törvény új iparüzlet megindításánál követel.

38. §.

Az iparosok cégbejegyzésére és üzletkönyveik vezetésére nézve a fennálló törvények rendeletei szolgálnak zsinórmértékül.

III. Fejezet.

A segédszemélyzetről.

A) A tanonczokról.

39. §.

Tanonczot tartani minden önálló iparosnak szabad. (90. §.)

40. §.

Gyermekek, kik életük 12-dik évét még be nem töltötték, tanonczoknak fel nem vehetők.

Kivételnek csak az iparhatóság engedelmével lehet helye, mely esetben köteles az iparos tanonczát 12 éves kora betöltéséig a népiskolába rendesen járatni.

41. §.

A tanoncz fölvétele írásbeli szerződés mellett történik.

A felvétel alkalmával az iparos és a tanoncz szülői vagy gyámja közt a tanidő tartama, a tanoncz tartása és ellátása, a tandíj összege, vagy ha e helyett a tanidőnek meghosszabbítása köttetett ki, ezen pótidő tartama s az ez által pótoltt tandíj összege egyetértőleg megállapítandó.

42. §.

Az iparos köteles:

a) tanonczát azon iparágban, melyet üz, kiképezni, jó erkölcsre, rendre és munkásságra szoktatni;

b) időt engedni arra, hogy a tanoncz vallása ünnepnapjain az isteni-szolgalatot látogathassa;

c) tanonczát, ha irni, olvasni és számolni nem tud, ezeknek megtanulására, különben pedig az ismétlési, esti, vasárnapi, illetőleg ipariskolába járásra szorítani;

d) ha háznépéhez tartozik, betegség esetében ápolásban részesíteni.

43. §.

Az iparos tanonczát csak az iparüzlethez tartozó munkáknál alkalmazhatja, cseléd-szolgalatokra nem kötelezheti és tartozik felügyelni, hogy a tanoncz a háziak vagy segédek által ne bántalmaztassék.

44. §.

Oly tanonczok, kik éltük 14-dik évét be nem töltötték, naponként csak 10 órai, kik a 14-dik évet már elérték, 12 órai munkára kötelezhetők, az iskolában töltött időt is beleértve. Mindkét esetben azonban munkaközben délelőtt és délután egy-egy fél, délben pedig egy egész szünóra tartandó, és a tanonczok átalá-

ban csakis oly munkára szoríthatók, mely korukhoz képest testi erejüknek megfelelő.

45. §.

Éjjeli munkára, azaz esti 9 órától reggeli 5 óráig tizenhat éven aluli tanoncok általában nem alkalmazhatók; oly iparágaknál azonban, melyek üzlete éjjeli munka nélkül fennakadást szenvedne, az iparhatóság — tekintettel a tanoncz testi fejlettségére — megengedheti, hogy 16 éven aluli, de 14 évesnél nem fiatalabb tanoncok a 44. §-ban megszabott munkaóráknak legfőlebb felét éjjeli munkában dolgozzák le.

46. §.

A tanoncz az iparosnak, illetőleg üzletvezető helyettesének a reája bizottakban engedelmességgel tartozik; és ha az iparos házában élelem- és lakással látta-tik el, 18 éves koráig azoknak atyai fe-gyelme alatt áll.

47. §.

Az iparos a tanviszony befejeztével köteles a tanoncznak igazságos bizonyít-ványt adni.

48. §.

A tanszerződés kötelező ereje a kikötött próbaidő elteltével, ha pedig ez kikötve nincs, a tanoncz beállta után 2 hónappal veszi kezdetét.

A próbaidő a tanidőbe beszámítandó.

49. §.

Ha a tanoncz távollét vagy betegség által a munkától egyfolytában egy hónapnál tovább elvonatik, de a tanulást azután folytatja, az iparos jogában áll, a kikötött tanidőt az elmulasztott idővel megtoldani.

50. §.

A tanviszony megszűnik:

a) ha az iparos vagy tanoncz meghal, vagy munkaképtelenné válik;

b) ha az iparos vagy tanoncz sorhadi kötelezettségének teljesítésére behívatik;

c) ha az egyik fél 4 hétnél tovább tartó fogságra ítéltetik;

d) ha az iparostól a tanoncztartási jog elvonatik.

51. §.

A tanviszony a szerződésileg megállapított tanidő lefolyta előtt azonnal felbontható, és pedig

az iparos részéről:

a) ha a tanonc lopást vagy sikasztást követ el;

b) ha a tanonc kötelességeinek teljesítését makacsul megtagadja, vagy ellenük súlyosan és ismételve vét;

c) ha a tanonc tetteleges bántalmazást vagy durva becsületsértést követ el az iparos vagy családtagjai valamelyike ellen;

d) ha a tanonc undorító vagy ragályos betegségben szenved.

A tanonc, illetőleg annak törvényes képviselője részéről:

a) ha az iparos a tanonczot erkölcs-telen vagy törvényellenes tettek elkövetésére csábítja;

b) ha az iparos fegyelmi jogával visszaél;

c) ha élte vagy egészsége a munka folytatásánál oly veszélynek volna kitéve, melyet a szerződés kötések előre látni nem lehetett.

52. §.

A tanviszony 14 napi felmondás mellett felbontható

az iparos részéről:

a) ha kétségtelenné vált, hogy a tanoncz az illető iparág megtanulására képtelen;

b) ha két hónál tovább tartó betegségben szenved;

c) ha az iparos üzletével felhagy.

A tanoncz, illetőleg annak törvényes képviselője részéről:

a) ha az iparos törvényes vagy tan-szerződési kötelességeit a tanoncz irányában nem teljesíti;

b) ha az iparos más községbe költözik át;

c) ha a tanoncz más életpályára vagy más iparágra akar áttérni;

d) ha az iparos két hónál tovább tartó betegségben szenved és üzletvezetőt nem állít.

53. §.

Ha a tanviszony felbontását a tanoncz okozta, valamint azon esetben is,

ha a tanonc más iparágra áttérve felmondott, az iparost az egész betöltött tanidőre járó tandíj és kárpótlásul még fél évi tandíj illeti, ha pedig az iparos adott okot a viszony megszüntetésére, a mennyiben a törvény vagy szerződés értelmében más kárpótlással nem tartoznék, legalább azon költségek megtérítésére köteles, melyek a tanoncnak más iparshoz való beszegődtetése által okoztak.

54. §.

Oly iparos, ki szökevény-tanonczot tudva felfogad, a tanoncczal egyetemlegesen felelős az előbbi iparosnak a tanonc megszökése által okozott kárért.

55. §.

A szökevény-tanoncz az iparos kívánságára a helybeli iparhatóság által visszavezetendő.

B) A segédekről.

56. §.

Az iparos és segédei közötti viszony szabad egyezkedés tárgya.

A szerződés, ha a felek másképp nem egyeztek, csak 1 heti próbaidő eltelte után válik kötelező erejűvé.

57. §.

Az iparos segédeitől, ha másként nem egyezkedtek, csak az iparüzlethez tartozó munkát kívánhat, és ezt is csak oly mérvben, mely a segéd testi alkotásának és erejének megfelel.

58. §.

Az iparos a kötött szerződés megszüntével a munkából kilépő segédnek, a közöttük fennállott szerződési viszonynak megszüntéről bizonyítványt adni köteles.

Az iparos oly segédet fel nem fogadhat, ki az előbbi munkaadóval kötött szerződésnek törvényes megszűnését nem igazolja.

Oly iparos, ki szökevény-segédet tudva felfogad, a segéddel egyetemlegesen felelős az előbbi iparosnak a megszökés által okozott kárért.

59. §.

Minden segéd szerződési kötelezettségének teljesítése mellett szabadon ke-

reshet magának munkát; maga választ-hat és változtathat műhelyt, és pedig akár iparosoknál, akár gyárakban, akár más vállalkozóknál.

A szállók intézményével eddig összekötött szegődtetési kényszer ezennel megszüntettetik.

60. §.

A munkaadó és segéd közötti viszony, ha másképen nem egyezkedtek, előre bocsátott 14 napi felmondás mellett felbontható.

61. §.

Habár kellő időben történt is a felmondás, azon segéd, ki darabszámba fizetetik, addig nem léphet ki, míg az átvett munkát a szerződésnek megfelelőleg be nem fejezte, valamint az sem, ki a munkabérére kapott előleget le nem dolgozta vagy meg nem térítette.

62. §.

A segéd felmondás nélkül azonnal elbocsátható:

a) ha lopást vagy sikkasztást követ el;

b) ha az iparos, helyettese, vagy az iparos egyik családtagja ellen tetteleges bántalmazást vagy súlyos becsületsértést követ el, kötelességei teljesítését makacsul megtagadja, vagy ha az iparos akaratára ellenére egy egész munkanapon át szünetel;

c) ha megintés daczára a ház biztonságát vigyázatlansága által veszélyezteti;

d) ha 3 napnál tovább tartó fogásba kerül;

e) ha a szerződésileg elvállalt munka teljesítésére képtelen;

f) ha valamely undorító vagy ragályos betegségben szenved.

Az e) és f) pontokban elősorolt esetek bekövetkezése miatt elbocsátott segéd netaláni kárpótlási igénye a szerződés és a fennálló törvények alapján ítélendő meg.

63. §.

A segéd felmondás nélkül azonnal kiléphet:

a) ha az iparos, helyettese vagy az iparos hozzátartozói őt vagy családja tagjait tetteleg bántalmazzák, ellene vagy

ellenük súlyos becsületsértést követnek el;

b) ha az iparos szerződési kötelesegeit nem teljesíti;

c) ha darabszámra dolgozik, és az iparos őt folytonos munkával ellátni nem képes;

d) ha a munka folytatásánál egészsége vagy élete oly körülmény által lenne veszélyeztetve, mely a szerződés megkötésekor felismerhető nem volt.

64. §.

Az iparos, ki segédét törvényes ok nélkül a felmondási határidő eltelte előtt elbocsátja, köteles neki azon bért vagy egyéb illetményt, melyet a felmondási határidő alatt élvezett volna, egyszerezsen, de ha a segédnek bérén kívül ellátása is volt, kétszeres összegben kilépése előtt megadni.

65. §.

Azon iparos, ki segédjeit lakással is ellátja, e célra egészséges és lakható helyet tartozik kijelölni.

A segéd által egészségtelen lakás miatt beadott panaszok az iparhatóság

részéről mindig a helyszinén a tiszti orvos közbejöttével vizsgálandók meg, és haladék nélkül orvoslandók.

C) A gyári munkásokról.

66. §.

Az iparos-segédekről szóló 57., 58., 59., 60., 61., 62., 63., 64., 65. §§. rendeletei a gyári munkásokra is kiterjednek.

67. §.

A gyáros köteles összes munkásairól rendes jegyzéket vezetni, abba minden munkás nevét, korát, születése helyét, foglalkozását és bérét beiktatni, s e jegyzéket az iparhatóságnak kívánatára akármikor előmutatni.

68. §.

A műhelyekben munkarendnek kell kifüggesztve lenni, melybe következők veendőek fel:

a) a dolgozó személyzet különféle osztályzata és foglalkozása, jelesen a nők és gyermekek alkalmazásának módozata, tekintettel testi erejükre és ez utóbbiak iskolai kötelezettségére;

b) a munkaidő tartama ;
c) a leszámolás idejére és a munkabér kifizetésére vonatkozó határozmányok ;

d) a felügyelő egyének jogai ;

e) a munkásokkal bánásmód megbetegedés vagy szerencsétlenség eseteiben ;

f) a munkarend áthágóira szabott bírságok ;

g) a felmondási határidő és azon esetek, melyekben a szerződési viszony azonnal felbontható.

E munkarend másodlata az iparhatóságnak benyújtandó.

69. §.

Minden gyáros köteles gyárában saját költségén mindazt létesíteni és fenntartani, a mi tekintettel az iparüzlet és telep minőségére, a munkások életének és egészségének lehető biztosítására szolgál.

70. §.

Tekintettel a fennálló népoktatási törvényekre is :

Tíz éven aluli gyermekeket épen nem, a 10 évet meghaladott, de a 12

évet még el nem érteket csak az iparhatóság engedélye mellett szabad gyárakban munkára alkalmazni.

Az engedély csak akkor adandó meg, ha vagy az iskola rendes látogatása a gyárban való alkalmazással meg egyezhetőnek mutatkozik, vagy a gyáros részéről külön iskolák felállítása által a gyermekek oktatásáról az iskolahatóság rendeletei szerint kellő gondoskodás történik.

Kik a 12 éves kort meghaladták, de a 14 éves életkort még be nem töltötték, gyári munkában naponként csak 8 óra hosszat foglalkoztathatók.

Oly ifjak, kik a 14 éves életkort betöltötték, de a 16 évest még el nem érték, naponként csak 10 órai munkára alkalmazhatók.

A 16. évet még be nem töltött munkások általában csak oly munkára alkalmazhatók, mely egészségüknek nem árt és testi fejlődésüket nem gátolja.

Ezen törvény 42. §-ának b) pontja, valamint a tanoncok éjjeli munkájáról szóló 45. §-a a 16 éven aluli gyári munkásokra is kiterjesztetik.

71. §.

A munkásoknak munkaközben ugy délelőtt, mint délután fél-fél órai, délben pedig 1 órai szünidő engedendő.

Azon gyárakban, melyekben a munka éjjel-nappal folytattatik, a gyáros az éjjeli munkára alkalmazott munkások kellő felváltásáról köteles gondoskodni.

A nappali munkát reggeli 5 óra előtt kezdeni, és esti 9 órán túl kiterjeszteni nem szabad.

72. §.

A gyáros köteles munkása bérét készpénzben, és pedig — ha az üzlet természetéből folyólag máskép nem egyezkedett — hetenkint kifizetni.

Árukat és szeszes italokat munkásainak nem hitelezhet.

Lakással azonban, tüzifával, földhaszonélvezettel, rendes ételmezéssel, orvossággal, orvosi segélylyel a munkást, ha ez beleegyezik, elláthatja s az ezekért járó összegeket a bérfizetés alkalmával béréből levonhatja. Ugyanezen feltétel alatt láthatja el a gyáros a munkást a gyárában készülő czikkek előállítására szükséges szerszámokkal és anyagokkal

is, ha ezeket szerződés szerint a munkás sajátjából tartozik megszerezni.

73. §.

Oly árukért való követelések, melyek a munkásoknak a fennálló tilalom daczára hitelezettek, a gyártulajdonos által sem törvény, sem felszámolás útján nem érvényesíthetők.

74. §.

Oly szerződések, melyek a 72. és 73. §§. rendeleteivel ellenkeznek, kötelező erővel nem bírnak.

Hasonlóul érvénytelenek a gyáros és a munkás közt történt oly megállapodások, melyek szerint ez utóbbi szükségletét bizonyos eladási telepekből szerezni, vagy bérének egy részét más czélokra, mint a munkások sorsának javítására fordítani köteles.

75. §.

Az iparhatóság köteles a gyárat kiküldöttje által időnként megsejmléltetni s a törvény rendeleteinek megtartásáról meggyőződést szerezni.

IV. Fejezet.

Az ipartársulatokról.

76. §.

Ugyanazon vagy különböző ipart egy vagy több községben önállóan gyakorló iparosok közös érdekeik előmozdítása végett ipartársulatokká egyesülhetnek.

Ezen ipartársulatoknak jogában áll az iparosok és segédszemélyzetük közt keletkező surlódásokat és peres kérdéseket a külön e célból felállítandó békéltető bizottság útján, melybe egyenlő számmal segédek is felveendők, kiegyenlíteni.

77. §.

Minden ipartársulatnak alapszabályokkal kell birnia, melyeket az alakulás előtt az illető törvényhatóság útján a földmivelés-, ipar- s kereskedelmi ministernek bemutatni köteles.

Az alapszabályokba felveendők a társulatba való belépés feltételei, melyek közt azonban iparbeli vizsgának letétele helyt nem foglalhat, a tagok jogai és kötelességei, a tagok járulékainak kulcsa s

az elmulasztott fizetés következményei, a társulat felosztatásának vagy más ipartársulatba beolvadásnak esetei, továbbá a kilépés feltételei, a társulati előljáróságnak mikénti összeállítása és hatásköre, végre a társulati vagyonnak kezelési módját a társulat felosztatása esetében a társulati vagyonnak közhasznu és kijelölt iparczélokra fordítását szabályozó határozmányok.

Ha a bemutatott alapszabályok a törvényes szabványoknak megfelelnek, azok ellen kifogás nem tehető.

Ha a törvény életbeléptetésétől számított első évben alakuló társulatok alapszabályaira nézve a felterjesztéstől számítva három hó alatt, a későbbben alakulókéra nézve pedig 30 nap alatt, észrevétel nem tétetik, a társulat alapszabályai értelmében megalakulhat.

78. §.

Az alapszabályok nem tartalmazhatnak olyat, mi által az egyes tagok az ezen törvény alapján őket megillető jogok tetszés szerinti gyakorlatában megszoríthatatnának vagy akadályoztathatnának.

79. §.

Ipartársulatba való belépésre egy iparos sem kényszeríthető, valamint hogy a belépés sem tagadható meg oly iparostól, ki az alapszabályok feltételeinek eleget tenni akar és képes.

A kilépő tag a társulati kapcsolatból folyó javadalmakra és társulati vagyponra igényt nem tarthat.

80. §.

Ha egy társulati tag halála után annak iparát özvegye vagy árvái számára üzletvezető gyakorolja, az elhunynak tagsági jogai és kötelességei az özvegyre özvegyiségi idejére, vagy a kiskorúakra kiskorúságuk idejére szállnak át.

81. §.

Az ipartársulatok az illetékes közigazgatási hatóság felügyelete alatt állnak.

82. §.

A társulatnak más ipartársulattal való összeolvadását, vagy a társulati kapcsolatok teljes felbontását célzó közgyűlési határozat végrehajtása csak akkor tör-

ténhetik, ha a társulat minden kötelezettségeinek és tartozásainak eleget tett.

A tartozások levonása után fennmaradó társulati vagyon a társulati tagok közt semmi szín alatt fel nem osztható, hanem ha más ipartársulatba beolvadás nem történik, az alapszabályok értelmében közhasznu iparczélokra közgyűlési határozat által adományozandó.

83. §.

A jelen törvény életbeléptetésétől számított 3 hó alatt valamennyi fennálló czéh megszűnik. Ha a volt czéhtagoknak többsége ezen törvény életbelépte után 9 hó alatt ipartársulatot alkot, a megszűnt czéh vagyona ezen társulatra száll, ellenkező esetben a volt czéhtestület vagyona a czéh közgyűlése által közhasznu iparczélokra adományozandó, s ha a gyűlés ily határozatot hozni nem akarna, a társulati vagyonnak ipari célokra való fordítása iránt az illető törvényhatóság fog határozni.

*V. Fejezet.***Az áthágásokról és a büntetésekéről.****84. §.**

Iparüzhetés jogától senki sem bírói ítélet, sem közigazgatási határozat által meg nem fosztható.

85. §.

A kiszabott bírságok akár önálló iparosokra, akár a segédszemélyzetre méretnek, csak nemfizethetés esetében cserélendőek fel fogságbüntetéssel, s ez esetben 5 frtnyi bírság egy napi fogsággal pótoltatik.

86. §.

Ötven frtig terjedhető bírságban elmarasztalandó:

a) a ki valamely ipart önállóan üz, a nélkül, hogy azt bejelentette volna;

b) a ki a 35. §-ban említett üzletek gyakorlásánál a hatóság által megszabott árszabályt meg nem tartja.

87. §.

Husz frttól 200 frtig terjedhető bírságban elmarasztalandó:

a) a ki ezen törvénynek a segédek, tanonczok és gyári munkások felvételét, alkalmazását és a velük való bánásmódot szabályozó rendeleteit áthágja vagy a segédszemélyzet iskolai oktatására vonatkozó kötelességeit nem teljesíti;

b) azon iparos vagy gyáros, ki a munkások bérét árucikkekben szolgáltatja ki vagy más szabályellenes eljárás által a munkásokat károsítja;

c) azon iparos vagy gyáros, ki oly segédet vagy munkást fogad fel, a ki az előbbi munkaadóval kötött szerződésnek törvényes megszűnését igazolni nem képes.

88. §.

Száz frttól 300 frtig terjedhető bírságban elmarasztalendő:

a) a ki a 8. §-ban előszámlált üzlettelepek valamelyikét felállítja, mielőtt a megkívántató jogerejű engedélyt megnyerte volna;

b) a ki a 8. §-ban felsorolt üzlettelepek valamelyikét hatósági engedély nélkül átalakítja vagy pedig az engedélyező okmányban megállapított feltételeknek meg nem felel;

c) a ki a 36. §-ban megnevezett iparüzletek egyikét bejelentés nélkül félbeszakítja, vagy pedig az abbahagyási szándék bejelentése után a hatóság által megszabott idő lejártáig nem folytatja;

d) azon gyáros, ki a 69. §-ban megállapított kötelességét teljesíteni elmulasztja.

89. §.

Azon segéd vagy gyári munkás, ki munkájából jogtalanul kilép, iparhatósági határozat alapján történendő visszahozatal által kötelessége teljesítésére szorítható, sőt ezenfelül még 8 napig terjedhető fogsággal is büntethető.

90. §.

A 87. §. a) pontjában említett kihágások súlyosabb vagy ismételt eseteiben az iparos tanoncztartási, a gyáros pedig fiatal munkások alkalmazásának jogától iparhatóságilag egy évre, bírói ítélet által pedig hosszabb időre is megfosztható.

91. §.

Korcsmárosok és vendéglősök, kik üzletüket a tiltott kártyajáték, az orgaz-

daság üzésére, vagy az erkölcstelenség terjesztésére használják fel;

zsibárusok és zálogra kölcsönzők, kik nyereségvágyból másnak tulajdona ellen büntényt vagy vétséget követnek el;

cselédszerzők, kik nyereségvágyból másnak tulajdona vagy az erkölcsiség ellen büntényt vagy vétséget követnek el, ezen iparok folytatásától birói ítélet által meghatározott időre eltilthatók.

92. §.

A 8-dik §-ban említett telepeken, ha tulajdonosuk vagy annak helyettese a 88-dik §. a) és b) pontjaiban említett kihágás egyikét vagy másikat ismételten elköveti, vagy ha többszöri hatósági figyelmeztetés után a közbiztonsági, jelesen a közegészségi és tűzrendőri szabályok ellen súlyos vétséget követ el, a közigazgatási hatóság által az a) pont esetében a jogerejü engedély megnyeréseig, a b) pont esetében és az utóbb említett esetben pedig egy évig az üzlet beszüntethető.

Birói ítélet által ezen beszüntetés hosszabb időre is kiterjeszthető.

93. §.

Összebeszélések, melyek által az iparosok azt czélozzák, hogy üzletük félbeszakítása, vagy a munkások, illetőleg segédek elbocsátása által ezeknek terheesebb munkafeltételeket szabjanak, különösen azoknak bérét leszállítsák, vagy melyek által a munkások, illetőleg segédek oda törekszenek, hogy közös munkaszünetelés által a munkaadókat magasabb bér megadására kényszerítsék s általában tőlük jobb munkafeltételeket csikarjanak ki, ugyszintén mindazon egyezmények, melyek által azoknak támogatása czéloztatik, a kik az érintett összebeszélések mellett megmaradnak, vagy azoknak károsítása, a kik azokkal szakítanak, jogérvénynyel nem birnak.

94. §.

A ki a 93. §-ban meghatározott összebeszélések és egyezmények létesítése, terjesztése vagy foganatosítása céljából a munkaadókat vagy munkásokat, illetőleg segédeket szabad akarattuk érvényesítésében fenyegetés vagy tetteges bántalmazás által akadályozza vagy akadályozni törekszik, az, a mennyiben a bün-

tető törvények szerint súlyosabb büntetésnek helye nem volna, 300 frtig terjedhető bírsággal, vagy 2 hónapig terjedhető fogsággal büntethető.

95. §.

A bírságpénzek beszedése közigazgatási uton történik.

Ezen pénzek azon község pénztárába folynak be, hol a kihágás elkövettetett, s iparcélokra fordítandók.

96. §.

Az ipartörvény áthágásainak — a mennyiben büntett nem forog fenn — vizsgálása és büntetése elévül, ha a kihágó a kihágás elkövetése napjától számítandó hat hó alatt be nem panaszoltatott.

VI. Fejezet.

Az iparhatóságokról és az eljárásról.

97. §.

Iparügyekben — tekintettel a 96. §-ra — következő hatóságok állapítatnak meg:

I. Elsőfolyamodásu hatóság:

- a) a községekben a szolgabíró;
- b) rendezett tanácssal bíró városokban a várostanács;
- c) törvényhatósági joggal felruházott városokban a rendőri (kapitányi) hivatal;
- d) szász-székekben és vidékeken egyelőre az illető felügyelő, a városokban a rendőri hivatal.

II. Másodfolyamodásu hatóság:

- a) törvényhatósági joggal felruházott városokban a város tanácsa;
- b) szász-székekben és vidékeken egyelőre a széki vagy vidéki tanács, illetőleg tisztség;
- c) minden egyéb városokban és községekben az alispán.

III. Harmad és utolsó foku hatóság:

A földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi minister, Horvát-Szlavonorszá-
gokra nézve a horvát-szlavon országos kormány.

98. §.

Az iparosok és a tanoncok, segédek vagy munkások között felmerülő azon surlódások és peres kérdések, melyek a munka- vagy tanviszony megkezdésére, folytatására vagy megszűnésére,

annak tartama alatt fennálló kölcsönös kötelezettségek teljesítésére, a munkavagy tanviszony megszűnéséből keletkező kártérítési követelésekre vonatkoznak, ott, hol e célra külön iparbizottságok szervezve vannak, ezek által, ellenkező esetben az iparhatóság által minden felebbezés kizárásával döntendők el.

Az iparbizottság, illetőleg iparhatóság e részbeni határozatával meg nem elégedő félnek jogában áll, a határozat kihirdetésétől számítandó 30 nap alatt igényeit a törvény rendes útján érvényesíteni, mi által azonban a határozat végrehajtása nem gátoltatik.

Oly községekben, hol az iparosok, segédek és munkások nagyobb számmal laknak, ezeknek kívánatára külön iparbizottságok állithatók fel. Ezen, az iparosok és a segédek vagy munkások köréből egyenlő számban választott tagokból alakulandó iparbizottságok szervezésének és eljárásának részleteit, míg külön törvény által nem szabályoztatnak, az illető községek az érdekeltek hozzájárulásával külön szabályrendelet útján állapítják meg, mely a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszterhez az illető tör-

vényhatóság útján, jóváhagyás végett felterjesztendő.

99. §.

Az iparbejelentések, valamint a telepengedély iránti kérvények azon iparhatósághoz intézendők, melynek területén az iparüzlet megindítandó.

Az iparigazolványba a bejelentés kivonata s annak bizonyítása, hogy az az iparlajstromba bejegyeztetett, beiktatandó.

100. §.

Az elsőfolyamodásu iparhatóságnál iparlajstrom vezetendő, abba minden iparbejelentés és telepengedély, valamint az ipar álladékaiban történt minden változás beiktatandó, s erről az illető adóhivatal s a kereskedelmi és iparkamara is havonként értesítendő.

101. §.

Valamely iparüzletnek betiltása esetében a féllel az indokok is közlendők, s ez az ily végzés ellen a kézbesítéstől számított 15 nap alatt felfolyamodással élhet.

102. §.

A jelen törvénybe ütköző kihágások felett hozott határozatok ellen a felfolyamodás a határozat kihirdetése illetőleg kézbesítése után 15 nap alatt az elsőfolyamodásu iparhatóságnál nyújtandó be.

A kellő időben benyújtott felfolyamodás, a 89. §-ban említett esetek kivételével, vagy ha a végrehajtás azonnali foganatosítása köztekinteteből nem szükséges, halasztó hatálylyal bir.

103. §.

Az elsőfolyamodásu iparhatóságok előtt az eljárás szóbeli, s a végzés a felek kívánatára írásban kiadandó.

104. §.

E törvény hatályba léptétől minden ezzel ellenkező törvények, rendszabályok és törvényes szokások érvényen kívül helyeztetnek.

Az 1848-dik évi XVIII. t. cz. azonban — a nyomdák és könyomdák biztosítékaira vonatkozó rendeletek kivételével — továbbra is fenntartatik. Horvát-Szlavonországban pedig az ott fennálló sajtótörvények érintetlen maradnak.

105. §.

Jelen törvény alá nem esnek:

a) a mezőgazdasági és erdei termelés, marha- és lótenyésztés, halászat folyó vizekben, tavakban és csatornáknban, kert- és szőlőmivelés s az ezekkel összefüggő mellékipar, a mennyiben az illetők leginkább saját nyerstermékeik feldolgozására és eladására szorítkoznak;

b) a bányászat és kohászat;

c) az állami egyedáruság és az azal összekötött vállalatok;

d) a katonai intézetekben és üzlettelepeknél alkalmazott katonák munkája;

e) a malom és italmérési üzlet anynyiban, a mennyiben az ahhoz való jog a kir. kisebb haszonvételek sorába tartozik;

f) a vasut, gőzhajózási és csatornázási vállalatok;

g) hitel- és biztosító intézetek;

h) a tengeri hajózás és tengeri halászat;

i) rendes átjárók (kompok, révek) állítása folyókon, tavakon, csatornákon és a fausztató vállalatok;

k) az ügyvédek, mérnökök foglalkozásai;

l) a gyógyászat gyakorlása (orvosok, sebészek, szülészek stb.) és mindennemű gyógyintézetek, (ideértve a szülésházákat, tébolydákat), valamint az állatgyógyászat és a gyógyszerészet;

m) a magánoktatás és nevelés;

n) nyilvános táp-, oktató- és fegyverintézetek ipari foglalkozása;

o) a házaló kereskedés;

p) a közönséges napszámos munka.

Mindezekre nézve a törvényhozás további rendelkezéseig a fennálló törvények és rendszabályok szolgálnak zsinórmértékül.

106. §.

Jelen törvény végrehajtásával a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi minister, Horvát- és Szlavonországokban pedig a Horvát-Szlavon-Dalmátországok bánja bizatik meg.

IX. Törvényczikk.

A budapesti indóházakat összekötő vasut létesítése tárgyában.

(Szentelést nyert 1872. évi marczius hó 9-én. Kihirdettetett a képviselőházban 1872. évi marczius hó 12-én, a főrendek házában 1872. évi marczius 15-én.)

1. §.

A Budapesten létező vasuti indóházak összekötése céljából egy gőzmozdonyu vasutnak és az e vasut számára szükséges állandó vasuti hidnak, nemkülönben egy rendezési és egy személyfelvételi pályaudvarnak a bemutatott tervek szerint, a csepel-szigeti szárnyvonal kihagyásával, államköltségen leendő építése elrendeltetik.

2. §.

A ministerium felhatalmaztatik, hogy az e célra szükséges 8.750,000 o. é. forintnyi költségeket, a munkálatok teljesítésének arányában az 1872-ik s következő évi költségvetések terhére igénybe vehesse.

3. §.

A miniszterium utasittatik ennek folytán, hogy a szükséges területek ki-

sajátítása, valamint az építés kivitele iránt a megfelelő intézkedéseket olyképp tegye meg, hogy az 1. §-ban felsorolt összes munkálatok a jelen törvény jogerejüvé váltától számított 3 év alatt befejeztessenek és a közforgalomnak adassanak át.

4. §.

E törvény végrehajtásával a közmunka- s közlekedési és a pénzügyi miniszterek bizatnak meg.

X. Törvénczikk.

A gömöri iparvasutak hálózatának kiegészítéséről.

(Szentelést nyert 1872. évi márczius hó 10-én. Kihirdettetett a képviselőházban 1872. évi márczius hó 12-én; a főrendek házában 1872. évi márczius hó 15-én.)

1. §.

Az 1871. XXXVII. t. cz. által építetni elrendelt gömöri iparvasutak hálózatának kiegészítéseül felhatalmaztatik a miniszterium:

- a) a tiszolcz-rhóniczi és
- b) a tiszolcz-vashegyi iparvasutnak a következő módzatok mellett kiépítésére.

2. §.

A miniszterium utasittatik, hogy a nevezett vonalak létesítésére szükséges intézkedéseket tegye meg, a megkívántató területeket törvényszabta módon sajátítsa ki, és az építést ezen törvény hatálybalépte napjától számítandó egy év alatt lehetőleg hajtsa végre.

3. §.

A pálya építésére s üzletképes állapotba helyezésére szükséges munkálatok a következő rendszabályok szerint fogatatosítandók.

a) Alépitmény.

A pálya alépitménye egy vágányra állítandó elő, s ehhez képest a terület kisajátítása egyelőre annyi térfogatra szorítandó, a mennyi egy egynyomu sinuthoz, nemkülönben a kitérőkhöz s állomásokra megkívántatik.

A legnagyobb emelkedés 1000 méterre 27 méter lehet.

A kanyarodásoknak a tiszolcz-rhóniczi vonalon 60, a tiszolcz-vashegyi vonalon 40 méternél kisebb félátmérővel nem szabad birniok.

A pálya koronaszélessége ott, hol a sinek a talpfán fekszenek, 2.4 méterre határoztatik.

A kövecszág előállításánál szabályul szolgáljon, hogy a talpfák alatt legalább egy 0.1 méter vastagságu kavicsréteg legyen.

A műépítmények kivétel nélkül fából lesznek előállithatók.

b) Felépítmény.

A vágány szélessége 75 centiméternél keskenyebb nem lehet.

A sinek folyó méterenként kell, hogy legalább 28.6 vámfont súlylyal birjanak.

A talpfák kizárólag tölgyfából vagy vörös fenyőből (Lerchenholz) készítendőek.

A nyílt pályának és állomások sinutainak előállításához szükséges felépítmény-anyagokon kívül ezeknek még egy százaléka, valamint minden 25 kitérő után legalább egy teljes kitérő és keresztvágányszerkezet is, az ahoz szükséges talpfákkal együtt mint tartalékanyag, az építési alapból állítandó elő.

c) Épületek, pályaelzárás, jelzések.

Az épületek kivétel nélkül fából is, mindazonáltal kőalapzattal előállithatók.

A pályaelzárás és a jelzések (1870. XXXII. t. cz. 5. §.) a bánréve-nádasdi iparvasuton alkalmazandó szabályok szerint lesznek berendezendők.

d) Állomások.

A tiszolcz-rhóniczi vonalon a tiszolczi csatlakozási állomáson kívül legalább 4, s ezek közül szintén a tiszolczin kívül 2 vizállomás, a tiszolcz-vashegyi vonalon pedig a tiszolczi csatlakozási állomáson kívül legalább 3, s ezek közül egy vizállomás lesz építendő.

Az állomások általában olyképen építendőek, hogy azokat szükség esetén meghosszabbítani lehessen.

e) Üzleteszközök.

Az üzleteszközök értéke mértföldenkint egyelőre 15,000 frtot meg nem haladhat. Szerkezetüket a kormány fogja meghatározni.

4. §.

A postának szállítása és esetleg a távírda használata a következő határozatok szerint eszközözlendő:

a) Postaszállítás.

A postaszállítás iránt az 1867. évi vám- s kereskedelmi szövetség VIII-dik

czikkében elfogadott, 1851. november 16-kán kelt vasuti üzletrend alapján a kellő intézkedéseket a pénzügyi, kereskedelmi és közlekedési ministerek egyetértőleg teendik meg.

5. §.

A legmagasabb szállítási díj vámmázsa- s mértföldenkint $2\frac{1}{2}$ krban o. é. állapittatik meg.

A kormány felhatalmaztatik különben, hogy a fentebbi szállítási díjat, a mennyiben azt a pálya jövedelmezősége engedni fogná, leszállithassa.

Kezelési költség fejében vámmázsánként 2 kr. o. é. fizetendő; ha ellenben a fel- s lerakodást a tulajdonos eszközli, kezelési díj nem szedethetik.

6. §.

Ezen törvény végrehajtásával a közmunka- és közlekedési és a pénzügyminiszter bizatnak meg.

XI. Törvényczikk.

Az 1870. XXXIII. t. czikkkel becikkelyezett engedély-okmány 5. §-ának módosításáról.

(Szentelést nyert 1872. évi marczius hó 10-én. Kihirdettetett a képviselőházban 1872. évi marczius hó 12-én; a főrendek házában 1872. évi marczius hó 15-én.)

1. §.

Az 1870. évi XXXIII-dik törvény-czikkkel becikkelyezett engedély-okmány 5-dik §-ának azon határozmánya, mely szerint a báttaszék - dombovár - zákányi vasutnak a vontatási szolgálathoz szükséges építkezési és tatarozási műhelyei Dombováron állítandók elő, oda módosítatik, hogy ezen építkezések s műhelyek Dombovár helyett Kaposváron helyezendők el.

2. §.

Ezen törvény végrehajtásával a köz-munka- és közlekedési miniszter bizatik meg.

XII. Törvénczikk.

A miskolcz-diósgyőri és m.-sziget-szlatinai ipar-vasutak létesítése tárgyában.

(Szentesítést nyert 1872. évi márczius hó 10-én. Kihirdettetett a képviselőházban 1872. évi márczius hó 12-én; a főrendek házában 1872. évi márczius hó 15-én.)

1. §.

A ministerium felhatalmaztatik, hogy a kincstári vas- és sóbánya-ipar érdekében a költségvetésbe felvett összegek erejéig államköltségen a következő vasutakat kiépíthesse.

1-szor. Egy a miskolcz - bánrévei vasut miskolczi indóházából kiágazó s a diósgyőri vasműtelepekhez vezetendő széles vágányu, a másodrendű vaspályák szabványai szerint építendő vasutat, s

2-szor. Egy a m. északkeleti vasut megfelelő pontjáról kiinduló s a szlatinai kincstári sóbányákhoz vezető 75 centimeter széles vágányu IV. rendű vasutat államköltségen építtessen.

2. §.

A miskolcz-diósgyőri vasut személy- és áruszállításra, ellenben a m.-sziget-

szlatinai vasut csupán sószállításra rendezendő be.

3. §.

A miniszterium felhatalmaztatik, hogy a miskolcz-diósgyőri vasuton szállítandó személyek s áruk viteldijait szabályozza.

4. §.

A szóban forgó vasutak kiépítéséhez szükséges földterületekre nézve a kisajátítási jog az 1868. LV. t. cz. értelmében megadatik.

5. §.

E törvény végrehajtásával a közmunka- és közlekedési s a pénzügyminister bizatik meg.

XIII. Törvénczikk.

A Sink pataknak Kis-Sink és Vojla községek határában leendő szabályozásánál szükséges kisajátításról.

(Szentesítést nyert 1872. évi márczius hó 10-én. Kihirdettetett a képviselőházban 1872. évi márczius hó 12-én; a főrendek házában 1872. évi márczius 15-én.)

1. §.

A Sink-pataknak (Valea Cincului) fogaras vidéki Vojla község által terve-

zett szabályozása a miniszterium előterjesztése folytán engedélyeztetvén, ezen, Vojla község költségén létesítendő szabályozásra a kisajátítási jog Vojla községének megadatik.

2. §.

Ezen törvény végrehajtásával a közmunka- és közlekedési miniszter biztatik meg.

XIV. Törvénczikk.

Az északamerikai Egyesült Államokkal 1871. november 25-én az iparvédjegyek tárgyában kötött egyezményről.

(Szentelést nyert 1872. évi marczius hó 16-án. Kihirdettetett a képviselőházban 1872. évi marczius hó 18-án; a főrendek házában 1872. évi marczius hó 21-én.)

Ő császári és apostoli királyi Felsége és az észak-amerikai Egyesült Államok elnökének meghatalmazottjai által az 1867. évi XVI. t. cz. III. cikkében megszabott mód szerint az iparvédjegyek tárgyában kötött és Bécsben 1871. november 25-én aláírt szerződés, miután az országgyűlés által elfogadtatott s utóbb mindkét szerződő fél részéről szo-

kott módon megerősítettett, ezennel az ország törvényei közé iktattatik.

Szövege a következő:

Ő Felsége az ausztriai császár, Csehország királya stb. és Magyarország apostoli királya egyrésztől és az észak-amerikai Egyesült - Államok másrésztől az iparjegyek által óvott tulajdonjogot területeiken kölcsönösen biztosítani ohajtván, e végre külön egyezmény kötését határozták el és meghatalmazottaikká nevezték ki, és pedig:

Ő Felsége az austriai császár és Magyarország apostoli királya csik-szent-királyi és kraszna-horkai Andrásh Gyula grófot, titkos tanácsosát, a császári ház és a külügyek közös miniszterét, a szent István-rend nagy keresztesét stb., stb.

Az amerikai Egyesült - Államok elnöke Jay János urat, az Egyesült-Államok rendkívüli követét és meghatalmazott minisztert O császári és apostoli királyi Felségénél, kik következő aláírandó czikkekben állapodtak meg:

I. c z i k k.

A két szerződő fél bármelyikének országaiban vagy területein tilos oly ipar-

védjegyeknek utánzása, melyek a másik szerződő fél országaiban vagy területein bizonyos áruczikkekre származásuk és minőségük igazolása végett alkalmaztatnak és ezen tilalom áthágása a sértett félnek jogot ad az utánzás meggátolása, valamint a kártérítés eszközölése végett azon kereset vagy eljárás megindítására, melyet megenged a törvényhozás azon államban, hol a hamisítás bebizonyított, ép úgy, mintha a panaszló ezen állam polgára lenne.

Bizonyos iparvédjegy használatára való kizárólagos jog nem illetheti az Egyesült-Államok polgárait az osztrák-magyar monarchiában, vagy az osztrák-magyar birodalom polgárait az Egyesült-Államok területein hosszabb időre, mint a milyenre azt az illető állam törvényei saját polgárai számára megállapítják.

Ha az iparvédjegy azon államban, honnan származik, köztulajdonná vált, olyanná lesz az a másik szerződő fél országaiban vagy területein is.

II. c z i k k.

Ha az iparvédjegyek a két szerződő fél bármelyikének országaiban vagy terü-

letein lakó tulajdonosai jogaikat a másik szerződő fél területein biztosítani ohajtják, be kell terjeszteniök ezen jegyek másolatát két példányban az ipar- és kereskedelmi kamaráknál Pesten és Bécsben, és a szabadalmi hivatalnál Washingtonban.

III. c z i k k.

Jelen egyezmény hatályba lép kilenczven nappal a jóváhagyási okmányoknak kicserélése után, és ezen időtől kezdve tíz évig marad hatályban. Ha tizenkét hónappal ezen határidő letelte előtt a szerződő felek egyike sem nyilvánítaná a szerződés hatályának megszüntetése iránti szándokát, ez mindkét félre nézve azon időtől kezdve, melyben egyik szerződő fél annak megszüntét kijelenti, még egy évig marad hatályban.

IV. c z i k k.

Jelen egyezmény jóváhagyási okmányai tizenkét hónap alatt, vagy ha lehetséges, előbb is kicserélendőek Bécsben.

Ezek hitelül az illető meghatalmazottak jelen szerződést német és magyar, valamint angol nyelven kiállítva írták alá s pecsétjeikkel látták el.

Kelt Bécsben, az ezernyolczszáz hetvenegyedik évi november hó huszonötödik napján, az Ő császári és apostoli királyi Felsége uralkodásának huszonharmadik, és az amerikai Egyesült-Államok önállóságának kilenczvenhatodik évében.

Andrásy, s. k.

John Jay, s. k.

XV. Törvénczikk.

A német birodalommal 1871. évi október hó 5-én kötött távirdai egyezményről.

(Szentesítést nyert 1872. évi marczius hó 16-án. Kihirdettetett a képviselőházban 1872. évi marczius hó 18-án; a főrendek házában 1872. évi marczius hó 21-én.)

Ő császári és apostoli királyi Felségének és a német császár ő Felségének meghatalmazottjai által 1867. évi XVI. t. cz. III. cikkében előirt módon kötött és Bernben 1871. évi október hó 5-én aláirt távirdai egyezmény, miután az országgyűlés által elfogadtatott s utóbb mindkét szerződő fél részéről szokott módon megerősített, ezennel az ország törvényei közé iktattatik.

S z ö v e g e a k ö v e t k e z ő :

Miután az osztrák-magyar monarchia cs. és kir. kormánya és a német birodalom császári kormánya egyetértőleg elhatározták, hogy a Baden-Badenben 1868. october hó 25-én kelt távirdaegyleti szerződés 1871. évi deczember hó 31-én lejárván, kölcsönös távirdai viszonyaikat új szerződés által rendezzék:

Ő Felsége az ausztriai császár, Csehország királya stb. és Magyarország apostoli királya:

Dr. Ary Ödön magyar királyi miniszteri tanácsost és

Watenwyli Brunner Károly miniszteri tanácsost és a cs. kir. államtávirdák igazgatóját;

Ő Felsége a német császár és Poroszország királya:

Meydam Tivadar ezredest, a német császári főtávirdaigazgató helyettesét,

Gumbart Henrik, bajor királyi távirdaigazgatót és

Klein Lajos elnököt württembergi királyi vasutépítési és távirdaigazgatót

az említett célra meghatalmazottjaikul nevezték ki, kik is meghatalma-

zásaik kölcsönös közlése után a megerősítés fentartása mellett következő cikkeken egyeztek meg:

I. c z i k k.

A jelen szerződés határozatai alá esnek mindazon távirdai vonalak és állomások, melyek az osztrák-magyar monarchia és a német birodalom államterületein vagy a magas szerződő felek által más államok területein a közforgalom számára fentartatnak.

II. c z i k k.

Mindegyik szerződő félre nézve fentartatik a jog, hogy azon vonalait és állomásait, melyeket a más államokkal való tenger alatti összeköttetés végett állít elő, többi távirdavonalai és állomásai közül akár teljesen kizárhassa, akár pedig tenger alatti vonalaira nézve eltérő díjszabást alkalmazhasson.

III. c z i k k.

Az utolszor 1868. évi július 21-én Bécsben átvizsgált nemzetközi távirdai egyezménynek, valamint az ehez tartozó, a nemzetközi távirdai szolgálatot szabályozó utasításnak a távirdai sür-

gönyváltási szolgálatra vonatkozó határozatai a magas szerződő felek állomásai közötti sürgönyváltásra nézve is — a mennyiben a jelen szerződés által eltérő határozatok nem állapítvák meg — teljesen érvényesek.

IV. c z i k k.

Az osztrák - magyar monarchia és a német birodalom állomásai közt való kölcsönös forgalomban a husz szóból álló egyszerű sürgöny szállításáért járó díj egy o. é. forintot = 20 ezüst garast = 1 frt 10 krt délnémet értékben = 2.50 frankot tesz.

A határszéli forgalomra nézve ezen díj felényire mérsékeltetik.

V. c z i k k.

A határszéli sürgönyváltásért járó szállítási díjak meghatározása céljából a magas szerződő felek távirda - területe négyszögű téerekre osztatik. E téerek ugy képeztetnek, hogy minden szélességi fok 5, és minden hosszúsági fok 3 egyenlő részre osztatik, s az osztási pontokon át dél- és párhuzamos körök vonatnak, miáltal egy-egy fokra 15 négyszög támad,

melyek díjazási négyszögeknek (Tax-quadrat) neveztetnek.

A határszéli forgalomra nézve megállapított mérsékelt díj akkor alkalmazható, ha a sürgöny a két félnek vagy ugyanazon egy díjnégyszögben fekvő állomásai között, vagy pedig oly állomásra szállittatik, mely a feladási hely díjazási négyszögét körülfogó 8 legközelebbi négyszögsorban díjazási négyzet = Taxviereck-ben fekszik azon 40 négyszög kihagyásával, mely ezen díjazási négyzetbe beirt körön kívül esik.

VI. c z i k k.

Átbocsátási díjul mind a két fél részéről azon díjtételek fognak alkalmaztatni, melyek a nemzetközi távirdai egyezményben állapítvák meg, vagy fognak ezután megállapíttatni; az osztrák-magyar monarchia s Németalföld állomásai közt németországi vonalok közbevetésével váltott sürgönyökért azonban csak 60 kr. o. é. = 12 ezüst garas = 42 kr. délnémet ért. = 1.50 frank fog minden egyszerű sürgöny után szedetni. Ellenben végdíjul az osztrák-magyar monarchia ily sürgönyökért 40 krt o. é. =

8 ezüst garast = 28 krt. délnémet ért. =
 1 frankot fog szedni, mihez képest a
 németalföldi kir. kormány nyal egyetértőleg
 ez esetre 20 o. é. krban = 4 ezüst
 garasban = 14 délnémetértékű krban
 = 0.50 frankban megállapított végdíjjal
 együtt egy-egy ily sürgönyért járó össz-
 díj 1 frt 20 kr. o. é. = 24 ezüst garast
 = 1 frt 24 krt délnémet értékben =
 3 frankot teend.

VII. c z i k k.

A kölcsönös forgalomban a 4. cikk
 értelmében bevett szállítási díjakat azon
 fél, melynek területén befolytak, minden
 további számolás nélkül megtartja.

VIII. c z i k k.

Az átbocsátási díjak kölcsönös szá-
 molás tárgyát képezik, mely számolás
 a nemzetközi távirdai egyezmény hatá-
 rozatai szerint történik; az osztrák-
 magyar monarchia és Németalföld között
 németországi vonalak közbevetésével vál-
 tott sürgönyök azonban a szószámra és
 különös pótdíjakra való tekintet nélkül
 egyedül darabszám szerint fognak az
 egy-egy sürgönyért 60 o. é. krban =

12 ezüst garasban = 42 délnémet ért. krajczárban = 1.50 frankban megállapított átlagos díjjal számba vétetni.

Az osztrák-magyar monarchia és Németalföld közt váltott sürgönyökért járó végdíjakra nézve eme két fél igazgatásai közvetlenül számolnak egymással.

IX. c z i k k.

Azon időig, míg az 1868. július 21-én Bécsben átvizsgált nemzetközi egyezményben az eddigi távirda-egyleti területre nézve kiszabott közös díjak helyett más díjak fognak külön az osztrák-magyar és külön a német távirda-területre nézve megállapíttatni: a távirda-egylet javára befolyó illetékek a Baden-Badenben 1868. october 25-én kötött távirda-egyleti szerződés határozatai szerint fognak még számítás alá jönni és felosztatni.

X. c z i k k.

A jelen szerződésben meghatározott díjszabályzatnak a magas szerződő felek távirdaigazgatásai által kölcsönös meg-
egyezés útján koronkint való átvizsgálása továbbra is fentartatik.

XI. c z i k k.

Jelen szerződés 1872. évi január hó 1-jén lép hatályba, és évről-évre felmondható, de a felmondás csak minden év január hava 1-jére történhetik, úgy hogy a szerződés azután ugyanazon év december hava 31-éig még érvényben marad.

XII. c z i k k.

A jelen szerződést megerősítő okmányok lehető rövid idő alatt fognak Berlinben kicseréltetni.

Minek hitelül a meghatalmazottak ezen magyar és német nyelven kiállott szerződést aláírták és pecsétjeikkel látták el.

Kelt Bernben, ezer nyolczszáz hetvenegyedik év october hava ötödikén.

Brunner s. k. (P. H.)

Ary s. k. (P. H.)

Meydam s. k. (P. H.)

Gumbart s. k. (P. H.)

Klein s. k. (P. H.)

XVI. Törvényczikk.

A magyar királyi honvédségi Ludovika-Akademia felállításáról.

(Szentelést nyert 1872. évi október hó 10-én. Kihirdettetett a képviselőházban 1872. évi október hó 11-én; a főrendek házában 1872. évi október hó 14-én.)

1. §.

Az 1808. évi VII. és 1827-dik évi XVII. törvényczikkek értelmében Pesten fölláttatni rendelt magyar katonai intézet „mint magyar királyi honvédségi akadémia állittatik föl, és Ludovika-Akadémia nevet fog viselni.”

2. §.

Ezen akadémia rendeltetése, hogy abban egyfelől önkényt jelentkező hadapródok a honvédség keretei részére alkalmas tisztekké képeztesse, másfelől szolgálatban levő kitűnő honvédtiszteknek alkalom nyujtassék, a hadtudományoknak a magasabb fokozatu szolgálattételnél igényelt ágaiban magukat tovább képezhetni.

Ehhez képest ezen akadémiában kettős tanfolyam rendszeresítettik, u. m.:

- a) tisztképző tanfolyam, és
- b) fensőbb tiszti tanfolyam.

3. §.

Az intézet egy igazgató vezetése alatt áll, ki mellé egy aligazgató rendeltetik. Mindkettőjüket, a honvédelmi minister meghallgatása után és ellenjegyzése mellett, Ő Felsége nevezi ki.

A tanároknak netalán alkalmazandó törzstisztek, valamint a polgári rendű tanárok hasonlólag Ő Felsége által, a honvédelmi minister meghallgatása után és ellenjegyzése mellett neveztetnek ki, — míg a többi tanítószemélyzetnek, századosi fokozattól lefelé, valamint a polgári rendű tanítóknak, — végre a kezelő- és szolgaszemélyzetnek kinevezése a honvédelmi ministert illeti.

A mennyiben a főntebbi állomásokra, honvéd-, törzs- és főtisztek terjesztetnek elő, — illetőleg neveztetnek ki, — ez a fenebbiek értelmében a honvédség főparancsnokának véleményezése mellett történik.

4. §.

Az intézet fentartására szükséges kiadások, valamint az intézeti alap saját

jövedelme mint fedezet a honvédelmi minister költségvetésébe veendő fel, a ki — a zárszámadások előterjesztésével — egyuttal az intézet állapotáról is az országgyűlésnek évenként jelentést tesz.

5. §.

A fölkelési pótjáruléki (concurrentialis) alap fenmaradott tőkéje, melynek kamatja az 1836-dik évi XXXVII. törvénycikk határozata folytán ideiglenesen a nemzeti muzeum segélyezésére fordítatott: az 1827. évi XVII. törvénycikk 2-dik §-ának értelmében, a jövő 1873-dik évi januárus 1-ső napjától kezdve a Ludovika-Akadémia alapjához csatoltatik vissza.

6. §.

Az 1808-dik évi VII-dik törvénycikknek a Ludovika-Akademia szervezetére vonatkozó határozatai hatályon kívül tétetnek; s a jelen törvényben meghatározott célnak megfelelő új szervezet életbeléptetése, és az 1808-ik évi VII-dik törvénycikk 18-dik §-án s az 1836-dik évi XL-dik törvénycikken alapuló bemutatási jog gyakorlatának, az ily bemutatásra jogosítottak meghallgatásával ideig-

lenes szabályozására, — a honvédelmi minister oly módon hatalmaztatik fel, hogy az ideiglenesen behozott szervezetet és szabályzatot végleges megállapítás végett az országgyűlés elé terjeszsze.

7. §.

E törvény hatálya a magyar korona egész területére kiterjed, és annak végrehajtásával, valamint az e részben szükséges intézkedések megtételével a honvédelmi minister bizatik meg.

XVII. Törvényczikk.

A magyar királyi honvédségi Ludovika-Akademia épületének átalakítására, felszerelésére és az intézet 1872. évi fentartására pótlólag megajánlott összegek fedezéséről.

(Szentelést nyert 1872. évi október 10-én. Kihirdettetett a képviselőházban 1872. évi október hó 11-én; a főrendek házában 1872. évi október hó 14-én.)

1. §.

A honvédségi Ludovika-Akademia épületének helyreállítására és átalakítá-

sára 159,000 frt, az intézetnek első be-
rendezésére és felszerelésére 35,000 frt,
végre az 1872/3. tanév november és de-
cember havi rendes költségeire 18,000 frt
megszavaztatik, s ezen összegek fedezé-
sére a honvédelmi miniszternek megfelelő
póthitel engedtetik.

2. §.

E póthitel részletes fedezésére a lu-
doviceumi alaptőkék után 1872-dik évig
hátralékban levő, ugyszintén az 1872-dik
évre eső kamatok, összesen 135,612 forint
75 krajczár fog szolgálni. A még hátra-
levő összeg fedezésére az 1872-dik évi
államjövedelmek jelöltetnek ki, — az
1872: VII. t. czikk 4. és 5. §-ainak ér-
telmében, melyeknek rendeletei ezen tör-
vényre is kiterjednek. — Ezen összeg
az 1872. VII. t. czikk 3. §-ában elősorolt
rendes bevételek VIII. (uj) fejezete alatt,
— a jelen törvény 1. §-ában megszava-
zott 159,000 és 35,000 frt pedig az 1872:
VII. t. cz. 2. §-ában foglalt rendkívüli
kiadások XI. fejezetének 6. és 7-ik (uj)
czimei alatt, — végre a 18,000 frt (1. §.)
a fent idézett t. cz. XXI. fejezetének
2-dik czime alatt veendők számadásba.

3. §.

E törvény végrehajtásával a honvédelmi és pénzügyi ministerek bizatnak meg.

XVIII. Törvényczikk.

A honvédszászlóaljak szaporítása tárgyában.

(Szentesítést nyert 1872. évi október hó 10-én. Kihirdettetett a képviselőházban 1872. évi október hó 11-én; a főrendek házában 1872. évi október hó 14-dikén.)

1. §.

A honvédszászlóaljaknak az 1868-dik évi XL. t. cz. 12-dik, és ugyanazon évi XLI. t. cz. 6-dik §-ában meghatározott s az 1872. évi II-dik törvényczikk által módosított száma a 12., 13. és 14-dik számú felosztlatott határőrezred és a titeli zászlóalj területén felállítandó két zászlóaljjal szaporittatik, s ennek folytán az 1868-dik évi XL. és XLI. t. czikkek idézett szakaszainak módosításával a honvédszászlóaljak összes száma 84 helyett állapittatik meg.

2. §.

E törvény végrehajtásával a honvédelmi minster bizatik meg.

XIX. Törvényczikk.

A kolozsvári magyar királyi tudományegyetem felállításáról és ideiglenes szervezéséről.

(Szentelést nyert 1872. évi október hó 12-én. Kihirdettetett a képviselőházban 1872. évi október hó 12-én, a főrendek házában 1872. évi október hó 14-én.)

1. §.

Kolozsvárott a tanszabadság elvének alapján magyar királyi tudományegyetem állittatik fel.

A kolozsvári királyi jogakademia és az orvos-sebészti tanintézet megszüntettetnek.

2. §.

Addig, míg az egyetemi oktatás külön törvény által nem szabályoztatik, a pesti magyar királyi tudományegyetemen jelenleg fennálló szabályok ezen egyetemre nézve is érvényesek, amennyiben jelen törvény mást nem rendel.

A fentebb említett törvény meghozataláig megkivántató további szabályokat az egyetem tudománykarainak meghallgatásával az oktatásügyi minster bocsátja ki.

3. §.

Ezen egyetem négy tudománykarra oszlik, u. m.:

1. A jog- és államtudományi,
2. Az orvosi,
3. A bölcsészet-, nyelv- és történet-tudományi,
4. A matematikai és természettudományi karra.

E két utóbbi karhoz kapcsolva gymnasiumi tanárképezde állittatik fel.

4. §.

A tudománykarok belügyeikre nézve egymástól független, egyenjogu, önálló testületeket képeznek, önmaguk által évenként választott dekánjaik elnöklete alatt.

5. §.

A tudománykarok fölött áll az egyetemi tanács, melynek köréhez az egyetem testületi, közigazgatási és a karok egyéb közös ügyeinek tárgyalása és intézése tartozik. A tanács elnöke: az egyetem rectora.

6. §.

A rendes és rendkívüli tanárok, a tanítók és tanársegédek rendes évi fize-

tést huznak. A magántanárokat csak az előadásaik után járó tandíj illeti. A közoktatásügyi minister azonban jeles magántanároknak, kik oly tantárgyat adnak elő, melynek előadása a fensőbb tudományos oktatás érdekében ohajtandó, de kik tantárgyuk természeténél fogva csak kevés hallgatóra számithatnak, vagy kiknek a tanári pályán megtartása kívánatos, az illető kar meghallgatása után bizonyos időszakra kivételkép díjt rendelhet.

7. §.

Ezen egyetem első szervezése alkalmával a rendes és rendkívüli tanárokat a közoktatásügyi minister előterjesztésére Ő Felsége a király, a magántanárokat, a tanársegédeket és tanítókat pedig a közoktatásügyi minister nevezi ki.

A későbbi kinevezéseknél a közoktatásügyi minister a rendes és rendkívüli tanárookra és tanítókra nézve az illető kar meghallgatása után, a tanársegédekre nézve pedig annak javaslata alapján teszi előterjesztéseit, illetőleg kinevezéseit.

8. §.

Magántanári előadások tartására a közoktatásügyi minister által oly egyének

jogosíttatnak, kik ezen egyetemnél magántanárságra az illető tudománykar által képesítetteknek nyilvánítottak, vagy a tudomány művelésében szerzett érdemeik által képességüket nyilvánosan bebizonyították.

Ha azonban a magántanár két év alatt meg nem kezdi előadásait, vagy azok megkezdése után két éven át legalább fél-tanévig előadást nem tart, magántanári jogosultsága megszűnik.

A magántanárok a rendes és rendkívüli tanárokkal egyenlő érvényű előadás-látogatási bizonyítványokat állítanak ki.

9. §.

Az egyetem megnyitása alkalmával a tandíjakat a fennálló viszonyok figyelembe vételével, a jövőben pedig úgy a tan-, mint a szigorlati díjakat is a tudománykarok meghallgatása után, a közoktatásügyi minister állapítja meg.

A tudománykarok a tan- és szigorlati díjakat szegény hallgatóknak elengedik.

10. §.

Ezen egyetem az 1872/3-ik tanév kezdetével megnyitattik, és a kormány-

nak az egyetem szervezésére nézve tett eddigi intézkedései jóváhagyatnak.

11. §.

E törvény végrehajtásával a közoktatásügyi minister bizatik meg.

XX. Törvenyczikk.

A kolozsvári magyar királyi tudományegyetem felállítására s annak 1872. évi fenntartására megszavazott póthitelről.

(Szentesítést nyert 1872. évi október hó 12-én. Kihirdettetett a képviselőházban 1872. évi október hó 12-én, a főrendek házában 1872. évi október hó 14-én.)

1. §.

A kolozsvári magyar királyi tudományegyetem felállítási és első felszerelési költségeire 60,000 forint; az 1872/3. tanév október, november és december havi rendes költségeire pedig 41.734 forint szavaztatik meg, s ezen összegek fedezésére a vallás- és közoktatási ministernek megfelelő póthitel engedtetik a következő rovatok szerint, és pedig:

Termek bebutorozására, az ujjonnan felállítandó intézet felszerelésére és a létezők bővítésére	40,000	frt.
Épületek átalakítására . . .	20,000	„
Tanárok, hivatalnokok és szolgák fizetésére	26,088	„
Tanárok, hivatalnokok és szolgák lakbérére	4,181	„
Helyettesítésekre	250	„
Napi dijnokok illetményeire	548	„
Ösztöndíjakra	2,000	„
Jutalmazásokra és segélye- zésekre	500	„
Házbérekre	1,017	„
Hivatali és irodai szükségle- tekre	150	„
Elméleti és gyakorlati okta- tás szükségleteire	4,400	„
Házi szükségletekre	1,500	„
Vegyeesekre	300	„
Nyugdíjakra	800	„

2. §.

E póthitel részletes fedezésére a kö-
vetkező összegek fognak szolgálni:

a) az egyetem felállítása által meg-
szűnő kolozsvári jogakademiára az 1872.

évi VII. törvényczikk 2. §. szerint megszavazott 16,305 forintnak három hónapra eső részlete 4077 forint;

b) a hasonlólag megszűnő kolozsvári orvossebészeti tanintézetre a fentebbi törvényczikk értelmében megszavazott 34,413 forintnak szintén három hónapra eső részlete 8604 forint; továbbá

c) az erdélyországi vegytan kohászati alapnak rendeltetésénél fogva e célra fordítható jövedelme, mely 1442 forint, s így összesen 14,123 forint. A még fennmaradó 87,611 forintnyi kiadások fedezésére nézve pedig az 1872-ik évi állami jövedelmek az 1872. VII. törvényczikk 4., 5., 6. §§. értelmében jelöltetnek ki, melyeknek rendeletei ezen törvényre is kiterjednek.

3. §.

E törvény végrehajtásával a vallás- és közoktatásügyi és pénzügyministerek bizatnak meg.

XXI. Törvényczikk.

A hadsereg felszerelése céljából 1870-ben létesített előlegezési hitelművelet költségeinek fedezéséről.

(Szentelést nyert 1872. évi október hó 12-én. Kihirdettetett a képviselőházban 1872. évi október hó 12-én; a főrendek házában 1872. évi október hó 14-én.)

1. §.

A hadsereg felszerelése céljából 1870. évben kötött előlegezési hitelművelet költségeinek fedezésére 173,166 frt 22 kr. erejéig póthitel engedélyeztetik.

2. §.

Ezen törvény végrehajtásával a pénzügyminister bizatik meg.

XXII. Törvényczikk.

Az 1869. évi közösügyi költségekre a magyar korona országai által pótlólag fizetendő összeg fedezéséről.

(Szentelést nyert 1872. évi október 12-én. Kihirdettetett a képviselőházban 1872. évi október hó

12-én; a főrendek házában 1872. évi október hó 14-én.)

1. §.

Az 1869. évi közösügyi költségek-
ből, a magyar korona országaira, az 1869.
évi közösügyi zárszámadás szerint még
492.953 forint 54 kr. esvén, ezen összeg
fedezésére, az 1870. XLVIII. t. cz. 4. §.
ában a közös hadsereg 1868. és 1869.
évi szükségletének fedezése végett meg-
szavazott 1.200.000 forintnyi póthitel ki
nem meritett 276.748 forint 75 krnyi
része, és ehhez új hitelként még 216.204
frt 79 kr engedtetik.

2. §.

Ezen törvény végrehajtásával a pénz-
ügyminister bizatik meg.

XXIII. Törvényczikk.

A közös hadügyministernek 1871-re enge-
délyezett 300.000 frtnyi póthitel Magyar-
országra eső részének fedezéséről.

(Szentelést nyert 1872. évi október 12-én. Kihir-
dettetett a képviselőházban 1872. évi október hó

12-én; a főrendek házában 1872. évi október hó 14-én.)

Az 1872'ik évi közös költségvetést tárgyalta bizottságok által a közös hadügy-ministernek 1871. évre 300,000 frtnyi póthitel szavaztatván meg, ezen póthitel Magyarországra eső 90.840 frtnyi részének kiszolgáltatására a pénzügyminister felhatalmaztatik, s e célból részére a fentebbi járulék-összegnek megfelelő póthitel engedélyeztetik.

XXIV. Törvényczikk.

Az 1873-ik évi bécsi világkiállításon kiállítandó tárgyak ideiglenes oltalmáról.

(Szentelést nyert 1872. évi október hó 12-én. Kihirdettetett a képviselőházban 1872. évi október hó 12-én; a főrendek házában 1872. évi október hó 14-én.)

1. §.

Mindazon bel- vagy külföldiek, kik az 1873-ik évi bécsi világkiállításon oly tárgyakat állítanak ki, melyek a jelenleg fennálló szabályok értelmében szabadalmi-árubélyeg mustra vagy minta oltalomra alkalmasak, azokra nézve a világkiállí-

tási vezérigazgatótól védelmi igazolványt nyerhetnek.

Ez iránt a folyamodványt a vezérigazgatónál legkésőbb a kiállítás megnyitása előtt, oly tárgyakra nézve pedig, melyek a kiállítás megnyitása után adatnak be, még a beadás előtt kell benyújtani, melyhez az illető tárgyaknak a kiállító által aláírt pontos leírása, s ha annak felvilágosítására szükséges, a megfelelő tervezetek és rajzok, két teljesen egyenlő példányban, illetőleg a kérdéses bélyeg, mustra vagy mintának külön borítékba zárt két hasonmása melléklendő.

Ha a folyamodvány meghatalmazott által nyújtatik be, a fentebbieken kívül a meghatalmazvány is csatolandó.

2. §.

A védelmi igazolványt a magyar királyi földmivelés-, ipar- és kereskedelmi ministeriumtól e célra kiküldött közeg hozzájárulása és ellenjegyzése mellett a világkiállítás vezérigazgatója ingyen adja ki.

Ezen igazolvány a megszerzőnek az illető tárgy beadása, vagy pedig, ha az igazolvány később nyújtatott be, a kérvény benyújtásának napjától fogva 1873.

deczember 31-ig bezárólag mindazon jogokat biztosítja, a melyek őt különben a szabályszerűleg nyert szabadalom, — illetőleg az árubélyeg, mustra vagy mintának szabályszerű bejegyzése erejénél fogva illetnék.

Az oltalmi időszak kezdőnapja a védelmi igazolványra mindig feljegyzendő.

A védelmi igazolvány birtokosa ezenfelül ugyanazon tárgyra nézve a fennálló szabályok szerint a fent kitett határidő lejárta előtt is rendes szabadalmi árubélyeg-mustra, vagy minta-oltalmat nyerhet.

3. §.

A védelmi igazolvány megtagadása ellen jogorvoslatnak nincs helye.

A kiadott védelmi igazolványok jogérvényessége felett a fennálló szabályok szerint illetékes hatóság határoz.

4. §.

A folyamodványokról s a kiadott védelmi igazolványokról a világkiállítás vezérigazgatója két egyenlő példányban lajstromot vezet, melyek közül egyik a folyamodványokkal, és az árubélyegek, mustrák vagy minták egy-egy példányá-

val az osztrák kereskedelmi ministeriumnak, a másik pedig a fentebbi mellékletek másik példányával együtt a magyar királyi földmivelés-, ipar- és kereskedelmi ministeriumnak megőrzés végett átadandó.

5. §.

A kiadott védelmi igazolványok úgy az osztrák, mint a magyar hivatalos lapban közzétételnek.

A védelmi igazolványokról vezetett lajstrom megtekintése mindenkinek szabadságában áll; azonban a hozzátartozó leírások, tervek, minták stb., ha a folyamodványban kívántatik, titokban tartatnak.

6. §.

Ezen törvény végrehajtásával a földmivelés-, ipar-, és kereskedelmi minister bizatik meg.

XXV. Törvénycikk.

A hajóépítésre és felszerelésre szükséges tárgyak vám-mentes behozataláról.

(Sentesítést nyert 1872. évi október hó 12-én. Kihirdettetett a képviselőházban 1872. évi október

hó 12-én; a főrendek házában 1872. évi október hó 14-én.)

1. §.

Azon vállalkozóknak, kik a tengeri hajók építését iparszerűleg üzik, és e célra hajógyárral, vagy hajóépítkezési térrel birnak, a hajógyáraikban, vagy hajóépítési téreiken készitendő hajók építéséhez vagy felszereléséhez szükséges tárgyak vámmentes behozatalát a pénzügyi minister megengedheti, ha azok a közigazgatási uton külön rendelet által meghatározandó ellenőrzési szabályoknak magukat alávetik.

2. §.

Ezen rendeletek kibocsátásával, a vámmentesség alá eső tárgyak kijelölésével és azon időpont meghatározásával, a melyben ezen törvény hatályba lép: a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi, és a pénzügyi ministerek bizatnak meg, kik egyuttal felhatalmaztatnak arra is, hogy jelen törvény rendeletét azon tárgyakra is alkalmazhassák, melyeknek vámmentesítése a fennemlitett célból jövőben fog kívánatosnak mutatkozni.

3. §.

Jelen törvény végrehajtásával a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi, és a pénzügyi ministerek bizatnak meg.

XXVI. Törvényczikk.

Az „osztrák-magyar Lloyd“ gőzhajózási vállalat a tengeri postaszolgálat ellátása iránt kötött szerződésről.

(Szentelést nyert 1872. évi október 12-én. Kihirdettetett a képviselőházban 1872. évi október hó 12-én; a főrendek házában 1872. évi október hó 14-én.)

A közös külügyminister és az „osztrák-magyar Lloyd“ gőzhajózási vállalat között a tengeri postaszolgálat ellátása iránt 1871-ik év november 18-án kötött szerződés a törvényhozás által jóváhagyván, a hozzávaló és a szerződés kiegészítő részét képező jegyzőkönyvvvel együtt ezennel oly észrevétel mellett igttattatik az ország törvényei közé, hogy valamint a szerződés a m. kir. földmivelés-, ipar- és kereskedelmi minister egyetértésével jött létre, ugy ezentul is minden oly intézkedés, mely a szerződés-

ben és a hozzá csatolt és kiegészítő részét képező jegyzőkönyvben a közös külügyministerre bizatik, a m. kir. földművelés-, ipar- és kereskedelmi miniszternek az 1867. XVI. t. cz. által kikötött egyetértésével történjék.

Szerződés,

mely a magyar országgyűlés és az osztrák birodalmi tanács alkotmányos jóváhagyásának fenntartása mellett, egyrészt a cs. és kir. közös külügyminiszter, másrészt az „osztrák-magyar Lloyd“ gőzhajózási vállalat közt a tengeri postaszolgálat ellátása iránt alólírt napon a következő módon kötött meg:

1. §.

Az osztrák-magyar Lloyd nevű gőzhajózási vállalat a jelen szerződés tartamára az osztrák cs. kir. és a magyar királyi állami postaintézetek üzeméhez tartozó közegnek tekintetik, s mint ilyen a postatörvények és szabályok összes idevágó határozatainak van alávetve.

2. §.

Az osztrák cs. kir. s a magyar kir. postaintézeteknek jogában áll az osztrák-magyar Lloydnak személyszállításra szánt vala-

mennyi gőzőseit minden meneteik alkalmával postaküldemények szállítására felhasználni; miért is eme gőzösök a hajózási okmányokban osztrák-magyar postahajóknak fognak cizmetetni s mint ilyenek a consularis hajóilletékek fizetésétől az összes cs. és kir. consularis hivataloknál a cs. és kir. hadihajók módjára felmentvék.

Ellenben a tonna-, egészségügyi, fénytorony-, engedélyezési s egyéb hajózási illetékeket a belföldi kikötőkben kötelesek megfizetni.

3. §.

Az osztrák-magyar Lloyd gőzősei ezen túl is azon kedvezményben részesülnek, hogy ha azon helyre való tekintetből, hová a hajó indul vagy a honnan érkezik, egyáltalán szükségé forog fenn az egészségügyi és rendőri közegek közbenjöttének, induláskor az útra bocsájtó (speditio) érkezéskor a partra bocsájtó engedély (pratica) kiszolgáltatása végett az egészségügyi és rendőri közegek mindannyiszor nap- és éjközben egyaránt magán a hajón tartoznak megjeleni.

4. §.

Oly időben, midőn a Levante irányában vesztegár van elrendelve, megengedtetik az

osztrák-magyar Lloyd gőzhajózási vállalatnak, hogy mindazon meneteknél, melyeknél a fenálló rendszabályok értelmében a vesztegzár tartama megrövidítettetik az által, ha a tengeri egészségügyi rendszabályoknak megfelelő teendőket a hajón lévő hites egészségügyi örök utazásközben végezik, az egészségügyi örököt, már valamelyik belföldi kikötőből való elindulásakor vehesse föl a hajóra, azok kirendelésére az illető rév- s egészségügyi hivatalt kérvén fel.

5. §.

Az osztrák-magyar Lloyd gőzösei számára mindazon belföldi kikötőkben, hol rendszerint megfordulnak, a ki- s berakodás könnyítése s gyorsítása czéljából a parton állandó használatúl bizonyos hely jelöltetik ki, vagy ha azt a helyi viszonyok teljességgel nem engedik, különös horgony-uszány (boye) adatik rendelkezésükre.

6. §.

Az osztrák-magyar birodalombeli illetékességü vagyontalan egyéneknek külföldi kikötőkből hazaszállítását illetőleg az editto politico által a kereskedelmi hajókra rótt kötelezettség az osztrák-magyar Lloyd gőzöseinél a következő módon nyer alkalmazást:

a) Az osztrák-magyar Lloyd azon külföldi kikötőkben, melyeket hajói érintenek, a cs. és kir. consuli hatóságok vagy cs. és kir. követségek írásbeli fölszólítására, a hazaküldendő tengerészeket vagy más, tengerési útlevéllel ellátott egyéneket köteles fölvenni, és Triest-Fiuméba vagy menetközben érintendő más belföldi kikötőbe szállítani, ezen szolgálataért semminemű díjt, tehát az ételmezési költségek megtérítését sem követelhetvén oly esetekben, midőn ezen hazaszállítás költségeit nem térítették meg az illető hatóságok, az arra netán törvény szerint kötelezett hajótulajdonossal vagy a megmentett s eladott hajótárgyak árából.

Az ily módon díj nélkül szállított egyének a III. osztályu utasokkal egyenlő elhelyezésben és ételmezésben részesülnek, szabadságában állván a hajó parancsnokának, hogy őket, esetleg útközben a hajó szolgálatában alkalmazhassa;

b) más, osztrák-magyar birodalombeli illetőségű, a cs. és kir. consuli hivatalok vagy cs. és kir. követségek írásbeli fölszólítására hazaszállítandó vagyontalan egyénekért a III. osztályú utasokra szabott menetdíj, s azonfelül egy-egy napi ételmezés fejében 50 krnyi díj fizetendő, mely díjak a teljesített szállítás

igazolása után Triest- vagy Fiumében az illető tengerészeti hatóság által fognak megtéríttetni.

Szintily úton és módon fognak a Lloyd-nak követeléseai azon a) alatt említett esetekben is, midőn a tengerészek hazaszállításával járó költség megtéríttetik, kiegyenlítettni;

c) úgy az a) mint a b) alatt körülírt hazaszállításoknál tekintet lesz arra, hogy betegek (névszerint tébolyodottak is), továbbá gonosztevők és fegyenczek a Lloyd hajóin akkép helyeztessenek el, hogy az utasok miattok kelletlenül terhelve vagy háborítva ne legyenek;

d) az a) alatt érintett, minden díjnélküli szállítás végett a Lloyd ügynökei és kapitányai rendszerint nem kötelezhetők arra, hogy akarattuk ellenére, egy időben s egy hajóra négy egyénnél többet vegyenek fel.

7. §.

Az osztrák-magyar Lloyd vállalata kötelezi magát, hogy az 1856. dec. 31-én 535. c. sz. a. kelt körlevélben bizonyos rendű utasoknak kivételkép engedett vitelbérbeli kedvezéseket és illetőleg teljes díjelengedést, a mennyiben az ott felsorolt polgári tisztviselőkre s katonai egyénekre, valamint missio-

náriusokra és szerzetesekre vonatkoznak, ezentúl is érvényben fogja tartani.

8. §.

A Lloyd gőzhajózási vállalata kötelezi magát, hogy a levél- és kocsipostai küldemények, utasok, pénz és áruk szállítására tökéletesen alkalmas, rakképességük tekintetében a rendes forgalomnak megfelelő, s elég biztosságot nyújtó hajókat fog előállítani.

Az e célból fenntartandó járatok gyors és közönséges járatokra oszlanak.

Az először említett járatokért az állam által fizetendő költségtérítés tengeri mértföldenként 4, négy forintot, az utóbbiakért 1 frt. 15, v. i. egy forint tizenöt krajczárt tesz.

Mindazonáltal a fennebbi mértföldpénzek évi összege o. é. 1,700.000 forintot meg nem haladhat.

A rendes időviszonyok közt elérendő sebesség gyors meneteknél óránként tiz, közönséges meneteknél nyolcz tengeri mértföldben állapittatik meg.

Azon járatok, melyeket a Lloyd fenntartani köteles, a két járatnem szerint felosztva az **A.** mellékletben vannak elősorolva,

mely melléklet egész tartalmára nézve ezen szerződés kiegészítő részét képezi.

A szerződésszerű járatok netaláni megváltoztatása, szaporítása, kevesbitése vagy egyik-másik végleges megszüntetése a szerződő felek közt esetről-esetre kötendő egyezménynek van föntartva.

9. §.

Az osztrák-magyar Lloyd gőzhajózási vállalata kötelezi magát, hogy a mellékletben elősorolt járatokat a megállapított s helybenhagyott járatrend szerint fogja föntartani s gondoskodni arról, hogy ezen járatok félbe ne szakittassanak, sem pedig a járatrend meg ne háboríttassék, mire nézve elvállalja a felelősséget, kivéve azon eseteket, ha a félbeszakítás, vagy rendzavarás oly rendkívüli esélyek által idéztetik elő, melyeknek elhárítása nem áll a vállalat hatalmában. Ugyan-ezen kötelezettség kiterjed azon járatokra is, melyek ezentul fognak szerződésileg berendeztetni.

A járatrendben és a kijelölt megállapodási helyekben változtatás a szerződés szerint főnálló vagy jövőendőben szerződésileg berendezendő járatoknál, csak a külügyi minister

előlegesen nyilvánított helybenhagyásával tör-
ténhetik.

10. §.

A Lloyd gőzhajózási vállalata köteles a bel- és külföldön tett minden egyes, rendes vagy rendkívüli menet alkalmával az elindulási vagy menetközben eső megállapodási helyeken lévő osztrák cs. k. és magyar kir. postaintézetek által átadott, bel- vagy külföldre szóló, hivatalos és magán levélpostai küldeményeket ingyen elszállítani, utközben gondosan megőrizni, és a rendeltetés helyén, vagy az ehhez legközelebb fekvő megállapodási helyen sértetlen állapotban átadni.

A módozat, mely szerint a levélpostai küldemények az osztr. cs. kir. és a magyar kir. postaintézetek s a Lloyd-vállalat közegei közt átvétetnek s átadatnak, különös szabályok által van megállapítva.

11. §.

Az osztrák-magyar Lloyd gőzhajózási vállalatának mint ilyennek nem szabad akár bel-, akár külföldön a gőzösökkel elszállítandó leveleket gyűjteni, vagy a gőzösökkel hozottakat kézbesíteni; eme teendőket, valamint az ezért fizetendő díjak beszedését az osztr. cs. kir. vagy magyar kir. postahivatalok,

vagy a Lloydnak az állam számára teljesítendő postaszolgálattal megbízott ügynökségei fogják eszközölni.

Az osztrák-magyar Lloyd gőzhajózási vállalata ugyanazért köteles megakadályozni, hogy hajóival teendő utak alkalmával saját szolgálati személyzete levélpostai küldeményeket a főnálló tilalom ellenére ne szállítson; ellenkező esetben postajövedéki áthágásoknál a főnálló szabályok szigora fogván alkalmaztatni.

Mindazáltal meg van engedve, sőt a postaigazgatóságoknak joguk van követelni, hogy a gőzösökön minden egyes menet alkalmával a levelek betételére s gyűjtésére zárt gyűjtőszekrények függesztessenek ki; az ezekben foglalt levelek további hivatalos elbánás végett az illető postaközegeknek lévén átadandók.

12. §.

Az osztrák-magyar Lloyd mint állami postaintézet az általa bejárt összes vonalakon saját ügynökeivel, valamint ezek által egymásközt váltott hivatalos leveleit saját gőzösein díjmentesen szállithatja és közvetlenül kézbesitheti: feltéve, hogy a czimen az elküldő neve s ezen megjegyzés a „Lloyd hivatalos levele“ ki van írva.

13. §.

Azon esetben, ha valamely a gőzhajózási vállalatnak átadott levél- vagy hirlap-csomag elveszne, tartozik a társaság azon kárt, mely a postajövedékben a porto-illetékek elvesztése által keletkeznék, megtéríteni, és minden egyes elveszett ajánlott levélért husz o. ért. forint kárpotlást fizetni.

14. §.

Idegen államok azon helyein, melyeket az osztrák-magyar Lloyd gőzösei érintenek, az osztrák-magyar monarchiába intézett, azon átmenendő és onnan eredő levélpostai küldemények hivatalos kezelésével az ott már is fölállított, vagy ezentul fölállítandó cs. és kir. postahivatalok fognak megbízatni.

A bel- és külföld mindazon helyein, hol a Lloyd gőzhajózási vállalatnak ügynökségei vannak, külön cs. és kir. postaintézetek pedig nincsenek, a főnebb említett postai teendőket az illető állami postaintézet számára a Lloyd ügynökségei fogják végezni.

Ugyancsak az utóbbiak fogják a külföldi helyek közt váltott s a Lloyd gőzösökön szállított levelek fölvételét és kézbesítését, valamint az azokért járó díjak beszedését kizá-

rólág teljesíteni s a díjakat a cs. kir. postapénztárba származtatni.

A Lloyd-ügynökségek ezen fáradozásukért az általuk beszédett franco- és portóilletékek bizonyos hányadában fognak részesítettetni.

A gőzhajózási társaság kötelezi magát arra, hogy ügynökeit a számukra a közös külügyi minister által kiadott vagy ezentul kiadandó kezelési szabályok pontos megtartására szigoruan fogja utasítani, az őket terhelő hiánylatok, birságok és esetleges kártérítések haladéktalan beküldéséről gondoskodni, s általában a lehetőségig ügyelni fog arra, hogy ügynökei semminemű csempészetet a postaintézetek hátrányára el ne kövessenek.

15. §.

A Lloyd gőzhajózási vállalat köteles továbbá minden egyes, bel- és külföldön tett menet alkalmával a postaintézetek által neki átadott hivatalos kocsipostai küldeményeket is a gőzösei által érintett helyek között csupán azon díjért szállítani, mely biztosítási illeték fejében jár, ha ugyan a biztosítást a postaintézetek kívánják. Az ily küldemények sulya azonban, ha arany- vagy ezüstpénzt tartal-

maznak, egyenként 125 fontot, másnemű szállítmányok sulya pedig 80 fontot meg nem haladhat.

Ha az ily küldemények a most megszabott sulynál nehezebbek, joga van a Lloyd-nak azokért, a biztosított küldemények után járó biztosítási illetéken felül, a magán kocsipostai küldeményekre szabott szállítási díjak megtérítését is követelni.

A biztosítási illeték az egyik postaintézetől a másikhoz szállítandó, egy s ugyanazon rovatlapba fölvetett biztosított hivatalos küldemények összértéke szerint fizettetik. A közönség fogyasztására szánt egyedárusági tárgyak s egyéb kincstári termények nem tekinthetők hivatalos kocsipostai küldeményekül s nem adhatók fel ilyenek gyanánt a Lloyd gőzöseire.

16. §.

A bel- és külföldre szóló magánkocsi-postai küldeményekért az osztrák-magyar Lloyd gőzhajózási vállalata a szállítási s biztosított küldeményekért egyszersmind a tengeri biztosítási illetékeket is saját a közönségre nézve általán érvényes díjszabása, vagy pedig közös megegyezéssel megállapítandó különös díjszabás szerint fogja szedni. Oly magán pos-

taküldeményekért, melyek a postaintézetek által belföldi vagy oly külföldi kikötőbe való elszállítás végett adatnak át, hol a kocsipostai szolgálatot osztrák cs. kir. vagy magy. kir. postaintézetek teljesítik, — az érintett illetékeket a Lloydnak az állami postaintézet fogja megfizetni. A felszámítás az egyik postaintézettől a másikhoz szállítandó, egy és ugyanazon rovatlapba fölvetett magán kocsiposta küldeményekösszulya és összértéke szerint történvén. Eme kocsipostai küldemények kölcsönös átadásának és átvételének módzatát különös utasítások szabályozzák.

A Lloyd jelenleg főnálló szállítási tarifái, — a mennyiben a kocsipostai küldeményekre vonatkoznak — a postaigazgatóságok beleegyezése nélkül föl nem emelhetők.

17. §.

Azon kocsipostai küldemények, melyek az osztrák-magyar monarchiában vagy külföldi államokból oly rendeltetéssel érkeznek a postahivatalokhoz, hogy a Lloyd gőzösein oly bel- vagy külföldi kikötőkbe szállittassanak el, hol kocsipostai szolgálattal megbízott osztr. cs. kir. vagy magyar kir. postaintézetek nincsenek, — a gőzhajózási hivatalnak adandók át, mely köteles az azokat terhelő illeté-

keket készpénzül megfizetni, a küldemények átvételét elismerni, s azok haladéktalan továbbszállításáról és kézbesítéséről gondoskodni.

Ellenben a magánosoktól átvett olyan kocsipostai küldeményeket, melyek a Lloyd hajóin az osztrák-magyar monarchia belsejében fekvő helyekre vagy idegen államokba való továbbszállítás végett érkeznek, köteles a gőzhajózási vállalat, — a mennyiben ezen továbbszállításra az osztr. cs. kir. és magyar kir. postaintézetek szolgálata vétetik igénybe — az illető postaintézetnek átadni, az átadás körül a kocsipostai küldemények feladására nézve általán fennálló szabályokat követvén.

Az ilynemű kocsipostai küldeményekért ugy a postaintézetek, mint a gőzhajózási igazgatás, az ut hosszához képest, melyen mindegyikük maga eszközli a szállítást, az erre nézve hatályban lévő tarifák, ugymint a postahivatalok a nálunk alkalmazott kocsipostai tarifa, az osztrák-magyar Lloyd társulata pedig saját tarifája szerint szedi a megfelelő illetéket.

18. §.

Oly kocsipostai küldemények, melyek a czimzett fél halála után érkeznek rendeltetésük helyére, valamint azok, melyeket a czim-

zett fél elfogadni vonakodik, a legközelebbi menettel — azok ellenben, melyek a megtörtént értesítés daczára két hónap alatt a czimzett félnek nem kézbesíthettek, ezen határidő elteltével visszaküldetnek és az azokat terhelő porto-, vám- s egészségügyi illetékek netaláni felszámítása mellett, további intézkedés végett kölcsönösen visszaadtnak.

19. §.

A Lloyd gőzhajózási társulata kezességet vállal minden a postaintézetektől szállítás végett átvett hivatalos és magán kocsipostai küldeményért oly kiterjedésben, hogy köteles lesz minden küldeményért, mely az alatt, míg a Lloyd őrizete alatt állott, elveszett, megcsontult vagy megsérült, a földadáskor nyilvánított érték szerinti teljes kárpótlást nyújtani, ha az elveszés, csontítás vagy megsérülés saját szolgálatbeli személyzetének hibájából vagy vétetlenség folytán keletkezett. Biztosított küldeményekre nézve az osztrák-magyar Lloyd kártérítési kötelezettsége a tengeri vész, s más elháríthatlan balesetek (vis major) által okozott károkra is kiterjed. — Oly kocsipostai küldeményekért, melyek értéknylvánítás nélkül adattak föl, a megtérítendő kárösszeg különbség nélkül tiz oszt. ért. forintot teend.

Ezekről a feleket, maguk mihez tartása végett értesíteni azon postaintézeteknek lesz hivatásuk, melyeknél a kérdéses kocsipostai küldemények föladatnak.

20. §.

A kocsipostai küldemények iránti felszólamlások a fölvevő hivatalokhoz intézendők. A felszólamlás bejelentési határideje az osztrák-magyar monarchia területén belül szállított küldeményeknél három, a külföldre szólók, s onnan eredőknél hat hónapban állapittatik meg, mely határidő elteltével a szavatolás a késedelmes felszólamló irányában megszűnik.

A közönség ellenében a kártérítési kötelezettség azon intézetet terheli, melynél a küldemény föladatott, ez utóbbinak ily eset beálltával viszkereseti joga lévén azon intézet ellen, melynél a küldemény elveszett, megcsonkított vagy megsérült.

21. §.

A 13. és a 19. czikkben említett megtérítések és kárpótlások, a hibás fél kipuhatolásának bevárása nélkül kölcsönösen azonnal teljesíttetnek, mihelyt az elveszés, hiány vagy megsérülés teljesen kiderítettett és a kártéri-

tési kötelezettség kimondatott. A postaintézetek arra is följogosítvák, hogy a megtérítendő vagy kárpótolandó összeget minden további kérdés nélkül levonhassák azon követelésből, mely a vállalatot irányukban, vagy a tengeri postaszolgálat ellátásaért a jelen szerződés értelmében járó jutalék gyanánt illeti; a vállalat azonfelül összes tulajdonához tartozó hajóival s egyéb vagyonával is felelven.

22. §.

Ha az egyik vagy másik postaigazgatás jónak látná a postai küldeményeket saját postatisztviselői és postavezetői által kísértetni, a tisztviselőnek egy I., a postavezetőnek egy II. osztályú hely díj nélkül engedendő át.

A postatisztviselőnek azonfölül megengedendő, hogy a postakezelést erre alkalmas zárt cabineban végezze; a conductornak pedig a postaküldemények elhelyezésére külön záros hely jelölendő ki. A postaintézet által esetleg kiküldendő vizsgáló biztos számára egy I. osztály hely szintén díj nélkül engedendő át.

A most említett díj nélküli szállításhoz az ellátás nem számíttatván, az azért járó illetéket, ha e tekintetben külön egyezmény nem létezik, az illető a Lloyd tarifája szerint tartozik megfizetni.

23. §.

Az osztrák-magyar Lloyd gőzhajózási társulat a kocsipostai küldemények szállítási s tengeri biztosítási illetékei fejében a postaintézeteket terhelő követelésének kimutatását (15. — 16. §§.) minden közigazgatási évnegyed végével a triesti cs. kir. postaigazgatóságnak fogja további hivatalos tárgyalás végett átadni. Az érvényesített összeg a Lloyd vállalatnak a triesti cs. kir. postaigazgatósági pénztár útján fog nyugta iránt kifizettetni.

24. §.

A Lloyd-ügynökségek által a portóköteles levélküldeményekért postai és tengeri szállítás fejében beszedett illetékeket tartozik az osztrák-magyar Lloyd a triesti cs. kir. postaigazgatóság pénztárába és szintűgy az illetékes pénzügyi hatóságok által megszabott jövedelmi adót a triesti orsz. főpénztárba, ezt is amazokat is a közös pénzügy javára beszolgáltatni.

25. §.

A Lloyd vállalatnak igénye van arra, hogy a szerződésszerű járatokért biztosított állami költségtérítés tizenkét havi részletekben fizetessék ki. De miután a költségtérítés számszerinti összege a megjárt tengeri mért-

földek arányához képest véglegesen csak az év végével állapítható meg, ennek fejében az állampénztárból kamat nélküli előlegek engedélyeztetnek. Ezen előlegezés történik:

1. Azon a jelen szerződés tartama alatt esedékes: négyszázhetvenötezer ötszáz s illetőleg négyszázhetvenötezer négyszáz oszt. ért. forintnyi évi törlesztési részletek kifizetése által, melyeket a Lloyd gőzhajózási társaság az 1858. évi márczius 2. kelt egyezmény értelmében a cs. kir. szab. hitelintézetnek félévi részletekben fizetni tartozik; és

2. egyszázezer oszt. ért. forintnak minden hó elején a vállalat javára utalványozása által.

Minden polgári év végével az osztrák-magyar Lloyd gőzhajózási társaság a cs. és kir. közös külügyi minster elé terjesztendi az év folytában tett szerződésszerű menetek kimutatását, mely alkalommal az illetékes kikötői s consuli hatóságok hivatalos bizonyítványai által igazolandó az, hogy a menetek a kimutatott számban s kiterjedésben valósággal megtétettek.

Mihelyt ezen kimutatás megvizsgáltatott s érvényesített, megtörténik a leszámolás a fölvett előlegekkel szemben ideértve az említett évi járadékokat is, s vagy kifizettetik

a Lloyd vállalatnak a javára mutatkozó követelés, vagy ha a követelés kisebb lenne a fölvelt előlegek összegénél, levonatik a fölül-fizetett összeg a legközelebbi vagy következő több hónapra eső részletekből, vagy esetleg a szerződés lejártával készpénzben térítettik vissza.

Ha a szerződésszerű menetek hosszabb ideig tartó félbeszakítása állana be, fenntartja magának a kormány azon jogot, hogy a fentebb biztosított havi előlegeket alábbszállíthassa vagy egészen megszüntethesse; mindazáltal oly esetben, ha a félbeszakítás nem a vállalat hibájából keletkezett, a Lloydnak jutó költségtérítés, a cs. kir. szab. hitelintézetnek fizetendő összeg beszámításával évenként egy milliónál kevesebbre le nem szállítható.

26. §.

A Lloyd gőzhajózási társaság által az 1865. július 27. kelt szerződés és 1866. május 1. kelt kötelezvény értelmében a 3 millió forintnyi állami kölcsönt illetőleg elvállalt, valamint a társasági alapszabályok által rá rótt kötelezettségek a jelen szerződés által érintetlen hagyattatnak.

27. §.

A jelen szerződés tartama 1872. január 1-től 1877. december végeig állapittatik meg.

Ha azonban a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok és a magyar korona országai közt 1867. szeptember hava 26. kötött kereskedelmi és vámszövetség annak XXII. cikke 2. bekezdése alapján előbb mondatnék fel, semmint a fentebb kikötött idő letelt volna, jelen szerződés is ugyanazon napon veszti el hatályát, melyen lejár az idézett szövetség tartama.

Minek hitelül jelen szerződés két egyenlő példányban, — melyek egyike az osztrák-magyar Lloyd költségére megfelelő bélyeggel láttatott el — magyar és német nyelven állittatott ki s a szükséges aláírásokkal s pecsétekkel láttatott el.

Bécsben, 1871. évi november 18-án.

Andrássy s. k.

Báró Morpurgo Illés s. k.,
az osztr. Lloyd elnöke.

Bordini József s. k.,
az osztr. Lloyd kereskedelmi igazgatója.

A. Melléklet.**Kimutatása**

az osztrák-magyar Lloyd gőzhajózási vállalat által bel- és külföldön szerződésileg teljesítendő meneteknek.

Tétel	Menet megnevezése	Az évi menetek száma	Egy-egy teljes menettel megjárt tengeri mértföldek száma. Menet és jövet.
	A) Azon menetek, melyekért az állam tengeri mértföldenként 4 o. é. frt költségtérítést fizet.		
1	Triest-(Fiume) Corfu-Alexandria és vissza, gyorsmenet	52	2402
2	Triest-Corfu-Syra-Konstantinápoly és vissza, gyorsmenet	52	2356
3	Konstantinápoly - Varna és vissza, gyorsmenet .	91	290
	B) Azon menetek, melyekért az állam tengeri mértföldenként 1 frt 15 kr. o. é. költségtérítést fizet.		
4	Fiume-Lussin piccolo és vissza (kapcsolatban a		

Tétel	Menet megnevezése	Az évi menetek száma	Egy-egy teljes menettel megjárt tengeri mért- földek száma. Menet és jövet.
	konstantinápolyi me- nettel)	52	124
5	Triest - Pola - Dalmatia- Albania- Prevesaig és vissza	52	1468
6	Triest - Pola - Dalmatia- Albania-Durazzoig és vissza	52	921
7	Triest - Pola - Dalmatia- Cattaroig és vissza .	52	797
8	Triest-Fiume és vissza	104	272
9	Fiume-Zengg és vissza	52	56
10	Fiume - Zengg-Zara és vissza	52	210
11	Fiume - Lussin - Zara és vissza	52	248
12	Fiume - Veglia - Zara és vissza	26	198
13	Fiume-Lussin grande és vissza	26	118
14	Triest - Ancona - Corfu- Syra-Smyrna és vissza	52	2164
15	Syra-Piraeus és vissza	104	156
16	Konstantinápoly - Bur- gas-Galatz és vissza .	40	700
17	Konstantinápoly-Trape- zunt és vissza	26	980
18	Konstantinápoly - Salo- nich-Volo és vissza .	26	940

Tétel	Menet megnevezése	Az évi menetek száma	Egy-egy teljes menettel megjárt tengeri mért- földek száma. Menet és jövet.
19	Konstantinápoly - Smyrna-Rhodus - Cyprussziget-Beirut-Jaffa-Portsaid-Alexandria-Smyrna-Konstantinápoly .	26	2.154
20	Konstantinápoly-Smyrna - Alexandria - Portsaid-Jaffa-Beirut-Cyprussziget - Rhodus-Smyrna - Konstantinápoly	26	2.154

Jegyzőkönyv,

felvétel a cs. és kir. közös külügyministeriumnál
Bécsben 1871. november 18-án.

Azon szerződés kapcsában, mely a Lloyd gőzhajózási társasággal a tengeri postaszolgálat ellátása iránt mai napon kötött, az említett társaság ezennel még következő különös kötelezettségeket vállal.

Kötelezi magát ugyanis:

1. Hogy mint az osztrák cs. kir. és a magyar kir. állami postaüzlet kötelékében álló intézet ezentul az „osztrák-magyar Lloyd gőzhajózási társaság“ czégét viselendi;

2. hogy a két külső igazgatótanácsosi állomás egyikét az 1872. május havában történendő új választás alkalmával a magyar korona országaiban honos részvényessel tölteni be;

3. hogy a levantei és dalmátországi vonalakon a személyeket, pénzt és árukat ugyanazon díjért szállitandja, feltéve, hogy nem esnek amugy is csekélyebb díj alá, Fiuméból és Fiumeba, mint Triestből és Triestbe, s hogy minden intézkedéseit akként teendi, hogy a Levantéba szoló s Fiumében feladott küldemények elszállitásában a közvetlenül Triestben feladottakhoz képest sem késedelem, sem egyéb hátramaradás ne forduljon elő;

4. hogy a fiume-károlyvárosi vasut megnyilta után az Alexandriával közlekedő gőzöst (I. a szerződéshez csatolt kimutatás 1. tételét), a mennyiben a havonként átlag feladott árumennyiség 15.000 vámmázsát ér el, minden négy hétben egyszer, a mennyiben pedig ama mennyiség két annyira emelkednék, minden két hétben egyszer közvetlenül Fiuméből inditandja; eme közvetlen menetek megkezdésének időpontját a magyar kir. kormány határozandja meg, mindamellett fenn van tartva a társulatnak, hogy ha a fenn kitett átlagos havi mennyiség az egyenes járatok

hat havi fennállása alatt nem éretnék el, azok felfüggesztését követelhesse;

5. hogy a cs. és kir. közös külügyminister jóváhagyása nélkül semmiféle új kölcsönt felvenni vagy vagyoni állapotát egyébként terhelni, nemkülönben az eddigelé ki nem bocsátott 3 millió frtnyi részvényeket kibocsátani nem fogja;

6. hogy a nevezett minister jóváhagyása nélkül a társasági vagyonhoz tartozó gőzösök és ingatlanok állagát csökkentő semminemű változtatást, eladást vagy elzálogolást tenni nem fog;

7. hogy a kormány felügyeleti jogának gyakorlásából eredő terheltetés és a külügyminister által kirendelendő ellenőrködő közeg fáradozása fejében évenként háromezer (3000) frtnyi átalányt fog a külügyminister által megnevezendő állami pénztárba fizetni.

Andrássy s. k.

Báró Morpurgo Illés s. k.,
az osztr. Lloyd elnöke.

Bordini József s. k.,
az osztr. Lloyd kereskedelmi igazgatója.

XXVII. Törvényczikk.

A Győrtől Sopronyon át Ebenfurt irányában az ország határáig vezetendő elsőrendű gőzmozdonyvasut kiépítéséről.

(Szentelést nyert 1872. évi október hó 15-én
Kihirdettetett az országgyűlés mindkét házában
1872. évi október hó 15-én.)

1. §.

A Győrtől Sopronyon át Ebenfurt irányában az ország határáig vezetendő gőzmozdonyu vasut kiépítése tárgyában előterjesztett engedélyokmány a törvényhozás által jóváhagyatván becikkelyeztetik.

2. §.

E törvény a kihirdetés napján lép életbe, s végrehajtásával a közmunka- és közlekedésügyi és a pénzügyi ministerek bizatnak meg.

A Győrtől Sopronyon át Ebenfurt irányában az ország határáig vezetendő I. rendű gőzmozdonyu vasut kiépítésére vonatkozó

Engedélyokmány.

Erlanger Viktor báró jogot nyer az alább következő általános és részletes felté-

telek alatt egy mozdony-vasut kiépítésére és üzletbentartására, mely vasut a szab. állam vagy a magyar nyugoti vaspálya győri indóházából kiágazva Csornán, Kapuváron, Czenken, Sopronyon át Ebenfurt felé az ország határáig terjed.

Általános feltételek.

1. §.

Az engedélyezett pálya építésénél és üzleténél köteles engedélyes jelen engedélyokmány tartalmához, a közmunka és közlekedésügyi minister által 1868. évi ápril hó 20-án 4973. sz. a. kibocsátott és az országgyűlés által jóváhagyott ideiglenes vasutengedélyezési szabályhoz, az 1867-iki vám- és kereskedelmi szövetség 8. cikkében ideiglenesen elfogadott vasuti üzletrendhez, valamint a magyar kormány által a fennálló szabályokon leendő változtatásokhoz mindaddig alkalmazkodni, míg a hazai törvényhozás ezen ideiglenes szabályok helyett újabb törvényeket nem hoz, vagy a magyar kormány más rendeleteket nem léptet életbe.

2. §.

A pálya építése és üzleti felszerelése az engedélyes által készítendő s a kormányhoz

átvizsgálás és jóváhagyás végett felterjesztendő általános és részletes tervezetek alapján fog eszközöltetni, mely tervek készítésénél szint-ugy a kormány kívánalmai, mint a fennálló általános építkezési és rendőri szabályok szem előtt tartandók.

A törvényes határozmányok teljesítése szempontjából, továbbá a pályaszolgálat és közforgalom érdekéből, valamint a szomszédvidékre vagy egyesekre háromolható veszélyek és károk megelőzhetése czéljából a pálya fennállásának biztosítása végett jogában álland a kormánynak az engedélyes által bemutató terveket, ezek műszaki birálata, helyszini szemlék, a törvényes közigazgatási vonaljárás, valamint az érdekelt szomszédbirtokosok panasza folytán esetről-esetre megvizsgáltatni és a végrehajtott vizsgálat alapján megváltoztatni.

A kormány részéről a közigazgatási bejárás eredményének helybenhagyása után teendő változtatások által azonban a meghatározott pályanyom változást nem szenvedhet.

Ha az építés kivitelénél gazdálkodási vagy üzleti tekintetből akár a pályavonal, akár a részlettervek megváltoztatása kívánatosnak vagy szükségesnek mutatkoznék, annak megengedése a kormánytól lesz kikérendő:

ezáltal azonban sem a pálya tervezett főirányára változást nem szenvedhet, sem a lejt- és irányviszonyok szemben az elfogadott vonallal kedvezőtlenebbé nem válhatnak.

Ugyancsak jogában álland a kormánynak az építési munkákat megindításuk után is a fentebb elősorolt érdekek szempontjából azok felülvizsgálatáig bármikor megváltoztatni.

Azon változtatások költségeit, melyek akár a kormány kívánata, akár az engedélyes kérelme folytán eszközöltettek, az építési alapból az engedélyes viseli.

Az építésnél általában a fennálló építési és rendőri szabályok szerint kell eljárni, különösen a meglevő közlekedési utakat mindaddig megbontani nem szabad, míg ezek helyett újak nem állítottak, vagy legalább míg ideiglenes utak iránt (az illető hatóság beleegyezésével) gondoskodás nem tétetett.

Ha egyébiránt a felülvizsgálat után kitűnnék, hogy a pálya építése alkalmával a vizek levezetése iránt tett intézkedések, valamint a közlekedés szempontjából megállapított átjárók a tényleges szükségnek meg nem felelnek, az engedélyes a kormánynak e tekintetbeni intézkedéseit a felülvizsgálat után

is, 3 éven át a 30-ik §-ban előre látott tőke szaporítás nélkül lesz köteles teljesíteni.

3. §.

A pálya alépitménye csak egy vágányra állítandó elő, és ennek megfelelőleg a terület kisajátítása egyelőre annyi térfogatra szorítkozhatik, a mennyi, egy egynyomu sinuthoz és a kitérőkhöz, nemkülönben az állomásokra megkívántatik.

Mihelyt a forgalom annyira növekedett, hogy a tiszta jövedelem a befektetett tőke névleges összegének 8⁰/₀-os kamatját eléri, köteles engedélyes a kormány kívánatára minden kártalanítás nélkül a felhívástól számított 3 év alatt a második vágányt létesíteni.

A kormány minden más esetben is kívánhatja a 2-ik vágány előállítását s köteles azt az engedélyes a kormány által kitűzendő határidő alatt lerakatni, csak hogy ez esetben a kivitel módoszata s a megkívántató tőke beszerzése iránti részletes határozmányok, az államkormány által az engedélyessel egyetértőleg lesznek megállapítandók.

4. §.

Az engedélyes által letett biztosíték az egész vonalnak akadálytalanul történt felül-

vizsgálata (Collaudirung) után fog visszaszolgáltatni.

5. §.

Ha más pályák beágazása, pályaudvarok közös használata, kocsikölcsönzés és az ezekért járó kárpótlás iránt az illető társulatok közt egyezmény nem jöhetne létre, az ezek iránti feltételeket a kormány határozza meg.

6. §.

A kisajátítási jog az 1868. évi LV. t. cz. értelmében az engedélyezett pálya kiépítésére az engedélyesnek megadatik.

7. §.

Az engedélyes köteles a postát és a posta-kezelőket az 1867. évi vám- és kereskedelmi szövetség 8-ik cikkében elfogadott 1851. évi november 16-án kelt vasuti üzletrend 68. §-a értelmében a rendes személyvonatokkal ingyen szállítani, és e tekintetből a végállomásokról naponként induló vonatok közül egynél minden irányban úgy az indulási órát, mint a menet gyorsaságát a közmunka-és közlekedés-ügyi minister a kereskedelmi ministerrel egyetértőleg határozza meg.

Valahányszor a postaszolgálat egy nyolczkerekű vagy két négykerekű kocsinál többet

vesz igénybe, minden megkívántató további kocsiért engedélyesnek mértföldenkénti jutányos kárpotlás jár, melynek mennyisége egyesség szerint állapittatik meg.

Ha az illető ministerek jónak találnák, hogy az engedélyezett pályán mozgóposta rendeztessék, az esetben a közönséges nyolczkerekű vagy négykerekű kocsik helyett a kormány igényeinek megfelelőleg felszerelt nyolcz- vagy négykerekű mozgópostakocsikat engedélyes ingyen köteles állítani és fentartani.

Az e vasutvonalon kijelölendő levél fel- és kiadási állomásokon, a postakezelés számára alkalmas posta iroda helyiség magában a pályaeépületben szintén ingyen engedtetik át. A vasutvonalok üzletbe tétele után netalán felmerülő további szükségletek kielégítése azonban külön egyezménynek tartatik fenn.

Köteleztetik továbbá az engedélyes a postahivatalnokok és szolgák kíséréte nélkül elindított postaküldeményeket, az értékkül- demények kivételével, az illető állomásra díjmentesen szállítani és kiadni.

Oly levelek, melyeket a vasut-ügyvitel tárgyában az igazgatóság és alattas közegei vagy az utóbbiak egymásközt váltanak, az

illető pályavonalon a pályaintézet hivatalnokai által bérmentesen szállíthatók.

8. §.

Az államkormány kívánatára köteles engedélyes e vasutvonal hosszában saját birtokán és területén az állami távirda vezetékek felállítását ingyen megengedni. Az oszlophelyek valamint a vezető huzalok más megerősítési pontjai egyetértőleg az engedélyes megbízottjaival akkép jelöltetnek meg, hogy azok sem a vasuti üzletet sem az üzleti személyzet biztonságát ne veszélyeztessék.

Továbbá köteles az engedélyes a pálya mentén felállított távirda-vezetéseket saját személyzete által minden díj nélkül őriztetni, a kisebbszerű megromlásokat legalább ideiglenesen helyreállíttatni, az e végre szükséges eszközöket azonban a kormány adja rendelkezésére. Az állam viszont köteles engedélyesnek minden külön díjfizetés nélkül megengedni, hogy vasut üzleti távirdai huzalait a pálya hosszában létező vagy azon felállítandó állami távirda vezeték-oszlopaira megerősíthesse, azonban, valamint a huzalokra, úgy a megerősítés módjának s az arra használt eszközöknek az államtávirdáknál e tekintetben elfogadott rendszerbe teljesen beillőknek kell

lenniök, s a vasutüzleti távirda vezetékeknek az állami távirda oszlopokhoz való erősítése, vagy csak állami szakértő közeg felügyelete s ellenőrzése mellett történhetik, vagy pedig azt maga az állam hajtatja végre, mindkét esetben úgy a vezetékek szerei beszerzésének, mint a megerősítésnek és felügyeletnek teljes költségeit az engedélyes viseli.

Ha az állam e vasutvonal hosszában állami távirdavezeték felállítását nem tartaná szükségesnek, a vasut üzleti távirdavezeték felállításának minden költsége az engedélyest fogja terhelni. Ezen távirdavezeték kiépítése azonban csak az állammal kötendő külön egyezmény és az ez által erre adott külön engedély értelmében létesíthető. Az állami távirdaoszlopokra erősített, vagy ezek nem létében az engedélyes által épített vasutüzleti távirdavezetékek, az állam szokott ellenőrködése mellett kizárólag csak azon sürgönyözésekre használhatók, melyeket a vasuti üzlet céljából az igazgatóság és alattas közegei, vagy ez utóbbiak egymásközt váltanak. Jogositva van azonban a kormány, egyetértőleg a vasutigazgatósággal elrendelni, hogy ezen távirda vezetékek a kellő ellenőrzés mellett, s a mennyire az üzlet forgalma megengedi,

ugy állami, mint magánysürgönyözésekre is használtassanak.

Ez esetben a használat módját és a sürgönydíjak megosztását az állam s engedélyes közt külön egyezmény fogja szabályozni. Ha az állam a vasutüzleti távirdavezetékek felépítését, vagy a már kész távirdavezetékek jókarbantartását magára vállalja, ugy a kiépítés feltételei mint a jókarbantartásért fizetendő évi átalány mennyisége szintén külön egyezmény útján állapittatnak meg.

Ha a második vágány lerakása, általában a vaspályatöltés szélesbitése, vagy áthelyezése vagy engedélyes bárminemű érdeke, a távirdavezetékek kimozdítását vagy máshová elhelyezését tenné szükségessé, mind a vasutüzleti, mind az állami távirdavezetékek áthelyezésének összes költségeit engedélyes lesz köteles viselni.

9. §.

A szállítási díjakat engedélyes belföldi ezüstpénzben számithatja akkép, hogy a mindenkori árkelet alapján megállapítandó szállítási díjakat országos értékben tartozik elfogadni.

Az árszabás átszámítása országos értékre a kormány ellenőrzése mellett az engedélyesek

megkeresése, vagy a kormány rendelkezése folytán hónapról hónapra a közvetlen múlt hóbeli átlagos ezüst árkelet szerint s rendkívüli esetekben rövidebb időközökben is, az előbbi hasonló időközben fennállott ezüst árkelet szerint fog eszközöltetni.

10. §.

Az árszabások az engedélyes által időközben leszállíthatók, egészben vagy csak a tárgyak egyes nemeire, az egész vonal hosszában vagy csak a pálya egyes vonalszakaira, egyik, vagy mind a két irányban minden szállítási távolságra egyenlően, vagy növekedések esetére nagyobb mérvben.

Az ekként leszállított árszabások az előbbeni mértékre ismét felemelhetők, de csak három havi alkalmazásuk után

E tekintetben egyébiránt joga van a kormánynak a tarifákat szabályozni.

Ha valamely szállító- vagy rakomány-vállalkozó bizonyos feltételek alatt fuvarbérleszállításban vagy más kedvezményekben részesül, úgy ezekben részesíteni kell minden szállítót és vállalkozót, ki ugyanazon feltételeket elfogadja olyképen, hogy személyes előnynek semmi esetre hely ne adassék.

Mindezen kedvezmények szinleges ártérítés (refactio) alakjában sem adhatók.

11. §.

Belföldön beállott drágaság esetében joga van a kormánynak az élelmi czikkek szállítási díját a drágaság tartamára, a legmagasabb (maximál) árszabás felére leszállítani.

12. §.

A katonaszállítás leszállított árszabások szerint eszközzendő, és pedig egyrészt a hadügyministerium, másrészt a szab. Ferdinánd északi vaspályatársaság közt 1868. évi junius 18-án megkötött egyezmény alapján, melynek szabályai ezen okmány kiegészítő részét képezik.

A fentebbi vaspályatársulattal vagy más pályákkal a katonaszállítás iránt létrejött, vagy létrehozandó, s az állam részére kedvezőbb egyezmények az engedélyezett pályára is érvényesek lesznek, még pedig az eddig létrejöttek föltétlenül, az ezentul létrejövendők azonban csak a mennyiben a magyar kormány azokat jóváhagyná.

Ezen határozatok a pénzügyőrökre, az állami és hatósági közbiztonsági őrségre, valamint a fegyenczekre is alkalmazandók.

Nagyobb katonaszállítások czéljából a magyar és osztrák vasuttársaságokkal kölcsönös kiegészítés iránt fennálló egyezményekhez az engedélyes járulni köteles.

Az engedélyes kötelezi magát végül, hogy a hadi, vasuti osztályok szervezésére vonatkozólag a cs. k. szab. déli állam, valamint a tiszavidéki és első erdélyi vasuttársulatokkal kötött egyezményhez hozzájárul.

A katonaszállításokra vonatkozó határozatok és kedvezmények magától érthetőleg ép ugy érvényesek a honvédségre és azon csapatokra, melyek mint a hadsereg kiegészítő része, a népjog oltalma alatt állanak.

13. §.

Az államközegek és szolgák, kik a vasutak igazgatása és üzlete felett őrködő hatóságok megbízásából, vagy az államnak ezen engedélyből folyó érdekei megóvása végett, vagy jövedéki célokból a vasutat használják és a hatóság megbízását igazolják, utimálháikkal együtt ingyen szállítandók.

14. §.

Oly feleken, kik a vasutat a vitel- vagy szállítási bér előleges kifizetése nélkül rosz-hiszemüleg használnák, vagy a szállitmány

nemének vagy sulyának helytelen bejelentésével vagy más módon a vállalat megrövidítését czélozzák, háromszoros árszabási illeték lesz megvehető.

15. §.

Az engedélyes jogositva van a kormány beleegyezésével részesekül a vállalathoz társakat is venni, kik vele jogokban és kötelezettségekben egyenlően részesülnek.

16. §.

Joga van egyszersmind engedélyesnek részvénytársaságot alakítani, s a szükséges pénz beszerzése céljából névre vagy előmutatóra szóló elsőbbségi és törzsrészvényeket bocsátani ki, melyek a magyar, osztrák és külföldi tőzsdékben elárusithatók, és hivatalosan jegyezhetők.

Jogában állandó továbbá az engedélyesnek a 30. §-ban meghatározott alaptőkét olyképp szerezni be, hogy annak háromötödrésze erejéig elsőbbségi részvényeket, s két ötödrésze erejéig törzsrészvényeket, bocsáthasson ki.

Ez esetben azonban a pálya tiszta jövedelméből a tartalékalapra meghatározott hányad után mindenekelőtt az elsőbbségi részvények 5 százalékos kamatai, s a kormány által megállapítandó törlesztési hányada lesz fedezendő, s a törzsrészvények törlesztése

mindaddig kezdetét nem veendi, a mig az összes elsőbbségi kötvények nem törlesztettek.

A kétnemű részvények tulajdonosai ezenkívül azonban minden másnemű jogokban s kötelezettségekben egyaránt részesülnek.

A társaság az engedélyes minden jogait és kötelezettségeit örökli, alapszabályait tervezi, melyeknek helybenhagyását és az ország érdekei szem előtt tartásával eszközözlendő kiegészítését a kormány magának fenntartja.

Az alapszabályokba mindenesetre felveendők:

1-ször, hogy az alapszabályok helybenhagyása után az engedélyesek által alakuló közgyűlés lesz összehívandó, s az első igazgatótanácsot ezen közgyűlés választja meg;

2-szor, hogy a társulat közgyűléseit az építés ideje alatt is évenként megtartja;

3-szor, hogy a társulati alaptőkéből (30 §.) bankértékben 300.000 frt. tartalékalap képezésére tartatik vissza, s ezen tartalékalapnak egy millió forintra leendő szaporítására a pálya tiszta jövedelmeiből — még pedig az elsőbbségi részvények kamatait s törlesztési hányadát megelőzőleg, a pálya megnyitásától számított első három évben 2⁰/₀, a második három évben 3⁰/₀, a harmadik 3 évben 4⁰/₀, azontul pedig 5⁰/₀ fordítandó;

4-szer, hogy azon esetre, ha az engedély tartama alatt jövedelemhiány miatt az összes részvények törleszthetők nem lennének, a törlesztetlenül maradt részvények tulajdonosai részvényeiknek beváltását vagy e czímen bárminemű kárpótlást többé nem igényelhetnek. Végre:

5-ször, hogy a társulat köteles a rendelkezési állapotban levő állami hivatalnokokat és kiszolgált ugy rendes hadseregbeli, mint honvédségi altiszteket, a mennyiben azok a szükségelt képességgel birnak, s a felállítandó szolgálati rend kellékeinek megfelelnének, a szolgálati állomások betöltésénél mások előtt figyelembe venni, és hogy magát feltétlenül aláveti azon törvénynek, mely a hadseregben, haditengerészetnél vagy a honvédtörzsek és osztályoknál hosszan szolgált altiszteknek az állam által segélyezett vasuti, gőzhajózási és egyéb vállalatoknál leendő alkalmazása iránt az 1868. 40. t. cz. 38. §. értelmében hozatni fog.

17. §.

A kormány az őt illető főfelügyeleti jognál fogva jogosítva van, magának a pálya építése, valamint az üzlet czélszerűen és szilárdon eszközölt felszerelése és folytonos

jókarbantartása iránt minden részben meggyőződést szerezni és meghagyni, hogy a mutatózó hiányok pótoltságának.

A kormánynak joga van a részéről kiküldött közeg által az ügyvitelt megvizsgálni.

A kormány által kiküldött biztosnak jogában áll az igazgatóválasztmány ülésében valamint a közgyűlésekben részt venni, nemkülönben az állam érdekében netán hátrányos intézkedéseket felfüggeszteni, és erről a minisztériumnak további eljárás végett jelentést tenni.

Az engedélyes illetőleg jogutódja a kormány megállapítása szerint az államkinestár javára évi átalányt tartozik fizetni, azon költségek és kiadások megtérítése fejében, melyek a kormány főfelügyeleti joga gyakorlatával, úgy az építkezés tartama alatt, mint a pálya megnyitása után az államra nehezednek.

Azon költségeket végre, melyek az engedélyezett vasutvonal előtanulmányozása folytán az engedély megadásaig a kormánynak okoztattak, köteles engedélyes a m. k. kormány által kijelölendő határidő alatt megtéríteni.

18. §.

Az engedély tartama az 1. §-ban idézett ideiglenes vasutengedélyezési szabály 9. §-ának

b) pontja alatt új vasut felállítása ellen kimondott oltalommal 90 évre állapittatik meg, mely időszak lefolyásával elenyészik. Kezdetét veszi azon napon, a melyen az egész engedélyezett vonal a közforgalomnak átadatik.

Ezen kívül, elenyészik az engedély akkor is, ha nem tartatnak meg a vonalzási munkálatok az építés megkezdésére és befejezésére, valamint az üzlet megnyitására nézve kitűzött határidők s az elmulasztás a fennidézett vasutengedélyezési szabály 11 §. b) pontja értelmében nem igazoltathatik.

19. §.

A kormány fenntartja magának a jogot, hogy az engedélyezési törvény hatályba lépésétől számított harmincz év lefolyása után az engedélyezett pályát minden időben bevált hassa.

A beváltási ár meghatározására a vállalatnak a valóságos beváltást megelőző hét év alatt évi tiszta jövedelmei fognak felszámítani, mely összegből a két legmostohább év tiszta jövedelme levonatván, a fennmaradt öt év átlagos tiszta jövedelme fog kiszámittatni.

Ezen átlagos összeg, mely mindazonáltal a társulati összes értékek 5⁰/₀ kamatainak

fedezésére és a kormány által megállapítandó törlesztési terv szerint azok törlesztésére szükséges összegnél kevesebb nem lehet, az engedélyesnek a megállapított engedély tartamáig, mint évi járadék fizetendő.

20. §.

Az engedély megszüntével, valamint a pálya beváltásának bekövetkeztével, az állam az első esetben ingyen, az utóbbiban a 19. §. értelmében meghatározott évi járadék fizetése mellett lép az itt engedélyezett jókarban és tehermentesen átadandó vasut birtokába és haszonélvezetébe; birtokába veszi különösen a pálya területét s földjét, a föld- és műmunkákat, a fel- és alépitményeket minden tartozékaikkal, mint forgalmi eszközökkel, pályaudvarokkal, fel- és lerakodó helyekkel, épületekkel, az indulási és érkezési helyeken, őr- és felvigyázó házakkal, minden felszerelvényekkel, butorzattal, ingó és ingatlanságokkal egyetemben.

Valamint az engedély megszüntével, ugy a pálya beváltása esetében is, az engedélyes megtartja a vállalat saját kereseteiből alakított tartalékalap és künnlevő activ követelések tulajdonát, valamint a vállalat saját vagyonából emelt épületeket, milyenek a coaxskemenczék, öntödék, gép- vagy egyéb gyárak, pajták,

dockok, mint a melyek megszerzésére vagy előállítására a kormány által azon határozott hozzáadással hatalmaztatott fel, hogy azok a vaspályának tartozékát képezni nem fogják.

21. §.

Ha az engedélyokmányban vagy a törvényekben foglalt köteleességek megsértése vagy mulasztása az engedélyes részéről ismételve fordulna elő, a kormány fentartja a jogot, ellenők a törvényeknek megfelelő intézkedéseket megtenni, és a körülmények szerint az engedélyt bármikor megszüntnek és a letett 500,000 frt biztosítékot, vagy annak az engedélyokmány értelmében még kiszolgáltatni nem tartozott részét elveszettnek nyilvánítani és megtartani.

22. §.

Az engedély minden okmányszerű kiad-mánya csak egy forintra szabott bélyegdíj alá esik.

Különleges feltételek.

23. §.

A munkálatok kivitelét és az építési fel-tételeket illetőleg, az engedélyezett vonal két szakaszra osztatik:

- a) az első szakasz Győrtől Sopronig;
- b) a második szakasz Soprontól az ország határáig terjed.

Az engedélyezett pályát, az engedélyes következő határozatok szerint tartozik kiépíteni és felszerelni.

a) Alépitmény.

A legnagyobb emelkedés az első szakaszon száznyolczvan (180) méter hosszúságra, a második szakaszon pedig százhusz (120) méter hosszúságra egy méter lehet.

A kanyarodások félátmérője az első szakaszon 400, a második szakaszon pedig 300 méternél kisebb nem lehet.

A pálya keresztaszelvényeire nézve a kormány és engedélyesek között megállapított és a közmunka- és közlekedésügyi ministeriumnál letett szabályok és szabványrajzok követtendők, nevezetesen a pályakorona szélessége ott, hol a sinek a talpfán fekszenek, 4 méternél kevesebb nem lehet.

Ezen szabványrajzokkal megegyezőleg kell a kövecsfátyal előállítani s annak a megnyitásakor a keresztaszelvény-szabványokban meghatározott mértékkel kell birnia, ezenkívül még az építés alapterheire a pálya hosszában pályamértföldenként legalább 300 köb-

méternyi kavicsmennység, mint tartalék helyezendő el.

A műépítmények egészen kő- és vasanyagból építendőek, kivéve a Rabafolyón felállítandó hidat, mely egészen fából építhető ugyan, de mint ideiglenes csupán a végleges hid számára kitüzendő hely mellé állítandó.

A Lajta-folyón építendő hid szintén fából állítható elő, ha ezen hidnak osztrák területre eső része ugyan így készül, ha ellenben a két kormány egy végleges hid előállításában egyezik meg, ezen hidat az engedélyes minden kárpótlás nélkül kőből és vasból köteles kiépíteni.

A pálya mellett elvezető s a pálya testén kívül eső hidak egészen fából építhetők.

b) Felépítmény.

A felépítmény és minden alkatrészeinek előállítása, illetőleg szállítása, a sinutak elrendezése az állomásokon a kormány és engedélyes között megállapított s a közmunka- és közlekedésügyi ministeriumnál letett szabályok és szabványrajzok szerint eszközözendő.

A sinek egy bécsi láb hosszúságban $20\frac{1}{2}$ vámfont súlylyal birjanak.

A talpfák tölgyfából vagy telített bükk-avagy veres fenyőfából készítendőek.

Az engedélyes köteles a nyílt pálya és az állomások sinutainak előállításához szükséges felépítmény-anyagokon kívül ezeknek még egy százalékát, valamint minden 25 kitérő után legalább egy teljes kitérő- és keresztvágánszerkezetet is, az azokhoz szükséges talpfákkal együtt, mint tartalékanyagot az építési alapból előállítani. Az állomások mellékvágányaira az egész pályahossz 16⁰/₀-nál több nem fog követeltetni.

A felépítményhez szükséges mindennemű vasanyagot, a felépítményi gyárkészítményeket, engedélyes lehetőleg belföldön szerezzé be.

A mennyiben ki nem elégitő ajánlatok miatt ezen anyagok szállítása szükségképen külföldről eszközöltetnék, ez esetben egyrészt a beszerzési hely iránt, az engedélyes és a kormány közt egyesség hozandó létre, másrészt a külföldről szállított anyagok és gyári készítmények után járó behozatali vám egészben az engedélyest fogja terhelni.

c) Épületek, pályaelzárás, jelzések.

Az épületek kőből készítenők, kivéve az áruraktárakat, és a kisebb melléképületeket, melyek akár kőből, akár fából is, de mindenestre kőalapzattal állítandók elő.

Az összes épületek alaptervezetére s beosztására nézve a kormány és engedélyesek között megállapított és a közmunka- és közlekedésügyi ministeriumnál letett szabványrajzok követendők.

A külalakra nézve a kormány ezen szabványrajzoktól eltérő építési módot is kívánhat, illetőleg engedélyezhet.

Ugyanez áll általában a pálya elzárása és korlátolása, valamint a jelzési készülétek és az egész jelzési rendszerre nézve is.

d) Állomások.

A jelen pálya számára Győrben és Sopronban építendő pályaudvarokon kívül, legalább még nyolcz, részben közbeneső állomás, részben pedig kitérő lesz előállítandó.

A győri pályaudvar az osztrák államvasutttársulat vagy a magyar nyugoti, — a soproni pályaudvar pedig a déli vasutttársulat már fennálló pályaudvaraival sinutak által összekötendő.

A vontatási szolgálathoz szükséges építkezések és berendezések a kormány által kijelölendő helyeken létesítendők.

Az állomások különben a kormány és az engedélyes között megállapított módon és méretekben állítandók elő.

e) *Üzlet-eszközök.*

Az összes üzleti eszközök, melyek alatt csak a tárkocsikkal és felszereléssel ellátott mozdonyok, személy-, mozgó- és közönséges posta-, teher- és kavicsszállítókosik és hókék, tehát a járművek értendőek, oly mennyiségben lesznek beszerzendők, hogy beszerzési értékük az engedélyezett vonal hosszához mérve mértföldenkint 70,000 ftot o. é. képviseljen.

Az engedélyesnek világosan megtiltatik az üzleti eszközök szállítását egy fővállalkozóra átruházni, s köteles az üzleti eszközöket a kormány által elfogadhatóknak elismert gyáraknál a kormánynak bemutatandó s ez által helybenhagyandó tervek szerint megrendelni és az illető szerződéseket eredetiben a kormányhoz átvizsgálás és jóváhagyás végett felterjeszteni.

f) *A munkálatok minősége.*

A mi a teljesítendő munkálatok minőségét illeti, e tekintetben az engedélyes által irányadóul veendő az, hogy az engedélyezett pályának előállításához és felszereléséhez szükséges minden munkálatok, építkezések és készítmények, melyek tartósságáért az enge-

délyes a felelősséget magára vállalja, csak jó minőségű és a műtan szabályai szerint fel dolgozott ép anyagból létesítendő és hogy e tekintetben a kormány és az engedélyes közt megállapított feltétel-füzetek szolgálnak zsinórmértékül.

A mi továbbá a teljesítendő munkálatok mennyiségét illeti, e részben köteles az engedélyes az engedélyezett vasutat oly módon előállítani és felszerelni, hogy az mindazon igényeknek megfeleljen, melyek egy czél szerűen és gazdaságosan kezelt üzletnél meg kívántatnak.

Az engedélyes köteles az üzleti fölszerelés azon részeihez, melyek gyorsabb felhasználásnak vannak kitéve, ugyszintén egyéb felszerelési ingóságokhoz és készletekhez is az építési alaptól tartalékot és pótdarabokat, a kormány és az engedélyes közt megállapított s a közmunka- és közlekedésügyi ministeriumban letett kimutatásban meghatározott arányban beszerezni.

Az üzletbevételekre szükségelt és az építési alap terhére beszerzendő felhasználási anyagokból négy heti szükséglet fedezésére meg kívántató mennyiség az engedélyes által állítandó elő.

24. §.

Az engedélyes köteles:

a) a vonalozási munkálatokat az engedélyezési törvény hatálybalépte napjától számítva két hét alatt megkezdeni, s a részletterveket a győr-soproni vonalra ugyanazon naptól számítva 120 nap alatt, a Soprontól az ország határáig terjedő részre pedig a vonalnak az osztrák területen leendő folytatására nyert engedély kiadásától számított szintén 120 nap alatt a kormányhoz felterjeszteni,

b) az építést a részlettervek helybenhagyása után azonnal megkezdeni.

A kormány ellenben kötelezi magát a benyújtott tervek iránti határozatát, a benyújtástól számított 60 nap alatt az engedéllyessel tudatni.

25. §.

Az engedélyes kötelezi magát az engedélyezett vonalnak győr-soproni részét az engedélyezési törvény hatálybalépte napjától számítandó két és fél ($2\frac{1}{2}$) évi, Sopron országhatárszéli részét pedig a vonalnak az osztrák területen leendő folytatására nyert engedély kiadásától számítva szintén két és

fél ($2\frac{1}{2}$) évi határidő alatt befejezni és a forgalomnak átadni.

Szabadságában álland egyébiránt engedélyesnek, hogy a mennyiben a jelenleg engedélyezett vonalat előbb fejezné be, azt a kormánytól kieszközlendő engedély mellett a kitűzött határidő előtt is a forgalomnak átadhassa.

26. §.

Az engedélyes által az általános feltételek 4. szakasza értelmében letett biztosíték 500.000, azaz ötszázezer forintra határozatik s a kormánynak jogában álland a pálya kiépítésére kitűzött határidőnek az engedélyes által meg nem tartása esetében, mennyiben a 18. és 21. §§-ban kitűzött jogával élni nem akarna, e biztosítékot kötbér fejében, melynek fizetésére az engedélyes magát ezennel kötelezi, naponként 1000, azaz egy ezer o. é. forintot birói beavatkozás nélkül levonni.

27. §.

Ha a 23. §-ban említett fahidak és egyéb faépitmények kő- és vas-anyagból leendő helyettesítése, vagy ha a 70.000 frt beszerzési értéknek megfelelő és jó karban tartott forgalmi eszközök szaporítása szükségessé vál-

nék, köteles lesz engedélyes a kormány kívánatára az érintett műépítmények átalakítását, illetőleg a forgalmi eszközök szaporítását és pedig akkor, ha a pálya jövedelme a befektetett alaptőke 8⁰/₀-ját eléri, a pálya saját jövedelmeiből, ennek bekövetkezte előtt ellenben létesítendő külön egyezmény mellett eszközölni.

28. §.

Az engedélyezett vasuttól 30 éven át sem kereseti, sem jövedelmi, sem más, későbbben ezek helyett netán behozandó adó fizettetni nem fog.

A részvények szelvényei szintén 30 évig adó-, bélyeg- és illetékmentesek.

Megengedtetik továbbá, hogy az első kiadású elsőbbségi és törzsrészvények, ideértve az ideiglenes jegyeket is, bélyeg- és illetékmentesen adassanak ki.

A kisajátított ingatlanok telekkönyvi átíratása is bélyeg- és illetékmentesen eszközöltetik.

A tőkeszerzés, valamint az építkezés és üzlet első berendezése céljából kiállítandó minden szerződés, beadvány vagy bármely más okirat bélyeg- és illetékmentes lesz.

29. §.

A szállítási díjak az engedélyezett pálya számára a következő határok között szabotnak meg:

Legmagasabb árszabás mértföldenként:

a) utasoktól egy személyért:

az I. osztályban .	36 kr. o. é.
a II. " .	27 " " "
a III. " .	18 " " "
a IV. " .	10 " " "

b) áruknál vámmázsánsként:

az I. osztályban .	1.5 kr. o. é.
a II. " .	2.5 " " "
a III. " .	3.5 " " "

Gyorsvonatoknál, melyeknek első - és másodosztályu kocsikból kell állani, e díj husz száztólival felemelhető.

Kivételesen egész kocsirakodásokért vámmázsa és mértföld után: a só, tüzi és épületfa, trágya, épületkő, téglá, nyersvas, gabona és liszt 1.25 kr. a szén, koaks és briquet 1 kr. o. é.

Az engedélyes kötelezi magát, hogy a kormány által kijelölendő állomásokról a szomszéd községekbe vezető közutak helyreállítására s fentartására szükséges fed-anyagot (követ, kavicsot stb.) csupán saját költségei-

nek megtérítése mellett fogja a megkivántató mennyiségben szállítani.

A biztosítási és mellékkilletek legmagasabb tételeit, valamint a többi tárgyak fuvarát és osztályzását, végre egyéb forgalmi határozmányokat, illetőleg a kormány nyal megállapított s a ministeriumban letett határozmányok szolgálnak zsinórmértékül.

Mihelyt ezen pálya tiszta jövedelme egy másután következő 2 éven át a befektetett építési tőke 8⁰/₀-ra emelkedik, jogában álland a kormány nak az árszabást megfelelőleg le szállítani.

A kormány azonban ezen jogával csak akkor élhet, ha a második vágánynak lera kását (3. §.) vagy az ideiglenes építmények nek szilárdabb anyagból leendő helyettesítését, vagy végre a forgalmi eszközök szaporítását (27. §.) nem rendelte el, vagy ha ezen épít kezesek s forgalmi eszközök szaporítása be fejeztetett, s a pálya jövedelme 2 éven át a befektetett tőke 8⁰/₀-ra ismét felemelkedett:

Ha a vasuti szállítási díjakat a törvény hozás bármikor szabályozandja, e dijszabály zat érvénye ezen vasutra is kiterjed.

30. §.

A jelen pálya építésére és fölszerelésére szükséges névleges tőkének összege, mely a

16-ik §-ban meghatározott módon elsőbbségi és törzsrészcvények kibocsátása által szerezhető be, 14.300,000 frt o. é., azaz: tizen-négyszázmillió, háromszázezer o. é. ezüst forintban állapittatik meg, megjegyeztetvén, hogy ezen összegben már a kibocsátandó értékektől az építés ideje alatt fizetendő kamatokra megkivántató összeg is befoglaltatik.

Ezen alaptőkének szaporítását a kormány csak akkor engedheti meg, ha

a) az engedélyesek vagy jogutódjaik a pálya forgalmának emelését célzó, vagy a forgalom emelkedése folytán szükségessé vált oly új építkezéseket s berendezéseket szándékoznak eszközölni, melyeknek teljesítésére a jelen engedély által, az abban megállapított építési tőkéből kötelezve nincsenek;

b) ha a kormány oly építkezéseket s beszerzéseket rendel el, a melyek teljesítésére az engedély értelmében kötelesek ugyan, de a melyekre nézve ugyancsak a jelen engedély szerint a pénzbeszerzés iránt külön egyezménynek kell létrejönni. Végre

c) ha az engedélyes vagy jogutódja e vasutból egyes iparvállalatokhoz szárnyvonalakat szándékozna építeni s üzletben tartani.

31. §.

Jelen engedély, illetőleg az engedélyezett pálya, ugy nemkülönben e pályának üzlete

a kormány beleegyezése nélkül másra át nem ruháztathatik.

32. §.

A pálya építésének ideje alatt köteles engedélyes munkásai számára kórházakat rendezni be. Azon esetre, ha munkásai közül némelyek közkórházakban nyertek ellátást, az azért járó költségeket engedélyes lesz köteles az illető intézeteknek évnegyedenként megtéríteni.

33. §.

Az engedélyes jogai és kötelezettségei jogutódaira is átszállanak.

Függelék.

Köteleztetik végre engedélyes, hogy ha a kormány őt e részben felszólítaná, a felszólítástól számítandó 1 év alatt, az engedélyezett vasutnak egy alkalmas pontjából kiágazó s a siegendorfi czukorgyárhoz s onnan H.-Margaretháig vezetendő szárnyvasutat építeni, fölszerelni s üzletbe venni.

Ezen szárnyvasut költségeinek megállapítása és ezen költségeknek új értékjegyek kibocsátása útján miként fedezése iránt a

kormány és az engedélyes között egyezmény lesz kötendő.

XXVIII. Törvényczikk.

A vojtek-német-bogsáni II-rendű vasut kiépítéséről.

(Szentesítést nyert 1872. évi október 15-én. Kihirdettetett az országgyűlés mindkét házában 1872. évi október hó 15-én.)

1. §.

A szab. államvaspálya-társulat délkeleti vonalából Zsebely és Detta állomások közt Vojtek község közelében kiágazó s Németbogsánra vezető másodrendű gőzmozdonyu vasut kiépítése tárgyában előterjesztett engedély-okmány, a törvényhozás által jóváhagyatván, becikkelyeztetik.

2. §.

E törvény végrehajtásával a közmunka- s közlekedésügyi és a pénzügyi ministerek bizatnak meg.

A vojtek-német-bogsáni másodrendü vasutra
vonatkozó

Engedély-Okmány.

1. §.

A cs. kir. szab. államvaspálya-társulat jogot nyer az alább következő feltételek alatt egy másodrendü gőzmozdony vasut kiépítésére, és üzletben tartására, mely e társulat délkeleti fővonalából Zsebely és Detta állomások közt kiágazva Gattaja, Moritzfeld-Gertenyes, Zsidovin és Oláh-Bogsány érintésével Német-Bogsánra vezet.

2. §.

Az engedélyezett pálya építésénél és üzleténél köteles engedélyes jelen engedélyokmány tartalmához, a közmunka- és közlekedésügyi minister által 1868. évi april hó 20-án 4973. sz. a. kibocsátott és az országgyűlés által jóváhagyott ideiglenes vasutengedélyezési szabályhoz, az 1867-iki vám- s kereskedelmi szövetség 8. cikkében ideiglenesen elfogadott vasuti üzletrendhez, a mennyiben az a jelen engedélyokmány tartalma s függeléke folytán módosítást nem szenved, végre a magyar kormány által a fennálló

szabályokon teendő változtatásokhoz mindaddig alkalmazkodni, míg a hazai törvényhozás ezen ideiglenes szabályok helyett újabb törvényeket nem hoz, vagy a magyar kormány más rendeleteket nem léptet életbe.

Ha a pályaépítés tartama alatt vagy a pálya üzemeltetése után a törvényhozás vagy kormány a fennálló törvényeket és szabályokat, valamint jelen engedélyokmány határozatait megváltoztatná, és e változtatás folytán engedélyesre újabb kiadások háromolnának, ezek fedezése iránt az engedélyes javaslata alapján a kormány fog határozni.

3. §.

A pálya építése és üzleti felszerelése az engedélyes által készítendő s a kormányhoz átvizsgálás és jóváhagyás végett felterjesztendő általános és részletes tervezetek alapján fog eszközöltetni.

Az engedélyes különben úgy a tervek készítésénél, mint az építés kivitelénél alkalmazandó szerkezetet, a jelen engedély s az üzemlet biztonságára való tekintetek által vont korlátok közt szabadon választhatja.

A törvényes határozmányok teljesítése szempontjából, továbbá a pályaszolgálat és közforgalom érdekében, valamint a szomszéd

vidékre vagy egyesekre háromolható veszélyek és károk megelőzhetése céljából a pálya fennállásának biztosítása végett jogában álland a kormánynak az engedélyes által bemutató terveket, ezek műszaki birálata, helyszini szemlék, a törvényes közigazgatási vonaljárás, valamint az érdeklett szomszédbirtokok panasza folytán esetről esetre megvizsgáltatni és a végrehajtott vizsgálat alapján megváltoztatni. Ezen változtatások által azonban a közigazgatási vonaljárás folytán megállapított s a kormány által helybenhagyott pályanyom változást nem szenvedhet.

Magától értetik egyébiránt, hogy ez által az engedélyesnek az engedélyokmányban biztosított jogai sérelmet nem szenvedhetnek.

Ha az építés kivitelénél gazdálkodási vagy üzleti tekintetből akár a pályavonal, akár a részlettervek megváltoztatása kívánatosnak vagy szükségesnek mutatkozik, ezen változtatások megengedése a kormánytól lesz kikérendő.

Ezáltal azonban az engedélyokmánynak a pálya kiépítésére vonatkozó határozatai változást nem szenvedhetnek.

4. §.

A pálya alépitménye egy vágányra készíthető, s ehhez képest a terület kisajátítása

annyi térfogatra szorítkozhatik, a mennyi egy egynyomu sinuthoz és a kitérőkhöz, nemkülönben az állomásokra megkívántatik.

Mihelyt az engedélyezett vonalon annyira növekedett a forgalom, hogy az évi nyers (brutto) jövedelem mértőföldenként 100,000 o. é. forintot ezüstben meghalad, köteles lesz engedélyes a kormány kívánatára minden kártalanítás nélkül a második vágányt is letétettetni.

Ezen kötelezettség teljesítésére azonban engedélyes csak az engedély tartamának első 70 éve alatt szorítható. A hátralevő évek lefolyása alatt a második vágányt csak az állam részéről nyújtandó s egyezségileg meghatározandó kártalanítás mellett köteles előállítani.

5. §.

A munkálatok kivitelénél az engedélyes által a következő általános rendszabályok lesznek szem előtt tartandók:

a) Alépitmény.

A legmagasabb maximal emelkedési viszony legyen úgy, mint egy áll a százhoz (1 : 100).

A kanyarodások félátmérője nyílt pályán 300 méternél kisebb nem lehet.

A pálya szabályszerű (normal) kereszt-szelvénye a bevágásoknál és töltéseknél olykép alkalmazandó, hogy a pálya korona-szélessége ott, hol a sinek a talpfán fekszenek, 3—3 meter legyen.

A kövecságy a sinek lába alatt 0.25 meter vastagságban, s a sinek lábának magasságában 2.8 szélességben rakandó.

A hidak s átereszek azok kivételével, melyek földtöltés alatt léteznek, puha fából építhetők.

b) Felépítmény.

A pálya az elsőrendű vasutakhoz hasonló vágány-szélességet nyer.

A felépítmény és minden alkatrészeinek előállítása, illetőleg szállítása, valamint a sinutak elrendezése az állomásoknál azon szabályok és szabványrajzok szerint eszközözendő, melyek a valkány-perjámosi másodrendű vonalra nézve megállapítottak. A függő sínkötés engedélyeztetik. E tekintetben különösen felemlítettik, hogy a sinek a könnyebb és kisebb szabvány szelvényű mintából, t. i. egy bécsi láb hosszúságban 15 vámfont súlyal birjanak, de hengerezett vasból készítenek. A közönséges talpfák hossza 2.35 meterre határoztatik, s ugy ezek, mint azok,

melyek a kitérőknél alkalmaztatnak, puha fából állithatók elő.

A felépítményhez szükséges mindenemű vasanyagot és felépítményi gyári készítményeket köteles engedélyes lehetőleg belföldön szerezni be.

c) *Épületek, pályaelzárás, jelzések.*

Az épületek felállítása a legkisebb mérvre szorítható.

Egészen különös eseteket kivéve, az állomásokon szükséges őrházakon kívül mértföldenként általában legalább két őrház állítandó fel.

Minden állomáson elég egy váróhelyiséget rendezni be.

Közcélok, ugymint a posta, távirda, rendőrség stb. részére megkivántató helyiségek előállítására az engedélyes nem köteleztetik.

Áruraktárak csak megfelelő forgalom esetén építendőek.

Az épületek kivétel nélkül a helyszínén legjutányosabban megszerezhető anyagokból, esetleg berakott gerendafalazat, vályog vagy vert falakból, fatetővel állithatók elő, az alapfalazatnak és a hordoszlopoknak azonban kőből vagy téglából kell lenniök.

A pálya bekerítése általában a védgátakat és anyagárkokat is ideértve, csak különösen figyelemre méltó helyeken és ott szükséges, a hol a pálya utak községek mellett vezet el.

Az utak elzárására szükséges korlátok csak nagyon látogatott utátjárásoknál, vagy oly helyeken állítandók fel, hol a vonat közlekedése az ut-átjárástól legalább 150 méter távolságra észre nem vétethetik.

Felvonó korlátok alkalmazhatók, s egy állóhelyről több ily korlát felvonása is eszközölthetik.

A korláttal el nem látott átjáróknál a lassu menetet jelző álló táblák alkalmazandók.

Az állomások közti távsürgönyzés czéljából engedélyes vasuti üzleti távirdát köteles felállítani.

A lát-, hang- és harangjelzők mellőzhetők.

A kézi és a vonalokon használt jelzőszerek a fennálló szabályok szerint rendezendők be.

d) Állomások.

Az engedélyes köteles a közigazgatási bejárás alkalmával meghatározandó helyeken, valamint ott is, a hol e pálya a cs. k. szab. államvasuthoz csatlakozik, állomásokat építeni.

A részletes kivitelnek összhangzásban kell lennie azon elvekkel, melyek a kormány által a valkány-perjámosi vasut szabványai-ban határozattak meg.

Az állomások azonban ugy helyezendők el, hogy szükség esetében megnagyobbíthatók legyenek.

e) Üzlet-eszközök.

Az üzleteszközöket a 2. §-ban érintett ideiglenes vasutüzleti rend 21. és 22. §§-ban megszabott határozmányok fenntartása mellett az engedélyes maga választhatja meg.

A mozdony-tengely legnagyobb megterheltetése 175 vámmázsára határoztatik.

Kéttengelyü mozdonyok alkalmazása megengedtetik.

A mozdonyok kivétel nélkül amerikai pályatisztítókkal látandók el.

Az összes áruszállító kocsik $\frac{3}{4}$ részénél ruganyos lökeshárítók nem szükségesek, a többiek-nél ellenben okvetlenül alkalmazandók.

A személyszállításra emeletes kocsik is alkalmazhatók.

A külföldről behozandó forgalmi eszközért, valamint általában a külföldről szállítandó s ezen pályánál felhasználandó anya-

gokért a behozatali vámot engedélyes köteles fizetni.

f) A pálya kiépítése.

Mihelyt a forgalom a jelenleg engedélyezett vonalon annyira növekszik, hogy hosszabb időn át az egyik úgy, mint a másik irányban naponként öt vonalnál több közlekedik, avagy mihelyt az éjjeli szolgálat berendezése szükségessé válik, köteles lesz engedélyes a felvételi helyiségek, jelzés, pályafelügyelet s minden más a rendszeres üzlet fenntartása céljából szükséges intézkedések tekintetében e pályát az elsőrendű vaspályák berendezésére nézve a m. k. kormány által kiadott szabványok s utasítások szerint saját költségén kiegészíteni s berendezni.

Ezen kötelezettség teljesítésére azonban az engedélyes csak az engedély tartamának első 70 éve alatt szorítható, míg a hátralevő évek alatt a pálya ilymódoni átalakítása csak a kormány s engedélyes közt e részben kötendő egyezmény alapján eszközölhető.

6. §.

Az engedélyes külön biztosíték letétele, s az alaptőke 30⁰/₀-nak kimutatása alól felmentetik.

7. §.

Az engedélyes kötelezi magát a részletterveket az engedélytörvény hatálybalépte napjától számított 3 hónap alatt a kormánynak előterjeszteni, a pálya építését ezen tervek jóváhagyásától számított egy hónap alatt megkezdeni s az építést ugyancsak a részlettervek jóváhagyásától számított két év alatt befejezni s a pályát a közforgalomnak átadni.

8. §.

Ha más pályák csatlakozása, pályaudvarok közös használata, kocsikölcsönzés és az ezekért járó kárpótlás iránt az illető társulatok között egyezmény nem jöhetne létre, az ezek iránti feltételeket a kormány határozza meg.

9. §.

A kisajátítási jog, az 1868. év LV. tvczikk értelmében, az engedélyezett pálya kiépítésére az engedélyesnek megadatik.

10. §.

A engedélyes köteles a postát és a postakezelőket az 1867. évi vám- és kereskedelmi szövetség 8-ik cikkében elfogadott 1851. évi november 16-án kelt vasuti üzlet-

rend 68. §-a értelmében ingyen szállítani, és e célra naponkint legalább egy vonatot mindkét irányban berendezni.

Az engedélyes köteles egy kéttengelyű áruszállítóközi fele részét a postaküldemények és a postakalauz szállítására berendezni, mely postaközi naponként mindkét irányban legalább egyszer közlekedik.

Az engedélyes köteles azon postaküldeményeket, melyek postatisztek vagy szolgák kísérete nélkül szállíttatnak, kivéve az értéküldeményeket, ingyen az illető állomásig szállítani s ugyanott átadni.

Oly levelek, melyeket a vaspályauzlet tárgyában az igazgatóság s alattas közegei, vagy ezek egymás közt váltanak, a jelenleg engedélyezett vaspályán bérmentesen szállíthatók.

11. §.

Az engedélyes köteleztetik saját birtokán és területén az állami távirdavezeték felállítását a pálya hosszában ingyen megengedni.

A távirdaigazgatóság azonban az oszlophelyeket, valamint a vezető huzalok más megerősítési pontjait az engedélyessel egyetértőleg jelöli ki.

Továbbá köteles az engedélyes a felállított vezeték fölötti örökösét saját pályaszemélyzete által kárpótlás nélkül teljesíteni.

Feljogosittatik azonban engedélyes, hogy a vasutüzleti távirda-huzalait az államtávirda oszlopaira felrakhassa, — a nélkül, hogy ezért bármi kárpótlással tartoznék.

Ezen üzleti távirda használata, hacsak a kormány által az államsürgönyökre nézve külön rendelkezés, valamint a magánsürgönyökre nézve egyezmény nem eszközöltetnék, kizárólag a pályauzletet illető sürgönyzésekre szorítkozik, miért is annak használata a közgazgatás felügyelete alá helyeztetik.

12. §.

A vitel- és szállítási díjak az engedélyezett pálya számára a következő határok közt szabadnak meg:

Legmagasabb árszabás osztrák mértföld és személyenként:

az I. osztályban	.	36 kr. ezüstben,
a II. „	.	27 „ „
a III. „	.	18 „ „

Az I. és II. osztályu kocsik akkép szerelhetők fel, mint az első rendű pályákon használt másodrendű kocsik vannak felszerelve.

A III-ik osztály részére oly kocsik alkalmazhatók, melyeknek az állampályákon a IV-ik osztályra nézve vannak megállapítva.

A málhának 50 vámfontot meghaladó súlya 20 vámfontnyi s a gyorsárak súlya 10 vámfontnyi törtszámokban kikerekítve, vámmázsnaként az áru fuvardíj 3-ik osztályának kétszeres összegével számítható.

Az áruk vámmázsa s mértföldenként és pedig az I. osztály 2, II. osztály 3, s a III. osztály 4 krjával ezüstben szállítandók.

A szén, só, tüzi és épületfa, trágya, kő és téglá egész kocsirakodásoknál kivételesen vámmázsa- s mértföldenként 1.56 kr. ezüstben szállítandó.

A személy- s áruszállításra vonatkozó egyéb vitel- és szállítási díjak, továbbá a mellékkilletek az áruk osztályozása, valamint a többi szállítási határozmányok tekintetében a szab. államvasutttársaság fővonalain fennálló rendeletek alkalmazandók.

Mihelyt ezen pálya jövedelme egymásután következő 3 éven át, a befektetési tőke 8⁰/₀-ára emelkedik, jogában álland a kormánynak az engedélyes meghallgatása mellett az árszabályt megfelelőleg leszállítani.

13. §.

A szállítási díjakat engedélyes belföldi ezüstpénzben számíthatja akkép, hogy a mindenkori árkelet alapján megállapítandó szállítási díjakat országos értékben tartozik elfogadni.

14. §.

A 12. §. értelmében meghatározott árszabások az engedélyes által időközben leszállithatók egészben vagy csak a tárgyak egyes nemeire, az egész vonal hosszában vagy csak a pálya egyes vonalszakaira, egyik, vagy mind a két irányban minden szállítási távolságra egyenlően, vagy növekedések esetére nagyobb mérvben.

Az ekként leszállított árszabályok az előbbeni mértékre ismét felemelhetők, de csak három havi alkalmazásuk után.

Ha valamely szállító- vagy rakomány-vállalkozó bizonyos feltételek alatt fuvarbér leszállításban vagy más kedvezményekben részesül, ugy ezekben részesíteni kell minden szállítót vagy vállalkozót, ki ugyanazon feltételeket elfogadja olyképen, hogy személyes előnynek semmi esetre hely ne adassék.

Mindezen kedvezmények szinleges ártérítés (refactio) alakjában sem adhatók.

15. §.

A belföldön beállott drágaság esetére jogában áll a kormánynak az élelmi czikkek szállítási díját a drágaság tartamára, a legmagasabb (maximál) árszabás felére leszállítani.

16. §.

A katonaszállítás leszállított árszabások szerint eszközzendő, és pedig egyrészt a hadügyministerium, másrészt az osztrák állampálya-társaság igazgatóságai között (1860. decz. 10.) megkötött egyezmény alapján, melynek szabályai ezen engedélyokmány kiegészítő részét képezik.

A fentebbi pályával a katonaszállítás iránt létrejött, vagy létrehozandó, s az állam részére kedvezőbb egyezmények az engedélyezett pályára is érvényesek lesznek.

Ezen határozatok a pénzügyőrökre, valamint az állami és hatósági közbiztonsági őrségre, végül a fegyenczekre is alkalmazandók.

Az engedélyes köteles lesz végül, a hadi, vasuti osztályok szervezésére vonatkozólag a cs. kir. szab. déli állam-, valamint a tiszavidéki és első erdélyi vasuttársulatokkal kötött egyezményhez hozzájárulni.

A katonaszállításokra vonatkozó határozatok és kedvezmények, magától érthetőleg ép úgy érvényesek a szolgálatban utazó honvédségre és azon csapatokra, melyek mint a hadsereg kiegészítő része, a népjog oltalma alatt állanak.

17. §.

Államtisztviselők, hivatalnokok és szolgák, kik a vasutak igazgatása és üzlete felett örökös hatóságok megbízásából, vagy az állam érdekeinek ezen engedélyből folyó megóvása végett, vagy jövedéki célokból a vasutat használják és a hatóság megbízását igazolják, utimálháikkal együtt ingyen szállítandók.

18. §.

Oly feleken, kik a vasutat a vitel- vagy fuvarbér előleges kifizetése nélkül roszhiszeműleg használnák, vagy a szállitmány nemének vagy súlyának helytelen bejelentésével vagy más módon a vállalat megrövidítését célozzák, háromszoros árszabási illeték lesz megvehető.

19. §.

A kormány az államérdekek megóvása tekintetéből jogosítva van, magának úgy a pálya építése, valamint az üzlet czélszerűen és

szilárdon eszközölt felszerelése és folytonos jókarbantartása iránt minden részben meggyőződést szerezni és meghagyni, hogy a mutatkozó hiányok pótol tassanak.

A kormánynak joga van a részéről kiküldött közeg által az ügyvitelt és pályagazgatást megvizsgálni és ellenőrizni.

Az engedélyes az államkinestár javára évi átalányt tartozik fizetni, azon költségek és kiadások megtérítése fejében, melyek a kormány felügyeleti joga gyakorlatával, ugy az építkezés tartama alatt, mint a pályának részben vagy egészben leendő megnyitása után az államra nehezednek.

Ezen évi átalányösszeg mennyiségét a kormány határozza meg. Az üzlet megnyitása után fizetendő évi átalányösszegek a megnyitott vonalra nézve az üzleti számadásba vehetők fel, egyébként az építési tőkét terhelik.

20. §.

A jelenleg engedélyezett vaspályától 30 éven át (a pálya megnyitása napjától számítva) se kereseti, se jövedelmi, se más későbbben ezek helyett netán behozandó adó fizettetni nem fog.

A kisajátított ingatlanok telekkönyvi átírása bélyeg- és illetékmentesen eszközöltetik.

A tőkeszerzés, valamint építkezés és az üzlet első berendezése czéljából kiállítandó minden szerződés, beadvány, vagy bármely más okirat szintén bélyeg- és illetékmentes.

21. §.

Az engedély tartama 1967. évi január hó 1-ig terjed, mely napon véglegesen megszűnik, s kezdetét veszi azon napon, a melyen az egész vonal a közforgalomnak átadatik.

Az engedély elenyészik akkor is, ha nem tartatnak meg a részletes tervek benyújtására, az építés megkezdésére és befejezésére, valamint az üzlet megnyitására kitűzött határidők s e mulasztás a fennidézett vasut engedélyezési szabály 11. §. b) pontja értelmében, különösen pedig a politikai és pénzügyi válságok által nem igazoltathatik.

22. §.

A kormány fenntartja magának a jogot, hogy az engedélyezési törvény hatálybaléptétől számítva 30 év lefolyása után az engedélyezett pályát minden időben beválthassa.

A megváltási ár meghatározására a vállalatnak a valóságos megváltást megelőző hét év alatti évi tiszta jövedelmei fognak felszámíttatni, mely összegből a két legmostohább év tiszta jöve-

delme levonatván, a fennmaradt öt év átlagos tiszta jövedelme fog kiszámittatni.

Ezen átlagos összeg, mely mindazonáltal a tényleg befektetett tőke $7\frac{1}{2}\%$ -nál kevesebb nem lehet, az engedélyesnek a megállapított engedély tartamáig mint évi járadék fizetendő.

A tőke nyilvántartása czéljából köteles az engedélyes az üzlet megindítása utáni évben a pálya kiépítésére és felszerelésére fordított tényleges tőkét kimutatni, valamint a később foganasítandó olynemű építkezések terveit és költségvetéseit is a kormánynak jóváhagyás végett beterjeszteni, melyek az építési alapot, s nem mint pályafenntartási költségek az üzlet-számlát terhelik.

23. §.

Az engedély megszűntével, valamint a pálya beváltásának bekövetkeztével, az állam az első esetben ingyen, az utóbbiban a 22. §. értelmében meghatározott évi járadék fizetése mellett lép az engedélyezett és jókarban átadandó vasut tehermentes birtokába és haszonélvezetébe; birtokába veszi különösen a pálya területét s földjét, a föld- és műmunkálatokat, a fel- és alépítményeket minden tartozékaikkal, mint forgalmi eszközökkel, pályaudvarokkal, fel- és lerakodó helyekkel, a vasut üzletéhez tartozó

épületekkel, az indulási és érkezési helyeken, űr- és felvigyázóházakkal, minden felszerelvényekkel, bútorzattal, ingó és ingatlanokkal egyetemben.

Valamint az engedély megszüntével, ugy a pálya beváltása esetében is, az engedélyes megtartja a tartalékalap és künnlevő activ követelések tulajdonát, valamint a coaxkemenczéket, öntödéket, gép- vagy egyébépületeket, a melyek megszerzésére vagy előállítására a kormány által azon határozott hozzáadással hatalmaztatott fel, hogy azok a vaspályának semmi tartozékát képezni nem fogják.

24. §.

Ha az engedélyokmányban vagy a törvényekben foglalt köteleességek megsértése vagy mulasztása az engedélyes részéről ismételve fordulna elő, a kormány fenntartja a jogot, ellene a törvényeknek megfelelő intézkedéseket megtenni, és a körülmények szerint az engedélyt még tartamának lefolyása előtt megszüntnek nyilvánítani.

25. §.

Ezen engedély minden okmányszerű kiadványai csak egy forintba szabott bélyegdíj alá esnek.

A vojtek-bogsányi másodrendű vasut-engedély- okmányának

Függeléke.

Üzletszabályok, melyek által az engedély-
okmány 2. §-ban említett ideiglenes üzletrend
némely intézkedései a jelen másodrendű vasutra
nézve módosíttatnak.

1. §.

A pályát s vágányainak állapotát addig,
mig mindkét irányban naponként együtt véve
10-nél több vonat nem közlekedik, a pályafel-
ügyelő-személyzet naponként legalább egyszer
megvizsgálni köteles.

A szegélyszínnel ellátott látogatottabb át-
járók, valamint az oly építmények, melyek a
közlekedő vonatokra nézve veszélyesek lehet-
nek, minden egyes vonat áthaladása előtt meg-
tekintendők.

2. §.

Ezen vasut egyes vonataiban átalán nem
lehet több 100 tengelynél: oly vonataiban pe-
dig, melyekkel személyek szállíttatnak, legfel-
jebb 60.

Hossz-fa vegyes vonatokkal is szállíttat-
hatik; az ily fával megterhelt kocsik azonban

a vonat végén alkalmazandók olykép, hogy a személyszállító kocsiktól legalább 3, a mennyiben lehetséges, terhelt kocsi által választassanak el.

A dörzsfékek száma és azoknak vonatonkénti beosztása iránt a közmunka- és közlekedésügyi minister utólagosan fog intézkedni.

3. §.

A menetrend szerinti vonatsebesség a nyílt pályán középszámitással óránként 2 mértföldnyi, a megengedhető legnagyobb sebesség pedig óránként legfeljebb 3 mértföldnyi lehet.

A korláttal el nem látott átjáróknál azonban a gyorsaság akkép mérséklendő, hogy a vonat 100 méternyi távolságban megállitható legyen.

4. §.

A tehervonatoknak gőzmozdony általi tolása csak azon esetben engedtetik meg, ha elől egy vezetőmozdony alkalmaztatik, ily módon megengedtetik az a vegyes vonatoknál is, de az utóbbi esetben a menet sebessége óránként legfeljebb $1\frac{2}{4}$ mértföldnyi lehet.

Az indóházakban s a munka-vonatoknál azonban, ha a szükség úgy kívánja, a vonatok tolása akkor is megengedtetik, ha elől vezetőmozdony nincs.

Ily esetben azonban a nyílt pályán csakis óránkénti 1 mértföld sebességgel szabad jární, s a vonat élén levő kocsiba jelző kúrttel ellátott kalauz állítandó.

A menetrend szerinti vonatoknál is megengedtetik, hogy a mozdony fordítva, azaz szerkocsijával elől mehessen.

5. §.

A vonatok elindulását a vég- és közbeneső állomásokon táviratílag mindaddig nem kell jelezni, míg az engedélyezett vonalon egyszerre csak egy vonat közlekedik, vagyis míg a vonatok nem találkoznak, vagy egymást meg nem előzik.

Míhelyt egyszerre egynél több vonat közlekedik, a vonat elindulása az állomások közt táviratílag jelzendő.

6. §.

A engedélyesnek megengedtetik, hogy a személy- és málhajegyek kiadását magán a vonalon, a felvételi állomásokon kívül rendezhesse be, s a kezelésre nézve oly rendszabályt hozhasson be, mely czélszerűsége mellett a forgalom biztosságát nem veszélyezteti.

XXIX. Törvényczikk.

A soprony - pozsony - lundenburg - vágvölgyi elsőrendű mozdonyvasut kiépítéséről.

(Szentelést nyert 1872. évi október 15-én. Kihirdettetett az országgyűlés mindkét házában 1872. évi október hó 15-én.)

1. §.

A soprony - pozsony - lundenburg - vágvölgyi vasut nevezetesen a Soprontól Pozsonyon, Nagyszombaton, Lipótváron és Trencsénen át Zsolnára vezetendő fővonal, és a Sircztől Kismártonon át Nagyhöflányra, továbbá a Nagyszombattól Lundenburg irányában az ország határáig, valamint a Lipótvártól Üzbégig vezetendő szárnyvonalak kiépítésére vonatkozó engedély-okmány e törvény által jóváhagyván, becikkelyeztetik.

2. §.

E törvény a kihirdetés napján lép életbe, s végrehajtásával a közmunka- és közlekedésügyi és a pénzügyi ministerek biztatnak meg.

A sopron-pozsony-lundenburg-vágvölgyi elsőrangú
mozdony-vasut kiépítésére vonatkozó

Engedély-Okmány.

Windischgrätz Alfréd herczeg, id. gróf Zichy József, gróf Breuner Ágost János, gróf Szécsényi Béla, gróf Szápáry Gyula, Szüllő Géza, báró Detreaux Ede, Friedmann O. Bernát, Zimmermann Emil, Machanek Miksa, Proskavitz Manó és a bécsi „Wechsler-Bank“ jogot nyernek az alább következő általános és részletes feltételek alatt egy elsőrangú gőzmozdonyu vasut kiépítésére és üzletben tartására, melynek fővonala Sopronból Sz.-Margita és Ruszt közt Pozsony felé s Pozsonytól Nagyszombaton és Trencsénen át Zsolnára, szárnyvonalai pedig nevezetesen Sircznél kiágazva, Kis-Mártonon át Nagy-Höflányra; továbbá Lipótvárnál kiágazva Üzbégig, végre Nagyszombatból kiágazva, Lundenburg felé az ország határáig vezetnek.

Általános feltételek.

1. §.

Az engedélyezett pálya építésénél és üzleténél kötelesek engedélyesek jelen engedély-okmány tartalmához, a közmunka- és közlekedésügyi minister által 1868. évi április hó 20-án 4973. sz. a. kibocsátott és az országgyűlés által jóváhagyott ideiglenes vasutengedélyezési sza-

bályhoz az 1867. évi vám- és kereskedelmi szövetség 8. cikkében ideiglenesen elfogadott vasuti üzletrendhez, valamint a magyar kormány által a fennálló szabályokon teendő változtatásokhoz mindaddig alkalmazkodni, míg a hazai törvényhozás által ezen ideiglenes szabályok helyett hozandó újabb törvények és a magyar kormány által ezek kapcsában kibocsátandó újabb rendelvények életbe nem lépnek.

2. §.

A pálya építése s üzleti felszerelése az engedélyesek által készitendő s a kormányhoz átvizsgálás és jóváhagyás végett fölterjesztendő általános és részletes tervezetek alapján fog eszközölni, mely tervek készítésénél a kormány kívánalmai szintugy, mint a fennálló általános építkezési szabályok szem előtt tartandók.

A törvényes határozmányok teljesítése szempontjából, továbbá a pályaszolgálat és közforgalom érdekében, valamint a szomszéd vidékre vagy egyesekre háromolható veszélyek és károk megelőzése céljából a pálya fennállásának biztosítása végett jogában álland a kormánynak, az engedélyesek által bemutatandó terveket ezek műszaki bírálata, helyszíni szemlél a törvényes közigazgatási vonaljárás, valamint az érdekelt szomszéd birtokosok panasza

folytán esetről esetre megvizsgáltatni és a végrehajtott vizsgálat alapján megváltoztatni.

A kormány részéről a közigazgatási bejárás helybenhagyása után teendő változtatások által azonban a meghatározott pályanyomon változást nem szenvedhet.

Ha az építés kivitelénél gazdálkodási vagy üzleti tekintetből akár a pályavonal, akár a részlettervek megváltoztatása kívánatosnak vagy szükségesnek mutatkoznék; annak megengedése a kormánytól lesz kikérendő; ezáltal azonban sem a pálya tervezett főiránya változást nem szenvedhet, sem a lejt- és irányviszonyok szemben az elfogadott vonallal kedvezőtlenebbé nem válhatnak.

Ugyancsak jogában álland a kormánynak az építési munkákat megindításuk után és a fennebbelősorolt érdekek szempontjából, azok felülvizsgálataig bármikor megváltoztatni.

Ha egyébiránt felülvizsgálat után kitűnnék, hogy a pálya építése alkalmával a vizek levezetése iránt tett intézkedések, valamint a közlekedés szempontjából megállapított átjárók a tényleges szükségnek meg nem felelnek, engedélyesek a kormánynak e tekintetbeni intézkedéseit a felülvizsgálat után is 3 éven át a 31. szakaszban előrelátott tőkeszaporítás nélkül lesznek kötelesek teljesíteni.

Azon változtatások költségeit, melyek akár a kormány kívánata, akár az engedélyesek kérelme folytán eszközöltettek, az építési alapból az engedélyesek viselik.

Az építésnél általában a fennálló építési és rendőri szabályok szerint kell eljárni, különösen a meglévő közlekedési utakat mindaddig megbontani nem szabad, míg ezek helyett újak nem állítottak, vagy legalább míg ideiglenes utak iránt az illető hatóság beleegyezésével gondoskodás nem tétetett.

3. §,

A pálya alépitménye, csak egyvágányu sinut számára készitendő s ehhez képest a terület kisajátítása is egyelőre annyi térfogatra terjesztendő ki, a mennyi egy egynyomu sinuthoz és a kitérőkhöz, nemkülönben az állomásokra megkivántatik. Az engedélyesek kötelesek az építkezéseket úgy teljesíteni s az egyes építési tárgyakat úgy elhelyezni, hogy az egyvágányu pályán teljesített munkálatok a 2. vágány építését se ne gátolják, sem pedig költségesebbé ne tegyék.

Mihelyt a forgalom annyira növekedett, hogy a tiszta jövedelem két egymásután következő éven át a befektetett tőke névleges összegének 8⁰/₁₀-os kamatját eléri, kötelesek engedélyesek a kormány kívánatára minden kártalanítás

nélkül a felhivástól számított 3 év alatt a 2-dik vágányt letétetni. A kormány más esetben is kívánhatja a második vágány előállítását s kötelesek azt az engedélyesek a kormány által kitűzendő határidő alatt lerakadni, csakhogy ez esetben a kivitel módozata s a megkívántató tőke beszerzése iránt részletes határozmányok az államkormány által az engedélyesekkel egyetértőleg lesznek megállapítandók.

4. §.

Az engedélyesek által letett biztosíték ez egyes vonalak akadálytalanul történt felülvizsgálata (Collaudirung) után fog aránylagos részekben visszaszolgáltatni. Az egyes vonalak felülvizsgálata engedélyesek kérelmére azonnal foganatosittatik.

5. §.

Ha más pályák beágazása, pályaudvarok közös használata, kocsikölcsönzés és az ezekért járó kárpótlás iránt az illető társulatok közt egyezmény nem jöhetne létre, az ezek iránti felteteleket a kormány határozza meg.

6. §.

A kisajátítási jog az 1868. évi LV. törv. cz. értelmében az engedélyezett pálya kiépítésére, az engedélyeseknek megadatik.

7. §.

Az engedélyesek kötelesek a postát és a postakezelőket az 1867. évi vám- és kereskedelmi szövetség 8-dik czikkében elfogadott 1851. évi november hó 16-án kelt vasuti üzletrend 68. §. értelmében a közönséges személyvonatokkal ingyen szállítani, és e tekintetből a végállomásokról naponként induló vonalak közül egynél minden irányban úgy az indulási órát, mint a menet gyorsaságát a közmunka- s közlekedésügyi minister, a kereskedelemügyi ministerrel egyetértőleg határozza meg.

A mikor a postaszolgálat egy nyolczkerekű vagy két négykerekű kocsinál többet vesz igénybe, minden megkívántató további kocsiért engedélyeseknek mértföldenként jutányos kárpótlás jár, melynek mennyisége egyezség szerint állapittatik meg.

Ha az illető ministerek jónak találnák, hogy az engedélyezett pályán mozgó-posta rendeztessék, ez esetben a közönséges nyolczkerekű vagy négykerekű kocsik helyett a kormány igényeinek megfelelőleg felszerelt nyolcz- vagy négykerekű mozgó-postakocsikat engedélyesek ingyen kötelesek állítani és fenntartani.

Az e vasutvonalon kijelölendő levélfel- és kiadási állomásokon a postakezelés számára al-

kalmas postairoda-helyiség magában a pálya-épületben szintén ingyen engedtetik át.

A vasutvonalak üzletbetétele után netalán felmerülő további szükségletek kielégítése azonban külön egyezménynek tartatik fenn.

Köteleztetnek továbbá engedélyesek, a postahivatalnokok és szolgák kísérete nélkül elindított postaküldeményeket — az értékküldemények kivételével — az illető állomásra díjmentesen szállítani és kiadni.

Oly levelek, melyeket a vasut-ügyvitel tárgyában az igazgatóság és alattas közegei vagy ez utóbbiak egymás közt váltanak, az illető pályavonalokon a pályaintézet hivatalnokai által bérmentesen szállíthatók.

8. §.

Az államkormány kívánatára kötelesek engedélyesek e vasutvonalak hosszában saját birtokukon és területükön az állami távirda-vezetékek felállítását ingyen megengedni. Az oszlophelyek, valamint a vezetőhuzalok más megerősítési pontjai egyetértőleg engedélyesek megbizottjaival akkép jelöltetnek meg, hogy azok sem a vasuti üzletet, sem az üzleti személyzet biztonságát ne veszélyeztessék.

Továbbá kötelesek az engedélyesek a pályájuk mentén felállított távirda-vezetékeket saját személyzetük által minden díj nélkül őriztetni,

a kisebbszerü megromlásokat legalább ideiglenesen helyreállíttatni, az evégre szükséges eszközöket azonban a kormány adja rendelkezésükre.

Az állam viszont köteles engedélyeseknek minden külön díjfizetés nélkül megengedni, hogy a vasut-üzleti távirda huzalait a pálya hosszában létező, vagy azon felállítandó állami távirdavezeték oszlopaira megerősíthessék, azonban valamint a huzaloknak, úgy a megerősítés módjának és az arra használt eszközöknek az államtávirdáknál e tekintetben elfogadott rendszerbe teljesen beillőknek kell lenniök, s a vasutüzleti távirda-vezetéknek az állami távirda-oszlopokhoz való erősítése, vagy csak állami szakértő közeg felügyelete és ellenőrzése mellett történhetik, vagy pedig azt maga az állam hajtatja végre, de mindkét esetben, úgy a vezetékszerék beszerzésének, mint a megerősítésnek és felügyeletnek költségeit az engedélyesek viselik.

Ha az állam e vasutvonal hosszában állami távirdavezeték felállítását nem tartaná szükségesnek, a vasutüzleti távirdavezeték felállításának minden költsége engedélyeseket fogja terhelni. Ezen távirdavezeték kiépítése azonban csak az állammal kötendő külön egyezmény és az ezáltal erre adott külön engedély értelmében létesíthető. Az állami távirda-oszlopokra erősített, vagy ezek nemlétében az engedélyesek által

épített vasutüzleti távirdavezetékek az állam szokott ellenőrködése mellett kizárólag csak azon sürgönyzésekre használhatók, melyeket a vasuti üzlet céljából az igazgatóság és alattas közegei, vagy ez utobbiak egymást közt váltanak.

Jogositva van azonban a kormány, egyetértőleg a vasutigazgatósággal elrendelni, hogy ezen távirda-vezetékek, a kellő ellenőrzés mellett s a mennyire az üzlet forgalma megengedi, úgy állami, mint magánsürgönyzésekre is használtassanak.

Ez esetben a használat módját és a sürgönydíjak megosztását az állam és engedélyesek közt külön egyezmény fogja szabályozni.

Ha az állam a vasutüzleti távirdavezetékek felépítését, vagy a már kész távirdavezetékek jó karban tartását magára vállalja, úgy a kiépítés feltételei, mint a jó karban tartásért fizetendő évi átalány mennyiség szintén külön egyezmény útján állapíttatnak meg.

Ha a második vágány lerakása, általában a vaspályatöltés szélesbitése, vagy áthelyezése, vagy engedélyesek bárminemű érdeke a távirdavezetékek kimozdítását vagy máshová áthelyezését tenné szükségessé, mind a vasut üzleti mind az állami távirda-vezetékek áthelyezésének összes költségeit engedélyesek lesznek kötelesek viselni.

9. §.

A szállítási díjakat engedélyesek belföldi ezüstpénzben számíthatják, akép, hogy a minden-kori árkelet alapján megállapítandó szállítási díjakat országos értékben tartoznak elfogadni.

Az árszabás átszámítása országos értékre a kormány ellenőrzése mellett az engedélyesek megkeresése vagy a kormány rendelkezése folytán hónapról hónapra a közvetlen mult hóbeli átlagos ezüst árkelet szerint, s rendkívüli esetekben rövidebb időközökben is a megelőző hason időközben fenállott ezüst árkelet szerint fog eszközöltetni.

10. §.

Az árszabások engedélyesek által időközben leszállithatók egészben vagy csak a tárgyak egyes nemeire, az egész vonal hosszában vagy csak a pálya egyes vonalszakaszaira, egyik, vagy mind a két irányban, minden szállítási távolságra egyenlően, vagy növekvésük esetére nagyobb mérvben.

Az ekként leszállított árszabások az előbbeni mértékre ismét felemelhetők, de csak három havi alkalmazásuk után.

Ha valamely szállító vagy rakományvállalkozó bizonyos feltételek alatt fuvarbérleszállításban vagy más kedvezményekben részesül,

ugy ezekben részesíteni kell minden szállítót és vállalkozót, ki ugyanazon feltételeket elfogadja olyképen, hogy személyes előnynek semmi esetre hely ne adassék.

Mindezen kedvezmények szinlegesártérítés (refactio) alakjában sem adhatók.

11. §.

Belföldön beállott drágaság esetére jogában áll a kormánynak az élelmi czikkek szállítási díját a drágaság tartamára a legmagasabb (maximál) árszabás felére leszállítani.

12. §.

A katonaszállítás leszállított árszabások szerint eszközlendő, és pedig egyrészt a hadügy-ministerium, másrészt a szab. Ferdinand északi vaspálya közt 1868. évi junius hó 18-dikán megkötött egyezmény alapján, melynek szabályai ezen engedély-okmány kiegészítő részét képezik. A fentebb nevezett északi vaspályatársulattal vagy más pályákkal a katonaszállítás iránt létrejött, vagy létrehozandó, s az állam részére kedvezőbb egyezmények az engedélyezett pályára is érvényesek lesznek, még pedig az eddig létrejöttek föltétlenül, az ezentul létrejövendőök azonban csak a mennyiben a magyar kormány azokat jóváhagyná.

Ezen határozatok a pénzügyőrökre, az állami és hatósági közbiztonsági őrségre, valamint a fegyenczekre is alkalmazandók. Nagyobb katonaszállítások céljából a magyar és osztrák vasuttársaságokkal kölcsönös kíségetés iránt fennálló egyezményekhez az engedélyesek járulni kötelesek.

Az engedélyesek kötelezik magukat végül, hogy a hadi, vasuti osztályok szervezésére vonatkozólag a cs. kir. szab. déli állam-, valamint a tiszavidéki és első erdélyi vasuttársulatokkal kötött egyezményhez hozzájárulnak.

A katonaszállításokra vonatkozó határozatok és kedvezmények magától érthetőleg ép úgy érvényesek a honvédségre és azon csapatokra, melyek mint a hadsereg kiegészítő része a népjog oltalma alatt állanak.

13. §.

Az államközegek és szolgák kik a vasutak igazgatása és üzlete felett örökdő hatóságok megbízásából, vagy az államnak ezen engedélyből folyó érdekei megóvása végett, vagy jövedéki célokból a vasutat használják és a hatóság megbízását igazolják, uti málháikkal együtt ingyen szállítandók.

14. §.

Olyan feleken, kik a vasutat a vitel- vagy szállítási bér előleges kifizetése nélkül roszhisze-

müleg használnák, vagy a szállitmány nemének vagy sulyának helytelen bejelentésével vagy más módon a vállalat megrövidítését czélozzák, háromszoros árszabási illeték lesz megvehető.

15. §.

Az engedélyesek jogosítva vannak a kormány beleegyezésével részesekül a vállalatához társakat is venni, kik velük jogokban és kötelezettségekben egyenlően részesülnek.

16. §.

Joguk van egyszersmind engedélyeseknek részvénytársaságot alakítani, s a szükséges pénz beszerzése czéljából névre vagy előmutatóra szóló elsőbbségi és törzsrészvényeket bocsátani ki, melyek a magyar, osztrák és külföldi tőzsdéken elárusíthatók, és hivatalosan jegyezhetők.

Az engedélyeseknek jogukban állandóvá vábba a 31. §. szerint meghatározott alaptőkét olykép szerezni be, hogy annak három ötödrésze erejéig elsőbbségi részvényeket, s két ötödrésze erejéig törzsrészvényeket bocsáthassanak ki.

Ez esetben azonban a pálya tiszta jövedelméből a tartalékalapra meghatározott hányad után mindenek előtt az elsőbbségi részvényeknek öt száztóli kamatai s a kormány által megállapítandó törlesztési hányada lesz fedezendő, s a

törzsrésztvények törlesztése mindaddig kezdetét nem veendi s nem veheti, a mig az összes elsőbbségi résztvények nem törlesztettek.

A kétnemű résztvények tulajdonosai ezenkívül azonban minden másnemű jogokban s kötelezettségekben egyaránt részesülnek.

A társaság az engedélyesek minden jogait és kötelezettségeit örökli, alapszabályait tervezi, melyeknek helybenhagyását és az ország érdekei szem előtt tartásával eszközözlendő kiegészítését a kormány magának fentartja.

Az alapszabályokba a többi közt felveendő az is:

1-ször, hogy az alapszabályok helybenhagyása után az engedélyesek által az alakuló közgyűlés azonnal összehivandó lesz, s az első igazgatótanács e közgyűlés által választatik;

2-szor, hogy a társulat közgyűléseit az építés ideje alatt is évenként megtartja;

3-szor, hogy a társulati alaptőkéből (31. §.) bankértékben, 1,000,000 frt, azaz: egy millió forint tartalékalap képezésére tartatik vissza, s ezen tartalékalapnak három millió forintig leendő szaporítására a pálya tiszta jövedelmeiből — még pedig az elsőbbségi résztvények kamatait s törlesztési hányadát megelőzőleg — a pálya megnyitásától számított első három

évben $2\frac{0}{0}$, a második 3 évben $3\frac{0}{0}$, a harmadik 3 évben $4\frac{0}{0}$, azontul pedig $5\frac{0}{0}$ fordítandó;

4-szer, hogy azon esetre, ha az engedély tartama alatt jövedelem hiánya miatt az összes részvények törleszthetők nem lennének, a törleszthetetlenül maradt részvények tulajdonosai részvényeiknek beváltását vagy e czimen bárminemű kárpótlást az államtól nem igényelhetnek.

Vége:

5-ször, hogy a társulat köteles a rendelkezési állapotban levő állami hivatalnokokat és kiszolgált ugy rendes hadseregbeli, mint honvédségi altiszteket, a mennyiben azok a szükségelt képességgel birnak, s a felállítandó szolgálati rend kellékeinek megfelelhetnek, a szolgálati állomások betöltésénél mások előtt figyelembe venni, s hogy magát feltétlenül aláveti azon törvénynek, mely a hadseregbe haditengerésznél vagy a honvédtörzsek és osztályoknál hosszan szolgált altiszteknek az állam által segélyezett vasuti, gőzhajózási és egyéb vállalatoknál leendő alkalmazása iránt az 1868. 40. t. cz. 38. §. értelmében hozatni fog.

17. §.

A kormány jogosítva van az őt illető főfelügyeleti jognál fogva magának ugy a pálya

építése, valamint az üzlet czélszerűen és szilárdan eszközölt felszerelése és folytonos jókarbantartása iránt minden részben meggyőződést szerezni és meghagyni, hogy a mutatkozó hiányok pótoltsanak.

A kormánynak joga van a részéről kiküldött közeg által az ügyvitelt megvizsgálni.

A kormány által kiküldött biztosnak jogában áll az igazgató választmányüléseiben valamint a közgyűlésekben részt venni, nemkülönben az állam érdekére netán hátrányos intézkedéseket felfüggeszteni és erről a ministeriumnak további eljárás végett jelentést tenni.

Az engedélyesek, illetőleg jogutódaik, a kormány megállapítása szerint, az állam kincstár javára évi átalányt tartoznak fizetni azon költségek és kiadások megtérítése fejében, melyek a kormány főfelügyeleti joga gyakorlatával ugy az építkezés tartama alatt, mint a pálya megnyitása után az államra nehezkednek.

Azon költségeket végre, melyek az engedélyezett vasutvonalak előtanulmányozása folytán az engedély megadásáig a kormánynak okoztattak, kötelesek engedélyesek a biztosíték letételére kitűzött határidő alatt a magyar királyi kormány által kijelölendő pénztárba beszolgáltatni.

18. §.

Az engedély tartama az 1. §-ban idézett ideiglenes vasutengedélyezési szabály 9. §-ának b) pontja alatt új vasut feállítása ellen kimondott oltalommal 90 évre állapittatik meg, mely időszak lefolyásával elenyészik. Kezdetét veszi azon napon, a melyen az egész engedélyezett vonal a közforgalomnak átadatik.

Ezenkívül elenyészik az engedély akkor is, ha nem tartatnak meg a vonalozási munkálatok és az építés megkezdésére és befejezésére, valamint az üzlet megnyitására nézve kitűzött határidők, s e mulasztás az 1. §-ban idézett vasut engedélyezési szabály 11. §. b) pontja értelmében nem igazoltathatik.

19. §.

A kormány fentartja magának a jogot, hogy az engedélyezési törvény hatálybaléptétől számítva 30 év lefolyása után az engedélyezett pályát minden időben beválthassa.

A beváltási ár meghatározására a vállalatnak a valóságos beváltást megelőző hét év alatti évi tiszta jövedelmei fognak felszámíttatni, mely összegből a két legmostohább év tiszta jövedelme levonatván, a fenmaradt öt év átlagos tiszta jövedelme fog kiszámíttatni.

Ezen átlagos összeg, mely mindazonáltal a társulati összes értékek 5⁰/₁₀ kamatjának fedezésére és a kormány által megállapítandó törlesztési terv szerint azok törlesztésére szükséges összegnél kevesebb nem lehet, az engedélyeseknek a megállapított engedély tartamáig, mint évi járadék fizetendő.

20. §.

Az engedély megszüntével, valamint a pálya beváltásának bekövetkeztével az állam az első esetben ingyen, az utóbbiban a 19. §. értelmében meghatározott évi járadék fizetése mellett lép az itt engedélyezett jókarban és tehermentesen átadandó vasut birtokába és haszonélvezetébe; birtokába veszi különösen a pálya területét és földjét, a föld- és műmunkákat, a fel- és al-épitményeket minden tartozékaikkal, mint: forgalmi eszközökkel, pályaudvarokkal, fel- és lerakodó helyekkel, épületekkel, az indulási és érkezési helyeken, őr- és felvigyázó-házakkal, minden felszerelvényekkel, butorzattal, ingó- és ingatlanságokkal egyetemben.

Valamint az engedély megszüntével, ugy a pálya beváltása esetében is, az engedélyesek megtartják a vállalat saját kereseteiből alakított tartalékalap és künnlevő activ követelések tulaj-

donát, valamint a vállalat saját vagyonából emelt épületeket, milyenek a coaks-kemenczék, öntödék, gép- vagy egyéb gyárok, pajták, dockok, mint a melyek megszerzésére vagy előállítására a kormány által azon határozott hozzáadással hatalmaztattak fel, hogy azok a vaspályának tartozékát képezni nem fogják.

21. §.

Az engedélyesek kötelesek a pálya építésének tartama alatt munkásaik számára kórházakat rendezni be. Azon esetre, ha munkásaik közül némelyek közkórházakban nyertek ellátást, az ezért járó költségeket engedélyesek lesznek kötelesek az illető intézeteknek évnegyedenként megtéríteni.

22. §.

Ha az engedély-okmányban vagy a törvényekben foglalt kötelességek megsértése vagy mulasztása engedélyesek részéről ismételve fordulna elő, a kormány fenntartja a jogot, ellenök a törvényeknek megfelelő intézkedéseket megtenni, és a körülmények szerint az engedélyt bármikor megszüntnek és a letett 1.500,000 frt. biztosítékot, vagy annak az ezen engedély-okmány értelmében még kiszolgáltatni nem tartozott részét elveszettnek nyilvánítani és megtartani.

23. §.

Az engedély minden okmányszerű kiadványai csak 1 frtra szabott bélyegdíj alá esnek.

Különleges feltételek.

24. §.

Az építési feltételeket illetőleg, az engedélyezett vonal hat szakaszra osztatik:

- a) az első szakasz Sopronytól — Sirczig;
- b) a második szakasz Sircztől — Pozsonyig, és Sircztől Kis Martonon át Nagy-Höflányig;
- c) a harmadikszakasz Pozsonytól — Nagy-Szombaton és Lipótváron át Trencsénig;
- d) a negyedik szakasz Trencséntől — Zsolnáig;
- e) az ötödik szakasz Nagy-Szombattól — Jablonczán át az ország határszéléig;
- f) a hatodik szakasz Lipótvártól — Üzbégig terjed.

Az itt engedélyezett pályát az engedélyesek a következő határozatok szerint tartoznak kiépíteni és felszerelni:

a) Alépitmény.

A pálya felszínének ezer meter hosszúságra:

az első	szakaszon (10) tiz meternél
a második	„ (5) öt „

a harmadik szakaszon	(5)	öt meternél
a negyedik	"	(5) "
az ötödik	"	(10) tíz "
a hatodik	"	(8) nyolcz meternél

nagyobb emelkedéssel nem szabad épülnie.

Kivételt e tekintetben csak az átalakítandó Pozsony-nagyszombati lóvonatu vasuton tényleg előforduló nagyobb emelkedések képeznek, ezeknél 1000 meterenkint 6.67 meternyi emelkedés is megengedhető.

A kanyarodások félátmérője az első, ötödik és hatodik szakaszon 300, a másodikon, harmadikon és negyediken pedig 500 meternél kisebb nem lehet.

A pálya keresztshelvényeire nézve a kormány és az engedélyesek közt megállapított és a közmunka és közlekedési ministeriumnál lelett feltételek, szabályok és szabványrajzok követendőek. A pályakorona szélessége ott, hol a sinek a talpfán fekszenek, 4 meternél kevesebb nem lehet.

Ezen szabványrajzokkal megegyezőleg kell a kövecshágyat előállítani s annak az egyes vonalszakaszok megnyitásakor a keresztshelvény-sabványokban meghatározott mértékkal kell birnia, ezen kívül még ugyanazon időben a pálya hosszában pályamértföldenként legalább 500 köbmeternyi tartalékkövecsmennyiség helyezendő el.

A Duna főhidja végleges minőségben kőből és vasból oly szerkezettel építendő, hogy azon a kettős vágányon kívül közhasználatra egy kellő szélességű gyalogut is átvezessen.

Ha Pozsony városa ezen hidon kocsitutat kívánna átvezettetni és ennek létesítése fejében az e célból szükségglendő költségtöbblet teljes törlesztéseig a város tulajdonát képező hidvám-szedési jogról, valamint a város határában netalán létesítendő átkelések utáni jövedelmeiről az engedélyesek, illetőleg jogutódaik javára lemondand és beleegyeznek, hogy a kormány jóváhagyásával a gyalog átkelőktől, kocsiktól és állatoktól is vám szedessék: kötelesek lesznek engedélyesek e hidat oly szerkezetben építeni, hogy azon a kettős vágányon és gyalogúton kívül legalább 6.5 meter széles kocsitutat is át lehessen vezetni. Magától értetik, hogy a kocsik számára szükséges hid összes alkatrészeit és az ahoz való feljárókat is az engedélyesek kötelesek előállítani s a hiddal együtt fentartani.

A kormány fentartja magának a jogot, ami iránt különben az engedélyokmány becikkelyezése napjától számítandó másfél év alatt nyilatkozni tartozik—hogy a hid egyik vágányát más vasutvállalat számára engedhesse át, mely esetben az illető vasutvállalat az engedélyesek javára 1.000,000 bankértékű forint készpénz

lefizetése után a kociút s gyalogjárda levonásával fenmaradó hid felerészének tulajdonosává válik.

Ha a kormány ezen jogával a mondott idő alatt nem élne, jogukban álland engedélyeseknek egy millió o. é. frtnak megfelelő uj részvényeket kibocsátani.

A többi műépítmények mind egy vágányra, de egészen kő- és vasanyagból építendőek.

A pálya mellett és felett elvezető s a pálya testén kívül eső hidak egészen fából építhetők.

b) Felépítmény.

A felépítmény és minden alkatrészeinek előállítása, illetőleg szállítása a sinútak elrendezése az állomásokon a kormány és engedélyesek közt megállapított s a közmunka- és közlekedésügyi ministeriumnál letett szabályok, feltételek és szabványrajzok szerint eszközözendő.

A sinek a könnyebb és kisebb szabvány szelvényü mintából, t. i. egy bécsi láb hosszúságban $20\frac{1}{2}$ vámfont súlylyal birjanak.

A talpfák tölgyfából vagy telített bükk-avagy szurkos fenyőfából (*pinus sylvestris*) készítenődők.

Az engedélyesek kötelesek a nyílt pálya és az állomások sinútainak előállításához szükséges felépítmény-anyagokon kívül ezeknek

még egy százalékát, valamint minden 25 kitérő után legalább egy teljes kitérő- és keresztvágány-szerkezetet is, az azokhoz szükségelt talpfákkal együtt, mint tartalékanyagot az építési alapból előállítani. Az állomások mellékvágányaira az egész pályahossz $16\frac{0}{6}$ -ánál több nem fog követeltetni.

A felépítményhez szükséges mindennemű vasanyagot, a felépítményi gyárkészítményeket, engedélyesek lehetőleg belföldön szerezzék be.

Amennyiben ki nem elégítő ajánlatok miatt ezen anyagok szállítása szükségképen külföldről eszközöltetnék, ez esetben egyrészt a beszerzési hely iránt, az engedélyesek és a kormány közt egyesség hozandó létre, másrészt a külföldről szállított anyagok és gyári készítmények után járó behozatali vám egészben engedélyeseket fogja terhelni.

c) Épületek, pályaelzárás, jelzések.

Az épületek kőből, illetőleg téglából készítenők, kivéve az áruraktárat, és a kisebb melléképületeket, melyek akár kőből, akár fából is, de mindenesetre kőalapzattal állíthatók elő.

Az összes épületek alaptervezetére s beosztására nézve a kormány és engedélyesek közt megállapított és a közmunka- és közlekedésügyi

miniszteriumnál letett szabványrajzok követendő, melyekkel szemben a térfogatok és helyiségek számának fentartása mellett czélszerű módosításokat a kormány az engedélyesek javaslatára engedélyezhet.

A külalakra nézve a kormány ezen szabvány-rajzoktól eltérő építési módot is kívánhat, illetőleg engedélyezhet.

Ugyanez áll általában a pálya elzárása és korlátozása, valamint a jelzési készülétek és az egész jelzési rendszerre nézve is.

d) Állomások.

Sopronynál e vasut számára a győr-soprony-ebenfurti vasuttal közösen használandó állomás fog építtetni. Ha ezen új állomás a déli vasut állomásával nem közvetlen kapcsolatban építtetnék ki, akkor ez utobbi állomással egy sinút által fog összeköttetni.

Nagy-Höflánynál a győr-soprony-ebenfurti vasuttal közös állomás fog építtetni.

Sircznél a nagy-höflányi és Soprony felé vezető vonalak számára egy elágazási állomás építendő.

Pándorfnál (Parendorf) vagy Zarándfalvánál (Zurndorf) e vasut vagy az államvasut pályaudvarán vezettetik keresztül, vagy pedig ezek közelében metszi át az államvasut bécs-

ujszőnyi vonalát, és ezen esetben külön sinút által köttetik össze az államvasut pályaudvarával.

Mindkét esetben a két pálya összeköttetése ugy létesítendő, hogy Pozsony felé akár Soprony, akár Uj-Szőny felől direct vonatok jár hassanak.

Pozsonynál e vasut állomása az államvasut-társulat fenálló pályaudvarával sinút által lesz összekötendő.

Nagy-Szombatnál az állomás tekintettel a Lundenburg és Trencsén felé vezető vonalakra lesz kiépítendő.

Lipótvárnál a Trencsén és Üzbég felé vezető vonalak számára egy elágazási állomás építendő.

Üzbégnél az észak-nyugati vasutvonalában fog egy csatlakozási állomás építtetni.

Trencsénnél e vasut állomása az észak-nyugati vasut állomásával sinút által fog összeköttetni.

Zsolnánál e vasut a kassa-oderbergi vasut állomásába vezettetik be.

Az előbb említett csatlakozási és közös állomásokon kívül az itt engedélyezett vasuton még legalább 30 közbeneső állomás építendő.

A vontatási szolgálatra szükséges berendezések a sopronyi, pozsonyi, nagy-szombati és

lipótvári állomásokon kívül még 8 helyen fognak létesíttetni.

Az itt engedélyezett vasuton összesen 22 vizállomás építendő.

Egy 300,000 frtot bankértékben érő tartozási műhely az engedélyesek javaslatára a kormány által megállapítandó állomáson lesz felállítandó.

A nagy-szombati és pozsonyi állomás legalább 800 meter, a sopronyi 700 meter, a többi állomások pedig legalább 600 meter hosszúsággal építendők.

Az állomások különben a kormány és az engedélyesek közt megállapított módon és mértékben állítandók elő.

A mennyiben a közös pályaudvarok iránt az építés folyama alatt a fentebbi megállapodásoktól eltérő intézkedések tétetnének, s azok által költségtöbbletidéztetnékelő, ennek beszerzése iránt a kormány s az engedélyesek közt külön egyezmény lesz kötendő.

e) Üzleti eszközök.

Az összes üzleti eszközök, melyek alatt csak a tárkocsikkal és felszereléssel ellátott mozdonyok, személy-, mozgó- és közönséges posta, teher és kavics-szállító-kocsik és hó-ekék, tehát a járművek értendők, oly

mennyiségben lesznek beszerzendők, hogy beszerzési értékük az engedélyezett vonal hosszához mérve mértföldenként 60,000 frtot o. é. képviseljen.

Az engedélyesek kötelesek az üzleti eszközöket, a kormány által elfogadhatóknak elismert lehetőleg belföldi gyáraknál a kormánynak bemutatandó és ezáltal helybenhagyandó tervek szerint megrendelni, és az illető szerződéseket eredetiben a kormányhoz átvizsgálás és jóváhagyás végett felterjeszteni.

f) A munkálatok minősége.

Ami a teljesítendő munkálatok és a szállítmányok minőségét általában illeti, e tekintetben az engedélyesek által irányadóul veendő az, hogy az engedélyezett pályának előállításához és felszereléséhez szükséges minden munkálatok, építkezések és készítmények, melyek tartósságaért az engedélyesek a felelősséget magukra vállalják, csak jó minőségű és a műtan szabályai szerint feldolgozott teljesen ép anyagból létesítendő, és hogy e tekintetben a kormány és az engedélyesek közt megállapított feltétel-füzetek szolgálnak zsinórmértékül.

Ami továbbá a teljesítendő munkálatok mennyiségét illeti, e részben kötelesek az engedélyesek az engedélyezett vasutat oly módon

előállítani és felszerelni, hogy az mindazon igényeknek megfeleljen, melyek egy czélszerűen és gazdaságosan kezelt üzletnél megkívántatnak.

Az engedélyesek kötelesek az üzleti felszerelés azon részeihez, melyek gyorsabb felhasználásnak vannak kitéve, ugyszintén egyéb felszerelési ingóságokhoz és készletekhez az építési alapból tartalékot és pótdarabokat, a kormány és az engedélyesek közt megállapított s a közmunka- és közlekedésügyi minis-
teriumnál letett kimutatásban meghatározott arányban beszerezni.

Az üzletbevételre szükségelt felhasználási anyagokból négyheti szükséglet fedezésére meg-
kívántató mennyiség az engedélyesek által a pálya megnyitása előtt állítandó elő.

25. §.

Az engedélyesek kötelesek:

a) a vonalozási munkálatokat az engedélyezési törvény hatálybalépte napjától számítva négy hét alatt megkezdeni.

b) a részletterveket 150 nap alatt a kormányhoz felterjeszteni.

c) az építést a részlettervek helybenhagyása után azonnal megkezdeni.

A kormány ellenben kötelezi magát a benyújtott tervek iránti határozatát a benyújtástól számított 60 nap alatt az engedélyesekkel tudatni.

26. §.

Az engedélyesek kötelezik magukat az engedélyezett vasutat az engedélyezési törvény hatályba lépte napjától számított $3\frac{1}{2}$ év alatt befejezni s a közforgalomnak átadni.

Szabadságukban álland azonban e vasut egyes szakaszait a kormány engedélye mellett egyenkint és pedig a kitűzött határidő előtt is megnyitni.

Előre is kiköttetik azonban, hogy ugy az építkezésnek, mint a vonalok részletekbeni megnyitásának Pozsonytól dél felé és Nagyszombattól észak felé ugyanazon mérvben kell történni. A pozsony-nagyszombati vonal külön és leghamarább is megnyitható.

27. §.

Az engedélyesek által az általános feltételek 4. §. értelmében leteendő biztosíték 1,500,000 frt, azaz egy millió ötszázezer forintra o. é. határoztatik s a kormánynak jogában álland a pálya kiépítésére kitűzött határidőnek az engedélyesek által meg nem tartása esetében, amennyiben a 4., 18. és 22. §§-ban kitűzött jogával élni nem akarna, e biztosítékból kötbér fejében, melynek fizetésére az engedélyesek magukat ezennel kötelezik, naponkint 1000, azaz egy ezer o. é. frtot birói beavatkozás nélkül levonni.

28. §.

Ha a 24. §-ban meghatározott mennyiségű és jó karban tartott forgalmi eszközök szaporítása szükségessé válnék, kötelesek lesznek engedélyesek a kormány kívánatára azok szaporítását az esetben, ha a pálya jövedelme a befektetett alaptőke 8⁰/₀-ját eléri, a pálya saját jövedelmeiből, ennek bekövetkezte előtt ellenben a szükséges pénz beszerzése iránt létesítendő külön egyezmény értelmében eszközölni.

29. §.

Az engedélyezett vasuttól 30 éven át sem kereseti, sem jövedelmi, sem más, későbben ezek helyett netán behozandó adó fizettetni nem fog.

A részvények szelvényei szintén 30 évig adó-, bélyeg- és illetékmentesek.

Megengedtetik továbbá, hogy az első kiadású elsőbbségi és törzsrészvények, ideértve az ideiglenes jegyeket is, bélyeg- és illetékmentesen adassanak ki.

A kisajátított ingatlanok telekkönyvi átíratása is bélyeg- és illetékmentesen eszközöltetik.

A tőkeszerzés, valamint építkezés és az üzletelső berendezése czéljából kiállítandó minden szerződés, beadvány vagy bármely más okirat, bélyeg- és illetékmentes.

30. §.

A szállítási díjak az engedélyezett pálya számára a következő határok között szabotnak meg:

Legmagasabb árszabás mértföldenkint :

a) utasoktól egy személyért :

az I. osztályban	36 kr. o. é.
a II. "	27 " " "
a III. "	18 " " "
a IV. "	10 " " "

b) áruknál vámmázsánként:

az I. osztályban	1.5 kr. o. é.
a II. "	2.5 " " "
a III. "	3.5 " " "

Gyorsvonatoknál, melyeknek első- és másodosztályu kocnikból kell állani, e díj husz száztólival felemelhető.

Kivételesen egész kocsirakodásokért vámmázsa és mértföld után: a só, tüzi- és épületfa, trágya, épületkő, téglá, nyersvas, gabona és liszt 1.25 kr. o. é. a szén, coaks és briquetts 1 kr. a biztosítási és mellékkilletékek legmagasabb tételeit, valamint a többi tárgyak fuvarát és osztályozását, végre egyéb forgalmi határozmányokat illetőleg a kormánynyal megállapított s a ministeriumnál letett szabályok (az

alföld-fiumei vasut e részbeni engedélyszerű határozmányai) szolgálnak zsinórmértékül.

Mihelyt ezen pálya tiszta jövedelme egymásután következő két éven át a befektetett építési tőke 8 $\frac{0}{0}$ -ára emelkedik, jogában álland a kormánynak az engedélyesek meghallgatása mellett az árszabást megfelelőleg leszállítani.

A kormány e jogával azonban csak akkor élhet, ha a második vágánynak lerakását (3. §.) vagy az ideiglenes építményeknek szilárdabb anyagból leendő helyettesítését, vagy végre a forgalmi eszközök szaporítását (28. §.) nem rendelte el, vagy ha ezen építkezések s forgalmi eszközök szaporítása befejeztetett, s a pálya jövedelme két éven át a befektetett egész tőke 8 $\frac{0}{0}$ -ra ismét felemelkedett.

Ha a vasuti szállítási díjakat a törvényhozás bármikor szabályozandja, e díjszabályzat érvénye ezen vasutakra is kiterjed.

Az engedélyesek kötelezik végre magukat az engedélyezett pálya egyes állomásaitól a legközelebbi községig vezető közutak építésére s fentartására szükséges kő- s kavicsanyagot pályájukon csupán saját költségeinek megtérítése mellett szállítani.

31. §.

A jelen pálya építésére és felszerelésére szükséges névleges tőkének összege, mely a

16-ik §-ban meghatározott módon elsőbbségi és törzsrészcvények kibocsátása által szerezhető be, mértföldenként 985.915 osztr. ért. (kilenczszáz nyolczvanötezer kilenczszáz tizenöt) ezüst forintban állapittatik meg megjegyeztetvén, hogy ezen összegben kibocsátandó értékektől már az építés alatt fizetendő kamatokra megkivántató összeg is bennfoglaltatik.

Ezen alaptőkének szaporítását a kormány csak akkor engedheti meg, ha

a) az engedélyesek vagy jogutódjaik a pályaforgalmának emelését czélzó, vagy a forgalom emelkedése folytán szükségessé vált olyan építkezéseket s berendezéseket szándékoznak eszközölni, melyeknek teljesítésére a jelen engedély által, az abban megállapított építési tőkéből kötelezve nincsenek;

b) ha a kormány oly építkezéseket s beszerzéseket rendel el, melyek teljesítésére engedélyesek a jelen engedély értelmében kötelesek ugyan, de a melyekre nézve ugyancsak a jelen engedély szerint a pénzbeszerzés iránt elébb köztük s a kormány között külön egyezménynek kell létrejönni, végre

c) ha az engedélyesek vagy jogutódjaik a vasutból egyes iparvállalatokhoz szárnyvonalokat szándékoznak építeni s üzletben tartani.

32. §.

Jelen engedély, illetőleg az engedélyezett pálya, ugy nemkülönben e pályának üzlete a kormány beleegyezése nélkül másra át nem ruháztathatik.

33. §.

Az engedélyesek jogai és kötelezettségei jogutódaikra is átszállanak.

XXX. Törvényczikk.

A Portugaliával 1872. évi január 13-án kötött kereskedelmi és hajózási szerződésről.

(Szentelést nyert 1872. november hó 30-án. Kihirdettetett az országgyűlés mindkét házában 1872. évi december hó 23-án.)

Az ő császári és apostoli királyi Felségének és Portugalia királyának meghatalmazottjai által az 1867. évi XVI. törvényczikk III. cikkében megszabott mód szerint kötött és Lissabonban 1872. évi január 13-án aláírt kereskedelmi és hajózási szerződés, miután az országgyűlés által elfogadtatott és utóbb mindkét szerződő fél részéről szokott módon megerősített, a hozzávaló zárjegyzőkönyvvel együtt ezennel az ország törvényei közé igtatatik.

Az említett államszerződés s a hozzávaló zárjegyzőkönyv szövege következő:

Eredeti szöveg.

Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, Roi de Bohême etc. et Roi Apostolique de Hongrie, et Sa Majesté le Roi de Portugal et des Algarves, animés d'un égal désir de resserrer les liens d'amitié et d'étendre les relations commerciales entre Leurs Etats respectifs ont résolu de conclure un traité à cet effet et ont nommé pour Leurs Plénipotentiaires, savoir:

Sa Majesté Impériale et Royale Apostolique: le Sieur Aloyse Baron de Dumreicher - Oesterreicher, Son Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire près Sa Majesté Très-Fidèle, Chevalier de l'Ordre de la Couronne de fer de deuxième

Magyar szöveg.

Ő Felsége az ausztriai császár, Csehország királya stb. és Magyarország apostoli királya egyrésztől, másrésztől ő Felsége Portugalia és Algarbia királya azon óhajtás által vezéreltetve, hogy illető államaik közt a barátság kötelékei szorosabbra fűzessenek és a kereskedelmi összeköttetések kiterjesztessenek, elhatározták e célra szerződést kötni és meghatalmazottaikká nevezték ki és pedig:

Ő császári és apostoli királyi Felsége Dumreicher-Oesterreicher Alajos bárót, ő leghűségesebb Felségénél rendkívüli követét és teljhatalmu ministerét, a másod osztályu vaskorona rend és a császári Lipótrend lovagját stb.

classe et de l'Ordre Impérial de Léopold etc.

Sa Majesté le Roi de Portugal et des Algarves le Sieur Jean d'Andrade Corvo, Son Conseiller, Pair Royaume, Ministre et Secrétaire d'Etat au département des Affaires étrangères, Professeur de l'Ecole polytechnique de Lisbonne, Commandeur de l'Ordre ancien, très noble et illustre de San Thiago pour le mérite scientifique, littéraire et artistique, et de l'Ordre du Christ, Grand-Croix de l'Ordre Royal de Charles III. d'Espagne etc.

lesquels, après s'être communiqué leurs pleins pouvoirs, trouvés en bonne et due forme, sont convenus des articles suivants:

Ő Felsége Portugal és Algarbia királya Andrade-Corvo János urat, ő Felsége tanácsosát, az ország pairjét, ministert és külügyi államtitkárt, a lissaboni polytechnical iskola tanárát, a tudományi, irodalmi és művészeti érdem számára alapított ősi igen nemes és jeles san Thiago rend, valamint a Krisztus rend közép keresztesét, III. Károly spanyol király rendje nagy keresztesét stb.

kik jó és kellő alakban talált meghatalmazásaik kölcsönös közlése után a következő czikkeket állapították meg:

Article I.

Il y aura pleine et entière liberté de commerce et de navigation entre les Etats des deux Hautes Parties contractantes.

Les sujets de chacune d'Elles ne seront pas soumis ni à raison d'acquisition ou de possession d'immeubles ou de biens meubles ni à raison de leur commerce et de leur industrie dans les ports, villes ou lieux quelconques des Etats respectifs soit qu'ils s'y établissent, soit qu'ils y résident temporairement, à des droits, taxes, impôts ou patentes, sous quelque dénomination que ce soit, autres, ni plus élevés que ceux qui seront perçus sur les nationaux et les privilèges, immunités et autres faveurs quelconques dont

I. czikk.

A két magas szerződő fél államai között a kereskedelem és a hajózás teljesen szabad leend.

Bármelyik szerződőfél alattvalói sem ingatlanok vagy ingók szerzése vagy bírása miattsem az illető államok kikötőiben, városaiban vagy bármely más helyein gyakorolt kereskedelmi vagy iparüzletük miatt akár állandóan telepedtek legyen meg, akár csak időlegesen tartózkodjanak ott, nem lesznek alávetve más vagy magasabb bármi néven nevezendő adóknak, díjaknak vagy illetékeknek, mint melyek a nemzetbeliektől szedetnek, és mindazon kiváltságokat, mentességeket és egyéb kedvezményeket, melyek

jouiraient, en matière de commerce ou d'industrie, les sujets de l'une des Hautes Parties contractantes, seront communs à ceux de l'autre.

Les stipulations du présent article ne dérogent en rien aux lois, ordonnances et réglemens spéciaux en matière de commerce, d'industrie et de police en vigueur dans le territoire de chaque Etat contractant et applicables aux sujets de tout autre Etat.

Article II.

Les Hautes Parties contractantes se garantissent réciproquement le traitement de la nation la plus favorisée pour tout ce qui concerne l'importation, l'exportation et le transit.

ket az egyik szerződő fél alattvalói kereskedelmi és iparüzletük tekintetében élveznek, a másik fél alattvalói is egyenlőképen élvezendik.

Jelen czikk határozmányai nem csorbitják semmiben azon különös törvényeket, rendeleteket és szabályzatokat, melyek bármelyik szerződő állam területén a kereskedés, ipar és rendészet tekintetében fennállanak és minden más állam alattvalói irányában alkalmaztatnak.

II. czikk.

A magas szerződő felek mindenben, mi a bevitelt, kivitelt és átvitelt illeti, egymásnak a legnagyobb kedvezésben részesülő nemzet irányában követett bánásmódot biztosítják.

Chacune d'Elles s'engage à faire profiter l'Autre de toute faveur, de tous privilèges ou abaissemens dans les tarifs des droits à l'importation ou à l'exportation qu'Elle pourrait accorder à une tierce Puissance.

Les Hautes Parties contractantes s'engagent en outre, à n'établir, l'une envers l'autre, aucun droit ou prohibition d'importation, d'exportation ou de transit qui ne soit en même temps applicable aux autres nations.

Dans le cas où en Portugal l'importation des blés et des farines serait prohibée, les blés et les farines autrichiens ou hongrois sortis avant la publication de cette prohibition du port ou leur chargement s'est fait,

Mindegyikök kötelezi magát, hogy a bevitelnél vagy a kivitelnél, bármely más államnak nyújtandó minden kedvezményben, kiváltságban vagy vám díj leszállításban a másikat is részesíteti.

A magas szerződő felek azonkívül kötelezik magukat, hogy egymás irányában nem szabnak semmiféle beviteli, kiviteli vagy átviteli vámot, vagy tilalmat, mely egyuttal más nemzetek irányában nem alkalmaztatnék.

Azon esetben, ha Portugaliában a gabnának vagy lisztnek bevitelére megtiltatnék, a felrakodási kikötőből még a tilalom kihirdetése előtt elindított osztrák vagy magyar gabona és liszt Portugaliába még bevi-

pourront encore être importés et vendus en Portugal.

Article III.

Les marchandises de toute nature originaires de l'un des deux pays et importées dans l'autre ne pourront être assujetties à des droits d'accise d'octroi ou de consommation perçus pour le compte de l'Etat ou des communes, supérieurs à ceux qui grèvent ou greveraient les marchandises similaires de production nationale.

Toutefois les droits à l'importation pourront être augmentés des sommes qui représenteraient les frais occasionnés aux producteurs nationaux par le système de l'accise.

Si l'une des Hautes Parties contractantes juge nécessaire d'établir un

hető és ugyanott eladható.

III. cikk.

Az egyik országból származó és a másikba bevitt bárminemű árucikkek nem vethetők magasabb akár az állam, akár községek javára szedett fogyasztási adó vagy illeték alá, mint a mely a nemzeti termelés hasonló cikkei után szedték most vagy jövőben.

A beviteli vámok mind azáltal azon összeggel nagyobbíthatók, mely a fogyasztási adórendszer által a nemzetbeli termelőknek okozott költségekkel felér.

Ha a szerződő felek egyike szükségesnek tartja, hogy új fogyasztási

droit d'accise ou de consommation nouveau ou un supplément de droit sur un article de production ou de fabrication nationale, l'article similaire étranger pourra être immédiatement grevé à l'importation d'un droit égal ou équivalent.

Article IV.

Pour établir que les produits sont d'origine ou de manufacture nationale, l'importateur devra présenter à la douane de l'autre pays soit une déclaration officielle faite devant un magistrat siégeant au lieu d'expédition, soit un certificat délivré par le chef du service des douanes du bureau d'exportation, soit un certificat délivré par les Consuls ou Agents consulaires du pays dans lequel l'im-

adó vagy adópótlék vetessék a nemzeti terméknek vagy gyártásnak valamely cikkére, a hasonló idegen cikkekre azonnal egyenlő vagy egyenértékű beviteli vámot szabhat.

IV. cikk.

A termény vagy gyártmány nemzeti eredetének igazolásául a bevivő a másik ország vámhivatalánál köteles előmutatni vagy az indítás helyén székelő hatóság előtt felvett hivatalos nyilatkozatot, vagy a kiviteli vámhivatal főnöke által kiállított bizonylatot vagy azon országnak, hova a bevittel történik, az indítás helyén vagy a felrakodási kikötőben székelő consulai vagy consuli ügy-

portation doit être faite et qui résident dans les lieux d'expéditions ou dans les ports d'embarquement.

Article V.

En ce qui concerne les marchandises et les étiquettes des marchandises ou de leurs emballages, les dessins et les marques de fabrique ou de commerce, les sujets de chacun des Etats respectifs jouiront dans l'autre de la même protection que les nationaux.

Article VI.

Les objets passibles d'un droit d'entrée qui servent d'échantillons et qui sont importés dans la Monarchie austro-hongroise par des commis voyageurs des maisons portugaises ou en Portugal par des commis voyageurs des maisons autrichiennes ou

nökei által kiállított bizonyítványt.

V. cikk.

A mi illeti az áruczikkeket, az áruczikkék vagy azok burokjainak feliratait (etiquetteit) a kereskedelmi és iparvédjegyeket, mindegyik szerződő fél alattvalói a másik területein ugyanazon oltalomban részesülnek mint a nemzetbeliek.

VI. cikk.

Beviteli vámmal terhelt oly árukért, melyek árumustrákul szolgálnak, és melyek az osztrák-magyar monarchiába portugaliai czégek kereskedelmi utazói által vagy pedig Portugaliába osztrák vagy magyar czégek kereskedelmi utazói által

hongroises, jouiront de part et d'autre, moyennant les formalités de douane nécessaires pour en assurer la réexportation ou la réintégration en entrepôt, d'une restitution des droits qui devront être déposés à l'entrée. Ces formalités seront réglées d'un commun accord entre les Hautes Parties contractantes.

Article VII.

Les fabricants et marchands autrichiens ou hongrois, ainsi que leurs commis voyageurs, dûment patentés dans la Monarchie austro-hongroise dans l'une de ces qualités, voyageant en Portugal, pourront y faire des achats et des ventes pour les besoins de leur industrie et recueillir les commandes avec ou sans échantillons, mais sans

hozattak be: a bevitel alkalmával leteendő vám díj az isméti kivitel vagy közraktárba való viszsza helyezés biztosítására szükséges vámhivatali formák megtartása mellett mindkét részen viszatérítettetik.

Ezen formákat a két szerződő fél egyetértőleg fogja szabályozni.

VII. cikk.

Az osztrák vagy magyar gyárosok és kereskedők, valamint utazó segédjeik, kik az osztrák magyar monarchiában ezen minőségek egyikére nézve kellő igazolványt nyertek, Portugaliában utazván, üzletük érdekében vásárlásokat és eladásokat tehetnek, és áru-mustrák felmutatása mellett vagy azok nélkül megrendeléseket gyűjthet-

colporter des marchandises.

Il y aura réciprocité dans la Monarchie austro-hongroise pour les fabricants et marchands portugais et leurs commis voyageurs.

Article VIII.

Les navires autrichiens ou hongrois venant, avec ou sans chargement, d'un port quelconque dans les ports de Portugal, et réciproquement les navires portugais venant, avec ou sans chargement, d'un port quelconque dans les ports autrichiens ou hongrois, seront assimilés, soit à l'entrée, soit à la sortie, soit durant leur séjour, aux navires nationaux, pour tous les droits ou charges quel-

nek, anélkül azonban, hogy magukkal vitt árucikkekkel kereskednének.

Ugyanez áll viszont az osztrák-magyar monarchiában is a portugaliai gyárosok és kereskedők valamint azok utazó segédekre nézve.

VIII. cikk.

Az osztrák vagy magyar hajók teherrel vagy anélkül jöven Portugalia bármely kikötőjébe, és viszont a portugaliai hajók teherrel vagy anélkül jöven az osztrák vagy magyar kikötők bármelyikébe, mind érkezésük-nél, mind indulásuknál, mind tartózkodásuk ideje alatt a hajót terhelő bármely illeték vagy adó tekintetében a nemzetbeliekkel hasonlóknak fog-nak tekintetni.

conques portant sur la coque du bâtiment.

Article IX.

Les deux Hautes Parties contractantes se réservent la faculté de prélever dans leurs ports respectifs, sur les navires de l'autre Puissance, ainsi, que sur les marchandises, composant la cargaison de ces navires, des taxes spéciales affectées aux besoins d'un service local.

Il est entendu que les taxes dont il s'agit devront, dans tous les cas, être appliquées également aux navires des deux Hautes Parties contractantes ou à leurs cargaisons.

Article X.

En ce qui concerne le placement des navires,

IX. cikk.

A magas szerződő felek fentartják maguknak azon jogot, hogy illető kikötőikben a másik fél hajóitól, valamint az ezen hajók rakmányát képező árucikkektől, valamely helyi szolgálat szükségleteire szánt külön illetékeket szedhessenek.

Magától értetik, hogy a mondott illetékek minden esetben hasonló módon alkalmazandók mind a két szerződő fél hajóira vagy rakmányaira.

X. cikk.

Mi a hajóknak a kikötőkben, révekben vagy

leur chargement ou leur déchargement dans les ports, rades, hâvres ou bassins et généralement pour toutes les formalités ou dispositions quelconques aux quelles peuvent être soumises les navires de commerce, leur équipage et leurs cargaisons, il ne sera accordé aux navires nationaux, dans les Etats respectifs, aucun privilège ni aucune faveur qui ne le soit également aux navires de l'autre Puissance.

Article XI.

La nationalité des navires sera admise de part et d'autre d'après les lois et réglemens particuliers à chaque pays au moyen des documents délivrés aux capitaines par les autorités compétentes.

öblökben való elhelyezését, be- és kirakodását, ugy egyáltalában mindazon formaságokat és rendszabályokat illeti, melyeknek a kereskedelmi hajók, azok személyzete és rakománya alá vethetők: az illető államokban a nemzetbeli hajóknak semmiféle szabadalom vagy kedvezmény nem fog nyújtatni, mely hasonló módon a másik fél hajóira is ki nem terjedne.

XI. czikk.

A hajók nemzetisége mindkét részről az illető ország törvényei és különös szabályzatai szerint a hajókapitányoknak illetékes hatóságaik által kiállított okmányok alapján fog igazoltnak tekintetni.

Article XII.

Les marchandises de toute nature importées en Portugal sous pavillon austro-hongrois et réciproquement les marchandises de toute nature importées dans les ports autrichiens ou hongrois sous pavillon portugais jouiront des mêmes exemptions, restitutions de droits, primes ou autres faveurs quelconques; elles ne payeront respectivement d'autres ni de plus forts droits de douane, de navigation ou de péage perçus au profit de l'État, des communes, des corporations locales, des particuliers ou d'établissements quelconques, et ne seront assujetties à aucune autre formalité que si l'importation en avait lieu sous pavillon national.

XII. cikk.

Portugáliába osztrák-magyar lobogó alatt behozott, és viszont osztrák vagy magyar kikötőkbe portugáliai lobogó alatt behozott bármilyen árucikkek ugyanazon mentességekben, vámvisszatérítésekben, vagy egyéb kedvezményekben részesülnek, — sem más, sem nagyobb, akár az állam, akár községek, akár helyi testületek, akár magánosok, akár bármely vállalat javára szedett vámot, hajózási vagy kikötői illetékek nem fizetnek és semmi más formák alá nem vettetik, mintha a bevitel nemzeti lobogó alatt történt volna.

Article XIII.

Les marchandises de toute nature qui seront exportées de la Monarchie austro-hongroise par navires portugais ou du Portugal par navires autrichiens ou hongrois pour quelque destination que ce soit, ne seront pas assujetties à d'autres droits ni formalités de sortie que si elles étaient exportées par navires nationaux, et elles jouiront, sous l'un et l'autre pavillon, de toutes primes et restitutions de droits ou autres faveurs qui sont ou seront accordées, dans chacun des deux pays, à la navigation nationale.

Toutefois il est fait exception aux dispositions qui précèdent en ce qui concerne les avantages et

XIII. cikk.

Bárminő árucikkek, melyek az osztrák-magyar monarchiából portugaliai hajókon vagy Portugaliából osztrák vagy magyar hajókon vitetnek ki, bár hova szóljon rendeltetésük, más illeteknek vagy kiviteli formaságoknak nem lesznek alávetve, mintha nemzeti hajókon vitettek volna ki, és egyik lobogó alatt is, másik alatt is, mindazon jutalmazásokban és adóvisszatérítésekben vagy más kedvezményekben részesülnek, melyek a két állam mind-egyikében a nemzeti hajózás számára állapítvák meg, vagy fognak megállapíttatni.

Kivétel alá esnek mindazonáltal azon különös intézkedések, melyek egyik vagy másik ország-

encouragements particuliers dont les produits de la pêche nationale sont ou pourront être l'objet dans l'un ou l'autre pays.

Article XIV.

En tant et aussi longtemps que le cabotage est réservé par les lois d'une des Parties contractantes exclusivement aux bâtimens nationaux, il ne pourra être exercé par les bâtimens, de l'autre Partie. Cependant les navires autrichiens ou hongrois entrant dans un port de Portugal, et réciproquement, les navires portugais, entrant dans un port de la Monarchie austro-hongroise, et qui n'y viendraient décharger qu'une partie de leur cargaison, pourront, en se conformant toutefois aux lois et réglemens des

ban a nemzeti halászat előmozdítása és felbátorítása végett tétettek vagy tétetni fognak.

XIV. czikk.

A mennyiben és mig a parti hajózás az egyik szerződő fél törvényei által kizárólag a nemzeti hajók számára van fenntartva, az a másik fél hajói által nem gyakoroltathatik.

Mindazáltal a Portugalia valamely kikötőjébe érkező osztrák vagy magyar és viszont az osztrák-magyar monarchia valamely kikötőjébe érkező portugaliai hajók, melyek ott rakmányuknak csak egy részét rakják ki, az ország illető törvényei- és rendszabályaihoz alkalmazkodva megtarthatják rakmá-

Etats respectifs, conserver à leur bord la partie de la cargaison qui serait destinée à un autre port, soit du même pays, soit d'un autre, et la réexporter sans être astreints à payer pour cette dernière partie de la cargaison aucun droit de douane, sauf les droits de surveillance lesquels d'ailleurs ne pourront naturellement être perçus qu'aux taux fixés pour la navigation nationale.

Article XV.

En tout ce qui concerne les droits de navigation, les Hautes Parties contractantes se promettent réciproquement de n'accorder aucun privilège aux sujets d'un état tiers qui ne soit aussi et à l'instant même, étendu à leurs sujets respectifs.

nyuk azon részét, mely akár ugyanazon ország egyéb, akár más ország kikötőjébe van szánva, és a rakomány visszamaradt részét ismét kivihetik a nélkül, hogy a rakomány ezen utóbbi részeért bármi vámfizetésre kötelezve volnának, kivéve az ellenőrzési illetékeket, melyek egyébiránt természetesen nem lehetnek a nemzeti hajók számára megállapított illetékeknél magasabbak.

XV. cikk.

Mindenben, a mi a hajózási illetékeket illeti, a magas szerződő felek kölcsönösen megígérik egymásnak, hogy semmiféle kiváltságot nem engednek valamely más állam alattvalóinak, mely egyszersmind és ugyanazon időben illető alatt-

Article XVI.

Les Consuls et autres Agents consulaires portugais dans la Monarchie austro-hongroise jouiront de tous les privilèges, exemptions ou immunités dont jouissent les Consuls et autres Agents de même qualité de la nation la plus favorisée.

Il en sera de même en Portugal pour les Consuls et autres Agents consulaires de la Monarchie austro-hongroise.

Article XVII.

Il est entendu que le présent traité s'étendra également à la Principauté de Liechtenstein en vertu de l'Article XIII. du traité de douane conclu

valóikra is nem terjesztették ki.

XVI. cikk.

A portugaliai consulok és egyéb consulsági ügynökök az osztrák-magyar monarchiában mindazon kiváltságokat és menteségeket élvezendik, melyeket a legnagyobb kedvezésben részesülő nemzet consulai és más hasonló minőségű ügynökei élveznek.

Ugyanaz áll Portugaliában az osztrák-magyar monarchia consulaira és egyéb consulsági ügynökeire nézve.

XVII. cikk.

Megállapodás történt abban, hogy a jelen szerződés kiterjed szintén Liechtenstein herczegsége is, az ő császári és apostoli királyi Felsége

entre Sa Majesté Imperiale et Royale Apostolique et le Prince Souverain de Liechtenstein.

Article XVIII.

Les dispositions du présent traité sont applicables sans aucune exception aux îles portugaises dites adjacentes; savoir: aux îles de Madère et Porto Santo et à l'Archipel des Açores.

Les navires et les produits du sol ou de l'industrie de la Monarchie austro-hongroise jouiront à leur importation dans les colonies portugaises de tous les avantages et faveurs qui sont actuellement ou seront par la suite accordés aux navires et aux produits similaires de la nation la plus favorisée.

és Liechtenstein 'souverain hercege közt kötött vámszerződés XIII. cikkének értelmében

XVIII. cikk.

A jelen szerződés határozatai kivétel nélkül alkalmazandók az ugynevezett közelfekvő portugaliai szigetekre is; ugyanint Madeira és Porto Santo szigetekre és az azori szigetsoporra.

Az osztrák - magyar monarchia hajói, terményei és gyártmányai a portugaliai gyarmatokba való beviteliüknél mindazon előnyöket és kedvezményeket élvezendik, melyek a legnagyobb kedvezésben részesülő nemzet hajóinak és hasonló cikkeinek nyújtnak vagy ezentul nyujtatni fognak.

Article XIX.

Le présent traité entrera en vigueur un mois après l'échange des ratifications et restera en vigueur jusqu'au dernier décembre de l'année 1877.

Dans le cas où aucune des Parties contractantes n'aurait notifié douze mois avant la fin de la période sus indiquée son intention d'en faire cesser les effets, le traité demeurera obligatoire jusqu'à l'expiration d'une année à partir du jour où l'une ou l'autre des Parties contractantes l'aura dénoncé.

Article XX.

Le présent traité sera ratifié et les ratifications en seront échangées à Lisbonne aussitôt que faire se pourra.

XIX. czikk.

A jelen szerződés a jóváhagyási okmányok kicserélése után egy hó múlva lép életbe és az 1877. évi december utolsó napjáig marad hatályban.

Az esetre, ha tizenkét hónappal az imént említett időpont előtt a szerződő felek egyike sem nyilvánítaná a szerződés hatályának megszüntetése iránti szándékát, a szerződés azontul is hatályban marad egy évig azon naptól számítva, melyen egyik vagy másik szerződő fél azt felmondja.

XX. czikk.

Jelen szerződés jóvá fog hagyatni és a jóváhagyási okmányok lehető rövid idő alatt Lissabonban fognak kicseréltetni.

En foi de quoi les Plénipotentiaires respectifs ont signé le présent traité et y ont apposé le cachet de leurs armes.

Fait à Lisbonne, en double original, le 13 Janvier 1872.

B. Aloyse de Dumreicher
m. p. (L. S.)

J. de Andrade Corvo m. p.
(L. S.)

Protocole.

Au moment de procéder à la signature du traité de commerce et de navigation conclu à la date de ce jour entre l'Autriche-Hongrie et le Portugal, les Plénipotentiaires sous-signés de Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, Roi de Bohème etc. et Roi Apostolique de Hongrie et de

Minek hiteléül az illető meghatalmazottak jelen szerződést aláírták, és pecsétjeikkel megerősítették.

Kelt Lissabonban, két eredeti példányban 1872. évi január hó 13-án.

B. Dumreicher A. s. k.
(P. H.)

J. de Andrade Corvo s. k.
(P. H.)

Zárjegyzőkönyv.

Ő Felsége az ausztriai császár, Csehország királya stb. és Magyarország apostoli királya, valamint ő Felsége Portugalia és Algarbia királya alulirott meghatalmazottjai az osztrák-magyar monarchia és Portugalia között mai napon kötött kereskedelmi és hajózási

Sa Majesté le roi de Portugal et des Algarves ont fait les réserves et déclarations suivantes :

Les dispositions de l'article II de ce traité sur le traitement de la nation la plus favorisée ne se réfèrent point ni de l'une part ni de l'autre, aux faveurs qui sont ou seront accordées pour faciliter le commerce de frontière des Etats limitrophes, ni aux réductions ou exemptions de droits dont l'application est restreinte à certaines frontières ou aux habitants de certains districts ni aux faveurs dont jouissent ou jouiront les Etats qui sont ou seraient liés à un des deux Etats par une parfaite union douanière.

szerződés aláírásához készülvén, a következő fenntartásokat és nyilatkozatokat tették.

Ezen szerződés 2-ik cikkében foglalt, a legnagyobb kedvezésben részesülő nemzet irányában követett bánásmódról szóló rendelkezések sem az egyik sem a másik fél részéről nem terjednek ki azon kedvezményekre, melyek a szomszéd államokkal való határforgalom könnyítése végett nyújtatnak vagy fognak ezután nyújtatni, sem azon vámmérséklésekre vagy vámmentességekre, melyek alkalmazásában bizonyos határookra vagy egyes kerületek lakosaira szorítkozik, sem pedig azon kedvezményekre, melyekben a szerződő felek egyikével vagy másikával a vámrendszer tekintetében tel-

En outre les dispositions du dit article ne se réfèrent point :

En Autriche-Hongrie. Aux faveurs spéciales dont jouissent de temps immémorial les sujets ottomans pour le commerce turc dans la monarchie austro-hongroise.

En Portugal :

En droit de concéder au Brésil seulement des avantages particuliers qui ne pourront pas être réclamés par l'Autriche-Hongrie comme une conséquence de son droit au traitement de la nation la plus favorisée.

En ce qui concerne l'article II du dit traité les Plénipotentiaires déclarent en outre qu'en

jesen egyesült államok most vagy jövőben részesülnek.

Az említett czikk rendelkezései azonkívül nem érintik :

Az osztrák-magyar monarchiában :

Azon különös kedvezményeket, melyeket az osztrák magyar monarchiában való kereskedés tekintetében emlékezetet haladó idők óta a török alattvalók élveznek.

Portugaliában :

Ennek azon jogát, hogy kizárólag Brazília számára különös oly előnyöket nyujthasson, melyeket az osztrák-magyar monarchia a legnagyobb kedvezésben részesülő nemzet irányában követett bánásra való jogánál fogva nem vehet igénybe.

Az említett szerződés II. cikkét illetőleg kijelentik azonkívül a meg-

tant que dans les Etats respectifs les droits d'importation sont fixés ad valorem les articles 11, 12, 13, 14 et 15 du traité de commerce et de navigation conclu le 11. Juillet 1866 entre le Portugal et la France doivent régler la manière de procéder à l'égard de ces droits.

Le présent protocole aura la même force et la même durée que le traité de commerce et de navigation conclu à la date de ce jour.

En foi de quoi les Plénipotentiaires respectifs l'ont signé et revêtu du sceau de leurs armes.

Fait à Lisbonne, en double original le 13. Janvier 1872.

B. A. de Dumreicher m. p.
(L. S.)

J. de Andrade Corvo m. p.
(L. S.)

hatalmazottak, hogy a mennyiben az illető államokban beviteli vámérték szerint szabatik ki, ezen vámok tekintetében követendő eljárást a Franciaország és Portugalia közt 1866. évi július hó 11-kén kötött kereskedelmi és hajózási szerződés 11., 12., 13., 14. és 15. czikkei szabályozzák.

Jelen jegyzőkönyv ugyanazon hatálytalán tartammal bír, mint az ugyan e napon kelt kereskedelmi és hajózási szerződés.

Minek hitelül az illető meghatalmozottak azt aláírták és pecsétjeikkel látták el.

Kelt Lissabonban, két példányban 1872. évi január hó 13-án.

B. Dumreicher A. s. k.
(P. H.)

J. de Andrade Corvo s. k.
(P. H.)

XXXI. Törvényczikk.

Az 1873. év első negyedében viselendő közterhekről és fedezendő államkiadásokról.

(Szentelést nyert 1872. évi december 21-kén. Kihirdettetett az országgyűlés mindkét házában 1872. évi december hó 23-án.)

1. §.

A ministerium felhatalmaztatik, hogy a magyar korona országaiban jelenleg fennálló adókra és államjövedékekre vonatkozó összes törvényeket, azoknak időközben bekövetkezhető módosításaival, az 1873-ik év első negyede folytán érvényben tarthassa s az azok alapján befolyó adókból és egyéb bevételekből az állam szükségletét a következő szakaszban meghatározott módon fedezhesse.

2. §.

A megyék, a jász-, kun, hajdu-, szepesi XVI városi és nagy-kikindai kerületek, Kővár vidéke, a székelyszékek, Fogaras és Naszód vidéke közigazgatási, árva- és gyámhatósági kiadásaira valamint a királyföldi hatóságoknak adjutum salariale címen járó államsegélyre szükséges összegek kiszolgáltatása tekintetében, az 1872. V. t. cz. határozatai a jelen törvény érvényben maradásának idejéig fentartatnak.

Minden egyéb kiadási tételre nézve az 1872-ik évi állam költségvetésről szóló 1872-iki VII. t. cz. rendeletei szolgálnak zsinórmértékül.

3. §.

Az ezek folytán teendő költségek az 1873-ik évi állam költségvetés keretébe lesznek beillesztendőek.

4. §.

Jelen törvény hatálya az 1873-ik évi állam költségvetésről szóló törvény kihirdetése napján megszűnik.

5. §.

Ezen törvény végrehajtásával a pénzügyminister bizatik meg.

XXXII. Törvényczikk.

54,000.000 ezüst forint névértékű államkölcsön felvételéről.

(Szentelést nyert 1872. december hó 22-én. Kihirdettetett az országgyűlés mindkét házában 1872. évi december hó 23-án.)

1. §.

Az 1872-ik s az 1873-ik évi államkiadások és bevételek közt mutatkozó hiány

fedezése céljából, felhatalmaztatik a pénzügyminister oly államkölcsön megkötésére, melyből valóságos értékben, minden levonás nélkül, legalább 39,960.000 ezüst forint folyjon be az állampénztárba.

2. §.

A pénzügyminister e végre összesen 54,000.000 ezüst forint névértékig államkötvényeket bocsáthat ki, melyek 1875. évi január 1-jétől kezdve 30 év alatt törlesztendőek.

3. §.

A kibocsátandó kötvények után az államkincstár kamat fejében évi öt százalékot fizetend ezüst pénzben félévi utólagos részletekben.

4. §.

Az e kölcsönből folyó kötelezettsége pontos teljesítéseért az állam összes jövedelmeivel kezeskedik.

5. §.

A kölcsönkötvények és a kötvények kamatszelvevényei, valamint az e kölcsön iránt kötendő szerződések e törvény által minden fennálló bélyegtől, illetéktől és jö-

vedelmi adótól mentesítettnek, mely illeték és adómentesség azok részére jövőre is biztosittatik.

6. §.

Jelen törvény végrehajtásával a pénzügyminister bizatik meg.

XXXIII. Törvényczikk.

A magyar sorhadi csapatokhoz és a hadi tengerészethez 1873-ik évben kiállítandó ujoncz és póttartaléki jutalékok megajánlása tárgyában.

(Szentesítést nyert 1872. évi deczember 22-én. Ki-hirdettetett az országgyűlés mindkét házában 1872. évi deczember 23-án.)

1. §.

A hadsereg és haditengerészet törvény által szabályozott számerejének biztosítása végett a magyar korona országaira eső 39,829 főnyi ujonczjutaléknak és az ehhez kivántató 3983 főnyi póttartaléknak kiállítása az 1873. évre, az 1868. XL. törvény-czikk 3., 13. és 32. §-ai értelmében megszavaztatik.

2. §.

Ez ujonczjutalék és póttartalék kiállítása az 1853-ik, 1852-ik és 1851-ik évben

született hadkötelesek korosztályaiból eszközölköd.

3. §.

Ezen ujonczállítás az 1873-ik évi január 15-ik és márczius hó 15-ik napja közti időszakban foganatosítandó.

4. §.

Jelen törvény végrehajtásával a honvédelmi minister bizatik meg.

XXXIV. Törvényczikk.

A magyar állam területén kiegészítendő lovasezredek békeállományának fedezéséről.

(Szentcsítést nyert 1872. évi deczember hó 22-én. Kihirdettetett az országgyűlés mindkét házában 1872. évi deczember hó 23-án.)

1. §.

A lovasezredek békeállománya, az 1873-ik évi október hó 1-én túl, a törvény-szabta évi ujonczjutalék határain belől aránylagos számu lovassági ujonczok besosztása által fedeztetik.

Az említett időpontig azonban, amennyiben a lovasság sorhadi szolgálatra kötelezett, s rendelkezésre álló összes legénységéből a békeállomány ki nem telnék: a fönmaradó hiány pótlása végett, az illető ezredek tartalékosai a hiányhoz mért

számban zászló alatt tartatnak illetőleg behivatnak.

2. §.

E végből első sorban az önként jelentkező tartalékosok tartatnak vissza, vagy hivatnak be. Ha pedig az 1-ső §-ban érintett hiányt ezeknek száma nem fedezné: a tartalékosok korosztályonként a legifjabb korosztályon kezdve, és az egyes korosztályokban sorsszámaik szerint hivatnak be.

3. §.

A tartalékosok beleegyezésök nélkül egy évnél tovább a tényleges szolgálatban nem tarthatók.

4. §.

Azon idő, melyek a tartalékosok ezen törvény alapján tényleges szolgálatban töltenek, tartalékbeli szolgálatidejükbe kétszeresen tudatik be.

5. §.

Ezen törvény kihirdetése után azonnal hatályba lép az ez irányban történt intézkedésekre nézve a honvédelmi miniszternek a multat illetőleg felmentés adatván az eddig a lovasezredeknel visszatartott tartalékosokra pedig a törvény kedvezménye kiterjesztetvén, jelen törvény további foganatosítására szükséges intézkedéseket a közös

hadügyministerrel egyetértőleg a honvédelmi minister teszi meg.

XXXV. Törvényczikk.

A magyar korona országaira eső hadjuttaléknak a határőrvidék egy része nevezetesen a bányási három ezred, és a titeli zászlóalj területének polgárosítása folytán, megállapításáról illetőleg az 1872. III. törvényczikk módosításáról.

(Szentelést nyert 1872. évi december hó 22-én. Kihirdettetett az országgyűlés mindkét házában 1872. évi december hó 23-án.)

1. §.

Azon hadjuttalék, mely a hadsereg és a hadi tengerészet, 800,000 főből álló teljes hadilétszámra határozott állományának biztosítása czéljából, a véderőről szóló 1868. XL. törvényczikk értelmében a magyar korona országaira esik, az 1872. III. törvényczikk módosításával, a határőrvidék egy részének, nevezetesen a bányási három ezred és a titeli zászlóalj területének polgárosítása folytán az eddigi 329,216 fő helyett 333,738 főben állapittatik meg.

2. §.

Jelen törvény végrehajtásával a honvédelmi minister bizatik meg.

XXXVI. Törvényczikk.

Buda-Pest fővárosi törvényhatóság alakításáról és rendezéséről.

(Szentelést nyert 1872. évi deczember hó 22-én. Kihirdettetett az országgyűlés mindkét házában 1872. évi deczember 23-án.)

I. Fejezet.

A fővárosi törvényhatóság alakításáról és hatásköréről.

1. §.

Buda, és Pest sz. kir. fővárosok, valamint Ó-Buda mezőváros és a Margitsziget, ez utóbbiak Pest vármegyéből kikebelezetvén Buda-Pest főváros név alatt egy törvényhatósággá egyesítettnek.

2. §.

Az ekkép alakított főváros, mint önálló törvényhatóság, az 1870. XLII. törvényczikk értelmében gyakorolni fogja a törvény korlátai közt:

- a) az önkormányzatot,
- b) az állami közigazgatás közvetítését,
- c) foglalkozhat ezenkívül egyéb közérdekű, sőt országos ügyekkel, azokat

megvitathatja, azokra nézve megállapodásait kifejezheti, a többi törvényhatósággal és a kormányval közölheti s kérvény alakjában a képviselőházhoz közvetlenül felterjesztheti.

3. §.

Önkormányzati jogánál fogva a főváros saját belügyeiben önállólag intézkedik, határoz és szabályrendeleteket alkot, s határozatait és szabályrendeleteit saját közegei által hajtja végre, tisztviselőit választja, az önkormányzat és közigazgatás költségeit megállapítja s a fedezetről gondoskodik, a kormányval közvetlenül érintkezik.

4. §.

Oly határozat, mely:

- a) a költségvetés megállapítására,
- b) 25.000 forintnyi összegnél nagyobb értékű ingatlan elidegenítésére, vagy hasonló értékű ingatlan szerzésére,
- c) kölcsönvételekre,
- d) a helybenhagyott költségvetésben elő nem forduló terhes szerződések kötésére vagy felbontására, közművek emelésére,

e) új hivatalok rendszeresítésére vagy a fennállók megszüntetésére vonatkozók és általában minden határozat, melyre nézve a törvény felsőbb megerősítést rendel: csak ministeri jóváhagyás után hajtathatik végre. Ha a kormány a felterjesztéstől számított 40 nap alatt egyáltalában nem nyilatkozik, a felterjesztett határozatok helybenhagyottaknak tekintetnek és végrehajthatók.

5. §.

Magánfelek a törvényhatóságnak az önkormányzat körében hozott sérelmes határozatai ellen a kézbesítéstől, illetőleg a szabályszerű kihirdetéstől, 15 nap alatt az illető ministerhez folyamodhatnak.

A folyamodvány a polgármesternek adandó be, ki ezt 8 nap alatt véleményes jelentéssel felterjeszteni köteles.

Azt, hogy a határozat csak birtokon kívül fellebbezhető, magában a határozatban világosan ki kell fejezni.

E záradék hiányában a határozat birtokon belől fellebbezhető.

6. §.

Szabályrendeleteket a főváros törvényhatósága csak önkormányzati hatáskörének korlátai között alkothat.

A szabályrendeletek a törvénnyel s a kormánynak hatályban levő szabályrendeleteivel nem ellenkezhetnek és csak a szabályszerű kihirdetéstől számítandó 30 nap után hajtathatnak végre.

7. §.

A szabályrendelet, ha csupán helyi érdekű, a törvényhatóság területén, ha közérdekű: az egész országban kihirdetendő.

8. §.

Szabályrendeletek ellen az érdekeltek a szabályszerű kihirdetéstől 30 nap alatt az illető ministerhez folyamodhatnak.

A minister a törvényhatóság meghallgatása után végérvényesen határoz.

A szabályrendeletet felfüggesztő vagy megsemmisítő kormányrendelet indokolandó.

9. §.

Az árva- és gyámhatóságot a főváros tanácsa utján gyakorolja, mely ennél fogva

kinevezi és ellenőrzi az árva-gyámokat, megvizsgálja a gyámi számodásokat, felügyel az árvák vagyonára és nevelésére, és intézkedik az árvák mindazon ügyeiben, melyek a rendes bíró illetőségéhez nem tartoznak.

Az árva- és gyámügyek a belügy-ministerhez fellebbezhetők.

A tanács felügyelete és felelőssége mellett működő külön árvaszék felállítását és annak hatáskörét a törvényhatóság szabályrendeletben határozza meg.

Az árvavagyon kezelésére nézve a fővárossá egyesített törvényhatóságnál jelenleg fenálló gyakorlat a törvényhozás intézkedéseig ideiglen fennmarad.

10. §.

A főváros közvetett államadókra is vethet községi pótdót, a városban s annak területén illetékeket, helypénzeket, vámokat szedhet, s az állam által igénybe nem vett új adókat hozhat be.

E jog gyakorlására a kormány engedélye szükséges, mely azt — a mennyiben az állam jövedelmeinek csökkenése s az ipar- és kereskedelem érdekeinek veszélyeztetése nélkül eszközölhető, — a helyi

viszonyokhoz képest a főváros indokolt felterjesztésére megadhatja.

11. §.

A törvényeket és a kormánynak a törvényhatósághoz intézett rendeleteit a törvényhatóság területén a főváros törvényhatósága hajtja végre saját közegei által.

Mennyiben van ezen általános szabály alól kivételnek helye: a törvény határozza meg.

12. §.

A főváros törvényhatósága jelen törvény korlátai között felirhat egyes kormányrendelet ellen a végrehajtás előtt, ha azt törvénybe ütközőnek, vagy a helyi viszonyok miatt czélszerűtlennek tartja.

De ha a minister a felhozott indokok ellenére a végrehajtást követeli, vagy ha a törvényhatóságot hozott határozatának foganatosításától másodizben eltiltja, a kormányrendelet azonnal és feltétlenül teljesítendő és végrehajtandó (74. §. d) e) pont). Az ilyen, valamint a szabadságos és tartalékos katonák berendelését és valamely, az állam veszélyezett érdekei miatt halaszthatlan rendőri intézkedést tárgyazó kormányrendelet csak végre-

hajtás után és csak annyiban szolgálhat közgyűlési vita és határozat tárgyául, a mennyiben a törvényhatóság a kormány eljárását netán sérelmesnek találván, a képviselőháznál keresne orvoslást.

13. §.

Kivétetnek a végrehajtás kötelezettségének szabálya alól az országgyűlés által meg nem szavazott adó tényleges behajtására, vagy meg nem ajánlott ujonczok tényleges kiállítására vonatkozó rendeletek.

Az előmunkálatok azonban azonnal teljesítendőek.

14. §.

A főváros hatósága kiterjed a községben és a község területén lakó vagy tartózkodó minden személyre és a községben és területén létező minden vagyponra.

15. §.

Kivétetnek ezen általános szabály alól:

a) a hadseregnek, haditengerészetnek és honvédségnek tetteges szolgálatban álló tagjai, a katonai szolgálatra vonatkozó s általában az 1867. XII. törvény-cikk 14. §-a és az 1868. XL. törvény-

czikk 54. §-a szerint, a katonai bíróság hatásköréhez tartozó ügyekben;

b) Ő felségének a királynak s udvarának állandó vagy ideiglenes lakhelyül szolgáló épületek és azok tartozékai;

c) kizárólagos erősítési művek (és munkálatok, a mennyiben már léteznek, vagy a törvényhozás által engedélyezettnek; minden egyéb bár katonai czélokra szánt épület és építkezés azonban a főváros köz- és építészeti rendőri hatósága és szabályai alá tartozik.

16. §.

A községek rendezéséről szóló 1871. XVIII. törvényczikknek a honpolgárok illetőségét megállapító 6—19. §-ai a fővárosra nézve is érvényesek.

17. §.

A főváros területével határos valamely községnek vagy pusztai területnek jövőre a fővárossal netán szükséges egyesítése; esetről esetre külön törvény intézkedésének tartatik fenn.

18. §.

Buda, Pest és Ó-Buda városok összes közvagyonja a főváros tulajdonává lesz,

valamint e városok összes tartozásai is a fővárost fogják terhelni.

A közvagyon és a tartozások egyesítésének mi módon leendő keresztül vitele s azok egységes kezelése iránt az ezen törvény alapján megalakult törvényhatóság fog intézkedni.

19. §.

A főváros összes önkormányzati és közigazgatási költségei a közvagyon egyenlő elvek szerint értékesítendő jövedelmeiből és az államadó után szedendő pótlékokból fődöztetnek.

Az adópótlék a törvényhatóság egész területén ugyanazon adóláb és adókulcs szerint az államadó után százalékokban vetendő ki.

Az 1868. XXI. törvenyczikknek az adóbehajtás tekintetében Buda és Pest városokra szóló intézkedései ezen törvényhatóságra nézve érvényben maradnak.

20. §.

A fővárosi törvényhatóság területén a rendőrséget egységes szervezettel az állam „fővárosi rendőrség” neve alatt saját közegei által kezeli.

A törvényhatóságnak helyrendőri ügyekben való szabály-alkotási joga érintetlen marad.

21. §.

Az államilag kezelendő fővárosi rendőrségnél a tulajdonképeni rendőri működés a rendőri biráskodástól külön választandó. A rendőri működés, szervezete, ennek a fővárossal szomszédos területekre is kiterjesztése, és azon arány és módokozatok iránt, melyek szerint a fővárosi törvényhatóság a költségekhez járulni fog, a belügyminister a rendőri biráskodás iránt a bel- és igazságügyi ministerek törvényjavaslatokat fognak az országgyűlés elé terjeszteni.

Azon esetre, ha a főváros egyesítéség ezen a fővárosi rendőrségről szóló törvény meg nem alkottatik, a tényleges egyesítés napjától kezdve a rendőrség végleges rendezéseig a főváros jelenlegi rendőri közegei közvetlenül a belügyminister hatósága alá helyeztetnek, a ki a rendőri közegek feletti fegyelmi joggal, valamint kinevezésük és előmozdításuk jogával ruháztatik fel és felhatalmaztatik, hogy a rendőri ügyekben való fellebbe-

zést a fővárosra nézve ideiglenesen szabályozza. A rendőrség költségeit illetőleg a fővárosokban e célra 1872. évben fordított összeg ideiglenesen a kincstárnak megtérítendő az egyesített főváros által és átalánykép a belügyminister költségvetésébe felveendő.

A fővárosnak a helyi rendőrségre vonatkozó szabályait és határozatait a rendőrség végleges szervezéséig az állami rendőrség lesz köteles végrehajtani.

II. Fejezet.

A fővárosi törvényhatósági bizottságról.

22. §.

A fővárosi törvényhatóság egyetemét a fővárosi bizottság képviseli, s a mennyiben a törvény kivételesen másként nem intézkedik, a hatósági jogokat a törvényhatóság nevében a bizottság gyakorolja.

23. §.

A bizottság 400 tagból áll.

Bizottsági taggá választható mindenki, a kinek ezen törvény határozatai szerint választó képessége van.

A ki a főváros javadalmait haszonbérli, vagy a fővárossal számadási viszonyban áll, bizottsági tag nem lehet, habár van is választó képessége.

24. §.

Választó azon honpolgár, ki országgyűlési képviselői választási joggal bir, ha irni s olvasni tud, és a fővárosban két év óta állandóan lakik.

A ki öt év óta az országban lakik, folytonosan adót fizet, s más államnak nem alattvalója, a választási jogra nézve a törvényhozás tüzetes intézkedéséig honpolgárnak tekintendő.

25. §.

Választási jogot nem gyakorolhat, habár a fentebbi kellékekkel bir is:

a) a hadsereg, hadi tengerészet állományában tetteleg szolgáló katona, valamint a tetteleges szolgálatban álló honvéd;

b) a ki bűnvizsgálati fogságban van, vagy a ki valamely bűntény miatt elmarasztaltatott, a jogerőre emelkedett marasztaló ítélet kihirdetésétől a büntetés egész tartama alatt;

c) ki csőd alatt áll.

26. §.

A választó-képesek a bizottsági tagok egyik felét a kellő számú póttagokkal együtt az 1200 legtöbb egyenes államadót fizetők sorából (36. §.) másik felét és a megfelelő számú póttagokat az összes választók sorából választják.

A választás kerületenként a bizottsági tagok mindkét felére két külön szavazatlapon egyszerre történik, és pedig aként, hogy minden választó az 1200 legtöbb adót fizetők sorából választandó bizottsági tagokra és póttagokra együttesen adja be szavazatát.

Az összes választók sorából választandó bizottsági tagok választásánál ellenben minden kerületben csak annyi bizottsági tagra történik a szavazás, a hány választandó tag a bizottság ezen feléből a kerületre esik.

Az összes választók sorából választandó bizottsági tagok közül minden kerületben annyi bizottsági tag és megfelelő póttag választandó, a mennyi a főváros összes választóinak a kerület választóihoz viszonyított aránya szerint a kerületre esik.

A választó-kerületek a főváros bizottsága által aként alakítandók, hogy egy kerületre a bizottság ezen feléből lehetőleg páros számban, 20 bizottsági tagnál kevesebb és 30-nál több ne essék.

27. §.

A bizottság tagjai három évenként hat évre választatnak, az első három év leteltével azonban mind két rendbeli bizottsági tagok és póttagok fele része kilép.

A kilépők sorshuzás utján határozatnak meg oly módon, hogy a sorshuzás mind a legtöbb adót fizető, mind a többi választók sorából választott bizottsági tagokra nézve külön, és ez utóbbiakra nézve ugy történik, hogy minden egyes kerületben megválasztottaknak fele része kisorsolandó.

A sorshuzást az elnök a közgyűlésen végzi.

A következő és minden további három év leteltével azok lépnek ki, a kik a szabályszerű hat évet már kitöltötték.

A kilépett tagok újra választhatók.

Minden három évben annyi tag és póttag választandó, a hány a bizottság

mindegyik fele tagjainak és póttagjainak teljes száma kiegészítéséhez szükséges.

28. §.

A mely bizottsági tag választóképeségét vagy azon minősítvényt elveszti, melynek alapján a bizottságba választott, vagy a fővárosi törvényhatósággal számadási vagy szerződési viszonyba lép: annak megbízása azonnal megszűnik.

29. §.

A választási idő előtt a bizottságban megürült helyre az illető póttagok közül az lép, a ki mint ilyen a legtöbb szavazatot nyerte.

Az ilykép belépő tag megbízása csak addig tarthat, a meddig tartott volna azon bizottsági tagé, kinek helyére lépett.

30. §.

A választás előtt legalább két hóval a közgyűlés megalakítja a választókerületeket, megválasztja az összeíró küldöttségek s az igazoló és a bíráló választmányok tagjait, meghatározza a választók összeírásának határidejét és az összeírási órákat, kitüzi minden egyes választó-

kerületre az összeírási helyiségeket, valamint az igazoló és bíráló választmány hivatalos helyiségeit is.

Ezen intézkedések hirdetménybe foglaltatnak, s abban azon napok, melyek alatt az összeíró küldöttség működik, megjelelendők.

Ezen hirdetmény falragaszokkal teen-dő közzé.

31. §.

Az összeíró küldöttségek mindegyike öt tagból áll, elnököt a tagok közül a küldöttség maga választ, — megbízása egy összeírásra terjed.

Az igazoló választmány egy évre alakittatik, s az elnökön kívül a közgyűlés által választott nyolcz tagból áll, az elnököt a főpolgármester nevezi ki.

A bíráló választmány három évre alakittatik, elnöke a főpolgármester, akadályoztatása esetén a polgármester; ezen választmány áll a közgyűlés által választott öt tagból.

Ezen küldöttségek, illetőleg választmányok, szótöbbséggel határoznak, üléseik nyilvánosak, határozatai kihirdetnek.

32. §.

Az összeíró küldöttség a hirdetményben megnevezett időben és helyen nyolcz napon át ül együtt és működését félbeszakítás nélkül folytatja.

Az összeírás érvényességéhez az elnökön kívül legalább két küldöttségi tag jelenléte szükséges.

Csak a személyesen, vagy ez esetre törvényesen meghatalmazott által, jelentkező választók iratnak össze.

Választóképességét mindenki köteles igazolni.

Mindenki csak egy, és pedig azon választókerület névjegyzékébe iratik be, a melyben rendes lakása vagy ingatlan birtoka van.

Minden beirt jelentkező választói igazolványt kap, melyet a küldöttség elnöke aláír.

Az összeírás két példányban vezetetik.

Az elutasított jelentkezők külön jegyzékbe vétetnek.

33. §.

Az összeírási határidő leteltével a névjegyzékek berekesztetnek.

Mindkét példányt, ugy az elutasítottak névjegyzékét is, az elnök s a küldöttségnek az összeírásban résztvett tagjai közül legalább kettő írja alá.

A névjegyzékeket az elnök az igazoló választmánynak haladék nélkül megküldi.

34. §.

Az igazoló választmány örökös a választási előmunkálatok, és a választás szabályos végrehajtása felett és itél mind az összeírás, mind a választás körül felmerülő minden panasz tárgyában.

Érvényes határozathozatalra az elnökön kívül legalább négy tag jelenléte szükséges.

Határozatai ellen a felebbvitel a bíráló választmányhoz történik és pedig, a mennyiben a jelen törvény mást nem rendel, a kihirdetést, illetőleg kézbesítést követő nyolcz nap alatt.

35. §.

Az igazoló választmány a névjegyzékek vétele után azonnal ülést tart, melyben a választók névjegyzékének nyilvános kitétele iránt intézkedik.

Egyszersmind hirdetményt bocsát ki, melyben megnevezi a helyiségeket, s az órákat, a melyekben a névjegyzékek megtekinthetők, és a határnapot, a meddig a nyilvános kitétel tart és a felszólalásoknak helye van.

A névjegyzékek kitétele nyolcz napig tart, s a felszólalások e határidő alatt nyujtatnak be.

Ezen időponton tul felszólalások nem fogadtatnak el.

36. §.

A legtöbb adót fizetők névjegyzékét, az adóhivatalok hivatalos kimutatásai segélyével, az igazoló választmány állítja össze, és ugyanaz igazítja ki évenként azok névsorát.

Ezen jegyzékbe azon ezerkétszáz választó veendő fel, ki legtöbb egyenes államadót fizet.

37. §.

A sorrend megállapításánál csak a főváros területén fekvő ingatlan vagyon s annak területén élvezett jövedelem összes egyenes államadója és a személyes kereseti adó vétetik számításba; továbbá az

állami, felekezeti, községi és magánintézetek tanárai, a tudományos akadémiák tagjai, a folyóirat és lapszerkesztők, a lelkészek, az ipar- és kereskedelmi kamarák bel- és kültagjai, ugyszintén a magyar államban érvényes oklevéllel ellátott tudorok, ügyvédek, orvosok, mérnökök, gyógyszerészek, sebészek, bányászok, erdészek és gazdatiszteknek összes egyenes államadója kétszeresen számittatik.

A férj vagy atya államadójába a nő, valamint kiskoru gyermekek államadója is beszámítandó, ha a nőnek vagy a kiskoru gyermekeknek vagyonát kezeli.

Mindenki csak egy törvényhatósági bizottságnak lehetvén tagja; az, a ki más törvényhatóságban is a legtöbb államadót fizetők sorába jön, azon törvényhatóság bizottságának lesz tagja, melyet maga jelöl ki.

Midőn ketten vagy többen fizetnek hasonmennyiségű államadót, ezek között a sorshuzás dönt; midőn pedig ezen eset olyan egyének közt fordul elő, kik közül az egyik egyszeresen, a másik pedig kétszeresen számított államadó folytán juthatna a bizottságba, az utóbbi bir elsőbbséggel.

38. §.

Azok, kik a fentebbi kedvezményt igénybe kívánják venni, az ülések tartama alatt az igazoló választmány előtt szóval vagy írásban jelentkezni — s jogosultságukat igazolni kötelesek, a ki nem jelentkezett vagy jogosultságát igazolni nem tudja, az adó kétszeres beszámításának kedvezményétől azon egy alkalomra esik.

Ezen törvény 35. §-a szerint kibocsátandó hirdetményben kiteendő, hogy az összeirottak közül azok, kik ezen kedvezményt igénybe kívánják venni, az ezen §-ban érintett nyolcz napi határidő lefolytáig az igazoló választmánynál szóval, vagy írásban jelentkezni kötelesek.

39. §.

Mihelyt a névjegyzék elkészült, az nyilvános helyiségben kiteendő és a felszólalások a kitétel napjával kezdődő nyolcz nap alatt az igazoló választmányhoz nyújtandók be.

A felszólalási határidő letelte után az igazoló választmány azonnal összeül, s naponként üléseket tart mindaddig, míg minden felszólalás felett nem határozott.

Oly határozat, melylyel valaki a névjegyzékből kitöröltetett, az illetőnek három nap alatt kézbesítendő.

40. §.

Az igazoló választmány a 35. §-ban érintett határidő elteltével jogérvényre emelkedett határozatai szerint a névjegyzékeket kiigazítja oly módon, hogy úgy a kitörleendő, mint a felleendő neveit külön jegyzékbe foglalja, melyet az elnök és a jegyző aláírnak.

Az ily módon kiigazított névjegyzékek, a beadott fellebbezésekkel együtt, a bíráló választmányhoz azonnal elküldetnek.

E választmányhoz küldendő azon panaszok is, a melyek a legtöbb adót fizetők névjegyzékére nézve az igazoló választmányhoz beadattak (39. §.)

41. §.

A bíráló választmányban érvényes határozathozatalra az elnökön kívül legalább két tag jelenléte szükséges.

A bíráló választmány mindkét rendbeli fellebbezések felett lehető rövid idő alatt végérvényesen határoz, s határoza-

taít a névjegyzékekkel együtt az igazoló választmányhoz visszaküldi, mely mind a legtöbb adót fizetők, mind az összes választók névjegyzékét külön állítja össze.

A névjegyzékek egyik példánya a választmánynál marad, a másik a törvényhatóság levéltárában helyezendő el.

42. §.

Mihelyt a választók névjegyzéke megállapított, az igazoló választmány meghatározza a választás napját, s a szavazási helyiségeket, és minden kerületbe egy szavazatszedő küldöttséget rendel, mely a választási elnökből, helyettes elnökből, két rendes és két póttagból áll, s a melybe lehetőleg ugyanazok választandók, a kik azon kerületben a választók összeírását végrehajtották.

Ezen felül külön küldöttséget rendel a legtöbb adót fizetők közül választandó tagokrakerületenkéntbeadandó szavazatok összeszámitására, és kijelöli annak helyiségét.

A választás napjai a meghatározás napját követő tizenkét napon belül tizen-dök ki.

Mindezen intézkedéseket az igazoló választmány hirdetménybe foglalja, mely a választás előtt legalább nyolcz nappal falragaszok útján közzé teendő.

43. §.

A szavazás két napig tart; reggeli nyolcz órakor nyittatik meg, estve nyolcz órakor fejeztetik be.

Ez időponton tul szavazat nem fogadtatik el.

A választók a szavazás megnyitása előtt négy bizalmi férfit jelölnek ki magok közül. Erre az elnök a választókat mindig felszólítja.

Ha senki ily bizalmi férfit nem ajánl, vagy ha négynél több hozatik javaslatba, azokat az elnök nevezi ki, az első esetben a választók közül, az utóbbi esetben az ajánlottak közül.

44. §.

A szavazás a szavazó nevének és lakhelyének feljegyzése mellett személyesen beadott szavazátlapok által történik. szavazáshoz csak az bocsáttatik, kinek neve az illető választókerület névjegyzékében előfordul.

A ki a választói igazolványt fel nem mutatja, vagy felmutatja ugyan, de személyének azonossága kétségbe vonatik, csak úgy szavazhat, ha a küldöttség valamely tagja előtt ismeretes, vagy ha személye azonosságát a szavazatszedő küldöttség valamelyik tagja előtt ismeretes két tanuval, kik magok is választók, igazolja.

45. §.

Minden választó az összes választók sorából annyi tag és póttagra szavaz, a mennyi a bizottságnak az összes választók közül alakítandó feléből a választókerületre esik.

Szavaz ezen kívül külön szavazatlapon a bizottságnak a legtöbb adót fizetők közül választandó felére eső tagok és póttagok összes számára.

Minden négy tag után egy póttag választandó.

46. §.

A szavazás berekesztése után a küldöttség a kerületenkint választandó tagokra vonatkozó szavazatokat összeszámítja. Az együttesen megválasztandó tagokat illető

szavazatlaponkat pedig nyilvánosan számuk jegyzékbe foglalása mellett összeszámítva s bepecsételve, az összeszámításokra rendelt küldöttségnek (42. §.) a számukat tartalmazó jegyzékkel együtt átküldi. Ezen küldöttség mindenekelőtt az átküldött szavazatlaponk számának a jegyzékben foglalt számmal megegyezéséről meggyőződven, a szavazatok összeszámítását eszközli.

Az összeszámítás nyilvános.

Ha a szavazatlapon több név van, mint a hány tag és póttag a kerületben, illetőleg a legtöbb adót fizetők közül választandó, a kellő számon felül eső, utólirott nevekre adott szavazatok érvénytelenek.

A választási első nap befejeztével, továbbá: ha az összeszámítás félbeszakittatik, a jegyzőkönyv és a beadott szavazatok egy külön szekrénybe záratnak, mely az elnök és esetleg a bizalmi férfiak, illetőleg a küldöttség két tagja által lepecsételtetik.

A szekrény felbontása csak a küldöttség jelenlétében s a bizalmi férfiak előleges meghívása mellett történhetik.

47. §.

Megválasztott bizottsági tagok és póttagok azok, kik mint ilyenek a törvényes számig a legtöbb szavazatot nyerték.

Ez utóbbiak sorrendje, mely szerint az időközben megürült tagsági helyeket elfoglalandják, kerületenként a reájok esett szavazatok számához képest állapítandó meg.

Ha többen egyenlő számú szavazatot nyertek és nincs annyi üres hely, hogy mind a választottak közé soroztassanak, a fölött: ki legyen közülök bizottsági tag vagy póttag, a szavazatszedő küldöttség elnöke által kihuzott sors dönt.

Az összeszámitás eredményét a küldöttség elnöke kihirdeti.

48. §.

A választás folyamáról jegyzőkönyv vezetendő, melybe a kerület neve, a választás napja, a megnyitás s berekesztés órája és az összeszámitás eredménye kiteendő.

A jegyzőkönyvet az elnök és a küldöttség két tagja írják alá, s azt az elnök

az igazoló választmány elnökének azonnal átküldi.

49. §.

A szavazatlapok a 46. §-ban meghatározott módon lepecsételtetnek, elzárva őrizendők és csak az igazoló bizottság által bonthatók fel mindaddig, míg az illető választások nem igazoltattak.

50. §.

Az igazoló választmány azon körülményt, hogy a választási jegyzőkönyv a 48. §-ban érintett kellékekkel bir-e és a megválasztott rendes tagok és póttagok választóképeségét, esetleg azok minőségénét hivatalból vizsgálja meg.

51. §.

A ki a bizottság mindkét felébe, vagy több kerületben választatott meg, az igazoló választmány felszólítására az igazolás után három nap alatt köteles az iránt nyilatkozni, melyik választást fogadja el.

Ha ez iránt határozottan nem nyilatkozik, ugy tekintendő, mint a ki azon

választást fogadta el, melyben legtöbb szavazatot nyert. Szavazategyenlőség esetén az igazoló választmány elnöke által huzott sors dönt.

52. §.

A választási eljárás ellen emelt panaszok felett az igazoló választmány dönt.

Ily panaszok a választás eredményének kihirdetését követő nyolcz nap alatt nyújtandók be az igazoló választmányhoz.

E nyolcz napon át a megválasztottak névjegyzéke nyilvánosan kiteendő.

53. §.

Az igazoló választmány a választások ellen beadott panaszok felett lehető rövid idő alatt határoz.

Határozatai ellen a felebbvitel a bíráló választmányhoz történik, a határozat kihirdetését illetőleg kézbesítését követő három nap alatt nyújtandó be az igazoló választmányhoz, mely azokat a jegyzőkönyvekkel együtt a bíráló választmányhoz a fentebbi határidő letelte után azonnal átküldi.

A bíráló választmány végérvényesen határoz.

54. §.

Ugy az igazoló mint a bíráló választmány a jogérvényes határozatokat, melyekkel valamely választás megsemmisítettett, azonnal a közgyűléshez küldi, mely az új választást elrendeli, ha pedig a bizottság fele részének megbízása már megszűnt, és az új bizottság még nem alakult meg (55. §.) az új választás iránt az igazoló választmány intézkedik.

55. §.

Mihelyt az igazoló választmány minden választási jegyzőkönyvet átvizsgált, és a bizottsági tagok három negyed részét igazolta, a főpolgármester közgyűlést hirdet, s e közgyűlésben a fővárosi bizottságot alakultnak jelenti ki.

III. Fejezet.

A közgyűlésekről.

56. §.

A közgyűlés elnöke a főpolgármester, akadályoztatása esetében a polgármester.

57. §.

A közgyűlések számát és idejét a főváros szabályrendelettel állapítja meg, de minden tavasszal a múlt évi számadások megvizsgálása és minden ősszel a jövő évi költségvetés megállapítása végett közgyűlést kell tartani.

Ha a főpolgármester — vagy akadályoztatása esetében a polgármester szükségesnek látja, annyiszor tartathatik rendkívüli közgyűlés, a hányszor a körülmények igénylik.

A polgármester a közgyűlés határnapját, s a fölveendő tárgyak sorozatát legalább 8 nappal, illetőleg 24 órával, a gyűlés előtt szabályszerűleg kihirdetni köteles.

58. §.

A közgyűlés hatásköréhez a következő ügyek tartoznak:

- a) szabályrendeletek alkotása,
- b) a közigazgatási és választókerületek alakítása,
- c) a főváros szépítése, utai, utczái, közművek, építkezések és a közmunka fölötti intézkedés,
- d) kölcsönvételek, községi új adónemek behozatala, megszüntetése vagy a meglevők változtatása, (60. §.)

e) törzsvagyon szerzése vagy elidegenítése,

f) a költségvetési előirányzat megállapítása s a zárszámadások megvizsgálása,

g) a tisztviselők, az igazoló és a bíráló választmány s egyes küldöttségek választása s a főpolgármester által fölfüggesztett polgármester helyettesítése, valamint egyéb, időközben a főpolgármester által történt helyettesítések fölötti intézkedés a jelen törvény 70. és 71. §-aiban meghatározott esetek kivételével,

h) tisztviselőknek ellenőrzése, felelősség alóli fölmentése, fölfüggesztése, ugy ellenök a tiszti vizsgálat elrendelése,

i) a tisztviselők, a segéd- és kezelő-személyzet s a szolgák fizetésének szabályozása, fölemelése vagy leszállítása,

k) új hivatalok és állomások föllállítása, vagy a régiek megszüntetése,

l) a főváros kezelése vagy fölügyelete alatt álló pénztárak megvizsgálása, s erre vonatkozó jelentése,

m) a tanácstól fölebbezett ügyek másodfoku és a kerületi előljáráóságoktól fölterjesztett ügyek harmadfoku ellátása,

n) kérelmezési és levelezési jog gyakorlása,

o) indítványok tárgyalása,

p) a fölirati jog gyakorlása,

q) mindazon ügyek, melyeket ezen vagy más törvény, avagy a főváros szabályrendelete kizárólag a közgyűléshez utasít.

59. §.

A föntebbi §. a) — k) pontjaiban elősorolt s általában az önkormányzat fontosabb ügyeinek tárgyalási előmunkálatait a tanács készíti s azokat a közgyűlésen ugyanaz terjeszti elő.

60. §.

Uj adók behozatalát, vagy a már meglevők felemelését és leszállítását vagy megszüntetését, ugyszintén huszonötezer o. é. forint értéket meghaladó elidegenítést, vagy az ily összeget fölülmúló kölcsön felvételét elrendelő határozatok csak ugy érvényesek, ha azoknak meghozatalánál a bizottság egy negyed része jelen volt és azokhoz a jelenlevők két harmada hozzájárult.

61. §.

A gyűlést az elnök nyitja meg és zárja be.

A tanácskozást az elnök vezeti, a rend föntartása fölött az elnök őrködik, s a kérdést a szavazásra az elnök tüzi ki.

Szavazás előtt a kérdés megállapításához szólni a tagoknak jogában áll.

A szavazatok a szólók szerint vétetnek számba, de tiz tag kívánatára az elnök a névszerinti szavazást elrendelni köteles.

62. §.

A közgyűlésen a jelenlevők határoznak.

Egy bizottsági tag sem vehet részt oly tanácskozásokban, a melyekben közvetlenül érdekelve van.

A hallgatóság számára elkülönített hely jelölendő ki.

A napirendre kitüzött tárgyakkal össze nem függő önálló indítványt, mely 24 órával előbb a közgyűlésen, vagy pedig az elnökségnél be nem jelentetett s egy-szersmind a jegyzői hivatalnál, vagy más alkalmas helyen közszemlére le nem téte-tett, a közgyűlésen tárgyalni nem szabad.

Máskülönben az ügyrendet, jelen tör-vény korlátai között, maga a főváros sza-bályrendelettel állapítja meg.

63. §.

Ha tiszti kereset elrendelése, vagy valamelyik tisztviselő hivatalvesztése forog szóban, a szavazás titkos, melynek módját a törvényhatóság szabályrendelettel állapítja meg.

64. §.

A ki a tanácskozás méltóságát vagy a gyűlés egyes tagjait sértő kifejezéssel él és azt rögtön vissza nem vonja: széksértési kereset alá vonathatik, s a gyűlés által a főlebbezés kizárásával 100 forintig terjedhető s közigazgatási uton behajtható bírságra büntetethetik, fönmaradván a büntető törvények súlya alá eső büntényekre nézve a rendes bűnvádi megtorlás joga.

65. §.

A közgyűlési jegyzőkönyvek hiteles másolatai a belügyministerhez a hitelesítéstől 30 nap alatt, egyes jegyzőkönyvek pedig egyik vagy másik minister kívánatára rögtön fölterjesztendők.

66. §.

A polgármester, az alpolgármesterek, tanácsnokok, az árvaszék elnöke, a főjegyző, a főügyész, a főorvos, a főmérnök,

a főszámvevő, a statisztikai hivatal igazgatója és a főlevéltárnok a közgyűlésen üléssel és szavazattal bírnak, habár bizottsági tagoknak nem választattak is meg. E joggal azonban egy tisztviselő sem élhet, ha saját tényéről, valamint a tanács egy tagja sem, ha a tanács eljárásáról van szó.

67. §.

A bizottság a közgyűlés határozatainak előkészítésére, a közgyűlés elé tartozó ügyek ágazatai szerint több állandó szakbizottságokat alakít, sőt egyes ügyekre külön bizottságokat is küldhet ki.

E bizottságok elé a szabályrendeletben meghatározott vagy a közgyűlés, illetőleg a tanács által hozzájuk utasított ügyek tartoznak.

Hatáskörük csak a véleményadásra terjed ki, melyet jelentésbe foglalva, a tanácshoz küldenek, mely azt saját véleménye kíséretében a közgyűlés elé terjeszti.

IV. Fejezet.

A főpolgármesterről s a törvényhatósági közlegekről.

68. §.

A főváros élén a főpolgármester áll, ki a király által a belügyminister ellen-

jegyzése mellett kijelölt három egyén közül a közgyűlés által 6 évre választatik.

69. §.

A főpolgármester a végrehajtó hatalom képviselője; mint ilyen ellenőrzi a fővárosi önkormányzatot és örködik a törvényhatóság által közvetített állami közgazgatás érdekei fölött, e végből:

a) évenként legalább kétszer a polgármesterből, főjegyzőből, tiszti ügyészből s a tanácsnokokból alakított számon kérő (scontralis) széket tart;

b) megvizsgálja személyesen legalább egyszer évenként a hatósági tisztviselők hivatalos eljárását, s megtekinti, a hányszor jónak látja, a polgármesterhez érkezett kormányrendeleteket s más beadványokat;

c) vizsgálatot rendelhet a hanyag vagy vétkes tisztviselő ellen s azt a vizsgálat tartamára fölfüggesztheti hivatalától; a polgármestert azonban csak a belügyminister jóváhagyásával függesztheti föl, s a fölfüggesztést mindenkor a legközelebbi közgyűlésnek bejelenteni köteles;

d) a fölfüggesztett tisztviselőket a polgármester kivételével a legközelebbi közgyűlésig ideiglenesen másokkal helyettesíti;

e) indokolt fölterjesztést tesz a kormánynak, ha a polgármester valamely kormányrendeletet végrehajthatónak nem vél, mely fölterjesztéshez a polgármester nyilatkozata is csatolandó;

f) gyakorolja a tisztujtó székeken (a 113. §. értelmében és az 57. §. g) pontja eseteiben) a kijelölés jogát;

g) gyakorolja mindazon jogokat és teljesíti mindazon kötelességeket, melyeket jelen törvény a főpolgármesterre ruház.

70. §.

Ha a törvényhatóság (a 12-ik §.) vagy a polgármester (a 74. §. e) pontja alatt megszabott törvényes kötelességét megszegi vagy pontosan nem teljesíti: a ministerium felhatalmazhatja a főpolgármestert, hogy a főváros mindazon tisztviselőivel és közegeivel, kikre a végre nem hajtott rendelet végrehajtásánál szüksége van, közvetlenül rendelkezessék.

Ez esetben a tisztviselők és közegek a főpolgármesternek a végrehajtásra vonatkozó rendeleteit azonnal és feltétlenül teljesíteni kötelesek, s e miatt a törvényhatóság által feleletre nem vonathatnak.

71. §.

A fentebbi §. eseteiben a főpolgármester a nem engedelmeskedő tisztviselőt és közeget tiszti kereset alá foghatja, hivatalából felfüggesztheti vagy elmozdithatja s helyébe mást helyettesíthet.

Az ekként helyettesített tisztviselők és közegek a következő általános tisztujtásig megmaradnak állomásaikon s jogok és kötelezettségek tekintetében a többi tisztviselőkkel teljesen egyenlők.

72. §.

A kormányrendelet végrehajtásával, a főpolgármester kivételes hatalma legott véget ér.

A törvényhatóság, ha sérelmesnek tartja a kormány eljárását, a képviselőháznál kereshet orvoslást.

73. §.

A fővárosi törvényhatóság közegei a polgármester, az alpolgármesterek, a tanács és a közigazgatási kerületi előljáróságok.

Ezekén kívül rendelkezik a fővárosi törvényhatóság az önkormányzat s a közigazgatás külön ágainak vitelére szüksé-

ges tisztviselőkkel, segédhivatalokkal és személyzettel.

74. §.

A polgármester:

a) a tanács elnöke;
b) intézkedik azon ügyekben, melyek a törvény- vagy a szabályrendeletek értelmében a polgármester hatásköréhez tartoznak;

c) átveszi a városhoz intézett kormányrendeleteket, leveleket, jelentéseket, folyamodványokat;

d) végrehajtja a kormány rendeleteit.

Ha azonban valamely rendeletet törvénybe ütközőnek, vagy a helyi viszonyok között károsnak vagy épen kivihetetlennek vél, jelentést tesz 24 óra alatt a főpolgármesternek, s távollétében fölír az illető minsterhez.

Ha a minster a fölirat ellenében továbbra is föntartaná rendeletét és a polgármester a minsteri leirat után se érezné magát a rendelet végrehajtására kötelezettnek: a főpolgármesternek azonnal jelentést tesz, s annak rendeletére, vagy ha távol van, annak nevében a rendkívüli közgyűlést legfeljebb 10 napra azonnal össze-

hivja, s a rendeletet a közgyűlés elé terjeszti, mely azt rögtön fölvenni és tárgyalni köteles;

e) végrehajtja a kormány azon rendeleteit, melyek a 12. §. szerint azonnal és feltétlenül végrehajtandók, s eljárásáról a végrehajtás után a legközelebbi közgyűlésnek jelentést tesz;

f) rendelkezik a törvényhatóság tisztviselőivel, a segéd- és kezelőszemélyzettel, s ha hivatalos kötelességének teljesítésében, vagy valamely hivatalos megbízásban egyik vagy másik pontosan el nem jár: a teendők teljesítésével más rendes vagy tiszteletbeli tisztviselőt biz meg, s azt a házipénztárból a hanyag tisztviselő fizetésére utalványozott napidijakkal látja el;

g) aláírja a főváros nevében kiállított okmányokat, leveleket, felterjesztéseket;

h) öre a főváros pecsétének;

i) a közgyűlésnek s a főpolgármesternek tüzetes jelentést tesz intézkedéseiről, s a főváros közigazgatási állapotáról;

k) felfogadja, különös tekintettel a kiszolgált katonákra és honvédekre a városi szolgálakat, kik, ha hiven teljesítik kötelességüket, élethossziglan alkalmaztatnak;

l) a mennyiben rögtöni intézkedés előbb szükséges, mintsem a tanács összegyűlhetne, elrendeli a karhatalmat;

m) utalványoz a házi pénztárra a költségvetés korlátai között, s az ügykezelés szabályszerű rendének megtartása mellett.

Egyesek a polgármester sérelmes határozatait a közgyűléshez és onnan a belügyministerhez felebbezhetik.

75. §.

A fővárosi tanács áll a polgármester, egy, vagy a szükséghez képest két alpolgármesterből és a tanácsnokokból, kiknek számát a közgyűlés állapítja meg.

76. §.

A fogalmazási, a szak-, segéd- és kezelőhivatalokat, azok szervezetét, személyzetét és hatáskörét a tanács előterjesztése alapján a közgyűlés határozza meg.

77. §.

A tanács a fővárosi törvényhatóság végrehajtó közege, ugy az állami közigazgatás, mint az önkormányzat körében, egyszersmind önálló közigazgatási hatóság mindazon ügyekben, a melyek a törvények vagy a szabályrendeletek szerint első

vagy másod fokban illetőségéhez tartoznak, és a melyek sem a közgyűlésnek, sem más hatóságoknak fentartva nincsenek.

A kormányrendeletek s a közgyűlések, ugy saját határozatai végrehajtásáról a tanács gondoskodik.

78. §.

Különösen feladata a tanácsnak a főváros közvagyonának és közjövedelmeinek nyilvántartása, és a fővárosi pénztárak, valamint a törvényhatóság felügyelete alatt levő alapok helyes kezeléséről, az ezekre vonatkozó számadások elkészítéséről és megvizsgálásáról való gondoskodás.

A tanács minden tagja s illetőleg az összes tanács a reá bizottak pontos teljesítésére, különösen pedig a pénztárak szabályszerű kezelésére nézve felelősséggel tartozik a fennálló törvények értelmében.

79. §.

A tanácsban egyes közigazgatási és gazdasági ágak szerint ügyosztályok alakítandók.

Minden ügyosztály élén a tanács egy tagja áll.

A tanács hatásköréhez tartozó ügyek részint ülésben, részint azon kívül az ügy-

osztályokban, de mindig a tanács nevében intéztetnek el.

A törvényhatóság szabályrendeletben határozza meg, mily ügyek tartoznak az ülés elé, s melyek az ügyosztályokhoz.

80. §.

A tanácsülésekben határozó szavazata a polgármesteren kívül csak a tanács tagjainak van.

Érvényes határozat hozatalához az elnökön kívül legalább négy tag jelenléte kívántatik.

A határozatok általános szótöbbséggel hozatnak, a szavazatok egyenlő megoszlása esetén azon vélemény válik határozattá, a melyhez az elnök járult.

Az ügyosztályokhoz tartozó ügyeket az osztályvezető és a polgármester vagy helyettese egyetértőleg intézik el, és a határozatért mindkettő felelős.

81. §.

A tanács határozatait közigazgatási ügyekben közvetlenül az illető miniszterhez, a város javadalmait, vagyonát és gazdaszatát érdeklő ügyekben pedig előbb a közgyűléshez, onnan a belügyminiszterhez felebbeztetnek.

82. §.

A főváros több közigazgatási kerületre osztatik fel, melyek tekintettel a bizottsági választó kerületre alakítandók, és a melyek számát s kiterjedését a közgyűlés határozza meg.

Minden kerület élére egy előljáró, s mellé segédül a szükségnek megfelelő számú esküdt választandó.

Az előljáró és az esküdtek együtt véve alkotják a kerületi előljáróságot.

A kerületben végzendő hivatalos teendőket az előljáró osztja ki az esküdtek közt. Ez utóbbiak az előljáró megbízásából és utasításai szerint tartoznak eljárni, melyekért a felelősség őt terheli.

A kerületi előljárókat a bizottság választja, az esküdteket a kellő számú pótagokkal együtt az illető közigazgatási kerület választói, és pedig ugyanoly módon és annyi időre, a mint a fővárosi bizottság tagjait.

Mind az előljárók, mind az esküdtek, működésük idejére a közgyűlés által meghatározott tiszteletdíjban részesülnek.

A kerületi előljáróságokhoz szükséges segédkezelő és szolgaszemélyzet lét-

számát, fizetését és alkalmazási módját a közgyűlés állapítja meg.

83. §.

A kerületi előljáróságok közvetlenül a városi tanács alatt állanak; semmi más hatósággal közvetlenül nem érintkeznek; utasításaikat egyedül a tanácstól veszik, jelentéseiket ahhoz intézik, és kötelesek a hozzájuk intézett rendeleteket pontosan teljesíteni.

Különösen az ő kötelességek:

a) a törvényhatóság rendeleteit közhirrre tenni;

b) a katonai beszállásolásokat nyilvánosságban tartani, ezek, valamint az ide vonatkozó panaszok iránt intézkedni;

c) a közsegélyezésre szorult fővárosi szegények, lelenczek, és teljesen elárvult vagyontalan gyermekek ápolásáról és neveltetéséről gondoskodni, s azokat nyilvánosságban tartani;

d) a kerületi szegény betegek számára kórházi és gyógyszerek ingyen kiszolgáltatására szóló utalványokat adni;

e) szegénységi és erkölcsi bizonyítványokat kiállítani;

f) a kerületben létező községi vagyon felett örködni ;

g) a népösszeírási, ujonczozási ügyek, a törvénytelenül távollevő védkötelesek nyilvántartása és előállítása körül, továbbá az adóügyi és az árva és gyámhatósági és más teendőkben a tanácsnak segédkezet nyújtani ;

h) a köztisztaságra, a közegészségügyi, cselédügyi, tűzrendőri, építészeti, városi, s egyáltalában a fennálló helyhatósági szabályok megtartására felügyelni, és az e téren tapasztalt hiányokat és mulasztásokat feljelenteni.

84. §.

A kerületi előljáróság képezi az elsőfoku iparhatóságot.

85. §.

A kerületi előljáróság feladata a hatósága alatt álló kerület állapotát folytonosan figyelemmel kísérni, s az azt érdeklő ügyekben a tanácshoz és ennek útján a közgyűléshez előterjesztéseket tenni.

A városi közgyűlés a központtól távolabb eső városrészekre való tekintettel, a kerületi előljáróságok mindnyáját vagy némelyikét a belügyminister jóváhagyásá-

nak fentartása mellett tágabb hatáskörrel is felruházhatja.

86. §.

A kerületi előljáróságok határozatai és intézkedései ellen a felebbvitel a tanácshoz történik.

87. §.

A kerületi előljáróságok ügykezelési rendjét a közgyűlés állapítja meg.

88. §.

Különben a főváros a tanácsnak s az egyes tisztviselőknek hatáskörét, az osztályok szervezetét, a tisztikar, a segédkezelő- és szolgaszemélyzet létszámát és fizetését ugyiszintén az egyes tisztviselők által az önkormányzat körében hozott határozatokra nézve a felebbezés módját, a helyi viszonyokhoz képest és jelen törvény korlátai között a belügyminister által helybenhagyandó szabályrendelettel maga állapítja meg.

89. §.

A közgyűlés tanácskozási, és egyáltalán a törvényhatóságnak, mint az állam fővárosának és minden közegeinek hivatalos ügykezelési nyelve kizárólag az állami hivatalos nyelv, t. i. a magyar.

V. Fejezet.

A főváros háztartásáról.

90. §.

A fővárosi törvényhatóság a jövő évi költségvetést a felügyelete alatt álló jótékony intézetek költségvetéseivel együtt minden évben legfeljebb november hó végeig állapítja meg; a lefolyt évről szóló zárszámadást pedig június hó végeig vizsgálja meg.

A költségvetés, a zárszámadás és a tanács véleményes jelentése a közgyűlés előtt 15 nappal közszemlére kitétetik és a bizottsági tagoknak kézbesítetik.

Egyes adózók a költségvetésre és zárszámadásra észrevételeket tehetnek, s azokat a közgyűlés előtt öt nappal a tanácsnak beadhatják.

A tanács a beadott észrevételeket tárgyalni, s véleményes jelentés mellett a közgyűlésnek bemutatni köteles.

91. §.

A költségvetésnek magában kell foglalnia a főváros minden rendes és rendkívüli kiadásait, különös tekintettel azon

kiadásokra, melyeknek fedezésére a fővárost törvény kötelezi.

Fedezetül mindig fel kell venni a költségvetésbe, a lefolyt évi pénztári maradványt, és az egyesített városok minden közjövödelmét, mely eddig is községi czélokra fordított. (19. §.)

92. §.

A fővárosi törvényhatóság a megállapított költségvetést a bizottság kisebbségének vagy egyes tagjainak külön véleményeivel együtt a belügyministerhez terjeszti fel.

A belügyminister a költségvetést 40 nap alatt részletesen felülvizsgálja, attól a helybenhagyást általában meg is tagadhatja, észrevételeit a törvényhatósággal közli, és azt új költségvetés készítésére, illetőleg a felterjesztettnek kiigazítására is utasíthatja.

93. §.

Ha időközben előre nem látott körülmények következtében rendkívüli kiadás fordulna elő, annak fedezése ugyanazon módon eszközözlendő, mely a költségvetésre nézve megállapított.

94. §.

A főváros hatósága felelős a költségvetés szoros megtartásáért.

95. §.

A zárszámadások a költségvetés rovatainak megfelelőleg készítendők.

A közgyűlés által megvizsgált számadás, akár tétetik az ellen kifogás, akár nem, a belügyministerhez felülvizsgálat végett minden esetben felterjesztendő.

A felterjesztett s a belügyminister által legkésőbb egy év lefolyása alatt megvizsgálandó számadások mellé az egyes adófizetők által beadott észrevételek, s a bizottság kisebbségének, vagy egyes tagjainak külön véleménye is csatolandó, s ez esetben a felmentés csak a belügyminister jóváhagyása után adathatik ki.

96. §.

Ha a főváros vagy a számadó a belügyminister felülvizsgálata eredményében nem nyugszik meg: a számadás azon tételeinek, melyek ellen kifogás tétetett, biróilag leendő megvizsgálását a belügyministeri határozat vételétől számítandó három hónap alatt a pesti királyi törvény-

szék előtt kérheti. A főváros követeléseiben azonban a számadó ellen a számvizsgálati tárgyalás minden fokozatán a törvény értelmében biztosíthatók.

97. §.

A főváros és a felügyelete alatt álló intézetek és alapok, ingó és ingatlan vagyona minden évben leltározandó s a leltár a közgyűlés elé a törvényhatósági zárszámadással együtt terjesztendő.

98. §.

A fővárosi vagyon kezelésének módját, és ha erre nézve a bérbeadás állapíttatnék meg, ennek feltételeit, a köz-költségek fedezése után fennmaradó jövedelmek hováfordítását, azoknak, esetleg miként történendő felosztását, a bizottság állapítja meg.

99. §.

A főváros vagyona rendszerint nyilvános árverés útján adandó bérbe.

Az árverés módozatait és a kikiáltási árt a bizottság állapítja meg.

A bizottság kivételesen az árverés kizárásával való bérbeadást is rendelheti el.

A bérbeadás eredményének jóváhagyása mindenik esetben a közgyűlésnek tartatik fenn.

100. §.

Oly közgyűlés napját, mely a fenntebbi két szakaszban, vagy a 60. §-ban érintett ügyek felett fog határozni, legalább 8 nappal előbb közgyűlésen kell kitűzni s az ily határozatok a tárgyalandó ügy megnevezésével, a városháznál és a kerületi előljáráóságok hivatalos helyiségein kifüggesztendők.

A 60., 98. és 99. §§-ban érintett határozatok ellen a kifüggesztés napját követő 8 nap alatt bármely községi adót fizető a belügyministerhez folyamodhatik.

Ily határozatok a fenérintett határidők lefolyta előtt, felebbezés esetében pedig annak elintézéseig semmi esetben végre nem hajthatók.

A belügyminister a felfolyamodás felett, ha az közigazgatási uton elintézhető, határoz; ha pedig előre megoldandó magánjogi kérdések forognak fenn, azoknak birói végeldöntéseig a fennálló gyakorlat fenntartását rendeli el.

101. §.

Mig az erdők kezelése iránt a törvényhozás ujabban nem intézkedik, a fővárosi erdők kezelési módját a fennálló törvények korlátai között a törvényhatóság szabályrendeletben állapítja meg.

E szabály-rendelet a végrehajtás előtt a belügyministerhez felterjesztendő.

102. §.

A készpénzek hasznosítása, a pénztári kezelés és számvitel iránt a főváros szabályrendeletben intézkedik.

103. §.

A közmunka kivetésére és felhasználására nézve, a Budán és Pesten eddig fennállott gyakorlat a törvényhozás további intézkedéseig a fővárosban meghagyatik, illetőleg arra kiterjesztetik.

A főváros és a szomszédközségek közötti közlekedési utak és hidak készítése és jó karban tartása, a főváros és az érdekelt községek, esetleg ezek törvényhatósága közös hozzájárulása által biztosítandó.

Ha a hozzájárulási arány egyezség útján megállapítható nem volna, azt a

közmunka- és közlekedésügyi minster határozza meg.

104. §.

Az állam hivatalnokai, a hadsereg, hadi tengerészet valamint a honvédség tisztjei, a törvényhatósági tisztviselők és hivatalnokok, tanárok és tanítók hivatalaik után járó fizetéseiktől, illetőleg nyugdijaiktól községi adót nem fizetnek.

Nem fizetnek a lelkészek sem azon javadalmaiktól, melyeket kizárólag az illető egyházközségben viselt lelkészi hivatalaik után élveznek.

105. §.

A mennyiben a jótékony intézetek segélye és egyesek könyöradománya a főváros szegényeinek ellátására elegendő nem volna, a főváros gondoskodni tartozik a fővárosban illetékes mindazon szegények ellátásáról, kik magokat községely nélkül fenntartani egyáltalában nem képesek.

VI. Fejezet.

A tisztviselők választásáról.

106. §.

A fővárosi tisztviselőket, jelesül a polgármestert, az alpolgármestereket, a tanácsnokokat, a főjegyzőt és jegyzőket, a főügyészt és ügyészeket, a főmérnököt, a főorvost és kerületi orvosokat, a főszámvevőt, ugyszintén azokat, kiket a közgyűlés idővel hasonló tisztviselői minőséggel fel fog ruházni, hat évre, a főlevéltárnokot és a statistikai hivatal igazgatóját élethossziglan választja a bizottság.

107. §.

A polgármester általános szótöbbséggel választatik.

Ha általános szótöbbséget egyik sem nyer a jelöltek közül: új szavazásnak van helye a legtöbb szavazatot nyert két jelölt között.

A többi tisztviselők viszonylagos szótöbbséggel választatnak.

108. §.

A megválasztott tisztviselők a következő esküt teszik le:

Én N. N. esküszöm, hogy a királyhoz hű leszek, az ország törvényeinek engedelmeskedem, s hivatalommal járó kötelességeimet lelkiismeretes pontossággal teljesítem. Isten engem úgy segélyjen.

Ha a megválasztott azt nyilvánítaná, hogy az eskü vallási meggyőződésével ellenkezik, a következő fogadalmat kell tennie: Én N. N. ünnepélyesen fogadom, hogy a királyhoz hű leszek, az ország törvényeinek engedelmeskedem s hivatalommal járó kötelességeimet lelkiismeretes pontossággal teljesítem.

109. §.

Az időközben megürült állomások csak a következő rendes közgyűlésen töltenek be. Addig ha elkerülhetlenül szükséges, a főpolgármester helyettesít.

110. §.

A tanári és tanítói személyzetet, a tanügyi szakbizottság, illetőleg az 1868. XXXVIII. törvenyczikk értelmében az iskolatanács kijelelése alapján, továbbá a pénztári, letéti, adóhivatali és egyéb számadási kötelezettségben álló szak-

kezelő- és segéd-személyzetet és a városi szolgálatban állók közül mindazokat, kik e törvény értelmében a bizottság választása alá nem esnek, élethossziglan a tanács fogja választani.

A választás módját a közgyűlés szabályrendelettel állapítja meg.

111. §.

A 106. és 107. §§-ban érintett állomásokra csak az választható, a ki életének 22-ik évét betöltötte, se csőd, se bünvádi kereset, se büntetés alatt nincs, se becsstelenítő büntett miatt elítélve nem volt.

Tisztviselő csak magyar állampolgár lehet.

112. §.

Az előbbeni §-ban meghatározottakon felül egyes állomásokhoz még a következő különös minősítvény kívántatik meg; jelesen:

a) az ügyvédi oklevél, az árvaszéki elnöki, s a köz- és váltóügyvédi oklevél az ügyészi,

b) a magyar államban érvényes orvosi, illetőleg állatorvosi oklevél, és két

évi gyakorlat az orvosi, illetőleg állatorvosi,

c) a szakma önálló üzésére való jogosultság és két évi gyakorlat a mérnöki,
— és

d) az állam-számvitelre megszabott gyakorlati vizsga sikeres letétele, a számvevőiségi állomásokra,

e) az állami pénztári tisztviselőkre megszabott vizsga letétele, a pénztárt kezelő állomásokra.

113. §.

A tisztviselők az e célra kiküldött választmány által kijelöltek közül választatnak.

A kijelölő választmány az elnökkel együtt hét tagból áll.

Elnök a főpolgármester.

A többi tagok közül hármat a fővárosi bizottság választ, hármat a főpolgármester nevez ki.

A kijelöléshez egyszerű többség kívántatik. Szavazatok egyenlősége esetében az elnök dönt.

Minden állomásra legalább 3 egyén jelölendő ki; e szabálytól eltérésnek csak akkor van helye, ha a betöltendő állomásra három egyén nem jelentkezett.

114. §.

Tisztujítás esetén minden tisztviselő köteles a hivatalos teendőket mindaddig teljesíteni, míg az ujonnan megválasztott hivatalát el nem foglalja.

VII. Fejezet.

A bizottsági tagok és tisztviselők felelősségéről.

115. §.

A tisztviselő mindazon kárért, melyet hivatalos eljárásában akár cselekvése, akár mulasztása által szándékosan, vagy vétkes gondatlanságból, az államnak, a törvényhatóságnak, vagy egyeseknek jogtalanul és illetéktelenül okozott, — ha a kár szabályszerű jogorvoslattal elhárítható nem volt, teljes kártérítéssel tartozik.

A kárkeresetek a törvénykezési rendtartás szerint illetékes bíróság hatásköréhez tartoznak.

Konok pörlekedők a törvényhatóság valamelyik jótékony intézete javára 500 frtig emelhető pénzbírságra büntettetnek s a perköltségekben elmarasztalandók.

116. §.

Ha a tisztviselő illetékes meghagyásból s a meghagyás szerint járt el, a kártalanítási keresetek mindig azok ellen intézendők, akik a törvénytelen cselekvést elrendelték.

A bizottság azon tagjai, kik a törvénytelen határozathoz járultak, a károsult irányában egyetemlegesen felelősek és egymás közt a kártérítésre egyenlően kötelezvék.

117. §.

Ha a károsult, az elmarasztalt tisztviselő vagyontalansága miatt kielégítést nem nyerhetne, vagy nem lehetne kideríteni, hogy a sérelmes határozatra kik szavaztak: a kárt viszontértési jog fenmaradása mellett, a törvényhatóság pénztára téríti meg.

A közpénzt kezelő tisztviselők által okozott kárt azonban ezek után első sorban azok tartoznak viselni, a kik a pénzkezelésre törvény szerint felügyelni tartoznak, ha kötelességüket vagy épen nem, vagy nem szabályszerint teljesítették.

118. §.

A hivataloskodásból folyó felelősség mindaddig tart, míg a tisztviselő a törvényhatóság által föl nem mentetett. E felmentés csak a törvényhatóság egyeteme iránt fennállott felelősséget szünteti meg, az okozott kárért a magánjogi s a bűnös cselekvényekért a büntető törvényekben meghatározott felelősség érintetlen marad.

119. §.

Ha a tisztviselő, a segéd- és kezelő személyzet valamelyik tagja megsérti vagy hanyagul teljesíti a törvény vagy szabály rendelet által megszabott kötelességét, de tette nem foglal magában a büntető törvények által tiltott cselekvényt: tisztii keresetnek van helye.

120. §.

A tisztii keresetet vizsgálat előzi meg, melyet a tisztviselőkre nézve a közgyűlés vagy főpolgármester, a segéd- és kezelő személyzetre nézve a polgármester rendel el.

A vizsgálat elrendelésével egyidejűleg a tisztviselő fel is függesztethetik hivatalától. (69., 74. §§.)

121. §.

A vizsgálatot a főváros állandó fegyelmi választmánya teljesíti, — melyhez két tagot a közgyűlés választ titkos szavazattal, két tagot pedig a főpolgármester nevez ki a bizottság tagjai közül; elnököt a választmány maga választ, meg nem egyezés esetében pedig a főpolgármester nevez ki.

122. §.

A vizsgálat eredménye a közgyűlés elé terjesztendő, mely a tiszti ügyész meghallgatása után a tiszti kereset megindítása vagy abbahagyása fölött szótöbbséggel határoz. (57. §.)

Ha el nem rendelné a közgyűlés a tiszti keresetet, belügyminister a főpolgármester indokolt fölterjesztésére elrendelheti.

123. §.

Tisztviselő olyan cselekvényért, melyet a törvény tett kötelességévé, feleletre

nem vonható és ellene tiszti kereset el nem rendelhető.

124. §.

A tiszti kereset felett a pesti királyi törvényszék ítél.

A törvényszék, ha hiányos a vizsgálat, elrendelheti annak kiegészítését.

A fegyelmi választmány a törvényszék meghagyását teljesíteni köteles.

125. §.

A vétkesnek talált tisztviselő és hivatalnok dorgálásra, 500 forintig terjedhető birságra, s ha kötelességét ismételve és feltűnően elhanyagolta, vagy oly mérvű tudatlanságot tanusított eljárásában, hogy hivatalban maradása a közigazgatás érdekeit veszélyeztetné: hivatalvesztéssel is büntetethetik.

126. §.

Mikor válik bűnössé a tisztviselő és hivatalnok hivatalos kötelességének elhanyagolása vagy az avval való visszaélés által, a büntető törvény határozza meg.

127. §.

Büntények folytán a vizsgálat a büntető-eljárás szabályai szerint eszközöltetik.

Ha a közgyűlés vagy a főpolgármester által elrendelt vizsgálatból az tűnnék ki, hogy a fennforgó tett nem tiszti kereset útján megtorolható vétséget, de bünvádi uton megtorlandó büntényt képez: a vizsgálati iratokat a polgármester a bünvádi kereset megindítása végett a királyi ügyészhez teszi át.

128. §.

Büntető vizsgálat esetében a tisztviselőt és hivatalnokot mindig fel kell hivatalától függeszteni.

129. §.

A büntető eljárás folytán hozott ítélet az eljáró törvényszék a polgármesternek mindig megküldi, a ki azt a legközelebbi közgyűlés elé terjeszti.

130. §.

Ezen 115. és 129. §§. érvénye a törvény 110. §-ában elősorolt személyzetre is

kiterjed, a tanítókra azonban az 1868. XXXVIII-ik törv.-czikk rendelkezése ép-ségben tartatik.

VIII. Fejezet.

V e g y e s á t m e n e t i i n t é z k e d é s e k .

131. §.

Az 1868. XXXVIII. törvényczikk 123. és 127. §-ai értelmében fennálló buda-pesti tankerület az ujonnan alakult főváros egész területére kiterjesztetik.

A fővárosi iskola-tanács a fővárosi bi-zottság megalakulása után újból választatik.

132. §.

A kisajátításról szóló 1868. LVI. tör-vényczikk, valamint 1870. X. és XX. tör-vényczikk határozataifentartatnak, illető-leg a főváros egész területére kiterjesz-tetnek.

133. §.

A házadóról szóló 1868. XXII. tör-vényczikknek Buda-Pestre vonatkozó ha-tározatai a főváros egész területére kiter-jesztetnek. Azon kivétellel, hogy Ó-Budán

a házadó jelenlegi fokozata az adótörvények általános szabályozásig fenntartatik.

Ezen törvény kihirdetése után a belügyminister által kitűzendő határidő alatt Pest és Buda fővárosok és Ó-Buda mezőváros választottaiból a szervezési előmunkálatok elkészítésére egy küldöttség alakítandó.

E küldöttség 34 tagból áll, kik közül huszat Pest, tizet Buda főváros képviselő testülete, négyet Ó-Buda községi képviselőlete választ.

E küldöttség tervet dolgoz ki.

a) a választókerületek alakításáról ;
b) a fővárosnak közigazgatási kerületekre osztásáról;

c) a tisztikar-, a szak-, segédkezelő- és szolgaszemélyzet létszámáról, hatásköréről és a fizetések mennyiségéről;

d) a tanács által választandó tisztviselők választási módjáról.

A küldöttség munkálata felett a fent érintett három város közös közgyűlése határoz.

E közgyűlés áll Pest és Buda városok képviselő-testületéből és Ó-Buda mezőváros községi képviselőletéből.

E közgyűlés határozatai a belügyministerhez terjesztetnek fel jóváhagyás végett.

135. §.

Mihelyt az előbbi §-ban érintett határozatok helybenhagyattak, a belügyminister új közös közgyűlést hív egybe, mely megválasztja az igazoló s bíráló választmányokat, az összeíró és a szavazatszedő küldöttségeket, és kitűzi a bizottsági tagok megválasztásának határnapját.

136. §.

Ugy a közös (134., 135. §§.), mint a már megalakult fővárosi törvényhatóság közgyűlésein addig is, míg a főpolgármester megválasztatik e célra kiküldött belügyministeri biztos elnököl.

Ez idő alatt az e jelen törvény szerint a főpolgármestert illető jogokat a belügyministeri biztos gyakorolja.

137. §.

Mihelyt a választás valamennyi kerületben végbe ment, és a megválasztott bizottsági tagok mindegyik felének háromnegyed része igazolva van, a belügyminis-

teri biztos közgyűlést hirdet, és azon a fővárosi törvényhatóságot alakultnak jelenti ki.

Ezen közgyűlés a jelöltek közül megválasztja a főpolgármestert, és annak megválasztása után annak elnöklete alatt megteszi mindazon intézkedéseket, melyek a jelen törvény végrehajtásához még megkívántatnak.

138. §.

Az ó-budai királyi kisebb haszonvételeket, melyek a királyi kincstárt földesuri jogon illetik, a kincstár a főváros tényleges egyesítése napjától megváltás nélkül a főváros tulajdonába bocsátja, mely az italmérési jogot a 19. §. szerint a főváros egész területén azonos szabály szerint, kezeli.

139. §.

A közlegelő elkülönítése iránt a magyar királyi kincstár és Ó-Buda mezőváros közt folyamatban levő ügyben, a meny nyiben az a törvény hatályba lépteig végleg el nem intéztetett, az 1868. LIV. törvényczikk határozatai szerint alakítandó választott bíróság dönt.

140. §.

A Margitsziget mindaddig, míg közmulató helyül szolgál, a föld-, ház- és jövedelemadó után járó városi pótladó fizetésétől, a közrendészeti járulék kivételével, felmentve marad.

Ha azonban a sziget, vagy annak bármely része elidegenítettnek és megszűnnék közmulatóhelyül szolgálni, ezen részek után a községi pótlék azon arányban fizetendő mint az más hasontermészetű fővárosi ingatlanoknál történik.

A Margitszigeten, mint elkülönített magánbirtokon eddig gyakorolt királyi kisebb haszonvételek, a fővárossali egyesítés után is érintetlenül maradnak.

141. §.

Ezen törvény végrehajtásával a belügyminister bizatik meg.

XXXVII. Törvényczikk.

A buda-pesti kereskedelmi és váltótörvényszék birói személyzetének szaporításáról.

(Szentelést nyert 1872. évi december hó 22-én. Kihirdettetett az országgyűlés mindkét házában 1872. évi december hó 23-án.)

1. §.

A buda-pesti kereskedelmi és váltótörvényszéknél az 1871. XXXI. törvényczikk 9-ik §-ában meghatározott létszámon felül még hat birói állomás rendszeresítettik.

2. §.

Ezen törvény végrehajtásával az igazságügyminister bizatik meg.

XXXVIII. Törvényczikk.

**A pénzügyekre vonatkozó jogi szabályok
érvénybenhagyásáról és a pénzügyi főtör-
vényszék megszüntetéséről.**

(Szentesítést nyert 1872. évi deczember hó 22-én.
Kihirdettetett az országgyűlés mindkét házában
1872. évi deczember hó 23-án.)

1. §.

Az 1868. 21. törvényczikk IV. fejezetének rendeletei, valamint az annak 108. §-a által fenntartott szabályok az 1873. év végeig érvényben hagyatnak.

2. §.

A pénzügyi főtörvényszék az 1872. év végével megszüntetik.

Teendői a pesti kir. táblára ruháztatnak, mely bíróság 1873-ik évi január hó 1-től kezdve ezen pénzügyi peresügyekben másodfokulag és végérvényesen fog határozni.

3. §.

A jelen törvény végrehajtásával az igazságügyminister bizatik meg.

